

67-58-346/84

Engedélyezem:

Daszklajcs
Kiss Oszkár f. ezredes
osztályvezető

Benkő János
1) A megjelölt újság?
2) No az Angelika-ban.
3) Beszélgetés tárgy!
Daszklajcs

- 1) Meglévő telefonon.
Hely: valamilyen szűk körű helyen, vagy útszél, eszpresszóban.
Értekezni, hogy hivatalos keretben beszéljen vele.
Részletesebb részletek megismerésére
össztöndíj tárgy.
Tárgy: DERDÁK fn. jelölt személyes
- 2) Beszélgetésével az újságunk érdekében, elengedő időt
kell biztosítani: alapszabályi felhívás.
- 3) Védőlemez jelölés *AVASLAT* 1/2
Budapest, 1984. május 3. *Daszklajcs*
Kell tudni a haladást a hírszerzés
feladatokról való felhívás.

DERDÁK fn. jelölt 1983. decemberében JOGÁSZ fn. titkosmunkatársunk jelzése alapján a stockholmi SIPRI Bék kutató Intézet ösztöndíjára jelölt személyként került látókörünkbe.

Tanulmányozásának eddigi folyamatában sem szakmai felkészültsége, sem személyi tulajdonságai terén kizáró tényező nem merült fel.

Intenzív tanulmányozásának következő lépéseként célszerű személyes megismerésének végrehajtása.

A személyes megismerést Benkő János r. hdgy. elvtárs, mint BM dolgozó, az Angelika eszpresszóban hajtja végre.

Az akció célja a következő:

DERDÁK eddigi tanulmányozása során szerzett adatok ellenőrzése, együttműködési készségének, hírszerzési feladatok végrehajtására való alkalmasságának felmérése.

A beszélgetés alapját ösztöndíj pályázatának ténye határozza meg, irányát pedig éreztesszem vele az együttműködési készsége és a tanulmányutjának realizálhatósága közti egyenes arányt. A személyes megismerés során az alábbi témacsoportokat érintjük:

DERDÁK személyi és életkörülményeire vonatkozó kérdések.

Munkájáról, munkaköréről, távlati elképzeléseiről kialakult véleménye.

A szervünk megítélésére utaló jelekből, a beszélgetés során megnyilvánuló őszinteségétől függően felmérem a továbblépési lehetőséget, illetve kihasználom munkájának értékelésében mutatkozó reális elbizakodottságát, egészségesen törekvő alkatát.

A fentiek alapján javaslom a jelölt személyes megismerésének végrehajtását, és szervezési céllal történő intenzív tanulmányozásának folytatását.

Készült: 1 pld. 2 lap
Készítette: BJ/V-né
Nytsz.: 386/81/84

Benkő János
Benkő János r. hdgy.

Soós Mihály A magyar polgári hírszerzés NATO elleni tevékenysége az 1980-as években

Soós Mihály

A magyar polgári hírszerzés NATO elleni tevékenysége az 1980-as években

Soós Mihály

**A magyar polgári hírszerzés
NATO elleni tevékenysége
az 1980-as években**

A Hamvas Béla Kultúrakutató Intézet kiadványa

Budapest, 2014

„Születtek eredmények, kirajzolódtak irányok, megfogalmazódtak a célkitűzések, voltaképpen a lendület sem hiányzik, de...”

A Belügyminisztérium (BM) III/I. Csoportfőnökség¹ Személyügyi és Kiképzési Osztálya 1982-ben, tananyagként megjelentetett kiadványában a „hírszerző tevékenységet” a társadalmi rendszerek, osztályok és államok között folyó küzdelem titkos formájaként, illetve módjaként határozta meg, amelynek kettős feladata van. Az egyik a vezető szervek tájékoztatása olyan, más eszközökkel nem megszerezhető információkról, amelyek az ellenfél politikai, gazdasági, katonai, tudományos-műszaki, kulturális felkészültségére, céljaira, az általa alkalmazott módszerekre vonatkoznak. A másik az ellenséges tevékenység kivédése, megszakítása, illetve megtorlása a lehető legjobb eszközök és módszerek alkalmazásával.² A tankönyv – a tudomány és a technika fejlődése következtében előállt változások, különböző elektronikai berendezések, kémműholdak szerepének elismerése mellett – a hírszerzés fő eszközeként az arra megfelelően felkészített „élő embert”, a hírszerző hálózatot nevezte meg.³ A hálózat tagjainak feladatait megbízatásuk, tevékenységük és feladatuk alapján, tárgyalt időszakunkban, az 1980-as években, a főkategóriás, illetve a segédkategóriás funkciók csoportjába sorolták. A főkategóriás funkciók közé a titkos információk és dokumentumok szerzését; a befolyásolást, operatív kombinációk, akciók⁴ végrehajtását; a hálózatépítést⁵, ezen belül a tippkutatást⁶, a tanulmányozás⁷, ellenőrzés⁸, feldolgozás munkáját⁹ és a beszervezést; a hálózati csoport vezetését és az okmányszerzést sorolták. Az úgynevezett segédkategóriás funkciók csoportjába pedig az összekötők¹⁰, a futárok¹¹, a konspirált anyagátadásihely-tulajdonosok¹², a levélcím-tulajdonosok, a telefontulajdonosok¹³, a konspiráltlakás-tulajdonosok¹⁴, a legalizálók vagy más néven fedést biztosítók¹⁵, az operatív figyelők,

1 A Belügyminisztérium III/I. Csoportfőnöksége volt felelős a polgári hírszerzés irányításáért és működtetéséért.

2 ÁBTL 4.1. A-3005/36/1. A hírszerzés hálózatépítő munkája. (Tankönyv) I. kötet 1982. 9. Bevezetés.

3 Uo. 11. A hálózat helye és szerepe a hírszerző munkában.

4 Operatív akció: egy-egy összetettebb szakmai feladat eredményes végrehajtásának operatív módszere, amelynek során a részfeladatokat koordináltan, több hírszerző tiszt vagy hálózati személy hajtja végre. ÁBTL 4.1. A-3642. Operatív szavak és kifejezések értelmező szótára. Tervezet. Magyar Néphadsereg vezérkara Felderítő Csoportfőnökség Operatív Szolgálat 1981. 72–73. (A továbbiakban ÁBTL 4.1. A-3642.)

5 Hálózatépítő munka: a meglévő hírszerző hálózat fenntartását, pótlását és továbbfejlesztését szolgáló kutató, tanulmányozó és szervező tevékenység összessége. Uo. 40.

6 Tippkutatás: a hálózatépítés első fázisa, amikor egy meghatározott hálózati funkcióra keresnek személyeket. ÁBTL 4.1. A-3036. *Állambiztonsági értelmező kéziszótár*. Összeállította: Gergely Attila r. alezredes. Budapest: BM Könyvkiadó, 1980. 186. (A továbbiakban ÁBTL 4.1. A-3036.)

7 Tanulmányozás: a hálózatépítő munka kutatást követő fázisa, amelynek célja a tipp lehetőségeinek, személyi tulajdonságainak, körülményeinek, adottságainak, alkalmasságának, a beszerzés alapjának és motívumának, valamint a beszerzés lehetséges módjának megismerése, illetve meghatározása. ÁBTL 4.1. A-3642 85–86.

8 Ellenőrzés: a felkutatott új tippek és kapcsolatok, esetleg ezek hozzátartozói operatív nyilvántartásokban történő ellenőrzése. Uo. 24.

9 Feldolgozó munka: a tanulmányozás alá vett tippek adminisztratív és személyes tanulmányozása érdekében végzett rész- és összetevékenységek. (Például anyag-összeállítás, környezettanulmány elkészítése.) Uo. 31.

10 Összekötő: aki a forrás és a rezidens vagy a forrás és a központ közötti személyes összeköttetést biztosítja. Uo. 75.

11 Futár: honi területről, összeköttetési feladat végrehajtására útba indított hírszerző. Uo. 34.

12 Anyagátadás, -átvétel: a hírszerző munka során megszerzett anyagok, jelentések, a központ utasításainak továbbítási módja, amely lehet személytelen (rejtekhelyen keresztül) vagy személyes. Uo. 9.

13 Konspirálttelefon-tulajdonos: a célszágokban vagy harmadik országban beszervezett ügynök, aki a hírszerző feladatokkal kapcsolatos hívásokat fogadja, az üzeneteket átveszi, esetleg továbbítja. Uo. 57.

14 Konspiráltlakás-tulajdonos: a célszágokban vagy harmadik országban beszervezett ügynök, illetve az országon belül megnyert olyan személy, aki a lakását szakmai célra rendelkezésre bocsátja. Uo. 56.

15 Legalizálás: a konspiráció részét képező rendszabály, olyan szervezeti, okmányolási, kiképzési és felkészítési intézkedések rendszere, amely lehetővé teszi a hírszerző munkatársak országon belüli és a célszágokban történő hatékony működését, a szolgálathoz tartozásuk leplezését. Uo. 63.

környezettanulmány készítő¹⁶ és az információfeldolgozók által végzett tevékenységek kerültek.¹⁷ A legfontosabb hálózati funkciót ellátó személyek – a hírszerzés hálózatépítő munkáját bemutató irat tanúsága szerint – a célterületen vagy célobjektumban dolgozók, illetve a megfelelő hírszerző pozícióval rendelkezők voltak, akik titkos információk, illetve dokumentumok megszerzésére kaptak feladatot. Tevékenységük kiterjedt többek között „az ellenséges politikai, gazdasági, katonai csoportosulások”, így a NATO, az Atlanti Tanács vagy az Európai Gazdasági Közösség (EGK) tevékenységének felderítésére is.¹⁸ A hírszerző hálózat tagjainak rendszerbe sorolását – az eddigieken túl – a szolgálathoz fűződő munkakapcsolatuk tartalma és együttműködésük alapja szerint végezték. E szerint megkülönböztették a hazai hálózatot a külföldi hálózattól. A hazai hálózat tagjának volt tekinthető a titkos munkatárs (Tmt), a titkos megbízott (Tmb) és az ügynök (Ü), a külföldi hálózaté pedig a hivatásos munkatárs (Hmt), a hírszerző ügynök (HÜ), a segédkategóriás ügynök (SÜ), a titkos munkatárs (Ktmt) és a titkos megbízott (Ktmb).¹⁹

A „szocialista hírszerzés” egyik kiemelt célpontja: Brüsszel, az Európai Gazdasági Közösség és a NATO székhelye

A BM III/I. Csoportfőnökség Személyügyi és Kiképzési Osztálya által 1983-ban kiadott *Tájékoztató*, amelyet szovjet eredetiből fordítottak magyar nyelvre, hatvannyolc oldalon keresztül igyekszik megfelelő mennyiségű információval szolgálni a belga fővárosról, az ott székelő európai, illetve euroatlanti szervezetek intézményeiről.²⁰ A *Tájékoztató* alaposságát jelzi, hogy mielőtt az európai intézményekről esne szó, olvashatunk benne Brüsszel közlekedéséről, lakosságáról, nyilvános helyeiről, közigazgatási felosztásáról, kerületeiről, valamint Brabant Önálló Tartomány legfontosabb településeiről is. Az érdemi rész a belga elhárítás operatív figyelő szolgálatának munkájáról szóló rövid leírással kezdődik. E szerint ez a szerv két fő részlegből állt. Az egyik a hazai objektumok figyelését végezte, a másik pedig a külföldi tulajdonban lévőkét. Szintén ennek a részlegnek volt feladata a külföldi állampolgárok figyelése is. A *Tájékoztató*ban a figyelő szolgálat munkamódszereinek ismertetése után az EGK korabeli szerveinek bemutatása következik. A Miniszterek Tanácsa, valamint a hivatali apparátus feladatainak leírását és a Tanács épületének elhelyezkedésére, ki- és beléptetési rendszerére vonatkozó közléseket az EGK Bizottsága szervezetének részletező felsorolása, valamint az előzőekhez hasonlóan, az EGK Bizottsága címének és beléptetési rendjének ismertetése követi. A szovjet hírszerzési anyag utolsó része legegyszerűbben is a NATO székháza és a NATO különböző objektumainak védelméért felelős NATO Biztonsági Szolgálat és a belga speciális szervek ez irányú működéséről tájékoztat. A közösen végzett kémelhárítás magas színvonaláról árulkodik a *Tájékoztató*ban szereplő tárgyyszerű közlés, miszerint „a NATO-objektumok környékén kialakított elhárítási rendszer gyakorlatilag lehetetlenné teszi az objektumok személyes-vizuális felderítését”.²¹ A kiadvány befejező részeiben a NATO székházának beléptetési rendjéről, kulturális és egyéb jellegű (például posta, bank, orvosi rendelő) szolgáltatásairól, valamint a NATO és az EGK munkatársainak legismertebb pihenő- és szórakozóhelyeiről olvashatunk.

16 Környezettanulmány: az előzetes tanulmányozáshoz tartozó önálló munkafolyamat, amely a hírszerzés titkos operatív eszköze. A környezettanulmány a tipp és hozzátartozói lakó- és munkahelyi, valamint baráti környezetéből konspiratív módon szerzett adatokat, információkat szolgáltat, amellyel elősegíti az adott személyek tanulmányozását, ellenőrzését. Uo. 57.

17 ÁBTL 4.1. A-3005/36/1. A hírszerzés hálózatépítő munkája. (Tankönyv) 17. A hírszerző hálózat funkciói.

18 Uo. 17–18. Főkategóriás hálózati funkciók. Titkos információk és dokumentumok szerzése.

19 Uo. 29. A hírszerző hálózat minősítése.

20 ÁBTL 4.1. A-3000/162. Tájékoztató.

21 Uo. 57. A NATO székház.

Az EGK és a NATO intézményeinek szigorú védelme ellenére éppen 1983 elején vált ismertté, hogy az EGK biztonsági irodájának főnöke és helyettese rendszeresen lehallgatta az EGK szerveinél szolgálatot teljesítő tisztviselők telefonbeszélgetéseit. Az ezt rögzítő, a BM III/I. Csoportfőnökség 2. Osztályán készült feljegyzés a biztonsági intézkedések megerősítéséről számol be.²² Így döntést hoztak arról, hogy a Külső Kapcsolatok Főigazgatósága által készített anyagok és dokumentumok nagy részét belső vagy titkos jelzéssel látják majd el, hogy korlátozzák az említett főigazgatóság szolgálati helyeire a bejutás lehetőségeit, fokozzák az EGK épületeinek és parkolójának megfigyelését, a biztonsági iroda állományát a kétszeresére növelik, s talán nem véletlenül arról is döntés született, hogy különleges figyelmet fordítanak a „szocialista országok” Brüsszelben dolgozó diplomatáinak ellenőrzésére. Ez azt jelentette, hogy az EGK-s tisztviselőknek minden „szocialista országbeli” diplomatával történt találkozás után jelentést kellett írniuk a lefolytatott beszélgetésről vezetőik számára. Egy 1983. december 15-én keletkezett másik feljegyzésből pedig az derül ki, hogy az év során titkos NATO-dokumentumok tűntek el, amelyeket a magyar hírszerzés értesülése, álláspontja szerint a belga titkosszolgálattal kapcsolatban álló szélsőséges elemek loptak el.²³ Ebből az álláspontból kiindulva egy operatív akció előkészítéséről is értesülhetünk a feljegyzésből. A szöveg szerint ugyanis „illetékesek” annak a lehetőségét mérlegelték, hogy egy, az ellopotthoz hasonló dokumentumot állítsanak össze, s azt becsempészik egy szocialista ország külképviseletén dolgozó személyhez, ezzel kívánva bizonyítani, hogy a keleti tömb államai kémkednek a NATO ellen, és ehhez felhasználják a szélsőséges szervezeteket is. A kérdés az, hogy az ilyen áldokumentumok „bizonyító erején” túl mennyire voltak pontos ismereteik a NATO-államoknak, illetve a NATO központi és tagállami szerveinél elhárító szolgálatot teljesítőknek a Szovjetunió és a kelet-európai szocialista országok valóságosan ellenük irányuló hírszerző tevékenységéről. Erre a kérdésre jelen tanulmány még kísérletet sem tesz válaszolni, mint ahogy arra sincs módja, hogy a Szovjetunió, illetve az európai szocialista országok által folytatott NATO-ellenes tevékenységről bármilyen apró részlettel szolgáljon. A hozzáférhető levéltári források alapján kizárólag a magyar belügyi – vagy más néven polgári – hírszerzés NATO-val kapcsolatos 1980-as évekbeli terveiről, céljairól kíván szólni, kiegészítve ezt néhány olyan példával, amelyek ezeknek a terveknek és céloknak a gyakorlati megvalósításába, illetve inkább annak kísérletébe engednek bepillantani.

A magyar polgári hírszerzés NATO elleni tevékenységének kezdetei és megerősödésének okai az 1980-as években

Az 1970-es évek közepét megelőző időszakban a NATO-val szembeni magyar hírszerző tevékenységet túlnyomórészt a néphadsereg katonai felderítő szerve, az MNVK 2. Csoportfőnöksége²⁴ látta el. Tanulmányomban erre az időszakra nem kívánok kitérni. A NATO elleni fellépés egyre erősödő komplex jellege – tudniillik, hogy magában egyesítette a politikai és katonapolitikai hírszerzést, a NATO-tagállamok speciális szolgálati elleni munkát, a stratégiai műszaki-tudományos és gazdasági hírszerzést, valamint a NATO-val szembeni

22 ÁBTL 3.2.5. O-8-644/1/A. 76–77. Feljegyzés, 1983. augusztus 10. A BM III/I. Csoportfőnökség 2. (Külső Elhárító) Osztályának B alosztálya volt 1982-től a felelős a NATO-val szembeni elhárításért.

23 Uo. 91–92. Feljegyzés, 1983. december 15. Ez az álláspont egyébként teljes bizonyossággal hamisnak tekinthető, amit bizonyítanak egy az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárában (ÁBTL) található dosszié iratai. ÁBTL 3.2.1. Bt-2658/1. Az ügyre a tanulmány befejező részében még visszatérek.

24 MNVK/2: Magyar Néphadsereg Vezérkara Felderítő Csoportfőnökség. Felderítő szolgálat: a felderítés tervezésére, szervezésére és végrehajtására létrehozott szervezet, intézmény. Hazai használatban az MNVK Felderítő Csoportfőnökséget értjük alatta.

aktív intézkedések megvalósítását²⁵ – már önmagában indokolta volna a polgári hírszerzés erőinek bevonását ebbe a tevékenységbe. Ezen túl azonban a nemzetközi viszonyokban bekövetkezett kedvezőtlen változások, a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok közötti kapcsolatok megromlása, valamint ennek következményeként a két világrendszer államai közötti elhidegülés következménye lett, hogy a NATO titkainak kifürkészése egyre fontosabbá vált. Az első lépéseket 1977-ben tették meg, amikor a III/I. Csoportfőnökség egyik alosztályán, immár szervezetenként is elkülönítetten, de még kizárólag a NATO déli szárnya ellen, elindult a hírszerző munka.²⁶ Ez a polgári hírszerzés tevékenységének kiterjesztését jelentette Görögországra, Spanyolországra és kisebb mértékben Törökországra, valamint Portugáliára is, mivel Olaszország és Franciaország ellen már korábban is folyt bizonyos szintű kémtevékenység.²⁷

Az évtizedforduló után az egyre súlyosbodó nemzetközi helyzetben tovább romlott az „ellenséges katonai szervezet” szovjet – és ennek nyomán magyar – megítélése is, ami újabb változásokat idézett elő.²⁸ Az 1980-as évek elejére kialakult kül- és katonapolitikai helyzet állambiztonsági értékelését úgy foglalhatjuk össze, hogy az Amerikai Egyesült Államoknak a stratégiai erőviszonyok megváltoztatására, a katonai erőfölény megszerzésére irányuló politikája sikerrel járt, amelynek következtében a NATO politikai és katonapolitikai szerepe megnövekedett. Ez felértékelte az európai tagállamok katonai potenciálját is, amely a NATO-n belüli szorosabb koordináláshoz, egyeztetéshez vezetett. Ennek keretén belül pedig a tagállamok olyan stratégiai, katonapolitikai titkok birtokába jutottak, amelyeket korábban az USA magának tartott fenn. Az állambiztonsági szervek, közöttük kiemelten a hírszerzés számára ez a helyzet azt jelentette, hogy földrajzilag jelentősen kitágult az a terület, ahol létfontosságú – a béke és a háború kérdéséről – titkok megszerzhetővé váltak. A NATO tevékenysége ugyanakkor nem korlátozódott kizárólag katonai területekre, hiszen a tagállamok külpolitikájának legmagasabb szintű koordinációját is végezte, szorosan együttműködve más integrációs szervezetekkel. Ezen kívül a „szocialista országok” elleni gazdasági küzdelem ösztönzőjévé és – ahol lehet – irányítójává is vált.²⁹ Mindezek a megállapítások kellőképpen indokolták, hogy az 1980-as évek elejére a NATO-ellenes tevékenység a magyar polgári hírszerzés fő iránya legyen, és össz-állambiztonsági feladattá váljon.³⁰

25 Az aktív intézkedés olyan közvetlen vagy közvetett, kezdeményező, operatív beavatkozás, amely: az ellenséget cselekvésre készíti; az ellenségről információkat ad; az alkalmazott titkos nyomozati (operatív) eszköz hatáskörét növeli; az elért operatív pozíciókat védi vagy tovább erősíti. ÁBTl 4.1. A-3036. 11.

26 ÁBTl 1.11.1. 45-13/8/1985. 3. A NATO elleni hírszerző munka helyzete és feladatai, 1985.

27 ÁBTl 1.11.4.67-98-152/1987. 1. A NATO elleni hírszerző munka. (Szóbeli bevezető főkapitányi értekezleten.)

28 1981. december 28–29-én Budapesten megbeszéléseket folytatott a Szovjetunió Állambiztonsági Bizottságának küldöttsége a Magyar Népköztársaság (MNK) Belügyminisztériumának küldöttségével. A tárgyalások fontosságát jelzi, hogy a szovjet delegáció vezetője Jurij Andropov, a KGB elnöke, a magyaré pedig Horváth István belügyminiszter volt. A felek értékelték a kialakult világpolitikai helyzetet s megállapították, hogy az Egyesült Államok és NATO szövetségesei példátlan méretű fegyverkezési versenybe kezdtek, katonai fölény elérésére törekednek a Varsói Szerződés Szervezetével szemben. A KGB és a magyar belügyminisztérium sikeres együttműködésének említésén túl többek közt kijelölték a két ország hírszerző szervei közös akcióinak fő irányvonalait is. Ez egyrészt a katonapolitikai kérdésekkel kapcsolatos titkos információk megszerzésére irányuló tevékenység fokozását jelentette, másrészt a gazdasági hírszerzés célirányosabbá tételét. ÁBTl 1.11.12. 41-Sz-181/25-8/1981. Jegyzőkönyv a Magyar Népköztársaság Belügyminisztériumának küldöttsége és a Szovjetunió Állambiztonsági Bizottságának küldöttsége közötti eredményről. Budapest, 1981. december 29.

29 Uo. 2–3.

30 Össz-állambiztonsági feladatnak tekinthető a BM III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökség különböző csoportfőnökségeinek (III/I. – hírszerzés, III/II. – kémelhárítás, III/III. – belső elhárítás, III/IV. – katonai elhárítás), valamint a budapesti és a megyei rendőr-főkapitányságok állambiztonsági szerveinek együttműködésével elvégzett minden tevékenység.

A NATO elleni hírszerző tevékenység szervezeti keretei az 1980-as években

A III/I. Csoportfőnökség 1981-es átszervezése nyomán létrehozott új 3-as osztály alapfeladata lett a NATO elleni hírszerzés, a volt 3-as és 4-es osztály korábbi feladatainak meghagyása mellett.³¹ Erre a szervezeti változtatásra azért került sor, mert a nemzetközi viszonyok fentebb taglalt kedvezőtlen tendenciái miatt a szovjet társszerv egyre jobban szorgalmazta, hogy a magyar hírszerzés fokozza a NATO elleni erőfeszítéseit.³² 1982-ben az osztály kidolgozta ennek a tevékenységnek a korszerűsítését megalapozó javaslatát, az 1982-ben és 1983-ban megtett intézkedések pedig már a javaslatban foglalt koncepció végrehajtását szolgálták.³³ E szerint a 3. osztályon belül az addig csak a NATO déli szárnyával foglalkozó alosztály feladatait az egész NATO-ra kiterjesztették, az operatív állomány létszámát a korábbi hét főről tizenegyre emelték. Emellett az 1982-től létező NSZK alosztály is kapott feladatokat a NATO nyugatnémet nemzeti objektumai³⁴ felderítésében. Az ebben az időben meglévő tizenhat külföldi hírszerző egységből tizenegynek kifejezetten a NATO elleni munkát szabták feladatául. Az osztály operatív állományát pedig a NATO elleni hírszerző feladatok sikeres teljesítése érdekében katonapolitikai továbbképzésben részesítették.³⁵ Említésre méltó, hogy a 3-as osztály további szervezeti módosítását tervezték 1983-ban, még pedig amiatt, hogy hírszerző feladatai elvégzése mellett képessé váljon a NATO-ellenes tevékenység belügyi szintű, össz-állambiztonsági koordinációjára. E funkciójában a katonapolitikai, katonai és operatív információk feldolgozása, illetve ezek hazai és nemzetközi célba juttatása lett volna a feladata.³⁶

A főtevékenységként NATO-ellenes hírszerzést folytató 3-as osztály mellett, a III/I. Csoportfőnökség egyéb szervezeti egységei is elláttak ez irányú részfeladatokat. Így a 11-es osztály, amely a NATO-tagállamok harmadik országban működő diplomáciai és egyéb képviselői ellen folytatott hírszerzést, az 1-es osztály, amely az Amerikai Egyesült Államok elleni főirányú hírszerző munkát végezte, és ennek során érvényesítette a NATO elleni kémtevékenység szempontjait is, feldolgozva több olyan intézményt is, ahonnan NATO-titkok voltak megszerezhetők. Fontos szerepe volt még a 7-es, aktív intézkedéseket végrehajtó osztálynak, amely egyrészt a NATO-tagállamok közötti ellentétek, másrészt az egyes NATO-országok és a katonai tömbhöz nem tartozó országok ellentéteinek erősítésére törekedett. Ezekon kívül említendő még a 2-es osztály, amelynek feladata a NATO-országok speciális szolgálatai elleni fellépés irányítása és az állambiztonsági szervek közötti koordinálása volt, valamint az 5-ös osztály, amely a műszaki-tudományos és gazdasági hírszerzésért felelt. Ez magában foglalta a NATO haditechnikai fejlesztési koncepcióinak megszerzésére irányuló tevékenységet és a közreműködést valamennyi NATO embargós termék beszerzésében.³⁷

31 A BM III/I. Csoportfőnökségének ez az osztálya, amelyik a Nyugat- és Dél-európai Hírszerző Osztály, majd 1982-től a Nyugat-európai Hírszerző Osztály nevet viselte, lett felelős a nyugat-európai államok elleni hírszerzés mellett az ideológiai diverzió felderítéséért, illetve a NATO-val szemben folytatott kémtevékenységért is. Az 1945 és 1990 közötti polgári hírszerzés szervezettörténetéről lásd Tóth Eszter: A politikai és gazdasági hírszerzés szervezettörténete, 1945–1990 című tanulmányát. (In: *Betekintő*. 2011/2.)

32 ÁBTL 1.11.4. – III/I-3. osztály iratai – 67-58-704/1983. 10. Jelentés a NATO elleni hírszerző munka célkitűzéseiről, a jelenlegi helyzetéről és a további feladatairól, 1983. december 13.

33 Sajnos ezt az 1982-ben készült, az 1983-as első átfogó tervet előkészítő, a NATO elleni tevékenység korszerűsítésének irányait felvázoló iratot nem sikerült megtalálnom az ÁBTL-ben.

34 Az NSZK területén található egység, objektum, amely részét képezi a NATO haderejének, illetve politikai szervezetének.

35 ÁBTL 1.11.4. – III/I-3. osztály iratai – 67-58-704/1983. Jelentés a NATO elleni hírszerző munka célkitűzéseiről, a jelenlegi helyzetéről és a további feladatairól, 1983. december 13. 10–11.

36 Uo. 18.

37 ÁBTL 1.11.1. 45-13/8/1985. 9–11. A NATO elleni hírszerző munka helyzete és feladatai, 1985.

Az első átfogó NATO-ellenes stratégiai terv

Információszerzés, célobjektumok, ügynöki hálózat I.

Az 1980-as évtizedben a III/I. Csoportfőnökség 3-as osztályán három nagy NATO-ellenes tervet állítottak össze. Az első, a többször idézett, *Jelentés a NATO elleni hírszerző munka célkitűzéseiről, a jelenlegi helyzetéről és a további feladatairól* címet viselő, 1983 decemberére elkészült dokumentum³⁸ szolgált alapul mind tartalmában, mind szerkezetében a már szintén említett 1985-ös és 1987-es jelentéshez. A Nyugat-európai Hírszerző Osztály munkájának a különböző felsőbb utasítások, főcsoport-főnökségi, csoportfőnökségi munkatervek, valamint a KGB Hírszerző Főcsoportfőnökségével kötött megállapodás³⁹ szabott irányt, fogalmazott meg konkrét célkitűzéseket három területen. Az egyik ilyen terület az információszerzés, a másik az úgynevezett célobjektumok⁴⁰, a harmadik pedig a hálózati személyek beszerzése és foglalkoztatása volt.

Az 1983-as jelentés információszerzést érintő részeit olvasva az lehet a benyomásunk, hogy szinte minden szóba jöhető témakört hírigényként, azaz megszerzendő értesülésként kezeltek. Így csak a legfontosabbakat kiemelve:

- a NATO terveit, előkészületeit a „szocialista közösség” országainak megtámadására, illetve a világ különböző térségeiben politikai és katonai válsághelyzetek kialakítására;
- a NATO terveit a „szocialista közösség” és a Magyar Népköztársaság ellen folytatandó politikai, katonai és gazdasági lépésekre, valamint az ideológiai, „diverziós, felforgató” tevékenységre⁴¹;
- a NATO katonai stratégiáját, hatókörének kiterjesztésére irányuló terveit;
- a NATO katonai és politikai programjainak megvalósulására vonatkozó információkat, az egyes tagállamok ezekhez való hozzájárulását, valamint ezzel szoros összefüggésben a NATO vezető szervei üléseinek határozatait;
- az egyes NATO-országok álláspontját az érintett kérdésekben;
- a nyugat-európai országok lépéseit, terveit a katonapolitikai integráció megvalósítására, ezen országok egymás közötti, valamint a NATO vezetésével és az Egyesült Államokkal való nézetkülönbségeit

38 ÁBTL 1.11.4. – III/I-3. osztály iratai – 67-58-704/1983. Jelentés a NATO elleni hírszerző munka célkitűzéseiről, a jelenlegi helyzetéről és a további feladatairól, 1983. december 13.

39 A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió hírszerző szervei között egészen 1950-ig visszanyúló együttműködés létezett. Akkor szovjet kezdeményezésre „Tito jugoszláviai klikkje” elleni hírszerzésre és a kölcsönös segítségnyújtás céljára létesült az intézményes kapcsolat. A szocialista állambiztonsági szervek képviselőinek 1955. márciusi, moszkvai tanácskozásán Jugoszlávia mellett már a nyugat-európai „imperialista” országok és az Egyesült Államok elleni együttes intézkedésekről tárgyaltak. A forradalom leverése után folytatódott az együttműködés a magyar és a szovjet hírszerző szervek között, s az 1950-es évek végétől a két ország állambiztonsági szerveinek delegációi évenként találkoztak. 1960-ban Moszkvában megállapodtak a kémelhárítás és a hírszerzés megszerzett adatainak kölcsönös cseréjében, majd az 1962. júniusi újabb együttműködési megállapodásban az információcserén kívül már szerepelt a kölcsönös segítségnyújtás az ellenséges objektumokba való ügynöki beépüléssel kapcsolatos intézkedések végrehajtásához is. A továbbiakban a két ország titkoszolgálatainak együttműködését a kétoldalú megállapodások határozták meg, amelyeket 1964-ben, 1966-ban, 1968-ban, 1971-ben, majd 1973-ban kötöttek. A két ország hírszerző szervei vezetőinek 1975. évi budapesti tárgyalásai alkalmával a két szerv tevékenységének minden területét érintő hároméves perspektivikus együttműködési terv aláírására is sor került. Ilyen perspektivikus együttműködési terveket az 1980-as években is kötöttek. Ezt bizonyítja, hogy az 1985-ben összeállított NATO elleni jelentés konkrétan említi az 1983-1985 közötti időszakra megkötött tervet. A magyar és a szovjet hírszerző szervek kapcsolatáról részletesen lásd Baráth Magdolna: Adalékok a magyar és szovjet hírszerző szervek együttműködéséhez. In: Baráth Magdolna–Bánkúti Gábor–Rainer M. János szerk.: *Megértő történelem. Tanulmányok a hatvanéves Gyarmati György tiszteletére*. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. 29–41. Az 1973-as megállapodást, valamint az 1989-es részleges korszerűsítésének terveivel kapcsolatos véleményeket közli Krahulcsán Zsolt: KGB és III. Főcsoportfőnökség: egy kapcsolat vége... (?) A szovjet–magyar állambiztonsági együttműködés szabályozása 1989-ben. In: *Betekintő*. 2007/4. <http://www.betekinto.hu/2007_4_krahulcsan> (A letöltés ideje 2014. február 13.).

40 Célobjektum: szerv, szervezet, intézmény, ahol az ellenséges aknamunkát szervezik vagy végzik. E helyeken számítani lehet elhárítás jelenlétével is. ÁBTL 4.1. A-3036. 33.

41 Ideológiai diverzió: „a burzsoá eszmék és nézetek becsmérlése a propaganda modern eszközeivel a szocialista országok közéletébe”. ÁBTL 4.1. A-3036. 87.

a Nyugat-európai Unió helyéről, szerepéről egy jövőbeni európai biztonsági és katonapolitikai szövetségben;

- a Közös Piac szerepét a NATO katonai programjainak végrehajtásában;
- a jelentősebb hadgyakorlatok céljait és eredményeit.

A III/I. Csoportfőnökség 3. Osztálya számára az információszerzés után a célobjektumokkal összefüggésben fogalmazódtak meg elvárások. Ez azt jelentette, hogy kijelölték a hírigények megszerzéséhez szükséges ügynöki behatolás intézményeit, helyszíneit. Erről megint csak elmondható, hogy rendkívül széles kört ölel fel az azon szereplők listája, hiszen a felsorolás a NATO Tanácsának alárendelt főbb bizottságokkal és munkacsoportokkal kezdődik és a NATO szerveivel állandó kapcsolatban álló nem kormányzintű nemzeti intézményekkel, intézetekkel fejeződik be. Közöttük pedig ott található szinte valamennyi releváns NATO-hoz köthető nemzetközi és tagállami szerv. Így a NATO Nemzetközi Titkársága, a NATO Nukleáris Tervező Csoportja, a NATO nemzetközi vezérkarai és európai törzsei, a Római Védelmi Kollégium, a tagállamoknak a NATO mellett működő állandó képviselői, a tagországok elnöki és miniszterelnöki hivatalai, a tagállamok hadügyminisztériumai, külügyminisztériumai, belügyminisztériumai és a más minisztériumoknál, főhatóságoknál működő NATO-osztályok, a NATO-tagországok parlamentjeinek hadügyi, külügyi és költségvetési bizottságai, a vezető pártok védelmi és biztonságpolitikai bizottságai. A „jelentés” – a már korábban felsorolt hírigények mellé – további operatív információszerzési feladatként szabja meg a célobjektumok felépítéséről, elhelyezkedéséről, őrzési és biztonsági rendjéről, személyi állományáról, az azokba történő felvétel rendjéről és feltételeiről, a NATO-intézmények képzési helyeiről, a NATO-objektumokkal kapcsolatot tartó tudományos, kutatási, oktatási intézményekről, a kiszolgáló egységekről szóló információk felkutatását, továbbá a NATO-objektumokba való ügynöki beépülést előmozdító minden adat és részadat megszerzését.

A harmadik nagy terület – ahogy már említettük – a NATO-val szembeni hírszerző ügynöki tevékenység volt. A jelentés rögzítette a leendő hálózati személyek fontosabb kategóriáit, vagyis azt, hogy honnan célszerű és kell a NATO ellen kémtevékenységet végző ügynököket verbuválni. Ezek a kategóriák, illetve csoportok a következők: a NATO nemzetközi objektumaiba kihelyezettek, a NATO nemzeti objektumaiban dolgozók, a NATO-szerveknél szerződéssel betöltött posztok (a technikai személyzet), a NATO-t körülvevő kiszolgáló intézmények (üzletek, éttermek, garázsok, pénzügyintézetek stb.) munkatársai. A NATO nemzeti objektumait az ügynöki behatolás szempontjából a nemzetközienél könnyebben megközelíthetőnek tartották, ezért az előbbi kategóriákat figyelembe véve a legfontosabb célobjektumoknak a NATO-központ melletti nemzeti delegációkat tartották.

A NATO katonai szervezeti jellegéből kiindulva a jelentés kitér arra is, hogy az osztály tevékenységének ki kell terjednie katonapolitikai, stratégiai és katonai kérdésekre is, anélkül, hogy a katonai hírszerzés feladatait átvállalná. A NATO katonai objektumaiba a beépülést azonban csak hosszabb távon tartották reálisan kitűzhető célnak, amelynek eléréséhez végig kell járni a NATO nemzetközi intézményeihez vezető utat. Ennek az útnak kiinduló állomásai pedig a NATO-országokban található, a NATO-val kapcsolatot tartó egyetemek, posztgraduális továbbképzők, diplomataképzők, tudományos intézetek és nyelvviskolák.

Az előbbieken túl – a NATO nemzetközi objektumaihoz újabb lépcsőfokként – a közvetlen beépülés szempontjából igen fontos intézményeket nevezett meg a jelentés, például a NATO-országok minisztériumait, illetve országos főhatóságait. Kiemelt fontosságukat a szöveg tanúsága szerint az magyarázza, hogy ezeknél a hivataloknál NATO-titkok találhatóak, a NATO nemzetközi objektumaiba, köztük a brüsszeli központba innen kerülnek ki a szakemberek és ebből a körből választják ki a NATO melletti állandó nemzeti képviselők munkatársait is.

A NATO-ellenes ügynöki tevékenység szempontjából utoljára említett, különleges jelentőségű szervezet maga a Közös Piac volt. Ennek oka, hogy számos NATO-döntés (gazdasági, katonai vonatkozású gyártási, ellátási kérdésekben) rajta keresztül valósult meg, s a Közös Piac apparátusa állandó személyi utánpótlást jelentett a NATO számára.

Ami ennek a gyakorlati megvalósítását illeti, a helyzet a magyar hírszerző szerv szempontjából nem volt túlságosan kedvező. A jelentés elkészítésének időpontjában a III/I. Csoportfőnökség 3. Osztálya negyvenhárom külföldi ügynökkel, hetvenhat külföldi és százhat hazai titkos munkatárssal rendelkezett, akiket igyekeztek az új követelményeknek megfelelően felkészíteni, s megfelelő pozícióba juttatásuk lehetőségeit is vizsgálták. Az összefoglaló anyag tanúsága szerint azonban mivel a rendelkezésre álló hálózat nem a NATO elleni tevékenységre szerveződött, hanem a hírszerzés hagyományos irányaira, a külföldi ügynökök közül csak huszonnyolc volt alkalmas rendszeres információszerző munkára. Közülük is csak hat ügynöktől vártak a NATO-ról értékes információkat, amellett, hogy a szervezet katonai objektumait és hadászati titkait szinte teljesen elérhetetlennek minősítették. 1981 és 1983 között a III/I. Csoportfőnökség 3. Osztálya 10 külföldi személyt szervezett be, ebből nyolc 1983 decemberében is a magyar hírszerzés szolgálatában állt. Négyet NATO-vonalra⁴², közülük kettőt célobjektumba, kettőt pedig távlati, perspektivikus céllal vontak be a hírszerző munkába. A jelentés ezen a ponton is kiemeli a NATO katonai területeihez való közelkerülés nehézségeit, s reálisan csak hosszú távon, a NATO követelményeknek megfelelő feltételek alapján kiválasztott ügynökök munkájával tartotta azt megvalósíthatónak.

Annak érdekében, hogy legalább hosszabb távon legyen erre esélye a magyar hírszerzésnek, lépések történtek a NATO-objektumok képzőhelyein operatív pozíciók kiépítésére és néhány, NATO-val együttműködő intézmény tanulmányozására. A célirányos kapcsolatépítést a rezidentúrákon dolgozók is feladatuk kapták.⁴³ Az „állomány” egy részének túlzott óvatossága, illetve a partnerek bizalmatlansága miatt azonban azt kellett megállapítaniuk, hogy a kapcsolatok bővülésével nem nőtt egyenes arányban az operatív értékű információs források száma.

További feladatok. Javaslatok az eredményesebb hírszerző tevékenység érdekében

A jelentés befejező része azokat a feladatokat foglalja össze, amelyeket a NATO elleni eredményes munka érdekében a magyar állambiztonsági szerveknek el kell végezniük. Kiemelt feladatokként a jelentés a következőket nevesíti:

1. Úgynevezett perspektivikus ügynöki hálózat⁴⁴ megteremtése, amelynek majdani tagjai olyan személyek köréből kerülnének ki, akik a NATO-intézmények felvételi követelményeinek megfelelnek. Ezek legfőképpen a NATO-országokban működő, „a káderutánpótlást biztosító” egyetemek hallgatói lehetnek.
2. A NATO-objektumok, különösen a NATO nemzetközi objektumai vonatkozásában kutató ügynöki hálózat megszervezése. Rájuk, e hálózat tagjaira, a kapcsolatépítő, tippkutató, személyfeldolgozó munkában kívánt támaszkodni a hírszerzés. A kutató ügynököket főleg a „megbízható, baloldali, elvi alapon beszervezhető” személyekből tartották célszerűnek kiválasztani.

42 Vonalas elv: az állambiztonsági munkának az a szervezési rendszere, amikor az ellenséges tevékenység speciális jellegének, sajátosságainak figyelembevételével szervezik az operatív egységeket (alosztály, csoport vagy operatív tiszt) az adott vonalon folytatott ellenséges tevékenység felderítésére és leleplezésére. ÁBTL 4.1. A-3036. 200.

43 Rezidentúra: állambiztonsági tisztekből vagy a hálózat tagjaiból álló, meghatározott állambiztonsági operatív feladatok ellátására felkészített, konspirált szervezeti forma. Vezetője a rezidens. Uo. 165.

44 Perspektivikus beszervezés: a jövőben kialakítható operatív – hírszerző – lehetőség kihasználása céljából végrehajtott beszervezés. Uo. 152.

3. Közvetlen hálózati beépülés a NATO-országoknak azokba a minisztériumaiba, főhatóságaiba, amelyeknél NATO osztályok működnek. A leendő hálózati személyek körét itt is meghatározták, amikor beszerzések végrehajtását irányozták elő a NATO-országok harmadik országokban és Budapesten működő külképviseleteinek munkatársai köréből.

A kiemelt feladatok rögzítése után praktikus, a NATO elleni eredményes hírszerző tevékenységet elősegítő javaslatokkal zárul a jelentés. Ezek a következők voltak:

- a brüsszeli rezidentúra kerüljön a 3-as osztály irányítása alá, amit az indokol, hogy itt van a NATO központja, azon felül a Közös Piac elleni munkában is szükséges érvényre juttatni a NATO elleni feladatokat;
- a NATO-országokba olyan személyeket helyezzenek ki, akik politikailag megbízhatóak, és vállalják többek közt a NATO elleni feladatokat is;
- a NATO elleni munka össz-állambiztonsági feladattá tételét miniszteri parancsban rendeljék el, s minden csoportfőnökségnek legyen meg az erről szóló terve, amelynek elvégzéséről év végén kötelesek beszámolni⁴⁵;
- a BM III/I. 3. és a III/I. 5. osztályának, azaz a Nyugat-európai Hírszerző Osztálynak, illetve a Műszaki, Tudományos és Gazdasági Információszerző Osztálynak legyen szorosabb az együttműködése a stratégiai hírszerzés témáiban;
- valósuljon meg a Közös Piac ellen és a műszaki-tudományos vonalon foglalkoztatott ügynökök esetleges NATO-ellenes lehetőségeinek feltárása.

Végezetül a jelentés mellett érvelt, hogy a NATO-ellenes tevékenység nagyobb részét hazai bázisról végezzék.⁴⁶ Ezt indokolja az ország nyitottsága, a hivatalos és a nem hivatalos kapcsolatok, a személyes érintkezések széles köre, a NATO-országokból tartósan Magyarországon szolgálatot teljesítők viszonylag magas száma. Ezeken kívül igen lényegesnek tekintették, hogy Magyarországon minden operatív eszköz az állambiztonsági szervek rendelkezésére állt a célszemélyek⁴⁷ tanulmányozására és feldolgozására. Ezzel szemben a NATO-államokban működő rezidentúrákat korlátozottabb lehetőségekkel rendelkezőeknek és sebezhetőbbeknek is tartották a NATO-titkok fokozott védelme érdekében folytatott erőteljes elhárító tevékenység következtében. Ezen a ponton érhető tetten az a csapdahelyzet, amely a magyar politikai hírszerzést fogva tartotta és lehetőségeit korlátozta, hiszen a fenti megállapításoknak az igazsága nem kendőzheti el azt a tényt, hogy távol a NATO politikai döntéshozó központjaitól és katonai támaszpontjaitól, jóval kisebb esélye volt a fontos politikai vagy katonapolitikai titkok megszerzésének.

Az 1984-es év eseményei

A III/I. Csoportfőnökség 3. Osztálya 1984. február 24-én értekezletet tartott, amelyről 1984. március 5-i keltezéssel készült feljegyzés.⁴⁸ Az 1983. decemberi, jórészt feladat kijelölő, nagy ívű tervet tartalmazó anyaggal szemben ebben röviden értékelték a korábbi időszak teljesítményét, benne a NATO-val szembeni hírszerzés tapasztalatait is. A Nyugat-európai Hírszerző Osztály 1983. évi munkáját értékelő parancsnoki beszámoló

45 A BM III. Főcsoportfőnökség 1984 első felének miniszterhelyettesi értekezleteit tervező irata 1984. április 24-re ütemezte be a *NATO elleni támadólagos munka a BM III. Főcsoportfőnökség szerveinél* című téma megtárgyalását. Nem tudjuk, hogy erre sor került-e, mert ennek az értekezletnek nincs meg a jegyzőkönyve az ÁBTL-ben. 1.11.4. Miniszterhelyettesi értekezletek, 1978–1989. Miniszterhelyettesi értekezletek munkaterve, 1984. január 1–június 30., 1983. december.

46 A hírszerző tevékenység folytatható volt külföldi bázison, tehát az adott országban, ahonnan az információkat meg kívánták szerezni, hazai bázison, az adott hírszerző szerv saját országának határain belül és harmadik országban is.

47 Célszemély: akire a tanulmányozás vagy a bizalmas nyomozás irányul. ÁBTL 4.1. A-3036. 33.

48 ÁBTL 1.11.4. 67-98/70/1984. Feljegyzés, 1984. március 5.

ugyan azt állapította meg, hogy az ötéves terv időarányos része a fő mutatók tekintetében teljesült, azonban jelentős részben nehézségeket, illetve kritikákat fogalmazott meg az elvégzett munkáról.⁴⁹ Az egyik ilyen, hogy döntő részben nem az aktuális igények alapján beszervezett hálózati személyeket kellett az új információ elvárásoknak megfelelő tevékenységre szorítani. Ez a NATO-val foglalkozó alosztály tekintetében sikerült a legkevésbé, mivel a másik két alosztállyal (NSZK elleni, illetve ideológiai) közel azonos mennyiségű megszerzett értesülésből a NATO-ra vonatkozó felhasználható információk száma volt a legalacsonyabb. A beszámoló azt is kifogásolta, hogy nem elég pontosan tisztázott, mit jelent a NATO-ra vonatkozó információ fogalma, mivel egy leszűkítő értelmezés az osztály feladatvégzésének értékelését torzíthatja. Később – ahogy a tanulmány elején lévő mottóban szó szerint idéztük – az elért eredmények elismerése mellett, azt kellett megállapítani, hogy az osztály keretén belül a NATO elleni munka minden erőfeszítés ellenére nem került még a helyére, s hogy vannak vitatott részek ennek a tevékenységnek a koncepciójában.

A nem kellően kielégítő eredmények javítása érdekében a parancsnoki beszámoló és az azt követő hozzászólások számos javaslatot tartalmaztak. Ezek közül a legfontosabbak a következők voltak: az ügynöki hálózat tagjaival való összeköttetés biztonságosabbá és hatékonyabbá tétele; a hírigényeknek ügynökökre lebontott, konkrét megfogalmazása; a lényegi feladatokra való koncentráció; a titkos munkatársi kör utánpótlásának biztosítása; a „holt” ügynöktől és a hírszerző lehetőséggel nem rendelkező titkos munkatársaktól való gyorsabb megszabadulás; a hírszerzés hazai bázisának, valamint a társszervekkel való együttműködésnek a szélesítése a kutató-szűrő munkában.

Az 1984-es esztendő említendő eseményeihez tartozik, egyben jól jellemzi az időszak hidegháborús légkörét, hogy ez év tavaszán, április 12-én a III/I. Csoportfőnökség készített egy jelentést, amelyet a május 9-i állambiztonsági miniszterhelyettesi értekezleten terveztek megtárgyalni. A jelentés *A váratlan atomháború veszélyének felderítésére irányuló állambiztonsági munka helyzete és a további feladatok* címet viselte.⁵⁰ A szöveg alapján megállapíthatjuk, hogy a szovjetek által tájékoztatott magyar állambiztonsági szervek – legalább is a hivatalos dokumentumok tanúsága szerint – ekkortájt számoltak egy váratlan, az Egyesült Államok által kezdeményezett atomháború kitörésének a lehetőségével. Ennek a realitása – ma már nagy biztonsággal megállapíthatjuk – nem volt számottevő, mégis fokozta a NATO-ellenes hisztériát, és újabb célkitűzéseket, illetve feladatokat generált. A szovjet szervek összeállítottak egy úgynevezett „jelkatalógust” a NATO-államok politikai, gazdasági, katonai, polgári védelmi tevékenységének, illetve speciális szolgálatainak működéséről, amely „jelek” a váratlan atomcsapás előkészítésének jelzői lettek volna. Ezzel összefüggésben a politikai hírszerzés számára a NATO-országok döntési centrumaiba való közvetett vagy közvetlen beépülést, a műszaki, tudományos és gazdasági hírszerzés számára a hadviselési szempontból fontos konszernek, vállalatok és intézmények stratégiai jellegű információinak – a meglévő pozíciók kihasználásával – megszerzését irányozta elő. Ez utóbbiak ugyanis indirekt következtetések levonását tették volna lehetővé a NATO haditechnikai színvonalára. Kiemelt jelentőséget tulajdonítottak a NATO-országok hírszerző, elhárító és rendőri szerveibe beépült vagy ezután beszervezendő, illetve a Magyarországra érkező és beszervezésük után visszafordítható ügynökök szerepének is, közvetlenül a lehetséges atomcsapást megelőző időszakban. Miként a NATO elleni hírszerző tevékenység általános előírásai között szinte mindenhol, úgy itt is hangsúlyozták a felderítés össz-állambiztonsági jellegének fontosságát.

49 A hírszerző tevékenység irányait, céljait, eszközeit 1981-től a népgazdasághoz hasonlóan ötéves tervben rögzítették. Földesi Jenő altábornagy, miniszterhelyettes 1985. február 6-án, a miniszterhelyettesi értekezleten vita-összefoglalójában kiemelte, hogy egyik feladata a második ötéves terv előkészítése és kidolgozása. ÁBTL 1.11.4. 67-98/65/1985. 3. Miniszterhelyettesi értekezletek, 1978–1989.

50 ÁBTL 1.11.1. 45-13/6/1984. A váratlan atomháború veszélyének felderítésére irányuló állambiztonsági munka helyzete és a további feladatok, 1984. április 12.

A NATO-ellenes hírszerzés elméleti alapjaival való foglalkozás az atomháború lehetőségét felvető jelentés elkészülte után is folytatódott. 1984 végén keletkezett egy rövid előterjesztés a III/I. Csoportfőnökségen, minden bizonnyal a III/I-3. osztályon. Ezt Zsigmond Ferenc rendőr alezredes⁵¹, a csoportfőnökség Törzs Önálló Alosztályának vezetője terjesztette fel 1984. december 10-én Bogye János rendőr vezérőrnagy, csoportfőnök, egyben főcsoportfőnök-helyettes számára.⁵² Zsigmond alezredes megjegyzése szerint a dokumentum, amely *A NATO ellen folytatott hírszerző munka helyzete, feladatai* címet viselte, a december 13-i állambiztonsági miniszterhelyettesi értekezletre készült.⁵³ Ennek talán legfontosabb részei azok, amelyek már korábban is felbukkantak, illetve a későbbi NATO-val összefüggésbe hozható hírszerzési anyagokban is előkerültek. Így a NATO-nak mint katonai jellegű szervezetnek a sajátosságaiából adódóan a katonai és politikai hírszerzés együttes jelenléte, bizonyos elkerülhetetlen átfedések problémája és ezek megoldása. A központi NATO-szervek elleni ügynöki tevékenység korlátozott lehetőségei, ügynöki hálózat kiépítése a nemzeti NATO-objektumokban, különösen a periférikusabb, úgynevezett szárnyországokban, mint Törökország, Görögország, Portugália. Az egyeztetett NATO-politikának az egyes tagországok szintjén való megismerése. A rezidentúrákon végzett munka javítása mellett – a társszervek lehetőségeire és segítségére alapozva – erőteljesebb és szélesebb alapokra helyezett, hazai bázison folyó kutató és feldolgozó tevékenység.

A második NATO-ellenes helyzetértékelő és feladatkijelölő stratégiai terv

Információszerzés, célobjektumok, ügynöki hálózat II.

A BM III/I. Csoportfőnöksége, másfél évvel az 1983-as jelentés, valamint szűk fél évvel az 1984. decemberi rövid, problémafelvető és javaslattevő összeállítás után, a NATO ellen folytatandó hírszerző tevékenység egy újabb átfogó helyzetértékelő és feladatkitűző összefoglalóját készítette el, amelyet a BM állambiztonsági miniszterhelyettesi értekezletén, 1985. június 4-én tárgyaltak meg.⁵⁴ *A NATO elleni hírszerző munka helyzete és feladatai* című jelentést természetesen ismét a hírszerző csoportfőnökség 3-as osztálya állította össze. Az elkészült dokumentum végső változatának szerkezete némiképp más, mint a korábbi, 1983-as anyagé, részletezőbb és ebből következően terjedelmesebb is, ami nem utolsósorban annak köszönhető, hogy három melléklet is tartozik hozzá.⁵⁵

51 Zsigmond Ferenc (1965-ig Zsiga Ferenc) 1928. október 8-án született Gyulán. Belügyi pályafutását még 1952-ben az önálló Államvédelmi Hatóság (ÁVH) hadnagyaként kezdte, az ÁVH I/2-e alosztályán, amely a Belső Reakció Elleni Harc Osztályának Tudományos Alosztálya volt. Ezt követően a BM különböző alosztályain csoportvezető, alosztályvezető-helyettes, illetve alosztályvezető volt. 1956 után a BM Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) II. Főosztályának III. Osztályán kezdett dolgozni. Ekkor ez az osztály volt a kapitányságon a felelős a belső reakció elhárításáért. A BM III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökségének megalakulása után a titkárságon dolgozott, majd 1964-ben kerül a III/I. Csoportfőnökségre. Itt többek között alosztályvezető-helyettes, alosztályvezető, osztályvezető, a római rezidentúra rezidense, később főrezidense volt. 1983 és 1985 között a BM III/I. Csoportfőnökség Törzs Önálló Alosztályát vezette. 1985. október 31-én nyugállományba helyezték. A hírszerző csoportfőnökség hivatásos állományú tagjainak életrajzi adatait, pályaképüket az ÁBTL honlapján található archontológia segítségével állítottam össze (<[https:// www.abtl.hu/archontologia](https://www.abtl.hu/archontologia)>).

52 Bogye János 1931. január 17-én született Pesterzsébeten. 1949 és 1950 között a BM Rádiótvírársz Tiszti Iskola hallgatója volt, majd 1950 és 1953 között a Magyar Népköztársaság (MNK) berlini, Buenos Aires-i és moszkvai nagykövetségén távirász. 1953 és 1955 között a BM II/2. osztályán operatív tiszt. 1955 és 1957 között az MNK Buenos Aires-i nagykövetségén, illetve az itteni rezidentúrán szolgált. 1957-től 1960-ig a BM II/3. Osztály főoperatív beosztottja volt, 1960 és 1965 között pedig a római magyar nagykövetségén, illetve rezidentúrán teljesített szolgálatot. 1965 szeptemberétől a BM III/I-6 majd a III/I-8, még később a III/I-3. osztályán dolgozott, amelyik az NSZK irányába folytatott politikai, gazdasági hírszerzésért volt felelős. 1971. novemberétől volt a III/I-3 Osztálynak a vezetője, 1976 májusától csoportfőnök-helyettes, 1977 januárjától főcsoportfőnök-helyettes, egyben a III/I. Csoportfőnökség csoportfőnöke. 1989. november 30-ával helyezték nyugállományba.

53 ÁBTL 1.11.4. 67-98/361/1984. A NATO ellen folytatott hírszerző munka helyzete, feladatai, 1984. december.

54 ÁBTL 1.11.1. 45-13/9/a/1985. Emlékeztető az 1985. június 4-i Miniszterhelyettesi Értekezletről.

55 ÁBTL 1.11.1. 45-13/8/1985. A NATO elleni hírszerző munka helyzete és feladatai, 1985.

Az információszerzés feladatait, azaz a konkrét hírigényeket, amelyeket a NATO elleni állambiztonsági munkát céljaiban és irányjaiban meghatározó tényezőknek tekintettek, az előterjesztés 1. melléklete tartalmazza. A négyoldalnyi felsorolás öt nagyobb témakörbe sorolja a hírszerző munka információs feladatait. Ezek a „szocialista közösség” és Magyarország, valamint „a haladó világ” és a nemzetközi biztonság; a stratégiai fegyverkezés; a NATO belső helyzete, fejlődése; a NATO-hoz köthető gazdaságpolitikai, tudományos-műszaki és gazdasági információs feladatok; valamint a NATO-tagállamokra vonatkozó operatív hírigények.

A hírigények után sor került a NATO elleni célobjektumok kijelölésére is, amely részben új célobjektumok felvételét, részben pedig a már korábban is feldolgozás alatt tartottak további, intenzívebb tanulmányozását, vizsgálatát jelentette. Az előterjesztés 2. melléklete hat oldalon keresztül sorolja a kijelölt NATO célobjektumokat. Ezek főbb csoportjai a következők voltak: a NATO nemzetközi szervei, a tagállamok Brüsszelbe akkreditált nemzeti delegációi, a NATO Főtitkársága, a fegyverkezés területén működő speciális nemzetközi NATO-intézmények, a NATO nemzeti szervei, az integráció szervezetéhez kapcsolódó nemzeti és magán-szervezetek (a tagállamok legfelsőbb szintű államhatalmi és államigazgatási szervei, valamint alsóbb szintű szervei, nem állami magán-szervezetei, társaságai, pártjai). Ezen kívül a NATO-tagállamok, illetve azokkal szoros együttműködő speciális szolgálatok közül az amerikai CIA⁵⁶ müncheni kihallgató és beszerző központja, a frankfurti amerikai konzulátuson, a párizsi és a bécsi nagykövetségen működő rezidentúrája, a nyugat-német BND⁵⁷ müncheni kihallgató központja és emigrációs referatúrája, a bécsi NSZK-nagykövetség fedése alatt működő rezidentúrája, a SIS⁵⁸ londoni központja, valamint osztrák belügyminisztérium központi szervei. Célobjektumnak minősültek Nagy-Britannia, NSZK, Franciaország, Olaszország, Belgium, Spanyolország, Törökország, Portugália Görögország, Ausztria és Svédország bizonyos tudományos intézetei, illetve egyetemei is. A célobjektumokról, ahogy már említettük, a hatoldalas 2. melléklet tájékoztat, felsorolva a szóba jöhető szinte összes nemzetközi és nemzeti célobjektumot, sokkal részletesebben, mint ahogy azt az 1983-as jelentés tette. Azt azonban érdemes kiemelni, hogy a dokumentum összeállító a nemzeti NATO-objektumok elleni munkát, az azokba való hálózati beépülést tekintették reális célként és a magyar hírszerzés elsődleges feladatának, a nemzetközi szervezetekkel szemben folytatandót pedig – hasonlóan az 1983-as jelentésben leírtakhoz – csak hosszabb távon tartották megvalósíthatónak. E mellett a másodlagos célobjektumok csoportjába tartozó úgynevezett „közbenső objektumok”, azaz a NATO-val szoros együttműködő igazgatási, oktatási, kutató intézmények-intézetek fontosságát emelték ki. Ennek az a magyarázata, hogy a III/I. Csoportfőnökség és a „baráti” hírszerző szervek tapasztalatai szerint is a NATO nemzeti és nemzetközi szervezeteibe „perspektívikusan” ezen az intézményrendszeren keresztül lehetett eljutni.

A dokumentum 3. melléklete három oldalon ismerteti az úgynevezett „beszerzési kontingenseket”, vagyis a magyar hírszerzés NATO-ellenes tevékenységét a jövőben potenciálisan szolgáló ügynökök különböző csoportjait – munkahelyeik, ellátott feladataik szerint felsorolva őket. Az első nagy csoportot a NATO nemzetközi apparátusának munkatársai alkották. Magas rangú tisztviselők vagy az úgynevezett „A” kategóriába tartozó NATO-diplomaták, a NATO-hoz delegált, a tagállam állandó képviselőjének vezetése alatt álló nemzeti delegáció tagjai, továbbá a NATO Főtitkárságának „B” kategóriába sorolt munkatársai, titkárnők vagy előadók, akik nem rendelkeztek diplomata státussal. Rajtuk kívül a NATO Főtitkárság minősítése szerint a „C” kategóriás munkatársak, például a nyilvántartó részlegek dolgozói vagy az őrszemélyzet és az „L” kategória képviselői, a tolmácsok és fordítók. Ugyanígy a Katonai Bizottság és a Nemzetközi Vezérkar szervezetének nem diplomáciai státusú munkatársai. A második nagy csoportba a különböző integrációs szervezetek

56 CIA – Central Intelligence Agency, az Amerikai Egyesült Államok szövetségi hírszerző szervezete.

57 BND – Bundesnachrichtendienst, a Német Szövetségi Köztársaság hírszerző szervezete.

58 SIS – Secret Intelligence Service, Nagy-Britannia hírszerző szervezete.

(pl. EGK, WEU⁵⁹) olyan diplomatáit sorolták, akik a NATO-val való koordináció feladatait látták el. A harmadik nagy csoportba a nemzeti NATO-objektumok dolgozói tartoztak: egyrészt a tagállamok államhatalmi és államigazgatási szervében feladatokat ellátó olyan személyek, akiknek a NATO-val valamilyen kapcsolatuk volt, másrészt az alsóbb szintű államigazgatási szerveknél vagy nem állami magánszervezeteknél, pártoknál foglalkoztatottak, akiknek a munkaadóik NATO érdekeltségekkel rendelkeztek. Az úgynevezett „közbenső objektumok” munkatársai közül, a negyedik nagy csoport tagjai közé sorolták a nemzetközi szervezetek, illetve az egyes NATO-tagállamok közigazgatása számára szakembereket képző intézmények oktatóit és hallgatóit, a stratégiai, biztonsági kérdésekkel foglalkozó kutatóintézetek vezetőit, szakértőit, illetve mindazon személyeket, akik rendszeresen közvetlen kapcsolatba kerülnek a NATO nemzetközi és nemzeti objektumaiban dolgozó munkatársakkal. Az ötödik nagy csoportot pedig a NATO-tagállamok speciális szolgálatait elleni „támadólagos munkában”⁶⁰ felhasznált, ezekben a szervezetekben dolgozó személyek, valamint az ismeretségi köreikbe tartozók alkották.

Azok csoportjait tehát, akik közül a potenciális beszerzéseket érdemesnek tartották végrehajtani, a 3. mellékletben pontosan meghatározza a dokumentum. Ehhez további fontos adalék azonban a perspektivikus, a kutató és az információszerző ügynöki kategóriáknak az újbóli említése, mint amelyeknek kiemelt jelentősége lehet a NATO elleni hálózati munkában. A perspektivikus ügynökség tagjai a fentebb említett „közbenső objektumok” azon hallgatói vagy dolgozói közül kerülhettek ki, akik esetében a nemzeti NATO-szervekben való munkavállalás lehetősége fennállt. A kutató ügynökök beszerzését a „beszerzési kontingens” körébe tartozók tanulmányozásának, feldolgozásának a szükségessége indokolta, s csak rendkívül megbízható, szigorú speciális követelményeknek megfelelő, valamelyik NATO-tagállam állampolgára jöhetett szóba erre a szerepre. A lehetséges információszerző ügynökök pedig a NATO-tagállamok olyan minisztériumainak vagy egyéb fontos intézményeinek a dolgozóiból verbuválódhattak, amelyekben a NATO-val együttműködő osztályok, illetve más szervezeti egységek voltak találhatóak.

A beszerzés és NATO elleni ügynöki hírszerzés gyakorlati eredményeit illetően ezúttal sem lehetett túl nagy elégedettségre. A jelentésben értékelték a III/1. Csoportfőnökség 3. Osztálya rendelkezésére álló hálózati személyek NATO elleni lehetőségeit. E szerint 1981-től az előterjesztés elkészültéig, kizárólag erre a feladatra, tizenegy ügynököt szerveztek be, közülük ötöt célobjektumokba, hatot pedig perspektivikus céllal. Esetükben már érvényesítették azokat a speciális követelményeket, amelyeket az eredményes munkájukhoz szükségesnek ítélt meg. A fő problémájuk továbbra is az volt, hogy az osztály rendelkezésére álló hálózati személyek döntő többségét – a korábban beszerzettek – nem erre a feladatra készítették fel, amely ténynek kimondatlanul is döntő szerepet tulajdonítottak a hírszerző munka színvonalának egyenetlenségében.

Javaslatok a NATO elleni hírszerző tevékenység javítására

Az 1985-ös előterjesztés két ponton fogalmazott meg a NATO elleni hírszerző tevékenység eredményességét elősegítő javaslatokat. Ezek egyike ismét a hazai bázisú munka szerepének és hatékonyságának növelése volt. A hatékonyság növelése pedig elképzelhetetlennek tűnt az össz-állambiztonsági jelleg erősítése – azaz a BM más csoportfőnökségeivel, a budapesti és a megyei rendőr-főkapitányságok állambiztonsági szerveivel való szorosabb együttműködés – nélkül, a hírszerző csoportfőnökség koordinációja mellett. A másik javaslat a NATO-országokban, rezidentúrákon folytatott állambiztonsági tevékenység intenzitásának és célirányosságának fokozására irányult, amelyet aktívabb kapcsolatépítő, tippkutató munkával kívántak elérni. Elsősorban

59 WEU – Western European Union, Nyugat-európai Unió.

60 Támadólagos hírszerzés: az ellenséges hírszerző szervek dezinformálása, erőik lekötése, félrevezető adatok kezükre játszása. ÁBTL 4.1. A-3036. 182.

olyan intézményeket céloztak meg, amelyekben NATO-részlegek működtek. Így a NATO nemzeti intézményeinek feltérképezését kívánták a leginkább erősíteni, de aktívabb tevékenységet javasoltak az adott országban működő nemzetközi NATO-szervekkel és a NATO-val együttműködő nemzetközi szervezetekkel, valamint a NATO-országok harmadik országbeli diplomáciai és más képviselőivel szemben is. Ezen kívül a NATO-országok speciális szolgálatai közötti nemzetközi egyeztetés mechanizmusának felderítését és a tudományos-műszaki területen, illetve a Közös Piac ellen foglalkoztatott hálózati személyek NATO-val szembeni lehetőségeinek feltárását tartották fontosnak.

Az 1985. június 4-i állambiztonsági miniszterhelyettesi értekezlet lényegében elfogadta az előterjesztést, ám tömörítést, összegzést, egyes feladatok pontosítását, konkretizálását irányozta elő. Így azt, hogy rögzíteni szükséges a rezidentúrák és a hírszerző pontok NATO elleni munkáját, továbbá, rangsorolni kell a célobjektumokat, ezzel csökkentve a magyar polgári hírszerzés által „támadott” területek számát, valamint pontosítani kell az úgynevezett beszerzési kontingenseket is.⁶¹

Előterjesztés a belügyminiszteri értekezletre

Az 1985. október 14-i belügyminiszteri értekezletre készült előterjesztésnek nem csak a címe (*A NATO elleni hírszerző munka helyzete és feladatai*⁶²), hanem a tartalma is jelentős mértékben megegyezik a tavasziával, de ez már nem tartalmaz mellékleteket. Amit feltétlenül ki kell emelnünk, hogy a szovjetek – a dokumentum tanúsága szerint – a közvetlen háborús veszélyre hivatkozva a NATO elleni frontális fellépést, a totális hírszerzőmunkát sürgették a magyar szervektől. Ezen kívül lényeges, hogy a miniszterhelyettesi értekezlet elvárásai hogyan jelentek meg ebben a szövegben, valamint meg kell említenünk azt a néhány új elemet, amely nem szerepelt az előző, terjedelmes összeállításban.

A miniszterhelyettesi értekezlet döntésére reagálva a rezidentúrák és hírszerző pontok NATO elleni tevékenységéről a III/I-3. Osztály és a rezidentúrák személyi állományát említették az előterjesztésben. Beszámoltak arról, hogy felkészítésük sikeres volt, megértették a munka új elemeit és azt egységes felfogás, szemlélet alapján végzik. A belügyminiszteri értekezletre készült előterjesztésben szerepel először Bogye Jánosnak az az indítványa, amely szerint a hírszerzésnek felül kell vizsgálnia, hogy a külföldi rezidentúrák elegendő és megfelelő lehetőséget nyújtanak-e a NATO elleni tevékenység eredményes végzésére. Véleménye szerint a szükséges módosításoknak azt a célt kell szolgálniuk, hogy a következő ötéves terv (1986–1990) során valamennyi NATO-tagországban hivatásos tiszt vezetése alatt álló hírszerzőpontot állítsanak fel.

A célobjektumokról szólva a katonai társszerv, az MNVK/2 tevékenységével való átfedés problémáját fejtették ki. Ugyanakkor az előterjesztés rögzítette a III/I. Csoportfőnökség erre adott válaszát is, amely szerint csak azokkal a célobjektumokkal kívántak foglalkozni, amelyekben a politikai hírigényeiket megválaszoló információkat megszerzhetőeknek gondolták. Új elemként érdemes kiemelni, hogy az állambiztonsági szervek hazai és rezidenturális lehetőségeinek feltárása után az objektumlista további konkretizálását tartották szükségesnek. Ezen felül pedig hosszú távú célobjektumként rögzítését mindazoknak, amelyeket reálisan megközelíthetőnek véltek. Fontosnak tartották hangsúlyozni, hogy míg a NATO legfontosabb államai önálló célterületei a hírszerzésnek, addig a kisebb államok kizárólag a NATO-tagságukkal összefüggő információk szempontjából relevánsak a magyar szervek számára.

A célobjektumokhoz hasonlóan a beszerzési kontingensek kérdése is összeütközési veszélyt jelentett az MNVK/2 tevékenységével, amelynek elhárítására az az elvi elhatárolódás lett a megoldás, amely szerint

61 ÁBTL 1.11.1. 45-13/9/a/1985. 3–4. vagy 1.11.4. Miniszterhelyettesi értekezletek, 1978–1989. Emlékeztető az 1985. június 4-i Miniszterhelyettesi Értekezletről.

62 ÁBTL 1.11.4. 67-98-152/1987. A NATO elleni hírszerző munka helyzete és feladatai (Előterjesztés miniszteri értekezletre).

a III/I. Csoportfőnökséget csak azok a katonai személyek érdeklik, akik a csoportfőnökség számára releváns titkok hordozói, vagy akikből titkohordozók felkutatására képes kutató ügynökök képezhetők.

Az általam kutatott források közül egyedülállóként a dokumentumban sikeres NATO-ellenes akciókat említenek meg. Így a görög–török ellentétek elmélyítéséhez való hozzájárulást, valamint fellépést az amerikai közép-hatósugarú rakéták nyugat-európai telepítésével szemben. A másik ilyen unikális szövegrész a műszaki-tudományos és gazdasági hírszerzés néhány eredményének felsorolása, konkrétan a NATO-nál rendszerített egyes infravörös célkövető és felderítő rendszerek, harckocsi-elhárító rakéták, repülőgép-azonosító rendszerek, radarberendezések dokumentációja és mintapéldányai megszerzésének elismerése.

Az utolsó nagyobb NATO elleni terv

A főkapitányi értekezlet bevezetője

A III. Főcsoportfőnökség 1987 februárjában összeállított munkatervre 1987. május 29-ére tűzte ki annak a megyei főkapitányok részvételével zajló értekezletnek az időpontját, amelyen tárgyalni kívánták a NATO elleni hírszerző munka helyzetéről, feladatairól szóló tájékoztató jelentést.⁶³ A BM III/I. Csoportfőnöksége, támaszkodva az 1985. júniusi állambiztonsági miniszterhelyettesi értekezletre készült dokumentumra, valamint az ez alapján 1985. október 14-i miniszteri értekezleten elfogadott koncepcióra, 1987 első hónapjaiban újabb előterjesztést állított össze a NATO elleni hírszerzés aktuális feladatairól.⁶⁴

Az 1987. májusi főkapitányi értekezleten azonban elhangzott egy szóbeli bevezető is. Ennek a bevezetőnek az a jelentősége, hogy 1987 kora nyarán, az 1980-as évek első felének hidegháborús légkörén már túljutva terjesztették a megyei rendőrvezetők elé, s jól érzékelteti a NATO elleni magyar hírszerzés korabeli helyzetét.⁶⁵ A bevezető három jól elkülönülő részből áll. Az első, visszatekintés a NATO elleni munka 1970-es évek második felére tehető kezdeteire, illetve az 1980-as évek első felének kiélezett nemzetközi helyzetére, amikor prioritást kapott a NATO-val szembeni „totális hírszerzés”. Ehhez képest az évtized közepe után a politikai enyhülés következtében a „maximális biztonságra való törekvést” felváltotta „az elégséges biztonság” elve. Emiatt pedig csökkent ennek a tevékenységnek a mindent megelőző prioritása. Mindazonáltal a két katonai tömb, a NATO és a Varsói Szerződés Szervezetének szembenállását olyan történelmi tényként fogták fel, amely – előrejelzésük szerint – belátható időn belül változatlan fog maradni.

A bevezető második része – némiképp meglepő módon – a magyar állambiztonsági szervek belső viszonyairól tájékoztat, mivel az MNVK/2-nek a reagálását ismerhetjük meg a III/I. Csoportfőnökség NATO-ellenes tevékenységére. Ennek lényege, hogy kezdetben a két hírszerző szerv munkájának ütközésétől tartva a katonai hírszerzés nem kívánatos konkurenciának tekintette a belügy azonos tevékenységet folytató szervét. Az „elvtársi megbeszélések”, a tisztán katonai jellegű értesülések megszerzése és a katonapolitikai információszerezés határozott szétválasztása, részben eloszlatták a katonai szerv aggodalmait, azonban így is maradtak olyan átfedések, amelyek tartósan nehezítették az egymás melletti munkavégzésüket. Érdeklődéseket elsősorban a célobjektumok megosztása és az ügynökök foglalkoztatása okozhatott. Kiemelt célobjektumként elsősorban a NATO brüsszeli központja vált a katonai és a belügyi hírszerzés vetélkedésének tárgyává. Beszédében azonban a bevezetőben erről elhangzott kijelentés: „*Sajnos, még nem tartunk ott, hogy az objektumon*

63 ÁBTL 1.11.1. 45-13/5/1987. 21. A BM III. Főcsoportfőnökség 1987. évi munkatervre.

64 ÁBTL 1.11.4. 67-98-152/1987. Előterjesztés a NATO elleni hírszerző munkáról.

65 ÁBTL 1.11.4. 67-98-152/1987. A NATO elleni hírszerző munka. (Szóbeli bevezető főkapitányi értekezleten.)

belül egymást zavarnák az ügynökeink.”⁶⁶ Az azonos hálózati személyek foglalkoztatására pedig egy meglehetősen egyszerű, de praktikusnak vélt megoldást ismertetett a főkapitányi értekezlet bevezetőjének előadója, ez pedig az elsőbbség elve. „Akinek először látókörébe került az adott személy (szakszerűbben: aki először figyelőztette⁶⁷), azé az ügy.”⁶⁸

A harmadik részben a NATO elleni hírszerző tevékenység nehézségeiről esik szó. A bevezető a nyugati világ csúcsszervezeteként mutatja be a NATO-t, s alapfunkcióján túli politikai integrátori szerepére hívja fel a figyelmet. Ennek tükrében jelenti ki azt, hogy az ellene folytatott munka nemcsak komplex, hanem egyben – a legkeményebb és igen képzett elhárítás miatt – a hírszerzés legnehezebb területe is. Mivel ezek a nehézségek elsősorban külföldön, a NATO-tagállamokban súlyosak, újra csak a hazai bázisú hírszerző tevékenység fokozását irányozták elő. Az értekezleten részt vevő megyei rendőri vezetők számára mindebből az következett, hogy – saját területükön, a rendelkezésükre álló apparátus igénybevételével, az igazgatásrendészet, a bűnüldözés, a közlekedésrendészet lehetőségeit is figyelembe véve – a BM III/I. Csoportfőnöksége sokoldalú szűrőmunkát várt el tőlük valamennyi NATO-ország állampolgáraival szemben.

Információszerzés, célobjektumok, ügynöki hálózat III.

A NATO elleni hírszerző tevékenység információs feladatairól, a hírigényekről, a célobjektumokról és beszerzési kontingensekről szóló részek tartalmilag jelentős mértékben megegyeznek az 1985-ös előterjesztésben szereplő kitételekkel. A hírigényeket öt nagyobb témakörre osztották az előterjesztésben. Ezek a következők: „a szocialista közösség” és hazánk, valamint a haladó világ és nemzetközi biztonság; stratégiai fegyverkezés; a NATO belső helyzete, fejlődése; NATO témájú gazdaságpolitikai, tudományos-műszaki és gazdasági hírigények; a NATO-tagállamokra vonatkozó operatív hírigények.

A NATO célobjektumok tekintetében ez az előterjesztés is megismételte az elsődleges és a másodlagos csoportokba való tagolást. Az előbbieket közé a nemzetközi és a nemzeti, az utóbbiakhoz pedig az úgynevezett közbenső NATO célobjektumok tartoztak. A közbenső objektumok – hasonlóan a korábbi években meghatározott definícióhoz – a NATO-val szorosan együttműködő állami, igazgatási, gazdasági, tudományos és kulturális intézmények, amelyekből a NATO központi szervei a saját munkatársaikat toborozzák. Az előterjesztés reális célként újra csak a nemzeti NATO-objektumokba történő hálózati beépülést fogalmazta meg, ebből következően a magyar belügyi hírszerzés elsődleges feladatának a nemzeti NATO-objektumok elleni tevékenységet tartotta. Kiemelendő, hogy a magyar párt- és állami igényekre hivatkozva – ugyanúgy, ahogy az 1985-ös a miniszteri értekezletre készített előterjesztés is – a politikai hírszerzés számára a NATO-tól függetlenül is önálló célterületnek minősítette a szervezet öt legfontosabb tagállamát, az Amerikai Egyesült Államokat, a Német Szövetségi Köztársaságot, Nagy-Britanniát, Franciaországot és Olaszországot.

A beszerzési kontingensekről szóló rész annak a megállapításával kezdődik, hogy a hírszerző feladatokat hosszú távon és kielégítően csak úgy képes megoldani a III/I. Csoportfőnökség, ha a döntéshozókhoz közel álló, dokumentumok szerzésére lehetőséggel rendelkező külföldi ügynököket sikerül beszerveznie. Ezt követően – a célobjektumok felosztásának analógiájára – azon személyek körét is három csoportba sorolták, akik közül a belügyi hírszerzés ügynökei kikerülhettek. Ezek a NATO központi, nemzetközi apparátusának munkatársai, a nemzeti NATO-objektumokhoz tartozó személyek, valamint a közbenső objektumok munkatársai. Az egyes NATO-tagállamok speciális szolgálatait ellen beszervezendő és az úgynevezett „támadólagos mun-

66 Uo. 3.

67 Figyelőztetés: a tanulmányozás vagy ellenőrzés alá vett személyekre különböző figyelők bevezetése. Figyelő: operatív célra rendszeresített, BM szervek által biztosított eszköz, amelynek alkalmazásával az adott személyről a feldolgozó vagy kezelő hírszerző tiszt különböző értesítéseket kaphat. Ilyenek: pl. az útlevel- és határfigyelő. ÁBTL 4.1. A-3642.

68 ÁBTL 1.11.4. 67-98-152/1987. 3. A NATO elleni hírszerző munka (Szóbeli bevezető főkapitányi értekezleten).

ka” során felhasználható ügynökök köréről pedig azt a kijelentést tették, hogy kizárólag ezeknek a szolgálatoknak a tagjai és kapcsolataik tölthetnek be ilyen szerepet.

A hazai bázisú NATO elleni hírszerzés

Jól jellemzi a terület kiemelkedő állambiztonsági megítélését, hogy az előterjesztés végén viszonylag nagy terjedelmű rész foglalkozik a NATO elleni hazai bázisú hírszerző tevékenységgel. A korábban már bemutatott 1985-ös miniszterhelyettesi, illetve miniszteri értekezletre készített előterjesztések jó alapot nyújtottak az 1987-es feladatkijelölő előterjesztés elkészítéséhez, sok esetben, így például a hazai bázisú hírszerző tevékenység tárgyalásakor, szó szerinti szövegátvételekről is beszélhetünk. Az 1985-ös és az ezen alapuló 1987-es előterjesztés készítői is szükségesnek tartották a hazai bázis intenzívebb kihasználását, szélesebb alapokra helyezését, illetve a szorosabb együttműködést a BM kémelhárításért felelős III/II, a belső elhárításért felelős III/III. és a katonai elhárításért felelős III/IV. csoportfőnökségével, valamint a budapesti és a megyei rendőr-főkapitányságok állambiztonsági szerveivel. A szorosabb együttműködés általánosságban közös ügyek kezdeményezését, célobjektumok együttes feldolgozását, a hálózati személyek lehetőségeinek jobb kiaknázását, adott esetben a különböző szervek közötti átadását jelentette. A dokumentum az általánosságban megfogalmazottak mellett több pontban részletezi a hazai bázisú, széles körű állambiztonsági együttműködésen alapuló NATO-ellenes hírszerzés feladatait. Ezeket három nagyobb csoportba oszthatjuk. Az elsőbe a hosszabb-rövidebb ideig Magyarországon élő NATO-országok állampolgárait érintő feladatok tartoztak. Az aktív kutató és szűrő tevékenység az itt tartózkodó, külszolgálatot teljesítő diplomaták és egyéb munkavállalók, illetve a magyar felsőoktatási intézményekben tanuló diákok körében. Ezzel összefüggésben pedig a hazánkól távozó és az állambiztonsági szervekkel titkos együttműködésben részt vett személyek külföldi, hírszerzés általi továbbfoglalkoztatása.

A második csoportba a magyar államigazgatás szerveivel, a magyar oktatási és tudományos intézményekkel, illetve ezek dolgozóival, hallgatóival összefüggő feladatokat sorolhatjuk. Konkrétabban a magyar és nyugati intézmények közötti viszonyok feltérképezését, majd a beépülést ezekbe a kapcsolatokba. Ez egyrészt azokat az intézményeket érinthette, amelyek olyan nyugati minisztériumokkal, főhatóságokkal tartottak kapcsolatokat, ahol NATO-részlegek működtek, másrészt az olyan egyetemeket vagy tudományos intézeteket, ahol az abban dolgozók vagy tanulók közvetlenül vagy perspektivikusan hírszerző lehetőségekkel rendelkeztek.

A harmadik csoportot a magyar állambiztonság különböző szerveinek NATO-ellenes magyarországi együttműködését reprezentáló feladatok alkották. Ezek a következők voltak:

- olyan információs rendszer kialakítása, amelynek segítségével minden NATO elleni tevékenységhez szóba jöhető személy igazgatásrendészeti, szabálysértési, illetve bűnügyeiről a III/I. Csoportfőnökség soraon kívül értesítést kap;
- folyamatos tájékozódás a határőrség, illetve a vámservek által vizsgált olyan ügyekről, amelyek lehetőséget biztosítanak a hírszerző csoportfőnökség számára a NATO elleni munkához;
- a megyei állambiztonsági szervekkel közös akciók lebonyolítása a vidéki városok jó hírszerző lehetőségeket biztosító nemzetközi rendezvényein;
- a megyei, a budapesti kerületi, illetve a központi vizsgálati osztályokon keletkező, beszerzési alapot nyújtó ügyek gyors megismertetése a III/I. csoportfőnökséggel, ha a beszerzés a NATO elleni hírszerző munka ügynöki hálózatát bővítheti;
- a célirányos kutatómunka tovább folytatása a külföldieket ellenőrző szerveknél, illetve a nemzetiségi területeken, családegyesítési, humanitárius ügyekben.

Új kormány, új kormányprogram, alkalmazkodás az új helyzethez

Az egyre romló magyarországi gazdasági viszonyok, ezzel párhuzamosan a magyar állampárt monolit hatalmának kezdődő eróziója, karöltve a Szovjetunióban lezajlott átalakulással, a Mihail Gorbacsov szovjet pártfőtitkár nevéhez fűződő reformfolyamattal, politikai változásokat kényszerített ki a magyar államhatalmi szervezet csúcsán, a minisztertanács élén. Közismert tény, hogy az MSZMP KB döntése után az országgyűlés 1987. június 25-én Grósz Károlyt választotta meg a minisztertanács elnökévé. Ezt követően 1987. július 2-án tárgyalta szintén az MSZMP KB az úgynevezett gazdasági-társadalmi kibontakozási programot, amely a Grósz által vezetett kormány programja is lett.

Az állambiztonsági szervek, így a III/I. csoportfőnökség is ennek ismeretében készítették el az új helyzethez alkalmazkodó terveiket. Az 1987. év második felében, közelebről meg nem határozható időpontban keletkezett az *Intézkedési Terv a Minisztertanács 1987–1990. évi munkaprogramjának helyi végrehajtására* című dokumentum.⁶⁹ Ennek bevezetője – jelezve az idők változását – a kormányprogramhoz legközvetlenebbül kötődő területre helyezte külön súlyt, amikor a hírszerzés „sajátos eszközeit” a népgazdaság fejlesztésének, a tudományos, műszaki-technikai haladás gyorsításának szolgálatába kívánta állítani. Így aztán még az Intézkedési Tervnek a politikai hírszerzés területét taglaló részében is kiemelt szerepet kapott ez a terület, a hat pontból egy ezzel foglakozott, a NATO-val viszont egy sem. Kíváncságot keltett, hogy a politikai információszerző tevékenységen belül növelni kell a gazdaságpolitikai információszerzés arányát, illetve, hogy nagyobb súlyt kell kapnia az Európai Gazdasági Közösséggel, más nemzetközi gazdasági szervezetekkel, a világgazdaság globális kérdéseivel összefüggő információs igények kielégítésének. Ezen kívül fontossá vált Magyarország megítélése is a világgazdaság befolyásos tényezői részéről, ami az aktív intézkedési akciók irányainak bővülését vonhatta maga után. Ezekkel az akciókkal ugyanis egyrészt kedvező irányba kívánták befolyásolni hazánk megítélését, másrészt megkísérelhették az országgal szembenálló külföldi hatalmi centrumok lejáratását, jelentőségük csökkentését.

A tudományos-műszaki és gazdasági hírszerzési területtel az Intézkedési Terv öt pontban foglalkozott. Közülük az első leszögezte, hogy továbbra is kiemelten kezelt az olyan stratégiai információk megszerzése, amelyek a NATO hadiiparának és haditechnikájának megismerésével hozzájárulnak Magyarország és a Varsói Szerződés védelmi képességének erősítéséhez, a katonai fejlesztési elképzelések meggyorsításához. A további pontok ezzel szemben már nem említik a NATO-t. A gazdaságpolitikai hírszerzés legfontosabb céljának Európai Gazdasági Közösség és hazánk viszonyának alakulására, az Egyesült Államok és a legfontosabb nyugat-európai partnereink globális, illetve hazánkat közvetlenül érintő gazdasági és pénzügyi politikájára irányuló információszerzést tartotta. A műszaki-tudományos hírszerzés erőit pedig a magyar népgazdaság fejlesztése szempontjából kulcsfontosságú területekre kívánta koncentrálni. A mikroelektronikára és az azon alapuló technológiákra, távközléstechnikára, a számítástechnikára, a rugalmas gyártórendszerekre, a korszerű alapanyagokra, energia- és anyagtakarékos technológiákra, a járműgyártásra, illetve a gyógyszeriparra, a mezőgazdasági kémiára és a növény-nemesítéssel összefüggő információk és minták beszerzésére. Megemlítendő az az Intézkedési Tervben említett törekvés, hogy a belügyi hírszerzés külföldi bázisait olyan országokban kívánta fejleszteni, amelyekben a fejlett nyugati csúcstechnológia viszonylag kedvezőbb operatív feltételek között szerezhető meg.

A fentiekén kívül figyelemre méltó a „káder és személyzeti munka” összefüggéseit tárgyaló rész harmadik pontja, amely a hírszerzés személyi utánpótlásáról és képzéséről intézkedik, amikor azt hangsúlyozza, hogy

⁶⁹ ÁBTL 1.11.1. – BM III/I. Jelentések – 67/77-154/1987. Intézkedési Terv a Minisztertanács 1987–1990. évi munkaprogramjának helyi végrehajtására.

javítani kell a „káderutánpótlást biztosító kutató munkát”. A legfontosabb „kutató bázisok” közé a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemet, az Eötvös Lóránd Tudományegyetemet, a Budapesti Műszaki Egyetemet és a Külkereskedelmi Főiskolát sorolták. Ezekben az intézményekben SZT-pozíciókat⁷⁰ kívánták létrehozni. Szintén megemlítendő az ötödik pont, amely kiemeli, hogy tovább kell fejleszteni a személyzeti együttműködést „a hírszerzéssel szoros kapcsolatban lévő fedőszervek”⁷¹, a Külügyminisztérium, a Külkereskedelmi Minisztérium és a Művelődési Minisztérium vezetőivel. Szükség esetén új megállapodások előkészítését irányozták elő a pozíciókról és az együttműködési rendszerről.

Végezetül rendkívül tanulságos az irat utolsó, *A pártszervezetek feladatai az intézkedési terv végrehajtásának politikai-mozgalmi segítésében* című rész négy pontjának több megállapítása. 1987 második felére, úgy tűnik, némileg megroppant az állambiztonsági szerveket korábban jellemző magabiztosság. Az akkor már elkezdődött gazdasági-politikai változások a belügyi hírszerzés személyi állományának gondolkodásmódját megzavarták. Ezért van az, hogy ennek a résznek az első pontja arról rendelkezik: elő kell segíteni, hogy a párt- és kormányhatározatok végrehajtása során az állomány reálsan ismerje a társadalomban zajló folyamatokat, és helyesen értelmezze a belügyi feladatok helyét, szerepét és jellegét. Ezen túl az utolsó, negyedik pont pedig már nyíltan utal a súlyosbodó gondokra, hiszen úgy fogalmaz, hogy fel kell lépni az esetleg felmerülő ideológiai elbizonytalanodás, kételkedés, pesszimizmus ellen, és erősíteni kell a bizalmat a szerv céljainak elérhetősége iránt.

Az 1987-es esztendő mérlege

1988. február 24-én tartották meg azt a vezetői értekezletet, amelynek témája a III/I. Csoportfőnökség 1987. évi munkájának értékelése volt.⁷² A szóbeli értékelést Bogye János rendőr vezérőrnagy, főcsoportfőnök-helyettes, a III/I. Csoportfőnökség vezetője terjesztette elő, az állambiztonsági miniszterhelyettes, Harangozó Szilveszter rendőr altábornagyot⁷³ is magába foglaló, huszonhét tagú vezetői tanácskozás elé. Bevezetőjének legfontosabb része visszautalt a fent említett Intézkedési Tervre, amely megfogalmazása szerint a csoportfőnökségnek a kormány társadalmi-gazdasági kibontakozási programjához történő csatlakozása érdekében készült, s amelyre a csoportfőnökség feladattervei is épültek. Az értékelés és az ahhoz érkezett felszólalások

70 SZT-pozícióknak nevezhetjük a szigorúan titkos állományú tisztek (SZT-tisztek) által fedőmunkahelyeken betöltött állásokat, pozíciókat. Az SZT-tisztek egy része a BM nyílt állományú tagjai közül került ki, más részüket viszont a polgári életből vették fel a titkos operatív munkába. A szigorúan titkos tiszteket bevonták különböző operatív akciók, például titkos kutatás, operatív technika beszerelése vagy fotózás előkészítésébe, biztosításába és végrehajtásába. Feladatuk volt az is, hogy a fedőmunkakör jó ellátása mellett az állambiztonsági munkához szükséges társadalmi és munkakapcsolataikat folyamatosan építsék, fejlesszék és szélesítsék. Ennek során ügynökjelölteket kutattak fel, választottak ki, tanulmányoztak és készítettek elő beszerzésre. A rájuk bízott ügynökséget vagy rezidentúrát a vonatkozó operatív szabályok alapján irányították, vezették és ellenőrizték. Az SZT-tiszti rendszerrel kapcsolatban lásd Orgoványi István: A Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökségének szigorúan titkos állománya. In: *Betekintő. 2011/1.* <http://www.betekinto/2011_1_orgovanyi> (A letöltés ideje 2014. február 26.).

71 Fedőszerv: olyan létező hivatal, intézmény, szerv, vállalat stb., amelynek rendeltetészerű apparátusába ágyazva hírszerző vagy elhárító szerv működik. ÁBTL 4.1. A-3036. 59.

72 ÁBTL 1.11.1. – BM III/I. Jelentések – 45-73/3-31/1988. Jegyzőkönyv az 1988. február 24-i vezetői értekezletről, 1988. március 17.

73 Harangozó Szilveszter 1929-ben született Kunszentmártonban. Belügyi szolgálatát 1949-ben kezdte próbarendőrként az ÁVH Szolnok Megyei Osztályán, majd az ÁVH-nál több beosztásban dolgozott, 1952 és 1953 között már titkárságvezető volt. 1953 után a BM-ben különböző alosztályokon főoperatív beosztottként, illetve csoportvezetőként teljesített szolgálatot. 1956 után előbb a BM ORFK-n, majd a BM II/5 Osztályon alosztályvezető, majd osztályvezető-helyettes lett. A III. Főcsoportfőnökség megalakulása után a III/III. Csoportfőnökségen osztályvezető-helyettesként, 1962. december 15-től pedig osztályvezetőként szolgált. 1966-ban lett csoportfőnök-helyettes, 1971-ben pedig csoportfőnök, egyben főcsoportfőnök-helyettes. 1977-től csoportfőnökként, s egyben a főcsoportfőnök első helyetteseként szolgált. 1985-től állambiztonsági miniszterhelyettes. 1989. április 30-án helyezték nyugállományba.

egyaránt tartalmaztak pozitív, valamint negatív kritikai elemeket is. A hozzászólók egy része említette a NATO elleni tevékenységet, míg néhányan erről nem ejtettek szót.

Témánk szempontjából fontos, hogy Bogye János a kiemelkedő munkát végző operatív alegységek közé sorolta a 3-as osztályt is, amely a csoportfőnökségen belül a NATO-val szembeni hírszerzésért is felelős volt. A hálózati munkát, azaz a hírszerző ügynöki tevékenységet javuló irányzatúnak ítélte meg, ugyanakkor el kellett ismernie, hogy csökkent a külföldi ügynöki beszerzések száma. Mindezek mellett, amikor azt említette, hogy sikerült közelebb kerülni a döntéshozatali központokhoz, közvetve azt kellett bejelentenie, hogy az 1987-es év is úgy telt el, hogy ilyen helyekre nem történt beépülés.

Az elhangzott értékeléshez elsőként dr. Kocsis Kálmán alezredes, csoportfőnök-helyettes⁷⁴ szólt hozzá. Kiemelte, hogy eredményességet tekintve eltérések vannak az egyes „fő irányokban” végzett munkában. Értékelése szerint volt olyan terület, amelynek hatékonysága nem változott, folytatódott az eredményes munka. Ilyennek ítélte meg az egyházi és a vatikáni vonalat. Javuló tendenciákat fedezett fel a Kínával és a NATO-val szemben folytatott tevékenységet illetően, míg az NSZK és az Amerikai Egyesült Államok felé irányuló hírszerző tevékenységet továbbra sem tartotta megfelelőnek.

Kocsis megemlítette azt a tény is, hogy 1987-ben csökkent az aktív tevékenységet folytató ügynökök létszáma, ezt azonban nem tartotta kedvezőtlen változásnak, mivel véleménye szerint, csak a kis hatékonysággal működő személyek kieséséről van szó. Tőle is értesülhetünk arról, kapcsolódva a Bogye által elmondottakhoz, hogy az 1987-es évben mindösszesen hat új beszerzésre került sor.

Az 1988-as évet illetően pedig azt a megállapítást tette, hogy a csoportfőnökségnek gyorsabban kell majd reagálnia a nemzetközi és a hazai változásokra. Ennek fényében át kell gondolni a „munka fő irányait”, s nem lehet azokat az addigiakhoz hasonlóan egyik évről a másikra változtatlanul hagyni.

Dr. Déri János alezredes, az Információ Feldolgozó Osztály vezetője⁷⁵, némiképpen ellentétesen a dr. Kocsis által elmondottakkal, azt tárta a vezetői értekezlet elé, hogy a „fő irányokban” végzett hírszerző tevékenységek közül az Egyesült Államok mellett a NATO vonalán sem sikerült elérni a kívánt szintet. Ez a tény, véleménye szerint, ennek a munkának az újragondolását igényli. Déri alezredes a közelgő változásokat talán kevésbé érzékelve, a hírszerzés addig megszerzett pozícióinak megőrzése mellett tett hitet, amit azzal indokolt, hogy a továbbiakban is fennmarad a két világrendszer közötti konfrontáció, folytatódni fog a pozícióharcuk.

Dr. Kóhalmi Zsolt alezredes, csoportfőnök-helyettes⁷⁶ a tudományos-műszaki hírszerzés helyzetéről beszélt, amelyet megfelelőnek tartott. Ő inkább technokrata, a már megindult gazdasági változásokkal és a jövőben lehetséges politikaiakkal inkább számoló álláspontot képviselt. Ennek megfelelően fontos és figyelemre méltó kijelentéseket tett. Ezek közül kiemelendő, hogy véleménye szerint a hírszerző tevékenységet

74 Dr. Kocsis Kálmán 1943. október 5-én született Budapesten. 1975-ben került a BM hírszerző csoportfőnökségéhez, a tájékoztatást, értékelést, információfeldolgozást végző III/I-6. Osztályra, ahol főoperatív beosztottként szolgált 1980-ig. Közben 1977 és 1978 között a Moszkvai Nemzetközi Kapcsolatok Intézetének hallgatója volt. 1980 és 1984 között a MNK athéni nagykövetségén titkár, majd a III/I-3. Osztályon kezdett dolgozni mint kiemelt főoperatív beosztott. 1984. szeptember 1-jétől ennek az osztálynak a vezetője volt egészen 1986. áprilisáig. 1986. május 1-je után csoportfőnök-helyettes lett.

75 Dr. Déri János 1940-ben született. 1963 és 1965 között a III/II. Csoportfőnökségen dolgozott operatív beosztottként. 1965-től 1967-ig a BM Idegen Nyelvi Főiskola hallgatója volt, 1968-ban került a hírszerző csoportfőnökségre, ahol a III/I-6. Osztályon alosztályvezető volt 1980-ig. 1980 és 1983 között az Amerikai Egyesült Államokban tartózkodott, az MNK nagykövetségén dolgozott. 1984-ben a III/I-6. (Információ Feldolgozó) Osztálynak a vezetője lett. Ezt a posztot töltötte be egészen 1989-ig.

76 Kóhalmi Zsolt 1944. április 29-én született. Próbaidős operatív beosztottként 1967-ben kezdett el dolgozni a BM III/I-4. Osztályán, amelyik részben a tudományos-műszaki hírszerzéssel, részben objektumvédelemmel foglalkozott. 1968-tól, szervezeti átalakítás nyomán, a III/I-5. Osztály lett a tudományos hírszerzésért felelős, ekkortól itt teljesített szolgálatot operatív beosztottként, 1977-től alosztályvezetőként, 1984. áprilisától pedig osztályvezetőként. 1986. május 1-je és 1989. decembere között csoportfőnök-helyettes volt.

közelebb kell vinni a gazdasági rendszerhez, az intézményekhez – az SZT-rezidentúrák és a titkos munkatársak révén. Másrészt – ismét csak az idők változását jelezve – a vállalatoktól az értékes információkért befolyó évi harmincmillió forintos bevételt üzleti alapon kívánta megszerezni, mivel azt már biztosabbnak tekintette a korábbi fizetési módozatoknál.

Harangozó Szilveszter altábornagy, állambiztonsági miniszterhelyettes végighallgatva a beszámolót és az addigi hozzászólásokat, az általános jellegű értékelő kijelentései mellett két lényegesnek tűnő megjegyzést tett, amelyek újabb jellemző adalékai az 1988. év eleji állambiztonsági valóságértelmezésnek. Az egyikben Harangozó altábornagy leplezetlenül ortodox álláspontja tükröződik a társadalmi változásokról, amelyet úgy fejezett ki, hogy a belső viszonyokban „zavaró tényezők” merültek fel. Ezek: az ellenségkép megkérdőjeleződése, a társadalom monolitikus képének felbomlása, a szövetségi politika változásai, politikai felfogásbeli módosulások. A másikban pedig a változó viszonyok miatti üzleti lehetőségeket mohón megragadni kívánó, anyagi szemlélet, hiszen a megszerzett gazdasági-műszaki információk ellentételezését említve, nem is az üzleti alap általános alkalmazásáról beszélt, hanem egyszerűen kevésnek tartotta a vállalatoktól azokért addig kapott pénzt.

Dr. Horváth Tamás őrnagy a Nyugat-európai Hírszerző Osztály vezetőjeként⁷⁷ többek közt felelős volt az osztályon belül működő NATO alosztály tevékenységéért is. Így az ő beszámolóhoz fűzött megjegyzései különösen fontosak témánk szempontjából. Horváth őrnagy az 1987-es évben végzett munkát jónak ítélte meg. Pozitív módon nyilatkozott a hálózatépítés és az információszerzés eredményeiről az NSZK, illetve a NATO tekintetében is. Ugyanakkor neki azt kellett elismernie, hogy – feltehetően a távozások magas aránya miatt – teljes egészében hiányzott az osztály állományából a negyven-ötvenévesek korosztálya. Ez, az erősödő nyugat-európai elhárító tevékenység mellett, jelentősen nehezítette a munkavégzést. Igen érdekes Horváthnak a magyar politikai vezetés számára megfogalmazott szemrehányó megjegyzése is. Ennek a lényege az volt, hogy az NSZK-ból jövő, a politikusoknak szánt üzenetek – amelyeknek az volt a céljuk, hogy fékezzék a magyar hírszerző szolgálat munkáját – fogadókészségre találtak a vezetőik bizonyos köreiből. Ez pedig azzal járt, hogy NATO-vonalon is – Horváth kifejezését használva – „lopakodó módon” kellett a munkát végezniük, holott véleménye szerint bebizonyosodott: az állambiztonsági tevékenység nincs közvetlen kihatással a politikai kapcsolatokra. Meglátásunk szerint, a kissé sértettnek tűnő Horváth őrnagynak a magyar gazdaság, s vele párhuzamosan a magyar politika NSZK-hoz fűződő jó viszonyának érdekeit figyelmen kívül hagyó kritikai megjegyzése, a korábbi években valószínűleg még nem hangzhatott volna el.

A vezetői tanácskozást Bogye János zárta le. Elsőként azt a kijelentést tette, hogy a hírszerző csoportfőnökség előrelépett az „állami hierarchiában”, értve ezen azt, hogy a felső állami és pártvezetés 1987-ben nagyobb odafigyelést tanúsított iránta, és fokozottabban igényelte a szerv szolgálatait a korábbiaknál. A jövőbeli feladatokat illetően Bogye hangsúlyozta, hogy szükség van további minőségi javulásra, a döntéshozatali központokba történő hálózati beépülésekre.

77 Dr. Horváth Tamás 1987 és 1989 között a III/I. Csoportfőnökség 3. Osztályának a vezetője volt őrnagyi, majd alezredesi rendfokozatban. Sajnos életrajzával kapcsolatban semmilyen további információt nem sikerült találnom. Vélelmezhető, de források híján nem bizonyítható, hogy Horváth az 1990. március 1-jén megalakult Információs Hivatalban folytatta a pályafutását.

A BM III/I. Csoportfőnökség 1988. évi feladatterve

A rendszerváltás előtti utolsó két esztendőben – a rendelkezésünkre álló iratok tanúsága szerint – már nem született újabb átfogó, stratégiai jellegű, helyzetértékelő és feladatkielölő összeállítás, amely a NATO-ellenes hírszerzésről rendelkezett volna. Ennek hiányában csak a III/I. Csoportfőnökség, illetve a területért felelős 3. Osztály 1988-es, illetve 1989-es feladatterveire és beszámolóira támaszkodhatunk.

A III/I. Csoportfőnökség 1988. évi feladattervét január 12-én terjesztette fel az állambiztonsági miniszterhelyettes, Harangozó Szilveszter jóváhagyására Bogye János főcsoportfőnök-helyettes, a III/I. Csoportfőnökség csoportfőnöke.⁷⁸ A vázlatos jellegű, nem túl hosszú, összefüggő szöveget nem tartalmazó dokumentum nyolc nagyobb egységből áll. Az első a felsőbb párt- és állami szervek számára 1988 első félévében előterjesztésre tervezett témákat veszi számba. A második az 1988. év első félévi vezetői értekezleteinek témáit jelöli ki, köztük a már részletesen tárgyalt, az 1987-es év munkáját értékelő értekezletet. A harmadik az információszerezés, -feldolgozás és a tájékoztatás 1988-ban kiemelt témáit sorolja. Ezen belül, a tudományos-műszaki és gazdasági információszerezés feladatai között, stratégiai területen említi a NATO harckészültségi fokának, gazdasági-műszaki bázisának megismerését és a Varsói Szerződés keretében zajló műszaki fejlesztések gyorsítását szolgáló hadiipari, haditechnikai információk megszerzését. A negyedik rész a fő irányokban és területeken folytatott operatív munka feladatairól szól. A politikai hírszerzés alfejezetén belül a feladatterv nevesíti a NATO-ellenes tevékenységért is felelős Nyugat-Európai Hírszerző Osztályt. Ennek feladatul szabta az információcentrikus hálózatépítés folytatását, valamint a hírszerző tisztek és a hálózat információszerező tevékenysége gazdaságpolitikai szemléletének erősítését. Az ötödik rész a hírszerzés operatív-technikai feltételeiről tesz néhány megjegyzést, a hatodik pedig a Személyügyi és Kiképzési Osztály 1988. évi feladatait sorolja. A hetedik egység *A hírszerző munka szervezése, vezetése, ellenőrzése* címet viseli, a nyolcadik, befejező rész pedig a hazai társszervekkel, illetve a szocialista országok hírszerző szerveivel való együttműködésről ejt néhány szót.

Beszámoló a BM III/I-3. Osztály 1988-as tevékenységéről

Dr. Sillai Árpád ezredes, a BM Állambiztonsági Miniszterhelyettesi Titkárság vezetője⁷⁹ 1988. november 30-án továbbította a miniszterhelyettesnek azt az utasítását a III/I. Csoportfőnökség csoportfőnöke, Bogye János számára, amely az 1988-as évben végzett munkát értékelő jelentés elkészítésére hívta fel a csoportfőnökségeket és az önálló osztályokat.⁸⁰ Az utasítás szerint a jelentéseknek hangsúlyozottan tartalmazniuk kellett a hazai társadalmi, politikai viszonyokban bekövetkezett változások hatását az operatív helyzetre, az elengedő tevékenység fő irányában, taktikájában, módszereiben bekövetkezett módosulásokat, valamint az erre adott állambiztonsági válasz eszközrendszerének és hatékonyságának bemutatását. Ezeken kívül

78 ÁBTL 1.11.1. – BM III/I. Jelentések – 45-198/1988. A BM III/I. csoportfőnökség feladatterve, 1988. január 14.

79 Dr. Sillai Árpád 1941. április 17-én született Oroszváron. Belügyi szolgálatát a Győr-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányságon kezdte 1964-ben, majd 1965-ig a Győri Városi Rendőrkapitányságon, a bűnügyi osztályon dolgozott. 1965 és 1968 között a BM Idegen Nyelvi Főiskola hallgatója volt. Ezt követően a Győr-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság állományában szolgált egészen 1980-ig. Volt operatív beosztott, főoperatív beosztott, főoperatív tiszt, majd 1975-től osztályvezető. 1980 után a BM III/IV. Csoportfőnökségen alosztályvezető, majd 1984 és 1987 között a BM III. Főcsoportfőnökségén személyzeti osztályvezető. 1987. február 1-jétől a BM Állambiztonsági Miniszterhelyettesi Titkárság vezetője volt 1990. január 15-ig, nyugállományba helyezéséig.

80 ÁBTL 1.11.1. – BM III/I. Jelentések – 67-91-17/2/1989. Jelentés a BM III/I Csoportfőnökség 1988. évi feladattervének végrehajtásáról, 1989. január 12.

a miniszterhelyettes elvárta az állambiztonsági tevékenység irányainak és feladatainak nagy vonalakban való meghatározását, illetve azt is, hogy korszerűsítésére tegyenek javaslatokat.

Az 1988-as évnél a belügyi hírszerzés szemszögéből történő értékelését – különös tekintettel a 3-as osztály munkájára – két irat segítségével kísérlehetjük meg valamennyire rekonstruálni. Az egyik az a beszámoló, amelyet a 3-as osztály 1988. évi munkájáról állított össze dr. Horváth Tamás alezredes, osztályvezető, közvetve valószínűleg a fent említett miniszterhelyettesi utasításra.⁸¹ A mindössze három rövid oldalból és egy hálózati kimutatásból álló irat első része az 1988-as év változásaira reagálva fogalmazza meg az osztály munkájának egyre nehezedő körülményeit. Tanulságos és érdemes szó szerint idézni, ahogy Horváth alezredes sorolja a problémákat. „A társadalmi ellenőrzés erősödésére vonatkozó törekvések, a növekvő nyilvánosság és a politikai, gazdasági helyzet nehezíti, több vonatkozásban pedig akadályozza a jelenlegi keretek között folyó hírszerző munkát.”⁸² 1988 végén már a szocializmus válságáról ír, amelynek az lett a következménye, hogy Nyugat-Európában nem lehetett elvi alapon beszerző munkát végezni, és itthon is egyre gyakoribbá vált az együttműködés eszmei okok miatti elutasítása.

A második részben folytatódik a nehézségek sorolása, amikor a jelentés összeállítója egyre erőteljesebben érezhetőnek tartotta azt, a már az előző évből ismert jelenséget, hogy az NSZK – a kétoldalú kapcsolatok javításának ekkor már igen erős magyar kívánalmát ütőkártyaként felhasználva – a politikai vezetés számára figyelmeztetéseket küldött a hírszerző szolgálat visszafogásának érdekében. A NATO-val egyetlen félmondatnyi pozitív megállapítás foglalkozik, amely szerint a hagyományos fegyverzeti, hadiipari irányba fontos beosztású és jó színvonalon dolgozó hírszerző ügynökséggel rendelkezik a szerv. Ezt követően negatívumok sorolása következik. A hálózatépítő munkát sem a rezidentúrákon, sem itthon nem tartotta a szakmai követelményeknek megfelelőnek. A külföldi rezidentúrák esetében pedig kifejezetten gyengének ítélte meg a tippkutató tevékenységet.

A harmadik rész a megváltozott társadalmi és politikai feltételekhez igazodó hatékony alkalmazkodás szükségessége miatt felveti a hírszerzés alkotmányos keretek közé helyezésének kívánalmát, s annak vizsgálatát, hogyan képes a hírszerzés még hatékonyabban szolgálni a kormányzati munkát. Áruklódó dr. Horváth Tamás szóhasználata, aki már nem a párt igényeit, hanem a kormány tevékenységét kívánta segíteni. Ugyanígy a lassan a rendszerváltozás irányába forduló viszonyok kifejezője az is, hogy Horváth a nemzeti érdekek és a nemzeti lehetőségek fokozottabb érvényesítését sürgette a hírszerző tevékenység során, valamint azt, hogy mindehhez szakítani kell a teljes titkossággal, teret engedve a kívánt mértékű nyilvánosságnak.

A beszámoló jelentés záró része egy hálózati kimutatás, amelyből értesülhetünk az osztály munkájának szolgálatában álló személyek létszámváltozásáról 1987–1988-ban. E szerint, míg 1987-ben 204, addig 1988-ban már csak 166 fő végezte ezt a tevékenységet. A majdnem húsz százalékos csökkenés túlnyomó része – a tanulmány első fejezetében felsorolt hálózati kategóriák közül – a hazai titkos munkatársakat és titkos megbízottakat érintette. Az előbbieket tizenhét, az utóbbiak kilenc lettek kevesebben. Összességében azonban az is elmondható, hogy a hazai ügynöki kategória változatlan létszáma, valamint a külföldi titkos megbízottak egyfős gyarapodása mellett minden további csoportban csökkenés következett be.

81 ÁBTL 1.11.4. 67-91-25/1989. Beszámoló jelentés, 1988. december 21.

82 Uo. 1.

A BM III/I. Csoportfőnökség 1988. évi munkája

Bogye János főcsoportfőnök-helyettes, csoportfőnök 1989. január 12-én küldte meg a III/I. Csoportfőnökség 1988. évi feladattervének végrehajtásáról szóló jelentést dr. Sillai Árpád számára, teljesítve ezzel az állambiztonsági miniszterhelyettes utasítását.⁸³ Ez a második dokumentum, amelyre támaszkodva a NATO elleni hírszerző tevékenység 1988-as alakulásáról valamelyest képet alkothatunk. A tizenkilenc oldalas anyag hat nagyobb egységből épül fel. Az első rész, amely az információszerzésről, a tájékoztatásról általánosságban számol be, kiemeli, hogy a hazai és a nemzetközi helyzet változására tekintettel 1988-ban a korábbiaknál nagyobb hangsúly került az európai kérdésekre és általában a nemzeti érdekeinket közvetlenül érintő információk megszerzésére. A NATO-ról mindössze annyi szerepel benne, hogy az évben is folytatódott a tagállamok csapásmérő képességének, katonai terveinek felderítése, s e témában rendszeresen készültek tájékoztató anyagok.

A második rész, amely *A fő irányokban és területeken végzett operatív munka* címet viseli, hétoldalas terjedelmével a leghosszabb, egyben a legfontosabb információkat is ez tartalmazza. A fejezet elején, az ügynöki tevékenységről beszámolva azt a megállapítást teszi, hogy a meglévő hálózat vezetésében és a hálózatépítésben egyaránt Magyarország érdekeihez való fokozott igazodásra törekedett a csoportfőnökség. Ennek során többek közt egyes irányokban új cél- és műveleti koncepciót dolgoztak ki, minden területen elvégezték a meglévő hálózat célszerűségi és megbízhatósági felülvizsgálatát, folytatták a hálózatépítést, a tudományos-műszaki területen sikeresen, a politikai vonalakon viszont kevésbé. Ezen kívül a tippkutatással, a fokozatos beszerzés módszerével olyan tartalékot sikerült képezni, amely a jövőben is segítheti a csoportfőnökség munkáját.

A második rész a továbbiakban külön-külön tárgyalja az egyes hírszerzési területeket, úgymint a politikai, a tudományos-műszaki és gazdasági hírszerzést, az ellenséges speciális szervek elleni munkát, az aktív intézkedéseket, valamint a rejtjelfejtés és rejtjeles titokvédelem területét. Témánk szempontjából a politikai jellegű információk megszerzésének egyik kulcsszereplője, a Nyugat-európai Hírszerző Osztály tevékenységéről rögzítettek a relevánsak. Érdekes összevetni, hogy a Horváth Tamás osztályvezető által szerkesztett anyagból mi került be a csoportfőnöki beszámolóba. A rövid, mintegy féloldali szövegrészbe azt a közlést emelték át – amit ott nem említettünk –, hogy a NATO és az NSZK elleni munka koncepciójának korábbi elfogadása után 1988-ban a Vatikán és más egyházak elleni műveletek helyzetét tárgyalta meg a miniszterhelyettesi értekezlet. E mellett megtudhatjuk, hogy az osztály keretein belül is folytatódott az ügynöki állomány felülvizsgálata, valamint, hogy 1988-ban új beszerzés nem történt, és változatlanul gyenge hatásfokú a rezidentúrák tippkutató munkája. Ez utóbbi információ egyébként szintén szerepel a Horváth alezredes által összeállított beszámolóban.

A jelentés harmadik része a hírszerzés operatív technikai, a negyedik a személyi feltételeivel, az ötödik a hírszerző munka szervezésével, vezetésével és ellenőrzésével, a hatodik pedig az együttműködés témájával foglalkozik. Ez utóbbiban az Állambiztonsági Csoportfőnökség más szerveivel, valamint a szovjet és egyéb „baráti” társszervekkel való kooperáció tárgyalása után – visszautalva a világpolitikában bekövetkezett változásokra – arról az együttműködésről esik szó, amely a magyar külpolitika és a hírszerzés között fennáll. Már a közeli jövő, az 1989-es év terveinek előzménye volt felfedezhető abban a megfogalmazásban, amely a hírszerzés sajátos eszközeit a pozitív irányú nemzetközi változások támogatása érdekében kívánta használni. Ezen kívül – a „felgyorsult demokratizálódást” szükségszerű és objektív folyamatnak tartva – az ország tényleges és védhető biztonsági érdekeit tartotta kiindulópontnak. Ez alapján az ellenség fogalmának

83 ÁBTL 1.11.1. – BM III/I. Jelentések – 67-91/17/2/1989. Jelentés a BM III/I csoportfőnökség 1988. évi feladattervének végrehajtásáról, 1989. január 12.

újraértelmezését tartotta szükségesnek, valamint azt, hogy a hírszerzés kizárólag a törvényes rendet és az ország biztonságát valóban veszélyeztető tevékenység felderítésére, akadályozására koncentráljon. Jól látszik, ha ekkor még talán jórészt csak a szavak szintjén, és egészen nem is végiggondolva ezeknek az állításoknak a jelentését, hogy a magyar belügyi hírszerzés 1989 elejére már elég messzire jutott az évtized első felének totális NATO-ellenes tevékenységet valló felfogásától.⁸⁴

Új célok felé – az 1989-es év eredményei

1989. december 20-án küldte el az állambiztonsági miniszterhelyetteshez továbbítás szándékával dr. Dercze István ezredes, a III/I. Csoportfőnökség új csoportfőnöke⁸⁵ a hírszerzés 1989. évi tevékenységéről szóló összefoglaló jelentést – a korábbiaktól eltérően már nem elvtársnak, hanem úrnak szólított – dr. Sillai Árpád miniszterhelyettesi titkárságvezetőnek.⁸⁶ A NATO elleni tevékenységről egyetlen apró információ sem rögzítettek ebben a némileg elnagyolt jelentésben. Amit feltétlenül ki kell emelni a dokumentumból, a Magyar Köztársaság kül- és belpolitikai érdekeire és információs igényeire való hivatkozás. Már nem esik szó a Szovjetunió elvárásairól, sem a „baráti” országok szerveivel való szoros együttműködésről. Egy, a szuverenitása visszaszerzésének irányába haladó ország képe sejjik fel a szöveg bevezető részében: „A hírszerzés tevékenységében egyértelműen a középpontba került az ország politikai és gazdasági stabilitásának a hírszerzés eszközeivel történő támogatása, ennek érdekében eredményes lépéseket tettünk az ún. magyar lobbyk (sic!) megerősítésére, a Magyarországra irányuló működő tőke beáramlásának felgyorsítására, e célra mozgósítottuk a lehetőségekkel rendelkező ügynöki hálózatunkat is.”⁸⁷ A dokumentum befejező részében más összefüggésben mégis szó esik az együttműködésről, így a BM III. Főcsoportfőnökség más csoportfőnökségeivel, a BM-en kívüli kormányzati szervekkel, intézményekkel, illetve a politikai-gazdasági élet egyéb szereplőivel való kooperációról. Ezen a ponton érhető tetten az a fajta kettősség, amely a belügyi hírszerzésnél szolgálatot teljesítők gondolkodását jellemezte 1989 végén. A nemzeti érdekek erőteljesebb figyelembevételének új igénye mellett jelen van a régi viszonyok és lehetőségek megszűnése miatti aggodalom is. Ezt a kettősséget tükrözik a fenti idézet állításai és vele szemben az a megjegyzés, miszerint a hírszerzőszerv munkatársainak helyenként kiszorítási akciókkal kellett szembenézniük, a munkafeltételek pedig általában nehezebbekké váltak a fedőszervekben. Ezen kívül az információelhelyezési lehetőségek fájdalmas szűküléseként értelmezték a párt, az 1989 decemberére már megszűnt MSZMP irányába történő tájékoztatási tevékenység leállítását.

84 Különösen hasznosnak tekinthetők ezek az 1989-es év hírszerző tevékenységére előre utaló megjegyzések annak fényében, hogy a csoportfőnökség 1989-es feladatterve nem áll rendelkezésünkre.

85 Dr. Dercze István 1941. január 25-én született Dunakisvársányban. Belügyi pályafutását 1964-ben, a jogi egyetem elvégzése után kezdte. A BM III/I. Csoportfőnökségen szolgált 1966-ig operatív beosztottként, majd 1966 és 1969 között az Igazságügyminisztériumban dolgozott előadóként. 1969 és 1974 között a III/I-4. Osztály állományában szolgált főoperatív beosztottként. Szolgálati helye az MNK párizsi nagykövetsége volt. 1975-től 1980-ig alosztályvezető a III/I. Csoportfőnökségen, 1980 és 1982 között az MSZMP BM 3-as Pártbizottságának a titkára. 1983-tól 1988-ig az MNK római nagykövetségén titkár, majd főkonzul, közben 1984 és 1987 között a római főrezidenciára főrezidense volt. 1988 és 1989 között a III/I-8. osztályának vezetője, 1989. december 1-jén a III/I. Csoportfőnökség csoportfőnöke lett.

86 ÁBTL 1.11.1. – BM III/I. Jelentések – 67-124-146/1989. Jelentés a BM III/I. Csoportfőnökség 1989. évi tevékenységéről, 1989. december 19.

87 Uo. 3.

Kísérletek ügynöki behatolásra NATO-célobjektumokba

Sajnos nincsenek pontos ismereteink arról, hogy a fentebb összefoglalt, meglehetősen alaposan megtervezett, az 1980-as évtized jórészét átfogó, 1983-ban megalkotott, majd 1985-ben és 1987-ben némi változtatáson átesett NATO-ellenes célkitűzések és stratégia a gyakorlatban hogyan és milyen mértékben valósult meg. Ennek oka mindenekelőtt az, hogy a BM III/I. Csoportfőnökség kutatható iratait őrző Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára nem rendelkezik releváns, a NATO-val szemben az 1980-as években folytatott titkos belügyi hírszerző tevékenységet jól dokumentáló, az ügynöki beépülések sikereinek és kudarcainak arányát megfelelően reprezentáló kielégítő mennyiségű forrással. A BM III/I. Csoportfőnökség 1980 és 1990 közötti időszakban keletkezett információs jelentései igen sok, hozzávetőlegesen háromszázötven dobozt tesznek ki.⁸⁸ Ennek azonban csak egy töredéke, mintegy négy irat-folyóméternyi anyag, szám szerint harmincöt doboz tartalmaz olyan értesüléseket, amelyek nevében is tartalmaz utalást a NATO-ra. Közülük öt teljes egészében, harminc pedig részben a NATO-ról szerzett információk őrzési egységeként szolgál. A dobozok változatos című irategyütteseket rejtenek magukban. Ilyen címek például – a teljesség igénye nélkül – a NATO, a NATO általában, a NATO és NATO-n kívüli kapitalista országok kapcsolata, a NATO és a szocialista országok, a NATO és az NSZK, a NATO és az USA, a NATO politikai és katonai szervei stb. Ezekon kívül azonban nagyon sok, pontosan egyelőre nem megjelölhető azoknak a dobozoknak a száma, amelyek például egy-egy országról gyűjtött jelentéseket tartalmaznak, ugyanakkor több vagy kevesebb információ a NATO-ról is megtalálható bennük. A változatos címek ellenére viszont ezekből jószerivel semmit nem tudunk meg a titkos hírszerző tevékenységről, ennek konkrét esetekhez köthető eljárásairól, az operatív értékkel bíró értesülések megszerzésének történetéről és a hírszerző ügynökök személyéről. Ilyen jellegű információkat nyilvánvalóan nem innen, hanem a BM III/I. Csoportfőnökség által a NATO elleni tevékenységre beszervezett hálózati személyek 1980-as évekbeli beszerzési és még inkább munkadossziáiból ismerhetnénk meg, amelyek túlnyomó többségükben nincsenek az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának kezelésében. Az általam fellelt és alább ismertetendő három – két meglehetősen csekély és egy jóval kiterjedtebb dokumentációval rendelkező – eset jórészt állambiztonsági kudarcokat örökít meg. Nem tudjuk, hogy ezek az esetek mennyiben reprezentálják a magyar polgári hírszerzés 1980-as évekbeli munkáját a NATO ellen. Az a korábbiakban felvázoltakból bizonyosnak tekinthető, hogy a szovjetek erőteljesen szorgalmazták a magyar szervek aktív részvételét a nyugati katonai tömb elleni titkosszolgálati fellépésben. Arra azonban nem tudunk válaszolni, hogy a hangzatos terveken túl, mennyire lett ez ténylegesen az egyik legfontosabb tevékenység a BM III/I. Csoportfőnöksége számára, s hogy milyen nagyságrendű sikereket tudott ez irányú munkája során elérni. A három ügy forrásai – ahogy már említettük – állambiztonsági szemszögből kudarcos történeteket megörökítő irategyüttesek, ennek ellenére igen értékesek, mert bepillantást engednek a magyar belügyi hírszerzés NATO-ellenes tevékenységébe. Rajtuk keresztül szembesülhetünk azzal, hogy a megközelíteni kívánt célobjektumokat milyen hálózati személyek közreműködésével és hogyan kívánták elérni. Ezen túl többféle beszerzési módszert is megismerhetünk belőlük.

88 ÁBTL 1.11.4. II. sorozat. Információs jelentések, 187–552. doboz.

„Kobler” beszerzésének kudarcos története

Elsőként „Kobler” ügyéről kell röviden szót ejtenünk.⁸⁹ Ő belga állampolgár volt, és hivatásos katonaként, törzsőrmesteri rendfokozatban szolgált az NSZK-ban, a NATO kötelékében. Személyére a Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság állambiztonsági szervének „Balogh István” fedőnevű ügynöke hívta fel megbízóinak a figyelmét, még 1982 tavaszán. „Balogh” nem kellett hosszas kutatást végeznie ehhez, hiszen „Kobler” Belgiumban élő unokahúgának a házastársa volt. 1981 során „Balogh” feleségével együtt Belgiumban járt, és ekkor értesült arról, hogy közeli rokonának a férje már nem Németországban, hanem a brüsszeli NATO-központban teljesít szolgálatot. „Kobler” e találkozásuk során jelezte ügynök rokonának, hogy szeretné őket meglátogatni Magyarországon. 1982 márciusában viszont egy levélben azt közölte, hogy mivel titkos katonai iratokkal dolgozik, nem kap engedélyt az utazásra.⁹⁰

„Kobler” ezt követően csak 1985 tavaszán a brüsszeli hírszerző rezidentúra jelzése alapján került újra a magyar állambiztonsági szervek látókörébe.⁹¹ A dossziében található iratokból egyértelmű, hogy „Kobler” magyarországi látogatására s így személyes megismerésére 1985 nyarán került sor. Az ezt előkészítő javaslatot 1985. július 23-án rögzítette Dunai Gábor rendőr hadnagy, aki a BM III/I. Csoportfőnökség 3. Osztályán szolgált.⁹² E szerint – kihasználva „Kobler” és felesége balatoni nyaralását – a megismerést a feleségével szintén „Balogh” vendégeként Tihanyban tartózkodó, legendája szerint⁹³ Korom Gábor nevű középiskolai tanár, azaz a javaslatot megfogalmazó Dunai hadnagy hajtja végre. A megismeréséhez az szolgáltatott alapot, hogy „Kobler” NSZK-ból való áthelyezését, ahol hadművelleti lokátorosként szolgált, információik szerint sértődötten vette tudomásul. E mellett viszonylag szerény fizetése és felhalmozott adósságai is növelték megközelíthetőségének esélyét. „Kobler” személyes megismerésének célja az volt, hogy politikai beállítottságát, mentalitását, emberi tulajdonságait, gondolkodásmódját, valamint a Magyarországon szerzett tapasztalatairól alkotott véleményét kipuhatólják. Dunai Gábor 1985. július 26. és július 28. többször találkozott az ügynökjelölttel, s tapasztalatairól jelentésben számolt be.⁹⁴ Ebben megállapította, hogy „Koblert” a politika csak anynyiban érdekli, amennyiben az saját életkörülményeire hatással van. Korábbi „életvezetési problémái” megszűntek, jelenlegi beosztásában jól érzi magát, ám ennek ellenére egy-két éven belül szeretne ismét külföldi állomáshelyen szolgálni. Anyagi helyzetét is megfelelőnek találta, nem függetlenül az életmódjában bekövetkezett változásoktól. Magyarországról szerzett benyomásait egyértelműen pozitívnak ítélte meg. Dunai értékelése szerint „Koblert” meglepte az itteni jólét és árúbőség. Ennek következtében hangoztatta, hogy szívesen jönne máskor is Magyarországra, annak ellenére, hogy szolgálati helyének szenzitív jellege miatt az engedélyezési procedúra hosszas és bonyolult. Dunai hadnagy a megismerés során túlteljesítette az előzetesen célul tűzöttet, mivel „Kobler” operatív tartalmú ismereteiről is szerzett némi benyomást. Megtudta, hogy a brüsszeli NATO-központ hadművelleti osztályának tiszthelyetteseként szolgál, és munkája a légierő hátszárnybeli utánpótlási vonalainak kiépítésével, biztosításával függ össze. Dunai „Kobler” tanulmányozását, „feldolgozását” ügyének egyértelmű célszerűsége miatt folytatni javasolta. Ezen kívül magyarországi ismerőseinek ellenőrzését, valamint „Balogh István” belgiumi kiutaztatását, rajta keresztül „Kobler” környezetének feltérképezését szorgalmazta.

89 ÁBTL 3.2.4. K-3348.

90 Uo. 24–25. Kivonat „Balogh” fn. tmb. 1982. március 25-i jelentéséből.

91 Uo. 68. Feljegyzés, 1985. október 30.

92 29 Uo. 35–36. Javaslat, 1985. július 23.

93 Legenda: hihető és ellenőrizhető magyarázat egy operatív intézkedés vagy kombináció legalizálására. A valóság elemeire épül és szükség szerint dokumentálható. ÁBTL 4.1. A-3036. 120.

94 Uo. 40–43. Jelentés, 1985. augusztus 8.

„Balogh” 1985 szeptemberében ki is utazott Belgiumba, és jelentésben számolt be „Kobler” életkörülményeiről, szűkebb családjáról, valamint arról, hogy a célszemély magyarországi nyaralásán annyira jól érezte magát, hogy legszívesebben hazánkban maradt volna.⁹⁵ A már említett 1985. októberi feljegyzés ezt követően annyira komoly lehetőségnek tartotta „Kobler” beszervezését, hogy Dunai Gábor az ügyben már a szovjet társszervvel való szoros együttműködést szorgalmazta. *„A konkrét és az általános operatív helyzet, valamint »Kobler« ügye alakulásának függvényében a realizálást a két hírszerző szolgálat közösen hajtsa végre.”*⁹⁶ Ehhez képest a következő két esztendő már nem hozott sikert „Kobler” ügyében a magyar belügyi hírszerzés számára. Értesüléseik szerint „Kobler” 1986 nyarára ismételten magyarországi beutazást tervezett. Ezt az alkalmat kívánták felhasználni beszerzésére, amelyhez még „Balogh István” ügynök István nevű fiának bevonását is tervezték a titkos együttműködésbe.⁹⁷ A beszerzés azonban nem valósult meg, mivel „Kobler” kiújult „életvezetési problémái” súlyos következményekkel jártak. Családi élete felbomlott, állásából elbocsátották. Hírszerző lehetőségeinek megszűnése miatt 1988 októberében a személyével való foglalkozást végleg befejezték.⁹⁸

„Bézi” ügye

Mint láttuk, a fenti beszerzési kísérletben egy külföldi állampolgárt, egy hivatásos katonát próbált a magyar belügyi hírszerzés céljai szolgálatába állítani. „Kobler”, ha beszerzése sikeresen megvalósult volna, a külföldi hálózat tagjaként, a NATO nemzetközi szervezeténél, hadászati szempontból kiemelkedő célobjektumban, a legfontosabb hálózati funkciót ellátva, valószínűleg információ-, illetve dokumentumszerzésre kapott volna utasításokat.

Ezzel szemben „Bézit”, aki magyar állampolgár, egyetemi oktató volt, a célobjektumok hierarchiájában mindenképpen lejjebb helyezkedő, de ennek ellenére fontos Stockholmi Nemzetközi Békakutató Intézet (Stockholm International Peace Research Institute – SIPRI) leendő munkatársaként szervezték be 1984. május 29-én.⁹⁹ Annak ellenére, hogy ő végül nem került ki ebbe a célobjektumba, beszerzésének körülményei, annak módja és minden olyan irat, amely ezzel összefüggésben keletkezett, igen értékes. Értékes és érdekes, mert jól megvilágítja a magyar belügyi hírszerzés 1980-as évekbeli módszereit egy olyan ügyben, amikor kifejezetten NATO-célobjektumba kívántak hálózati személyt kijuttatni.

A „Bézi” tanulmányozására és beszerzésének előkészítésére vonatkozó javaslatot 1984. február 21-én fogalmazta meg Zsoldos István, a BM III/I. Csoportfőnökség 3. Osztályának főhadnagya.¹⁰⁰ A javaslat szövege egy rövidebb és egy hosszabb részre tagolódik, és mindkettő rendkívül érdekes információkkal szolgál. Az első, rövidebb részből megtudhatjuk, hogy a svéd békakutató intézetbe egy fő kiküldésére volt lehetőség, és a jelölés joga formálisan is az állambiztonság kezében volt. *„Lehetőségünk van a svéd SIPRI békakutató központba 1 főt jelölni a stockholmi hírszerzőpont segítségével.”*¹⁰¹ Tanszékvezetői támogatással „Bézi” ösztöndíjas kiküldetése mellett foglaltak állást, amelynek feltétele volt személyének beszerzési céllal történő feldolgozása, majd beszerzése a titkos állambiztonsági munkába. „Bézi” feladatai mindenképpen

95 Uo. 59–60. Kivonat „Balogh” fn. tmb. 1985. szeptember 10-i jelentéséből.

96 Uo. 60. Feljegyzés, 1985. október 30.

97 Uo. 100. Átirat, 1986. május 7.

98 Uo. Javaslat, 1988. október 26.

99 ÁBTL 3.2.1. Bt-2414 8-8/a. Adatlap, 1985. október 22.

100 Uo. 50–51. Javaslat, 1984. február 21.

101 Uo. 50.

a főkategóriás ügynöki tevékenység körébe tartozók lettek volna, mivel tippkutatással, tanulmányozó és információszerző munkával kívánták megbízni.

A javaslat második, hosszabb része egyrészt azt rögzíti, hogy „Bézi” milyen tulajdonságait, életének milyen körülményeit kell feltérképezni sikeres beszerzéséhez, másrészt a feltérképezést szolgáló intézkedéseket. A hírszerző csoportfőnökség főhadnagya szerint „Bézi” kutatómunkára való szakmai-, illetve az operatív tevékenységre való személyi alkalmasságát, politikai megbízhatóságát, a beszerzéséhez felhasználható alapot, valamint svédországi és hazai kapcsolati hálóját kell feltárni hírszerző lehetőségének a meghatározása érdekében. A beszerzést megelőzően tervezett intézkedések sorozata – „Bézi” teljes körű ellenőrzése – alig tért el attól, amit az állambiztonsági szervek egy titkos nyomozás során a számukra fontos, ellenségesnek tartott személyekkel szemben lefolytattak. Ezek a következők voltak: közvetlen hozzátartozóinak ellenőrzése a BM nyilvántartásában; személyéről környezettanulmány készítése; levelezésének százyolcvan napig tartó ellenőrzése kapcsolatai tanulmányozására; munkahelyén ügynöki megfigyelésének megszervezése; baráti körének megállapítása, ellenőrzésük a BM nyilvántartásában; munkahelyi és lakástelefonjának megállapítása és szükség esetén 3/a rendszabály, azaz telefonlehallgatás bevezetése ismeretségi körének ellenőrzésére, beszerzése után pedig titoktartásának kontrollálására; a „Béziről” beszerzett információk és bizalmas értesülések elemzése és értékelése.

A tervezett intézkedések jó részét 1984 tavaszán valószínűleg végrehajtották. Erre utalnak a „Bézi” dossziéjának folytatásában található iratok. A beszerzési jelölről 1984. május 2-án keletkezett összefoglaló jelentésről kiderül, hogy azt – az itt „Derdák” fedőnéven emlegetett – „Bézi” útlevelanyagából, munkahelyi személyzeti irataiból, a róla elkészített környezettanulmányból, valamint az ugyancsak a róla szóló hálózati jelentésekből állították össze.¹⁰² 1984. május 9-én pedig Igaz Andor ezredesnek, a BM III/3, azaz a titkos levelellenőrzésekért felelős szervezeti egység vezetőjének a BM III/I-3. Osztály vezetőjéhez címzett átiratából – amelyben értesíti „Bézi” BM-adattárban való leellenőrzéséről, szakzsargonra szólva prioritásáról – az is kiderül, hogy „Bézit” a III/I-3. Osztály „szoros »K« ellenőrzés” alatt tartatta. Ez levelezésének figyelését, kontrollálását jelentette.

Miután az addigi ellenőrzés sem szakmai, sem személyi szempontból nem hozott olyan eredményt, amely beszerzhetőségét megkérdőjelezte volna, 1984. május 3-án már javaslat született az ügynökjelölt személyes megismerésére.¹⁰³ Benkő János rendőr hadnagy terve alapján beszélgetésük legfontosabb eleme „Bézi” ösztöndíjpályázata kellett, hogy legyen. Benkő éreztetni kívánta a jelölttel, hogy annak együttműködési készsége és a tanulmányútjának megvalósíthatósága között egyenes arányosság áll fenn. Dezső Lajos, a III/I-3. Osztály helyettes vezetője a javaslatra tett egyik megjegyzésében utasította Benkő Jánost, hogy a beszerzés mihamarább történjen meg, elegendő időt biztosítva ezzel az ügynök alapos operatív felkészítésére. Egy másik utasítása pedig a beszerzés módjára vonatkozott, amikor azt kérte Benkő hadnagytól, hogy beszélgetésük során a „védelmi jellegű eligazítástól” kiindulva haladjon a hírszerző feladatra való felkérésig.

„Bézi” dossziéja, azaz beszerzésének állambiztonsági dokumentációja szerencsés módon tartalmaz négy kisméretű, kézzel írt lapot, amely Benkő János hadnagytól származik.¹⁰⁴ Ezek közül három a „védelmi jellegű eligazítás” mikéntjéről tájékoztat. Benkő a külföldi elhárító szervek módszereire, a kötelező magatartási szabályokra és a tilalmakra kívánta felhívni a beszerzési jelölt figyelmét. Talán nem érdektelen ezekből megemlíteni mindazokat, amelyek a leginkább meghatározhatták, illetve befolyásolhatták minden hírszerzési céllal külföldre kiutazott magyar hálózati személy életét.

102 Uo. 60. Összefoglaló jelentés, 1984. május 2.

103 Uo. 63–64. Javaslat, 1984. május 3.

104 Uo. 15/1–15/4.

Az ellenségesnek minősített kémelhárítás által alkalmazott módszerek, eszközök közül az ideológiai diverzióra (nyugati életmód felsőbbrendűsége, magasabb életszínvonal), a technikai eszközök használatára (telefonlehallgatás, postai küldemények ellenőrzése, személyes megfigyelés, titkos kutatás), az ügynök kinti személyes ismerősi körének vele szembeni felhasználására, esetleges közlési kényszerének kiaknázására, a provokáció és zaklatás nyílt és rejtett változataira, valamint a külföldön tartózkodás szabályainak kijátszására való ösztönzésre akarta figyelmeztetni Benkő János „Bézi”.

A külföldi tartózkodás esetén kötelező magatartási szabályok közül talán a leglényegesebbek, amelyekre a házlózi személyt ki akarta oktatni tartótisztje, a megkívánt óvatossággal függnek össze. Így leginkább az, hogy el kell kerülni az olyan helyzeteket, amelyek alapján az ügynök a kint tartózkodásra méltatlanná válik, például kétes hírű szórakozóhelyek látogatása vagy politikai tüntetéseken való részvétel miatt. Ezen kívül a tolmács útján készített hivatalos iratokra való fokozott figyelemfordítás szükségességét emelhetjük ki Benkő intencióiból.

A tilalmak egyértelműen a pénzügyi vagy más anyagi, illetve nem anyagi jellegű üzletekre vonatkoztak. Így a valutavásárlás és -befektetés, valutacsempészés, külföldi személytől pénz ajándékba való elfogadása, illetve kölcsönzése volt tiltott tevékenység. Ezekon kívül tilos volt forint és „a jogos mértéken túli” személyi tulajdonú tárgyak vásárlása, valamint bármely hivatali vagy magánkapcsolat által felajánlott nem anyagi jellegű előny elfogadása is.

A Benkő által kézzel írt lapok közül a negyediken „Bézi” ellenőrzésének, céljai kiderítésének tervei találhatók, amelyek között a hazai, illetve külföldi kapcsolatainak hírforrasi szempontokból való feltérképezése, illetve a végső, legfontosabb kérdés is szerepel, hogy vállalja-e titkok megszerzését.

Benkő 1984. június 27-én készítette el jelentését „Bézi” beszervezéséről.¹⁰⁵ Ebből kiderül, hogy egy „Jogász” fedőnevű ügynök, a III/I. Csoportfőnökség titkos munkatársa, „Bézi” közvetlen főnöke volt az, akinek a jelzése alapján a jelölt a belügyi hírszerzés látókörébe került. „Jogász” korábban úgy tájékoztatta megbízóját, hogy „Bézi” ösztöndíjkérelmének ügye már olyan stádiumban van, hogy egyestendős kinn tartózkodása 1984. július 1-jétől már esedékes. Ehhez képest az 1984. május 29-én lezajlott beszervezési találkozón Benkő hadnagynak azzal kellett szembesülnie, hogy „Jogász” tájékoztatása meglehetősen pontatlan volt, mert addig az időpontig az ösztöndíj lehetősége egyáltalán nem konkretizálódott. „Bézi” az ösztöndíj lehetőségéről „Jogásztól” szerzett tudomást, de semmilyen konkrét lépést az ideig nem tett, mivel a stockholmi intézet felhívása nem szerepelt az 1984. év ösztöndíjkiírásai között. A beszervezéstől ennek ellenére nem állt el Benkő hadnagy, és miután megállapította, hogy a jelölt személyét, életkörülményeit, munkáját, munkahelyét illető adatok helytállóak, a helyzetet úgy ítélte meg, hogy „Bézi” alkalmas a titkos operatív együttműködésbe való bevonásra hazafias alapon. Benkő Jánosnak nem kellett csalódnia. „Bézi kijelentette, hogy tudatában van annak, hogy az állambiztonsági szervek munkája szükségszerű, politikai szempontból fontos, így természetesnek tartja, hogy munkánkat segítse.”¹⁰⁶ Benkő hadnagy értékelése szerint „Bézi” széles külpolitikai ismeretei és nyelvtudása segítségével értékes tippkutató, tanulmányozó és információszerző feladatokat lesz képes elvégezni, ha elnyeri a svéd intézet ösztöndíját. Az már némiképpen tragikomikus eleme a beszervezésről szóló jelentésnek, amikor az azt végző rendőr hadnagy arra hívja fel a beszervezett ügynök, egyetemi oktató figyelmét, hogy munkáját ezután is felelősségteljesen lássa el, és ne jelentsen mentséget számára, hogy az állambiztonsági szervekkel együttműködik.

1984. június 28-án is keletkezett egy jelentés, amelyben Benkő János három héttel korábbi, „Bézivel” lefolytatott találkozójáról számolt be.¹⁰⁷ A találkozó célja a beszervezés megerősítése, illetve a svédországi

105 Uo. 72–75. Jelentés, 1984. június 27.

106 Uo. 74.

107 Uo. 76–77. Jelentés, 1984. június 28.

ösztöndíj kérdésének tisztázása volt. Benkőnek azt kellett közölnie az ügynökkel, hogy a szerv lehetőségei csökkentek a stockholmi békekutató intézet irányába. Ennek a meglepő közlésnek nem derül ki az oka a szövegből, azonban „Bézi” valószínűleg nem volt teljesen járatlan az ilyen kérdésekben, mert erre úgy reagált, hogy tudomása van arról, hogy az MNVK 2. Csoportfőnöksége, azaz a katonai hírszerzés intenzív tevékenységet folytat ezen a vonalon az egyetemen is. Ez a kijelentése utalás lehetett arra, hogy esetleg a társszerv ügynöke és nem ő fogja betölteni az ösztöndíjas helyet. Igen árulkodó Benkő felettesének ehhez fűzött, kézzel írt megjegyzése: Honnan tudja? Mindazonáltal „Bézi” és Benkő hadnagy megállapodtak abban, hogy amennyiben nem lesz lehetőség a SIPRI ösztöndíjára, úgy az ügynök hajlandó más, a kutatási témájába illő területen segíteni az állambiztonsági szervek tevékenységét. „Bézi” fedőnevű titkos munkatárs, leendő hírszerző operatív kiképzését Benkő János javaslata alapján nagyjából tizenöt órás időkeretben tervezték elvégezni 1984. augusztus 31-ig.¹⁰⁸

„Bézi” végül nem kapta meg a lehetőséget a svédországi kiutazásra. Benkő hadnagy 1985. március 8-án közölte vele, hogy a stockholmi intézetbe kerüléshez nem rendelkezik megfelelő tudományos munkássággal. „Bézi” a közlést tudomásul vette.¹⁰⁹ A fentiek alapján azonban erősen kételkedhetünk a kiutazás elmaradásának indokában. Nem bizonyítható, de elképzelhető, hogy a svédországi helyért versenyt folytató szervek küzdelméből a katonai hírszerzés került ki győztesen. Benkő János – ellentétben előző nyári álláspontjával – „Bézi” további foglalkoztatását ösztöndíj-lehetőségének megszűnése után nem tartotta célszerűnek. Álláspontja változásának valódi oka valószínűleg az volt, hogy operatív úton tudomást szerzett arról, hogy „Bézi” pályafutása hamarosan az MSZMP Központi Bizottságának apparátusában fog folytatódni. 1985. október 9-én hírszerző lehetőségeinek megszűnése miatt, valamint azért, mert 1985 nyarától az MSZMP KB központi apparátusába került dolgozni, Benkő János javaslatot tett a hálózatból való kizárására. A javaslat végrehajtását dr. Kocsis Kálmán rendőr őrnagy, a III/I. Csoportfőnökség osztályvezetője engedélyezte.

„Videós” a magyar belügyi hírszerzés szolgálatában

„Videós” beszerzése

A belga állampolgár „Koblert” adósságai és sértett lelkiállapota felhasználásával kívánták beszervezni a magyar szervek, a magyar állampolgárságú „Bézit” viszont hazafias alapon nyerték meg a maguk számára. „Videós” „Bézihez” hasonlóan szintén önként ajánlotta fel szolgálatait, azonban vele szemben komoly ütőkártyája is volt a magyar belügyi hírszerzésnek. Fedőnevének eredetét ezzel összefüggésben ismerhetjük, mivel egy videomagno-, illetve videokazetta-csempészési ügy gyanúsítottjaként került az állambiztonsági szervekkel kontaktusba 1983 decemberében. Az ügyéről szóló irategyüttes szerint¹¹⁰ a magyar állampolgárságú, de házassága révén Belgiumban élő fiatal férfi 1983. december 10-én Hegyeshalomnál próbálta ezeket az eszközöket illegálisan Magyarországra hozni, azzal a céllal, hogy azokat itthon nagy haszonnal értékesítse. A meghallgatásairól szóló jelentés 1983. december 14-én készült el.¹¹¹ Ebből kiderül, hogy „Videós” 1983 márciusa óta öt alkalommal csempészett be videokazettákat Magyarországra. Egy-egy útja alkalmával száz-kétszáz ezer belga frank értékű forintra tudott szert tenni. A „Videós”-t kihallgató állambiztonsági tisztek közölték vele bűncselekményének várható büntetőjogi következményeit, a négyhavi börtönt és a tizenöt-húszezer forintos

108 Uo. 78–80. Javaslat, 1984. július 6.

109 Uo. 87. Jelentés, 1985. március 11.

110 ÁBTL 3.2.1. Bt-2658/1 és Bt-2658/2.

111 3. 2. 1. Bt-2658/1. 32–38. Jelentés, 1983. december 14.

pénzbüntetést. „Videós” ettől kétségbe esett, mivel – elmondása szerint – annak ellenére, hogy felesége és apósa is tudott illegális tevékenységéről, elítélése rendkívül hátrányosan érintené, hiszen kompromittálna felesége családja előtt. „Videós” ezért mindjárt az első meghallgatása végén önként felajánlotta segítségét a belügyi szerveknek, hangsúlyozva ugyanakkor, hogy ez teljesen független az elkövetett bűncselekményétől, mivel az erre irányuló döntést magában már korábban meghozta.

„Videós” második meghallgatásán, amelyre három nappal később, 1983. december 13-án került sor, már részt vett Wágner Nándor rendőr főhadnagy, a III/I. Csoportfőnökség 3. Osztályának tisztje, a jelentés összeállítója is. Wágner főhadnagy, aki a „Videós”-nak adott tájékoztatás szerint azért kapcsolódott be a meghallgatásba, hogy a vámbüntett kivizsgálását vezesse, közölte vele, hogy kollégái tapasztalatai kedvezőek, megbánását őszintének értékelték. Wágner a kihallgatás során megismerte „Videós” családi körülményeit, valamint értesült arról is, hogy „Videós” Belgiumban ismer egy köztörvényes bűncselekményeket, rablásokat elkövető magyar disszidentet. Ez a személy – állítása szerint – anyagi haszonszerzés reményében betört vagy betört a brüsszeli NATO-központ egyik irodájába, ahonnan fontos iratokat tulajdonítottak el, s ezekért nagy pénz remél.¹¹² Családja vonatkozásában a legérdekesebbnek az az információ bizonyult, amely szerint apósa a NATO irányítása alatt működő s a nyugat-európai légi forgalmat koordináló és ellenőrző Eurocontrol alkalmazottja. Apósa ígérete szerint, amennyiben „Videós” felveszi a belga állampolgárságot, akkor munkahelyi ismeretségei révén elhelyezteti a NATO-központnál valamilyen kisegítő kategóriás munkára, például biztonsági őrnök, irodaszolgának vagy nyomdai alkalmazásba. „Videós” felajánlkozásában elsősorban erre utalt, amikor olyan lehetőségekről beszélt, amelyeket a magyar állambiztonsági szervek számára rendelkezésre kívánt bocsátani, ugyanakkor nem zárta ki annak a lehetőségét sem, hogy később apósa munkahelye irányába is folytatna hírszerzést. E mellett ígéretet tett, hogy a köztörvényes bűnöző, disszidens ismerőse révén tudomására jutott arany-, illetve valutarablási, csempészési információkat is átadja a magyar hatóságoknak. Mindezek hatására a jelentés végén Wágner főhadnagy javaslatot tett „Videós” jelölt terhelő adatok felhasználásával, gyors módszerrel való beszerzésére.

„Videós” fedőnevű jelölt beszerzési javaslatát 1983. december 19-én készítette el Wágner Nándor.¹¹³ Ez alapján tudjuk, hogy személye hálózati úton került a III/II. Csoportfőnökség, azaz a kémelhárítás látókörébe. A vele foglalkozó, az operatív feldolgozását végző osztály (III/II-1.) megállapította, hogy „Videós” keresi az együttműködés lehetőségét a belügyminisztérium szerveivel. Ezen kívül már ekkor fény derült apósa munkahelyére, illetve arra a tényre is, hogy „Videós” rendszeresen jár Magyarországra. A megszerzett adatok alapján született döntés a kapcsolatfelvételtől, amely végül is – mint láttuk – nem a tervezett módon történt meg. A bűnvádi eljárás terhe azonban lehetőséget nyújtott „Videós” alapos kikérdezésére, beszerzése célszerűségének felmérésére, együttműködési készségének, motivációinak a vizsgálatára. Mivel „Videós” potenciálisan a NATO elleni kémkedést ajánlotta fel a magyar szervek számára, s az ügy egyéb körülményei sem az elhárítás illetékességét erősítették, a III/I-3. Osztály bekapcsolódott a jelölt tanulmányozásába. A hazája iránti lojalitását hangoztató „Videós” személyi tulajdonságait alkalmasnak, beszerzését pedig célszerűnek tartották hírszerző feladatok ellátására, annak ellenére, hogy „Videós” reménybeli NATO-s állása csak kisegítő kategóriás lehetett. Ezt a szovjet „baráti szerv” tanácsaira hivatkozva tették, mivel a szovjetek szerint az érintett kategóriába tartozó személyek is hasznos adatgyűjtést lehetnek képesek folytatni, felhívhatták a figyelmet operatív értékű eseményekre, jelenségekre, intézkedésekre, mint például mozgósítás elrendelése vagy a riadók.

112 A magyar állambiztonsági szerveknek a tanulmány elején ismertetett hivatalos álláspontjával szemben minden bizonnyal ez fedí a valóságot. Az 1983-as irateltűnési botrányban, amely után jelentősen szigorítottak a NATO-intézmények ellenőrzésén, a magyar köztörvényes bűnözőnek döntő része lehetett.

113 3. 2. 1. Bt-2658/1. 40–47. Javaslat, 1983. december 19.

Ezen kívül segítségükkel látókörbé kerülhettek olyan fajsúlyú személyek, akiket addig nem volt mód megközelíteni, esetleg képesek lehettek feltárni kompromittáló, beszerzési alapot biztosító tényezőket is.

„Videós” beszerzését 1983. december 20-án hajtották végre.¹¹⁴ Ennek során az öt beszerző rendőrtiszteknek mindent megígért. Közölte velük, hogy nincs abban a helyzetben, hogy biztosítékokat adjon vállalt kötelezettségeinek teljesítésére, de megfogadta, hogy lépéseket tesz a NATO fenntartását és működését biztosító intézmények egyikébe történő elhelyezkedésre. Vállalta, hogy megkísérli apósa munkakörét, beosztását pontosan megtudni, valamint adatokat szerez tőle az Eurocontrol jellegéről, tevékenységéről. Vállalkozott arra is, hogy a belga hadseregtől nemrégien leszerelt sógora egykori tisztársairól adatokat gyűjt, és róluk rendszeresen informálja megbízóit. Végezetül Belgiumban élő, magyar származású bűnözők és belga alvilági ismeretségeik tevékenységéről és a Magyarországon devizaüzérkedést folytató magyar állampolgárokról ígért rendszeres tájékoztatást. „Videós” hazafias meggyőződésének hangoztatása mellett – az elvégzett feladatok jutalmazásaképpen – azt kérte, hogy egy-két alkalommal engedélyezzék neki csempésztevékenységének a folytatását. „Videós”, mivel tisztában volt ennek törvénysértő jellegével, ezt úgy képzelte, hogy a behozatalra szánt áru nagyságáról tételes tájékoztatást ad a magyar állambiztonsági szerveknek, mint ahogy annak forint értékéről és az üzlet lebonyolítását végzők névsoráról is. Az ügynöki feladatkör, az együttműködés vállalása után a beszerzést végző tisztek közölték vele, hogy az illetékes vezetők eltekintenek bűnvádi eljárás indításától, útlevelét visszaadják, az országot szabadon elhagyhatja. „Üzleti kérését” fontolóra vették, de egyelőre nem kapott pozitív választ, mint ahogy lefoglalt csempészárúját sem vehette magához. A magyar szervek ígérete szerint az elkobzott áru visszaadásának időpontját ügynöki munkájának eredményességétől tették függővé.

Az ügynök és tartótisztjének találkozói

Beszerzését követően az állambiztonsági szervek az első találkozót „Videós” ügynökkel 1984. február 23-án tartották a budapesti Átrium Hotelben.¹¹⁵ Ezen az ügynök elmondta, hogy a belga állampolgársága felvételének ügye jó úton halad, a következő héten kell jelentkeznie a lakhelye szerint illetékes rendőrhatalosnál, ahol a korábban kitöltött nyomtatványban közölt válaszairól személyesen fognak beszélgetni vele. Állásának ügyében nem tudott új fejleményről beszámolni, mivel a segítségét ígérő, az Eurocontrol alezredeseként szolgáló apósa belga állampolgársága felvételéig semmilyen lépést nem tud tenni az érdekében. Az ellopott NATO-dokumentumokról annyit tudott mondani, hogy megszerzői közöltetni akarták az újságokban, ám a sajtóorgánumokat olyan nyomás alá helyezték, hogy azok elálltak ettől. „Videós” információi szerint az ellopott iratok az Amerikai Egyesült Államok és a NATO Atlanti-óceánon és Északi-tengeren tartózkodó hadihajóinak diszlokációs helyzetét tartalmazták. A magyar belügyi hírszerző szervezet „Videós” jövőbeli állása és apósa munkája mellett, természetesen a lopott dokumentumokról szóló minden információ érdekelte volna. Ennek megfelelően utasították az ügynököt, hogy ha lehetősége nyílik az anyag megszerzésére, azt azonnal közölje velük. „Videós” a találkozón a fentiekben túl azonosította megbízói számára azt a Belgiumban élő, magyar származású személyt, aki hazai belügyi kapcsolatokkal kérkedett, valamint egyéb köztörvényes bűncselekményekről is lényegi információkkal tudott szolgálni.

Egy nappal később, 1984. február 24-én újra találkozott „Videós” a tartótisztjével, ezúttal a budapesti Fórum Szállóban.¹¹⁶ Ekkor visszakapta elkobzott áruinak egy részét. E mellett újra felhívták a figyelmét belga állampolgársága megszerzésének, valamint NATO-s állása elfoglalásának a fontosságára. Ezen kívül az apósa

114 Uo. 57–63. Jelentés, 1984. január 12.

115 Uo. 86–89. Jelentés, 1984. február 24.

116 Uo. 92–95. Jelentés, 1984. február 29.

lakásán tárolt páncélszekrény tartalmának a felderítésére is utasították. Az ellopott NATO-dokumentumokról – folytatva az egy nappal korábban ebben a témában elkezdett beszámolót – „Videós” ezúttal annyit árult el, hogy azok ismerőse látóköréből már kikerültek, mivel a hatóságok az iratok utáni nyomozásuk során érdeklődni kezdtek a személye iránt. Apósától szerzett értesülései szerint viszont több másolat is készült ezekről a dokumentumokról, ezért „Videós” ígéretet tett arra, hogy ha megszerzésükre reális lehetőség ígérkezik, értesíteni fogja a magyar állambiztonsági szerveket. Ezen a találkozón egy dologra vállalkozott még az ügynök, ez pedig a Belgiumban működő szélsőjobboldali szervezetek feltérképezése volt. Wágner főhadnagy jelentését véleményező felettese viszont – erre reagálva – kéziratos megjegyzésében kizárólag „Videós” apósának esetleges szélsőséges politikai tevékenységét tartotta célszerűnek felderíteni. A tartótiszt és az ügynök megállapodott a kapcsolattartás módjában és a következő találkozó időpontjában, amelyet 1984 júniusára, illetőleg júliusára tűztek ki.

A fentiekkel ellentétben „Videós” következő beutazására már 1984. március 14-én sor került. Az erről szóló jelentést 1984. április 29-én készítette Wágner Nándor főhadnagy.¹¹⁷ Érkezésének oka az volt, hogy az ügynök jelenteni kívánta, értesülése szerint Magyarországon igen könnyű hamis útlevélhez jutni, majd annak birtokában illegálisan elhagyni az országot. „Videós” közölte tartójával annak a Brüsszelben élő magyar személynek a nevét, aki az embercsempész-akciókat szervezte és lebonyolította. „Videós”, miután Brüsszelben ettől a személytől megtudta annak a magyarországi férfinak a nevét és a címét is, aki a hamis útlevelek forrása volt, természetesen ezt is elmondta a magyar állambiztonság tisztjének. Ezek után a szerv utasítására felkereste az útlevél-hamisítót és üzletet kötött vele. Megállapodtak, hogy az májusra megszerezi a „Videós” által kért útlevelet egy disszidálni szándékozó magyar bűnöző számára.

Ezt követően „Videós” 1984. július 13-án újra Magyarországra érkezett.¹¹⁸ Ekkor tett közlései, amely szerint őt Belgiumban élő magyar állampolgárságú bűnözők anyagilag és erkölcsileg kompromittálni akarták, és a belga rendőrség kezére kívánták juttatni, a magyar szerveket igen meglepték. Talán csak azon lepődtek meg ennél is jobban, amikor „Videós” azt közölte velük, hogy biztonságára tekintettel, apósa tanácsára a belga rendőrséghez fordult segítségért. A belga rendőrök a magyar bűnözők leleplezése érdekében ugyanis egy operatív akciót szerveztek, amelyben „Videós” ügynöknek főszerepet kellett játszania. Ezt követően pedig egyenesen a belga titkosszolgálat kezdett érdeklődni utána, s „Videós”-sal már mint potenciális ügynökével számolt. Tulajdonképpen ekkor azért érkezett Magyarországra, hogy konzultáljon tartóival, és engedélyüket kérje a belga szolgálattal való együttműködésének megkezdésére. A magyar állambiztonság azonban ezt kategorikusan megtiltotta számára, és utasította „Videós”-t, hogy a belga rendőrséghez fűződő minden kapcsolatát építse le.

Wágner főhadnagy jelentésének végéhez csatolt értékelése már jelzi, hogy a hét hónapja beszervezett „Videós” nem lesz hosszú ideig a magyar belügyi hírszerzés külföldi hálózatának a tagja. Azt kellett ugyanis megállapítania, hogy „Videós” nagyon mélyen benne van a belgiumi alvilág játszmáiban, helyzete a közelmúltbeli eseménynek következtében bizonytalanná vált. Felajánlkozását pedig valószínűleg ez, illetve az ügynöki tevékenységért cserében megszerezhető előnyök motiválták. Wágner főhadnagy úgy vélekedett, hogy ezek a fejlemények erősen veszélyeztetik „Videós” apósával szemben megfogalmazott célkitűzéseik megvalósítását, az útlevélügy befejezése után szükséges „Videós” helyzetének a felülvizsgálata.

„Videós” 1984. augusztus 10. és augusztus 23. között a magyar szervek utasítására ismét itthon tartózkodott.¹¹⁹ A hamis útlevélkészítéssel összefüggésben indított titkos nyomozás során – közvetítőként – még igénybe

117 Uo. 121–124. Jelentés, 1984. április 19.

118 Uo. 167–170. Jelentés, 1984. augusztus 17.

119 Uo. 187–192. Jelentés, 1984. szeptember 12.

vették szolgálatait, majd átmenetileg kivonták az ügyből. Magyarországról való távozása előtt azonban még beszámoltatták elvégzett munkájáról, illetve a személye körül felmerült problémákról. Ennek során „Videós” megerősítette, hogy a belga állampolgársága felvételéhez szükséges adminisztratív eljárásokat megindította, azonban nagyjából egy évbe telik, míg ezek lezajlanak, és addig állása ügyében eljárni nem tud. Nem hajtotta végre azt a korábban kapott feladatát sem, hogy apósa lakását a 3/e rendszabály, azaz szobahallgató eszközök telepítésének előkészítéseképpen videózza le. Erre azért nem került sor, mert feleségének apja nem utazott el tervezett szabadságára, így az ügynök számára nem állt rendelkezésre huzamosabb idő a felvételek elkészítésére. „Videós” a beszámoltatás során elmondta azt is, hogy Belgiumba való legutóbbi visszatérése, 1984. július 27. után közölte az őt ismerő rendőrfelügyelővel, hogy nem kíván a belga titkosszolgálattal együttműködni.

Végezetül tartójával arról a telefonos feljelentésről folytattak beszélgetést, amelyet annak a Belgiumban élő bűnözőnek a bűntársa tett „Videós” ellen a Budapesti Rendőr-főkapitányság Központi Ügyeletén, akit „Videós” közreműködésével tartóztattak le Brüsszelben. A feljelentő olyan bűncselekményekkel vádolta meg „Videóst”, amelyek vagy nem voltak igazak (hamis útlevelek magyarországi árusítása, embercsempészség), vagy pedig a magyar szervek tudtával történtek (műszaki cikkek behozatala árusítás céljából). Mindazonáltal az egész ügynek volt egy momentuma, amely újra csak a „Videós” tartós és hosszú távú ügynöki foglalkoztatásával szemben felmerülő kételyeket erősítette. A zúrós alvilági kapcsolatai mellett most már a konspiráció megszegésével és őszinteségének hiányával is számolniuk kellett tartóinak. Az történt ugyanis, hogy a telefonos feljelentő közölte a rendőrökkel, tudomása van arról, hogy korábban „Videós”-nak mások fényképével együtt megmutatták az övét is. „Videós”, amikor ezt elé tárták, meglepődött, hogy ez az információ a magyar szervek tudomására jutott, de elismerte, valóban közölte egy ismerősével ezt a tényt, valamint azt, hogy a feljelentő körének „piszkos dolgai” miatt került a magyar rendőrség látókörébe. Állítása szerint az volt a célja, hogy e „félrevezető manőver” segítségével elhárítson magától minden további „szívességkérést”, amelyek ezekből a bűnözői körökből érkeztek hozzá. „Videós”-t mindezekért megrótták, és figyelmeztették kötelességeire. A jelentés végén található értékelésben Wágner Nándor már „Videós” további foglalkoztatása célszerűségének kérdését vetette fel, amelyre felettese, Dezső Lajos kézírásos megjegyzésében úgy reagált, hogy „Videós” cselekedetei nyomán kedvezőtlen biztonsági helyzet alakult ki, s a hírszerző szervekhez fűződő kapcsolatának a titkossága is veszélybe került.

Legközelebb 1984. október 25-én érkezett „Videós” Magyarországra, s csak annyit tudunk meg az 1984. december 13-án keletkezett jelentésből, hogy ekkor a „Leveles” fedőnevű ügy bizalmas nyomozásában foglalkoztatták eredményesen. Ez minden bizonnyal a korábban említett hamisított útlevelek ügye volt. Ezt követően részletes beszámoltatásának eredményét is olvashatjuk a jelentés további részében.¹²⁰ Az ügynök által elmondottak közül lényeges, hogy közlése szerint 1985 nyarára volt várható belga állampolgárságának elnyerése, s vele annak a lehetősége, hogy munkát tud vállalni. „Videós” apósa életéről, életformájáról is közölt részleteket, és átadta a lakásáról készített videofelvételt, majd megbízóitól újabb hasonló feladatokat kapott. Például azt, hogy a 3/e rendszabály bevezetéséhez készítsen felvételt a lakás társalgójáról; állapítsa meg a társalgóban található telefonkészülék típusát, fali csatlakozójának pontos helyét; adjon leírást a helyiségben található elektromos dugaszoló aljzatok és kapcsolók helyéről; készítsen pontos vázlatot a helyiségben álló tálalószekrény aljáról, méreteiről, kialakításáról, illetve anyagából a következő beutazása alkalmával hozzon mintát; állapítsa meg, található-e apósa lakásának közelében amatőr rádiótechnikai antenna, védett objektum; számoljon be a ház környezetében található épületek

120 Uo. 247–252. Jelentés, 1984. december 13.

kiterjedéséről, jellegéről. „Videós” mindezeket meghallgatta, majd átadott a magyar hírszerző szervek számára egy saját elhatározásból készített videofelvételt, amelyet a Brüsszel-Melsbroek repülőtérrel készített. A felvételt tartói átvették, de szigorúan megtiltották neki, hogy a továbbiakban ehhez hasonló, nem egyeztetett akciókba kezdjen. A találkozó végén „Videós” tájékoztatta a hírszerző szerveket, hogy a belga rendőrséggel fennálló viszonyát nem mélyíti, a magyar disszidensekkel korábban létezőt pedig teljesen megszakította.

1984. november 2-án a magyar szervek ismét beszámoltatták ügynököket életének bizonyos körülményeiről.¹²¹ Ekkor „Videós” részletesen elmesélte a közvetlenül Belgiumba érkezése utáni időtől, 1977-től a kinti alvilági személyekhez fűződő nexusának történetét, majd megerősítette, hogy megszakította a viszonyt a bűnöző magyar disszidensekkel. Ugyanígy beszámolt a belga rendőrséghez fűződő kapcsolatának történetéről. Alezredesi rangú apósa mélyen kommunistaellenes meggyőződéséről, lelkiismeretes munkavégzéséről is beszélt. A meghallgatás végén pedig tartójával közösen áttekintették magyarországi ismerőseinek a sorát. Érdemes megemlíteni, hogy Benkő János hadnagy, a korábbiakhoz hasonlóan, „Videós” néhány zavaros válasza miatt alapos ellenőrzését javasolta a további foglalkoztatás megítélése céljából. Ennek egyik fontos eleme 1984 decemberében lezajlott, amikor pszichológiai vizsgálatnak vetették alá.¹²²

„Videós” 1984-ben december 14. és december 23. között tartózkodott utoljára Magyarországon. Ekkor, pszichológiai vizsgálata mellett, újabb találkozókat tartottak vele, amelyekről jelentés készült.¹²³ A „Leveles” fedőnevű üggyről történő beszámoltatásán túl átadta az apósa társalgójáról készített részletes videofelvételt, a társalgóban lévő tálalószekrény aljának méretarányos rajzát, valamint a ház közvetlen környékének rádiótechnikai szempontú felderítéséről készült feljegyzését. Apósát illetően ez alkalommal is további feladatokat kapott megbízóitól. Így azt, hogy szerezzen tőle információkat az Eurocontrol katonai feladatok végrehajtásában betöltött szerepéről, gyűjtsön róla, anyósáról, valamint baráti körükről adatokat, és végezze el apósa háza ötszáz méteres körzetének alaposabb felderítését.

„Videós” a belga rendőrséggel való kapcsolatának legújabb fejleményéről is beszélt. Ez a következő volt: egy belgiumi magyar disszidentst, akivel korábban jó viszonyt ápolt, az NSZK-ban kábítószer-csempészés miatt letartóztattak. Ő ezt az információt belga rendőr ismerősének azonnal elmondta, és segítséget ígért neki az üggy belgiumi szálainak felderítéséhez.

„Videós” a saját és családja helyzetét érintő kérdésre azt felelte, hogy felesége gyereket vár, ezért egyre sürgetőbbé válik számára a hosszú távú, biztos munkahely. Ezt annál is inkább így érezte, mivel a munka nélkül töltött hosszú idő miatt még a segílyt is megvonták tőle, ám apósa, akihez újra segítségért fordult, most közölte vele, hogy elhelyezkedéséhez az Eurocontrolnál gimnáziumi érettségi bizonyítványra és a flamand nyelv elsajátítására is szükség van.

„Videós” ügynök 1985. február 22. és március 4. között járt megint Magyarországon. Ekkor öt alkalommal folytattak vele találkozókat Budapest és Győr nyilvános helyein. Az erről készült jelentés azt tükrözi, hogy szinte kizárólag útlevél-hamisítási ügyben foglalkoztatták, a beszerzésekor számára tervezett Eurocontrol-, illetve NATO-ellenes hírszerző tevékenység szóba sem került.¹²⁴

121 Uo. 253–260. Jelentés, 1984. december 14.

122 Uo. 266. Feljegyzés, 1984. december 20.

123 Uo. 269–276. Jelentés, 1985. január 28.

124 Uo. 310–313. Jelentés, 1985. március 7.

„Videós” kizárása a hírszerző hálózattól

Benkő János 1985. április 10-én készített egy összefoglaló jelentést „Videós” fedőnevű hírszerző ügynök ügyében.¹²⁵ Ebben ismertette az 1983 decemberi beszerzés körülményeit, valamint rögzítette, hogy milyen területeken végzett hírszerzésre és milyen indokokkal szervezték be „Videós”-t. A jelentés fontos tényeket közöl az Eurocontrol jelentőségéről is. *„Az Eurocontrol a NATO elleni hírszerző munka egyik célobjektuma, alkalmazottainak körében végzendő tippkutató és tanulmányozó munka, valamint a NATO-hoz kapcsolódó további célobjektumainkba történő hálózati beépülés egyaránt munkatervi feladatunkat képezi.”*¹²⁶ Ezt követően Benkő hadnagy az ügynök addigi munkáját értékelte, s megállapította, hogy amíg „Videós” eredményesen dolgozott különböző köztörvényes bűncselekmények, magyar állampolgárok illegális külföldre juttatása módszereinek felderítésében, addig nem volt képes érdemi NATO-ellenes tevékenységre. A magyar állambiztonság hadnagyának véleménye szerint az Eurocontrol célobjektumba való bejutásának legfőbb akadálya belga állampolgárságának a hiánya, amelynek megszerzésére – értékelése szerint – „Videós”-nak nincs reális lehetősége. Ezen felül az ügynök megnyilvánulásaiban többször az őszinteség hiányát is tetten érték, amely miatt – ahogy már korábban említettük – megszervezték operatív pszichológiai vizsgálatát, és intézkedéseket tettek fokozott ellenőrzésére. Ezeknek eredményeképpen megállapították, hogy a magyar hírszerző szervekkel való kapcsolatát anyagi érdekeinek vélt elősegítése motiválja, meggondolatlan operatív tevékenysége miatt pedig az elhárítás látókörébe kerülhetett. A jelentés végén Benkő János „az összkörülményekre való tekintettel” javaslatot tett „Videós” hálózattól való kizárására abban az esetben, ha további foglalkoztatásra a BM Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) Bűnügyi Osztálya nem kívánja átvenni.

„Videós” ügynöki pályafutása végére két esemény tett pontot. Az egyik, hogy 1985. április 16-án az előzetes megállapodással ellentétben beutazott az ország területére felesége társaságában.¹²⁷ Rendkívüli találkozót kért tartótisztjától, Benkő Jánostól, akinek azonban semmilyen érdemi információval nem szolgált, mivel a belga televízióban levetített és onnan felvett katonai témájú film teljesen értéktelennek volt tekinthető. Benkő megróttta „Videós”-t nem először előforduló súlyos fegyelmezetlenségéért, felhívta a figyelmét az utasítások és konspirációs szabályok szigorú betartására, majd újból rögzítették a már 1985 márciusában tisztázott októberi találkozó idejét és helyét. „Videós” fegyelemsértése Benkő hadnagyot újra csak abban erősítette meg, hogy ismételten felhívja felettesei figyelmét az ügynök operatív munkára való alkalmatlanságára és a hálózattól történő kizárásának szükségességére.

A másik eset, amelynek nyomán dr. Kocsis Kálmán, a BM III/I. Csoportfőnökség 3. Osztályának a vezetője feljegyzésben fordult feletteseihez, végképp eldöntötte a sorsát.¹²⁸ Kocsis az említett feljegyzésben arról ír, hogy „Videós” 1985. május 6-án Magyarországra érkezett, s a vámellenőrzéskor nagy mennyiségű nyugati valutát találtak nála. Kihallgatása során beismerte, hogy a nála talált pénzt egy általa becsempészett Ford személygépkocsi ellenértékéért kapta. Ezt követően bevallotta, hogy 1983 óta több mint másfél millió forintot, illetve valutát vett át az általa Magyarországra becsempészett műszaki cikkek ellenértékéért. Kocsis Kálmán „Videós”-t fegyelmezetlen, nehezen irányítható, jellembeli hiányosságokkal rendelkező hálózati személynek nevezte, aki nem alkalmas az eredeti célnak megfelelő operatív tevékenység végzésére. A szövegből kiderül, hogy a III/I-3. Osztály valamivel korábban már úgy döntött, hogy nevezettet felajánlja további foglalkoztatásra az ORFK-nak. Az ORFK illetékes osztályvezetője azonban a „Videós” személyiségében rejlő nehézségek miatt az ügynököt nem kívánta átvenni. Dr. Kocsis Kálmán feljegyzésében felhívta

125 ÁBTL 3.2.1. Bt-2658/2 17-20. Összefoglaló jelentés, 1985. április 10.

126 Uo. 17–18. Összefoglaló jelentés 1985. április 10.

127 Uo. 23. Jelentés, 1985. április 17.

128 Uo. 29–30. Feljegyzés, 1985. május 7.

felettesei figyelmét, hogy „Videós” vámbűncselekményének lelepleződések, már első kihallgatása során felfedte a belügyi hírszerzés szerveivel való titkos együttműködésének a tényét, s véleménye szerint ezt a jövőben többször is ugyanígy megtenné. Erre való tekintettel magas szintű vezetői döntést várt „Videós” további sorsát illetően. Dr. Kocsis Kálmán két javaslatot fogalmazott meg, ezek egyike a „Videós”-sal szembeni büntetőeljárás lefolytatása volt. Ez esetben viszont az ügynök büntetése letöltendő börtön, amely után nem lehetett volna kitiltani az országból, ráadásul valószínű, hogy a bíróság előtt is hivatkozott volna az állambiztonsági szervekkel kialakított kapcsolatára. A másik lehetőség, amelyet Kocsis az operatív módszereik védelméhez fűződő érdekekre különös tekintettel javasolt, az volt, hogy lehetővé teszik „Videós” gyors távozását az országból. Ebben az esetben közlik vele a hálózathoz való kizárás és a magyarországi beutazását megakadályozó tiltólistára helyezés tényét, majd figyelmeztetik, hogy a saját érdekében hallgasson a magyar szervekkel addig fennállt titkos kapcsolatáról. A vezetői döntés gyorsan megszületett, mivel egy, 1985. május 8-án keletkezett utasításban arról értesítették a brüsszeli rezidentet, hogy „Videós”-t a ferihegyi repülőtéren elkövetett súlyos vámbűncselekménye és egyéb – az operatív munka szabályaival össze nem egyeztethető – cselekménye miatt a hálózathoz kizárták. Az értesítés a továbbiakban arról is szólt, hogy kizárásával egy időben tiltólistára tették, és intézkedtek konzuli útlevelének bevonására. Ezzel párhuzamosan felhívták a figyelmét, hogy a továbbiakban teljes mértékben zárkózzanak el a „Videós”-sal való érintkezéstől a dekonspiráció elkerülése érdekében.¹²⁹

„Videós” kizárása utáni cselekedeteinek már semmi köze sincs a számára 1983 végén megszabott Eurocontrol-, illetve NATO-ellenes ügynöki feladattervekhez. Az ügy utóélete azonban több szempontból is rendkívül tanulságos. A magyar belügyi hírszerző szervek gyatra tippkutató és ügynöktartó tevékenységének jó példája „Videós” beszerzése és a vele való másfél éves kísérletezgetés. „Videós” ugyanis attól a naptól kezdve, ahogy visszaérkezett Belgiumba, zsarolni kezdte korábbi megbízóit. Előbb a Budapesten lefoglalt közel húszezer márkát, ezen kívül további egymillió belga frankot, majd később ötvenezer nyugatnémet márkát kért a tőle Ferihegyen elvett pénzért és a hallgatásáért cserébe. Ultimátuma szerint ugyanis, amennyiben nem jut hozzá ehhez az összeghez, a nála lévő kompromittáló, a magyar állambiztonsági szervek és ő együttműködését megfelelően dokumentáló, bizonyítékként felhasználható iratokkal a sajtóhoz fog fordulni. Amikor „Videós” ezzel nem járt sikerrel, taktikát változtatott, békülékeny hangnemű, kölcsönös előnyökön alapuló „üzletet” ajánlott anyagi érdekei érvényesítése érdekében. Felesége pedig Kádár János részére írt panaszos levelet a tőle elvett közel húszezer márká visszaszerzése érdekében.¹³⁰ Ebben a levélben úgy tüntette fel ennek a pénznek az elkobzását, mint ami teljesen jogtalan cselekedet volt, hivatkozva arra, hogy eljárás nem indult a férje ellen, a lefoglalt valuta így egyszerűen a vámosok magánhasználatára lett. A „Videós” feleségének levelére adott válasszal vált látványosan ketté az állambiztonsági és közigazgatási szervek, illetve a felső pártszervek álláspontja és elképzelése az ügy lezárását illetően. Az állambiztonsági szervek ellenlépéseket terveztek „Videós” zsarolásával szemben. E mellett dr. Kamara János belügyminiszter számára olyan javaslatot állítottak össze – részletesen ismertetve „Videós” ügybeli szerepét és magtartását –, amely figyelmen kívül hagyta az ügynök feleségének a pénz visszaadására vonatkozó kérelmét, éppen arra hivatkozva, hogy a férfi ellen a magyar vámszervek nem folytattak le intézkedést.¹³¹ Kamara ezt a javaslatot továbbította Gál Ferencnek, az MSZMP KB Közigazgatási és Adminisztratív Osztályára. Az MSZMP KB illetékes osztálya azonban másként döntött. A „Videós” számára kedvező fordulatról Kovács László, az MSZMP KB Külügyi Osztályának vezetője értesítette dr. Egyed Andort, a Külügyminisztérium

129 Uo. 33. Utasítás, 1985. május 8.

130 Uo. 214/1-214/2. Levél Kádár Jánoshoz, 1985. május 12.

131 Uo. 206–209. Átirat, 1985. augusztus 12.

Konzuli Főosztályán, s utasította az ennek megfelelő eljárásra.¹³² „Videós” 1986. február 21-én engedéllyel Budapestre érkezett, és a Ferihegyi repülőtéren átvette az előző év májusában tőle elkobzott összeget. Ezt követően még aznap visszautazott Belgiumba. „Videós” történetének végét az az 1986 decemberéből származó utolsó értesülés jelzi, amelyik arról tudósít, hogy két társával egyetemben gyilkosság gyanújával a belga rendőrség letartóztatta.

A magyar polgári hírszerzés az 1970-es évek közepén még egyáltalán nem volt felkészülve arra, hogy a nyugati katonai tömbbel szemben folytatott tevékenysége váljon az egyik legfontosabbá. Az 1977-es kezdetek után, amikor is kizárólag a déli szárny ellen kezdődött el a BM III/I. Csoportfőnökség egyik alosztályán a NATO-ellenes kémkedés, az 1980-as évek közepére már ténylegesen az egyik kiemelt fontosságú hírszerzési területté vált az Észak-atlanti Szerződés Szervezete elleni munka. A polgári hírszerzés szervezetének átalakítása az évtizedfordulón többek közt azt eredményezte, hogy 1981-ben a III/I. Csoportfőnökség 3-as, új nevén Nyugat- és Dél-európai Hírszerző Osztálya, majd 1982-től még újabb nevén Nyugat-európai Hírszerző Osztálya lett felelős a teljes NATO-val szembeni információszerző tevékenységért. Ezen túl azonban, mint láttuk, a polgári hírszerzésért felelős csoportfőnökség további néhány szervezeti egysége is kapott fontos részfeladatokat a NATO elleni állambiztonsági munka során. Mindemellett a BM III. Főcsoportfőnökségének a vezetése a NATO-val szembeni fellépést az összes belügyi állambiztonsági szerv feladatává kívánta tenni, ennek érdekében minden csoportfőnökség, illetve a budapesti és megyei rendőr-főkapitányságok állambiztonsági szerveinek szoros együttműködését irányozták elő. Konkrét példáinkból jól látható, hogy ennek megvalósítására ténylegesen törekedtek is. Így míg „Bézi” esetében „Jogász”, a III/I. Csoportfőnökség titkos munkatársa hívta fel megbízói figyelmét „Bézi” személyére, addig „Kobler” a Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság ügynökének segítségével kerül a hírszerzés látókörébe. „Videós”-t pedig a BM III/II. Csoportfőnökség egyik osztálya tanulmányozta, végezte operatív feldolgozását, s csak vámbűncselekményének elkövetése után – a kémelhárítás jelzésére – kezdett foglalkozni vele a hírszerzés.

Végezetül megállapítható, hogy a NATO-ellenes hírszerző tevékenység igen fontossá vált az 1980-as évek első felében, a szovjetek a nyugati katonai tömb elleni totális fellépést tartották volna kívánatosnak. Ezt tükrözik a nagy alapossággal készített, szinte minden fontosabb nyugati katonai, politikai és kulturális-tudományos intézményt célobjektumnak tekintő összefoglaló jelentések. 1987 után, a hidegháborús légkör enyhülésével azonban lassú változás következett be. A „maximális biztonságra való törekvést” felváltotta az „elégséges biztonság” elve. A rendszerváltáshoz közeledve pedig egyre erősebben jelentkeznek – legalábbis a frazeológia szintjén – a nemzeti érdekekre való hivatkozás. A hírszerző csoportfőnökség 1989-et értékelő mondatai, amelyek a külföldi magyar lobbik támogatásában, illetve a politikai-gazdasági stabilitás megőrzésének és a működő tőke beáramlásának elősegítésében látta az év legfontosabb elvégzett feladatait, egyértelmű fordulatot jeleznek. Nyilvánvalóvá teszik, hogy a rendszerváltás ideje az állambiztonság szerveihez is elérkezett. Annak bemutatása, hogy ezek a szervek milyen új politikai-gazdasági rendszert képzeltek el maguknak, és ennek kialakításában milyen szerepet játszottak, már nem ennek a tanulmánynak a feladata.¹³³

132 Uo. 274/2. Átirat, 1985. december 6.

133 Hálásan köszönöm munkatársaimnak, Baráth Magdolnának, Borvendég Zsuzsannának, Simon Istvánnak, Sz. Kovács Évának és Tóth Eszternek a tanulmány megírásához nyújtott segítségüket.

Dokumentumok

Minősítés törölve!
111/033909-1/2008 sz. rend. alapján

2008-05-21

4. 5. 10. sz.
ÁLLAMTITOK MK/HU
SZIGORÚAN TITKOS! KÜLÖNÖSEN FONTOS!
Érv. idő: 2005. 12. 31.
Minősítette: Dr. Hellebrandt László
Beosztása: IH ny. ezredes

2004. 11. 25.

Minősítés hiteles SZIGORUAN TITKOS!
P.H.

BELÜGYMINISZTERIUM
aláírás

III/I. Csoportfőnökség
MINOSITÉSI JAVASLAT

A minősítés alapját képező titokkörü pont a következő:
Államtitok esetén az Államtitokkörü Jegyzék 98. pontja.
Szolgálati titok esetén a (szerv)
szolgálati titokkörü jegyzékének pontja.
Érvényességi idő: 2025. év 12. hó 31. nap.
Indoklás: a 2003. jú. 11. sz. 2. §.
12. bekezdés a) és b) bekezdésének
aláírás a 4. lap utolsó l.

Aláírás: A NATO elleni hirszerző munka helyzete

és feladatai
az 5. lap 1.2. és feladatai
6. oldalán minősítendő

/Előterjesztés miniszterhelyettesi
értekezletre/

a fenti ered. minősítése
tervezet hiánya
László

TÖRÖLVE!
A minősítést megszüntette:
Dr. Hellebrandt László
Beosztása: IH ny. ezr.

2004. 11. 25.

Törlés hitelül:

P. H.

A III/I. csoportfőnökség NATO elleni munkája során eddig keletkezett tapasztalatok azt bizonyítják, hogy ez a hirszerzési főirány több olyan sajátossággal rendelkezik, amelyek bizonyos fokig megkülönböztetik azt a hirszerzés hagyományos főirányaitól.

Jelen előterjesztés célja a NATO elleni munkában eddig szerzett tapasztalatok összegzése, értékelése, a tevékenység fő vonásainak meghatározása, és végül javaslattétel a munka összállambiztonsági feladatként történő kiterjesztésére.

I.

A NATO elleni állambiztonsági munka indokoltsága

Az 1970-es évek második felétől bekövetkezett világpolitikai változások összességükben a nemzetközi feszültség kiéleződését, a Szovjetunió és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok, következésképpen a két világrendszer közötti viszony megromlását eredményezték.

A nemzetközi politikában bekövetkezett kedvezőtlen változások alapvető oka az Egyesült Államoknak a stratégiai erőviszonyok megbontására, az erőfölény megszerzésére irányuló politikája.

Az a tény, hogy az Egyesült Államok minden más politikai célja elé helyezte az erőfölény megszerzését, vezetett el saját globális politikájában a katonai, katonapolitikai elem felértékelődéséhez, és ebből következően a NATO politikai és katonapolitikai szerepének megnövekedéséhez.

Az erőfölény megszerzésére való törekvésből kiindulva az USA kénytelen a korábbinál jobban számításba venni szövetségesei, elsősorban a NATO tagállamok, katonai potenciálját, felismerve, hogy azok igénybe vétele nélkül nem képes megoldani agresszív imperialista feladatait. Ez a felismerés a NATO-n belüli szorosabb koordináláshoz, egyeztetéshez vezetett, és ennek keretében a tagállamok olyan stratégiai, katonapolitikai titkok birtokába kerültek, amelyeket korábban Washington még szövetségesei elől is elzárt.

Ebből következik, hogy az állambiztonsági szervek, köztük a hirszerzés számára földrajzilag kitágult az a terület, ahol a szocialista közösség számára létfontosságú, a háború és béke kérdését illető titkok megszerzhetők. Vitathatatlan, hogy az ellenünk irányuló politika alapkérdéseire vonatkozó ismeretek felderítése az állambiztonsági szervek feladata.

A NATO ugyanakkor nem csupán katonai kihívást jelent, hanem a legfejlettebb tőkés országokat integráló veszélyes politikai ellenfél is, amely döntően amerikai befolyás alatt a legmagasabb szinten koordinálja a tagállamok külpolitikáját, elsősorban a szocialista közösség ellen irányuló lépéseit. E téren - vezető szerepének fenntartása mellett - szorosan együttműködik más integrációs szervezetekkel /EGK, Nyugat-Európai Unió, OECD stb./ is.

Katonai céljainak törekszik alárendelni a két társadalmi rendszer gazdasági kapcsolatait is, ezáltal ösztönzője, és ahol lehet, koordinálója a szocialista országok elleni gazdasági harcnak.

Tapasztaljuk azt is, hogy egyre szorosabb együttműködés alakul ki az egyes tagállamok speciális szolgálatait között, elsősorban a szocialista országok ellen irányuló tevékenység egyeztetésében.

Mindezek a politikai és biztonsági tényezők felhívják a figyelmet a NATO elleni állambiztonsági munka komplex jellegére és együttesen indokolják, hogy a NATO elleni munka továbbra is a hírszerzés fő iránya legyen, ugyanakkor válják összállambiztonsági feladattá is.

II.

A NATO elleni hírszerző munka alakulása és jelenlegi helyzete

A NATO elleni hírszerző tevékenység komplex módon egyesíti magában a politikai és katonapolitikai hírszerzést, a NATO tagállamok speciális szolgálatait elleni munkát, a stratégiai műszaki-tudományos és gazdasági hírszerzést, valamint a NATO-val szembeni aktív intézkedések megvalósítását.

A politikai hírszerzés területén a NATO elleni hírszerző munka szervezetileg is elkülönítetten, - első lépésként csak a NATO déli szárnya ellen - 1977-ben indult meg csoportfőnökségünk egyik alosztályán.

A helyzet elemzése alapján lényeges változás következett be 1981-ben. A nemzetközi életben már ekkor is erőteljesen érzékelhető negatív folyamatokra tekintettel, a szervezeti korsze-

rüsitéssel létrehozott 3-as osztály fő feladataként a NATO elleni munkát határoztuk meg, kiterjesztve azt egyidejűleg a szövetség egészére. A NATO elleni munka a hirszerzés számára fő irányvá vált.

A NATO elleni hirszerző munka koncepciója megfogalmazásának követelménye kezdettől fogva napirenden van. A terület fejlesztésének folyamatába tartozik a NATO elleni munka korszerűsítésére 1982-ben kidolgozott és Miniszterhelyettes elvtárs által jóváhagyott javaslatunk, valamint a NATO elleni munka célkitűzéseiről, feladatairól, helyzete értékeléséről szóló jelentés, amelyet 1983-ban csoportfőnökségünk vezetői értekezlete vitatott meg.

Az 1981 óta kialakult szervezeti keretben az európai hirszerző /3-as/ osztály alapfeladataként határoztuk meg a NATO elleni politikai és katonapolitikai hirszerző munkát. Ennek megfelelően az osztály irányítása alá került egy kivétellel valamennyi európai rezidentúra, hirszerzőpont. Új társadalmi rezidenturák kerültek szervezésre. Ezek együttes száma jelenleg 17.

Az elmúlt időszakban sor került a NATO elleni célobjektumok kijelölésére. Ez részben új objektumok felvételét, részben pedig már korábban is feldolgozás alatt tartott célobjektumok további, de intenzívebb feldolgozását jelentette.

Az új objektumok kijelöléséhez, feldolgozásuk megkezdéséhez, a meglévő célobjektumaink eredményesebb feldolgozásához nagy segítséget jelentettek a baráti hirszerző szolgálatok képviselőivel a NATO elleni munka tapasztalatairól és célkitűzéseiről, az együttműködés lehetőségeiről ebben az időszakban folytatott rendszeres konzultációink.

Az e területen végzett hirszerző munka fejlesztése érdekében felülvizsgáltuk a 3-as osztály rendelkezésére álló hálózati

ALLAMTITOK MK/HÚ
SZIGORÚAN TITKOS! KÜLÖNÖSEN FONTOS!
Érv. idő: 2025.12.31
Minősítette: Dr. Hellebrandi László
Beosztása: IH ny. ezredes

Minősítés törölve!
11/033909-1/2008 sz. rend. alapján

2004 11. 25.

2008 -05- 21

Minősítés hitelűl:

P.H.

aláírás

2008-05-21

- 5 -

2004. 11. 25.

Minősítés hírcélú: [redacted]

személyek NATO elleni lehetőségeit. Végrehajtottuk a NATO elleni munkából adódó új követelményekre való felkészítésüket, meghatároztuk új feladataikat. Az ügynökség irányításában, nevelésében kiemelt figyelmet fordítottunk a NATO-val kapcsolatos politikai és operatív információk számának és minőségének növelésére, tippkutató tevékenységük javítására. Bár e területeken értünk el figyelemre méltó eredményeket, így 1981 óta NATO elleni hirszerző feladattal 11 ügynök került beszerzésre, közülük 5 célobjektumba, 6 pedig perspektivikus céllal, mégis az említett időszak tapasztalatai alapján megállapítható: az osztály rendelkezésére álló hálózat döntő többsége nem a NATO elleni hirszerző munkára szerveződött. A külföldi ügynökök közül csak néhánytól várható a NATO-ra vonatkozó hirszerző értékű politikai és katonapolitikai információ megszerzése.

Az osztály jelenlegi szervezeti kereteinek kialakulása óta a NATO elleni hirszerző munkára beszervezett ügynököknél már érvényesítettük ezen tevékenység speciális követelményeit. Eredményeket értünk el a NATO elleni perspektivikus hálózatépítés bázisát jelentő, a NATO nemzetközi és nemzeti intézményei számára egyaránt szakembereket képző ún. közbenső objektumok feldolgozásában és lépéseket tettünk ezekben operatív pozíciók kiépítésére.

Az elmúlt időszak fontos feladata volt az osztály és a rezidenturák állományának felkészítése a NATO elleni munka új feladataira. El kellett érni, hogy megismerjék és megértsék a munka új elemeit, és hogy a NATO elleni munka egységes felfogás, szemlélet alapján szerveződjön.

Az osztály állománya magas felkészültségű, a hirszerző munkára kiképzett, általában fiatal tisztekből áll. Katonai szakképzettségük, szakismeretük nincs, azt a NATO elleni politikai hirszerző munka nem is teszi feltétlenül szükségessé. Az állomány katonapolitikai továbbképzése megvalósult. Viszonylag fiatal életkoruk miatt is fogékonyak az új feladatok kreatív módon, sablonmentesen történő megoldására. Bátrabban koc-

káztatnak, de a politikai felelősségérzet tudata még nem mindegyikükben alakult ki. Az állomány létszáma - teljes feltöltés esetén - elegendő a NATO elleni munka, ideértve az ideológiai diverzióval kapcsolatos feladatokat is, elvégzésére.

Ugyancsak a NATO elleni munka helyzetértékeléséhez tartozik, hogy a továbbfejlesztésre tett 1982-es javaslat alapján - ugyanebben az évben - az osztály szakmai vezetése konzultációs megbeszéléseket folytatott a BM. III/II és III/IV. csoportfőnökségek illetékes vezetőivel a társszervek lehetőségeinek hatékonyabb felhasználásáról. E megbeszélések legfontosabb következtetéseként megállapították: a területen korábban központilag meghatározott, céltudatos, tervszerű, egymás lehetőségeit kölcsönösen figyelembe vevő munka nem folyt. Igényelték a NATO elleni munkában az eredményesebb társszervi koordinációt, a kérdés magasszintű /főcsoportfőnöki/ szabályozását.

A NATO elleni politikai hirszerző munka részét képezi a tagállamok harmadik országokban működő diplomáciai és egyéb képviselői ellen végzett tevékenység is. Ezt a feladatot a harmadik országos hirszerző tevékenységre szervezett/11-es/ osztály látja el, szorosán együttműködve a 3-as osztállyal. Az e területen végzett feldolgozó munkában kezdeti sikerek elsősorban a kisebb NATO tagállamok külképviseleteivel szemben mutatkoznak.

A NATO legerősebb, a szervezetben domináns szerepet játszó tagállama az Egyesült Államok. A vele szembeni főirányu hirszerző munkát végzi az 1-es osztály, amely tevékenységében egyidejűleg érvényesíti a NATO elleni munka szempontjait is, célobjektumként feldolgozva több olyan intézményt, ahonnan NATO titkok megszerzhetők.

A NATO elleni hirszerző munka sajátos területét jelenti a NATO tagállamai ellen irányuló aktív intézkedések megvalósítása. Ezt a sokirányu tevékenységet, amely egyrészt a NATO tagállamok közötti ellentétek, másrészt az egyes NATO tagállamok és

a tömbhöz nem tartozó országok ellentéteinek érdekeinknek megfelelő kihasználására irányul, csoportfőnökségünk 7-es osztálya irányítja. Az osztály realizált akcióinak több mint 50 %-a irányult az elmúlt időszakban a katonai tömörülés ellen.

Általában jellemző, hogy az osztály NATO, illetve annak tagállamai ellen megvalósított aktív intézkedései részét képezték a NATO elleni politikai hirszerzés törekvéseinek, céljainak.

Csoportfőnökségünkön a NATO országok speciális szolgálatai elleni munka lényegében ugyanazoknál az okoknál fogva kapott különös jelentőséget, mint amelyek a NATO elleni hirszerző tevékenységet általában indokolják.

Az ellenséges speciális szervek - különösen a CIA, BND, SIS - igen fontos szerepet játszanak a NATO országok hidegháborús, konfrontációra törekvő politikájának megvalósításában.

Az 1970-es évek végétől a NATO tagállamok kormányai jelentős intézkedéseket tettek a titkosszolgálatok személyi, anyagi bázisának fejlesztésére. A vezető NATO országok különleges szolgálatainak tevékenysége a Magyar Népköztársaság ellen állandósult, társadalmi veszélyessége növekedett, különösen felerősödött a katonai adatok megszerzésére irányuló törekvésük.

Az 1983. június 8-i Miniszterhelyettesi döntés értelmében az ellenséges speciális szolgálatok elleni munka összállambiztonsági feladat, amelynek irányítását és az állambiztonsági szervek közötti koordinálását csoportfőnökségünk 2-es osztálya végzi.

Fő feladat az ellenséges országcsoport speciális szolgálatai elleni támadólagos munka. A CIA tevékenységének dokumentálása mellett erőfeszítések történtek a BND és a SIS munkájának átfogására. Közvetett megoldásként hangsúlyozott szerepet kapott az osztrák STAPO és BM elleni munka, mivel Ausztria különleges szolgálatai intenzív együttműködést építettek ki a vezető NATO

tagállamok speciális szerveivel. A NATO elleni tevékenység fontos eleme az ellenséges hírigények folyamatos gyűjtése és elemzése.

Csoportfőnökségünk műszaki tudományos és gazdasági hirszerzésért felelős osztálya /5-ös/, hagyományokkal rendelkező, eredményes munkát folytat a NATO tagállamok, valamint a szervezet fegyverzetfejlesztéssel, tervezéssel, ezek rendszerbe állításával kapcsolatos tudományos-technikai információk megszerzésében.

Az e területen végzett hirszerző munka magában foglalja a NATO haditechnikai, fejlesztési koncepcióinak megszerzésére irányuló tevékenységet, valamint közreműködést valamennyi fegyver és felszerelés jellegű, a NATO-nál hadrendbe állított fegyverzetekkel összefüggő cikk, NATO embargós termékek beszerzésében.

A NATO általános stratégiájában a gazdasági hadviselés szerepe fokozódik. Ennek leglátványosabb megnyilvánulási formái az egyeztetett hitelkorlátozási politika és a szocialista országok stratégiai ágazatait sújtó technológiai embargó. Gazdasági hirszerző tevékenységünket koncentráltan irányítjuk a NATO, illetve egyes NATO országok ilyen irányu terveire és gyakorlatára, valamint a közöttük fennálló és kihasználható ellentétek felderítésére. A népgazdaságilag legfontosabb, a külkereskedelmi módszerek alkalmazásával nem megoldható embargós beszerzésekben hálózataink útján közvetlen szerepet is vállalunk.

III.

A NATO elleni hirszerző munka sajátosságai

1. Fokozottabb politikai kockázat vállalás

A NATO elleni főirány célobjektumait és a titkos információkat hordozó célszemélyeket a legszigorubb elhárítási rezsim védi a NATO nemzetközi és nemzeti szerveiben egyaránt.

A célobjektumok és a megszerezni kívánt információk jellege miatt minden esetben az ellenség kemény ellenállásával és általában érzékeny politikai reagálásával is számolnunk kell. A NATO elleni munka nehézségi fokában eltér a politikai hirszerzés más területeitől, mivel az átlagosnál magasabb politikai kockázatvállalással jár együtt.

Ebből következően e téren a szakszerűség követelményéből a legkisebb engedményeket sem szabad tenni; ugyanakkor fokozottabban kell kihasználni a számunkra mindenképpen biztonságosabb hazai bázis nyújtotta lehetőségeket.

2. Fokozottabb igénytámasztás a nemzetközi együttműködésben

A szovjet baráti szerv a NATO-t az USA-val és Kinával egyenrangú kiemelt területként kezeli és az ellene folyó hirszerző munkát 1981 óta egységes perspektivikus terv alapján végzi. Ez a terv a politikai hirszerzés feladataként értelmezi a katonai jellegű információszerzést is.

Az együttműködés keretében a szovjet társszerv többször szorgalmazta, hogy csoportfőnökségünk terjessze ki tevékenységét a katonai jellegű területre és szerezzen tisztán katonai jellegű dokumentumokat is. /Ezt az igényt tükrözi a két hirszerzés között megkötött, 1983-85. évekre szóló Perspektivikus Együttműködési Terv./ A szovjet szervek esetenként - a közvetlen háborús veszélyre hivatkozva - már a NATO elleni frontális fellépést, a totális hirszerzőmunkát is sürgették.

Ezzel kapcsolatban rendkívül fontosnak tartjuk egyértelmű bel-ső álláspont kialakítását, amelynek lényegét javasoljuk: A nemzetközi helyzet tényleges követelményeiből és internacionalista kötelezettségeinkből kiindulva a magyar hirszerzés is lehetőségeinek maximális kihasználásával köteles dolgozni a NATO ellen. Ez alatt politikai és katonapolitikai tevékenységet értünk. Nem vállalhatjuk át ugyanakkor a katonai hir-

szerzés feladatkörét, mivel arra sem szervezetileg, sem az állomány képzettségét illetően nem vagyunk felkészülve, és a felkészülést csak hosszútávon, egyéb alapfeladataink rovására végezhetnénk el.

3. Átfedés a katonai társszerv tevékenységével

A fenti elvi elhatárolódás ellenére is a NATO elleni hirszerző munka egyes kérdésekben átfedést mutat az MNVK/2. csoportfőnökség tevékenységével. Ennek egy része nem újkeletű: mindkét szerv régóta foglalkozik katonapolitikai információk szerzésével. Ez az együttműködésben zavarokat eddig sem okozott.

Az átfedések másik területe a célobjektumok kérdése. Itt a NATO vezető szerveit és nemzeti intézményeit illetően az átfedést vállalnunk kell, e nélkül munkánkat ellátni nem tudjuk. Az átfedés minimálisra való szűkítése érdekében ugyanakkor célszerű leszögeznünk: csak azokkal az objektumokkal foglalkozunk, amelyekben a politikai hiriigényeinket megválaszoló információk megszerzeshetők. Ezek döntő többsége politikai, kisebb része katonapolitikai objektum.

A beszerzési kontingensek egy részénél is átfedés mutatkozik és ez az a terület, ahol a két szerv között a gyakorlatban vita keletkezhet. A NATO elleni munkában hirszerzésünk nem mondhat le ugyanis a katonai kontingensről, amely korábban hallgatólagos megállapodás alapján a katonai társszerv kizárólagos kategóriája volt. Az elvi elhatárolódást e kérdésben is célszerű meghoznunk:

Szervünket csak azok a katonai személyek érdeklik, akik az általunk megszerezni kívánt titkok hordozói, illetve azok, akikből kutató ügynökség hozható létre a titokhordozók felkutatása és feldolgozása érdekében.

Számolnunk kell azzal, hogy hazai társszervünk még ezt a szűkített célobjektum, illetve beszerzési kontingens kört is kifogásolja majd. Ezt azonban feladataink ellátása érdekében

vállalnunk kell. Ugyanakkor ki kell mondanunk, hogy az ezen a körön kívül keletkezett információkat, ideértve egyes tipp-személyeket, a társszervnek folyamatosan átadjuk és egészében szorosabb együttműködésre kell törekednünk a társszervvel. Ebben nekünk is kezdeményezőbbnek kell lennünk.

4. Információs feladatok. A célobjektumok, beszerzési kontingensek sajátosságai

A NATO elleni komplex hírszerző munka információs horigényei, célobjektumai, beszerzési kontingensei részletes felsorolását a mellékletek adják.

a. A NATO elleni hírszerző munka információs feladatainak meghatározása adja meg a NATO elleni állambiztonsági munka céljait és irányait. A NATO elleni munka eredményes végzése nemzeti érdekeink megvalósulása mellett egyben internacionalista érdekeink érvényesülését is jelenti. Az információs feladatok pontos definiálásával válaszolható meg, mit értünk NATO elleni hírszerző munkán.

Álláspontunk szerint: a NATO elleni komplex hírszerző munka az információs témakörökbe eső titkos információk megszerzésére irányuló tevékenység, amely a NATO elleni politikai és katonapolitikai hírszerzés mellett kiegészül a NATO tag-államok speciális szolgálatai elleni támadólagos munkával, a NATO-val szemben megvalósított aktiv intézkedésekkel, továbbá a stratégiai tartalmu, műszaki-tudományos és gazdasági információk megszerzésére irányuló tevékenységgel.

b. A célobjektumok kijelölésénél tekintettel voltunk arra, hogy a NATO egyrészt nemzetközi szervezet, politikai és katonai integráció, amelynek bizonyos foku önállósággal rendelkező saját - diplomaták, alkalmazottak, tolmácsok, szakértők stb. - személyzete van, és hogy az egyes tag-államok az integrációhoz saját nemzeti, állami és magán szervezeteiken keresztül kapcsolódnak.

A mellékletben említett célobjektumok közül - figyelembe véve a NATO elleni hirszerző munkában 1977 óta szerzett tapasztalatainkat, a rendelkezésre álló hálózati lehetőségeinket - az első csoportba sorolt NATO nemzetközi szervezeteket olyan célobjektumként vehetjük figyelembe, ahová csak perspektivikusan valósíthatjuk meg az ügynöki beépülést, ezekből csak hosszabb távon tudunk titkos információt szerezni.

A nemzeti NATO objektumokba való hálózati beépülést, az azokból történő titkos információszerzést - feltételezve a hazai bázison végzendő, a jelenleginél hatékonyabb összállambiztonsági munkát - reális célként fogalmazhatjuk meg. Ebből következik, hogy munkánknak elsődlegesen a nemzeti NATO objektumok ellen kell irányulnia.

A nemzeti NATO objektumokat is elsődleges célobjektumoknak kell tekintenünk, mivel már azokban megszerzhető a nemzetközi NATO szervezetben keletkezett titkos dokumentumok többsége, bár nem annyira koncentráltan, mint a nemzetközi szervezetekben. Ugyanakkor a nemzeti NATO objektumokba történő beépülésekkel sem szabad szem előtt téveszteni a végső célt, az integráció nemzetközi szervezeteihez való eljutást. A nemzeti objektumok ennek perspektivikus lehetőségeit is adják.

A másodlagos célobjektumok csoportjába tartoznak az un. közbenső objektumok, azaz a NATO-val szorosan együttműködő állami, igazgatási, oktatási, kutató, gazdasági stb. intézmények, amelyekből a NATO központi szervei saját munkatársaikat toborozzák. Ezek az intézmények nem tartoznak szervezetszerűleg a NATO-hoz, de a baráti szolgálatok és csoportfőnökségünk tapasztalatai szerint a nemzeti és internacionális NATO szervezetekbe perspektivikusan ezen intézményrendszeren keresztül lehet eljutni.

A célobjektumok jó része korábban is a politikai hirszerzés objektuma volt. Ezért az ellenük folyó munka - bár vannak sajátosságai - lényegében nem lépi túl a politikai hirszerzés hagyományos kereteit. Az információszerzés és a hálózati munka elsődlegesen a NATO politikai és csak kisebb részben katonapolitikai objektumaira irányul.

Az állambiztonsági szervek összehangoltságának feltárása után a mellékletben felsorolt objektum csoportokat konkretizálni, szűkíteni kell, kijelölve azokat, amelyek ellen koncentráltan, összehangoltan végezhetjük a hirszerző munkát.

A magyar párt és állami vezetés velünk szemben támasztott igényeinek ismeretében szükséges leszögeznünk azt is, hogy a politikai hirszerzés számára a NATO tematikától függetlenül is önálló célterületként kell számításba venni a szervezet legfontosabb tagállamait: az Amerikai Egyesült Államokat, a Német Szövetségi Köztársaságot, Nagy-Britanniát, Franciaországot és Olaszországot. A kisebb tagállamokban ugyanakkor kizárólagosan a NATO elleni irányulttsággal kell folytatnunk a hirszerző tevékenységet, fokozottabban kihasználva a velük szembeni munka kedvezőbb lehetőségeit.

- a. A beszervezési kontingensek meghatározásánál fontos körülmény, hogy eltérés van a NATO nemzetközi szervezeteiben dolgozó különböző kategóriájú NATO diplomaták, munkatársak, alkalmazottak és a nemzeti NATO objektumban foglalkoztatott, a beszervezés szempontjából szóbajöhető személyi kör között.

A nemzetközi szervezetekben dolgozó vagy oda akkreditált kontingens összesen 2.300 fő. Jellegzetessége, hogy a diplomata státuszuakat kivéve alapvetően az Egyesült Államok, az NSZK és Nagy-Britannia állampolgáraiból tevődnek össze, az apparátusban kívülük csak a belga, holland, kanadai állampolgárságuk száma viszonylag jelentős.

További sajátosság, hogy megkövetelik tőlük a NATO hivatalos nyelveinek /angol, francia/ ismeretét, és szigorú biztonsági előírásoknak kell megfelelniük.

A nemzetközi szervezet munkatársainak egy része aktív katonatiszt, vagy pedig a NATO szolgálat miatt vonult korábban nyugdíjba a hadseregből.

A nemzeti objektumokhoz tartozó beszerzési kontingens kiemelt felsorolása nem lehetséges. Közös jellegzetességük, hogy a tagállamok olyan állami vagy magánszervezeténél dolgoznak, amelyekben az információs témakörökbe tartozó titkos értesülések megszerzhetők.

A NATO elleni hálózati munkában három ügynöki kategóriának van kiemelt jelentősége:

- Perspektivikus ügynökség szervezése a beszerzési kontingens körében nem említett olyan személyek közül, akik a NATO központi vagy nemzeti objektumaiba kerülhetnek. Ebből a szempontból bírnak különös jelentőséggel az ún. közbenső objektumok, elsősorban a nemzetközi szervezetek számára szakembert képző felsőoktatási és továbbképző intézmények hallgatói. A perspektivikus ügynökség szervezésénél közvetlen célként a nemzeti NATO szervekbe való kerülés reális lehetőségét kell figyelembe venni.
- Kutató ügynökség szervezése, amit elsősorban a beszerzési kontingens körébe tartozó személyek tanulmányozásának, feldolgozásának nehézségei tesznek indokolttá. Kutató ügynökként csak megfelelő társadalmi háttérrel rendelkező, rendkívül megbízható, az e kategória által megkívánt további speciális követelményeknek megfelelő, valamely NATO tagállam állampolgára kerülhet szóba.
- Információszerző ügynökség, amely a nemzeti NATO objektumokban, kiemelten a NATO tagállamok olyan minisztériumaiba, ahol a NATO-val szervezeti kapcsolatban álló osztályok, hivatalok stb. működnek, történő közvetlen, hálózati beépüléssel hozható létre. Ezzel szoros összefüggésben ügynöki beszerzésre kell törekedni a NATO tagállamok harmadik országokban

szolgálatot teljesítő, illetve hazánkba akkreditált diplomatái, külképviseletei munkatársai körében.

VI.

A NATO elleni állambiztonsági munka fejlesztésének lehetőségei

1. A beszerzési kontingens sajátosságai, megközelítésük, feldolgozásuk, megnyerésük már említett nehézségei, valamint a perspektivikus és kutató hálózat fejlesztése feladatként való meghatározása külön-külön és együttesen is indokolja, hogy a NATO elleni munkát a jövőben hatékonyabban végezzük hazai bázisról.

A hálózatépítés feladatai nélkülözhetetlenné teszik a hazai bázisu munka szélesebb alapokra helyezését, a szorosabb együttműködést a belügyminisztérium III/II, III/III, III/IV-es csoportfőnökségeivel és a megyei rendőrfőkapitányságok állambiztonsági szerveivel, a III/I. csoportfőnökség hatékonyabb koordináló tevékenységét.

A NATO elleni hirszerző munkában szerzett eddigi tapasztalataink szerint hazai bázisról elsősorban a NATO nemzeti objektumokba reálisan bekerülhető kontingens körében lehet eredményes kutató, feldolgozó tevékenységet végezni.

Ennek feltételeit és lehetőségeit adja:

- a. Az a tény, hogy külkapcsolatainkban az enyhülés időszakában kialakult politikai és kulturális intézményrendszer szigorubb politikai és operatív helyzetben is fennmaradt és működött. A politikai, művelődésügyi, tudományos és oktatási intézmények nagyszámu hivatalos és nemhivatalos, elsősorban az un. NATO közbenső objektumokhoz fűződő kapcsolatot tartanak fent, az e területekről megvalósuló beutazások száma nagy.
- b. A NATO tagállamok Magyarországon szolgálatot teljesítő diplomatáinak, illetve más, hivatalosan hosszabb-rövidebb ideig itt tartózkodó szakembereinek viszonylag nagy száma.

- c. Hazai bázison megvalósíthatók a perspektivikus - elsősorban NATO nemzeti célobjektumokba, de a NATO internacionális szerveibe is irányuló - hálózatépítés, továbbá a hazánkba akkreditált diplomaták feldolgozásával, meggyerésével a NATO nemzeti objektumokba történő közvetlen hálózatépítés feladatai is.
- d. A hazánkban tanuló, kutató munka miatt hosszabb ideig tartózkodó NATO állampolgárok körében kutató ügynökség szervezése céljából végezhető tanulmányozó munka.

A hazai bázisu munkában az állambiztonsági szervek együttműködését, közös feladatok meghatározását a következő területeken tartjuk lehetségesnek és indokoltnak:

- a. A NATO elleni munka egységes értelmezésén alapuló, az éves tervekben rögzített aktív kutató és feldolgozó munkát kell végezni a NATO tagállamok hazánkban külszolgálatot teljesítő állampolgárai, különösen a diplomaták és titkárnők körében. Fokozottabb figyelmet kell fordítani a kisebb NATO tagállamok állampolgáira.
- b. Célszerűnek tartjuk megvizsgálni annak lehetőségét, hogy az elhárítási területen kezdeményezett, NATO állampolgárokat érintő feldolgozó munkában már kezdettől fogva olyan szempontok érvényesüljenek, amelyek lehetővé teszik a hazánkból eltávozó és szervünkkel operatív kontaktusba került személyek hirszerzés általi továbbfoglalkoztatását.
- c. Szorosabbá kell tenni a III/I. és a III/II. csoportfőnökségek megfelelő szakmai egységei közötti együttműködést, ösztönözni kell a közös ügyek kezdeményezését.
- d. Az állambiztonsági szervek együttes munkájával fel kell tárni a magyar intézmények kapcsolatait azon minisztériumokkal és főhatóságokkal, amelyeken belül NATO részlegek működnek.
- e. Biztosítani kell a hazánkban egyetemen, főiskolán állami szerződés keretében vagy önköltséges alapon tanuló személyek átfogását, a közöttük végzendő rendszeres kutató-szűrő munkát.

- f. Meg kell ismerni a magyar oktatási és tudományos intézményeknek a NATO közbenső objektumokhoz - kiemelten a nemzetközi szervezetek számára szakembereket képző egyetemekhez, főiskolákhoz - fűződő kapcsolatait, feltárva és kiaknázva az azokban rejlő lehetőségeket.
 - g. Fejlesztteni kell a NATO tagállamokból hazánkba hivatalos célból - az előbbi kategóriába nem tartozó - beutazók közötti kutató-szűrő, elsődleges ellenőrző munkát, jobban kihasználva az e téren meglévő tartalékokat.
 - h. Célszerű megvizsgálni egy olyan információs rendszer kialakításának feltételeit, amely lehetővé teszi, hogy minden, a NATO elleni munkában érdeklődésünkre számot tartó kategóriába tartozó személy igazgatásrendészeti, szabálysértési és bűnügyeiről csoportfőnökségünk soronkívül értesítést kapjon. Ezen információs rendszer keretében indokolt biztosítani, hogy a NATO-val összefüggésben a társzerveknél keletkező valamennyi információ eljusson a III/I. csoportfőnökségre.
 - i. Célikirányosan bővíteni kell a hazai SZT állományt. Meg kell vizsgálni a meglévő SZT állomány NATO elleni munkában való hasznosíthatóságának lehetőségeit.
2. A hazai bázisu munka fejlesztése mellett fokozni kell a külföldi, legális bázisu /rezidenturális/ munka intenzitását és célirányosságát.

E munka során számítanunk kell arra, hogy célobjektumainkban és célkategóriáinknál szigorú ellenőrzés alatt tartják a szocialista relációjú kapcsolatokat, jelentési kötelezettségeket és szigorú magatartási szabályokat irnak elő a részükre, és az emiatti bizalmatlanságuk következtében nehéz elérni a hivatalos kapcsolatok túllépését. Figyelembe kell vennünk azt is, hogy többségük elhárítási, esetleg hirszerzési jellegű feladatokra is ki van képezve, ezért a velük való munkában nagyobb a provokációs veszély.

E nehézségek ellenére a rezidenturális munka is fejleszthető. Az ezzel kapcsolatos lehetőségek és feladatok:

- a. Aktivabb, célzottabb kapcsolatépítő, tippkutató munkát kell végezni a nemzeti objektumok irányába. A munkának

elsősorban azon intézmények irányába kell bővülnie, ahol NATO részlegek tevékenykednek. Eddig még nem teljesen kihasznált lehetőségeket kínálnak a pártok és parlamentek biztonságpolitikai /külügyi, hadügyi/ bizottságai, osztályai, az oktatási intézmények, titkárnőképzők stb.

Egészében javítani kell a NATO nemzeti intézményeire irányuló objektumfeldolgozó munkát.

- b. A kutató-feldolgozó munkában aktívabban kell foglalkozni az adott országban működő internacionális NATO szervekkel és a NATO-val együttműködő nemzetközi szervezetekkel.
- c. Intenzívebben kell feldolgozni a NATO országok külföldi diplomáciai és más képviseleteit, erőteljesen javítva a harmadik országos munkát.
- d. Perspektívában törekédni kell a NATO tagországok speciális szolgálatait közötti internacionális egyeztetés mechanizmusának felderítésére.

Fel kell tárni a tudományos-műszaki területen és a Közös Piac ellen foglalkoztatott hálózati személyek lehetőségeit a NATO elleni munkában. A korábbinál hatékonyabb együttműködés keretében meg kell szervezni a stratégiai témákban foglalkoztatott hálózati személyek NATO elleni politikai, katonapolitikai hirszerzésre való felkészítését és - nem veszélyeztetve foglalkoztatásuk eredeti célját - meg kell vizsgálni a kutató, feldolgozó munkába való bevonásuk lehetőségét.

J A V A S L A T O K

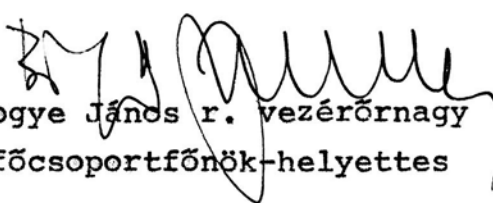
1. A NATO elleni munka egységes elvek alapján történő végzése érdekében javasoljuk, hogy a téma kerüljön megvitatásra miniszteri értekezlet vagy kollégiumi ülés elé.
2. A NATO elleni munkát tekintsük összállambiztonsági feladatnak, amelynek végzéséért, a többi ÁB szerv munkájának koordináláért a III/I. Csoportfőnökség felelős. Az állambiz-

tonsági csoportfőnökségek új öt éves terveiben megfelelő súllyal szerepeljen a NATO elleni munka és az azzal kapcsolatos együttműködési feladatok.

3. Javasoljuk, hogy a központi szervek vezetői, a megyei főkapitányok és állambiztonsági helyettesek országos értekezleten ismerjék meg a NATO elleni munkával kapcsolatos feladatokat.
4. A III/I. csoportfőnökség kezdeményezzen együttműködési tervet a III/II, III/III, III/IV. csoportfőnökséggel a NATO elleni munka összehangolására, amely elsődlegesen a hazai bázis intenzívebb kihasználására, közös ügyek kezdeményezésére és fejlesztésére, célobjektumok együttes feldolgozására, hálózati személyek lehetőségeinek jobb kiaknázására, célszerűség esetén szervek közti átadására irányul.
5. Fokozni kell a megyei ÁB szervek részvételét a NATO elleni munkában. Rajtuk keresztül kell elérni, hogy a közbiztonsági, igazgatásrendészeti és közlekedésrendészeti területeken keletkező operatív értékű információk eljussanak az illetékes központi osztályhoz.
6. Javasoljuk megvizsgálni annak lehetőségét, hogy a következő öt éves terv során valamennyi NATO tagországban hivatásos tiszt vezetése alatt hírszerzőpontot állítsunk fel. Ezzel egyidejűleg a londoni hírszerzőpontot fejlesszük rezidenturává.

Bogye János r. vezérőrnagy
főcsoportfőnök-helyettes

Készült: 1 pl. 19 lap

Készítette: KK/Mné

Nytsz:

Fénymásoltatva: 19 pld-ban

Felterjesztve és kapják: elosztó szerint

1. sz. Melléklet

NATO elleni hirszerző munka információs
feladatai /hírigényei/

1. Politikai és katonapolitikai hírigények

a. A szocialista közösség és hazánk, valamint a haladó világ
és nemzetközi biztonság témakörben:

- A NATO tagországok kormányainak álláspontja a kelet-nyugati kapcsolatok jövőjéről, értékeléseik a szovjet-amerikai kapcsolatok perspektíváiról.
- A szocialista közösség országai és hazánk elleni politikai, gazdasági és katonai lépésekre, ideológiai diverziós és felforgató tevékenységre, valamint a szocialista közösség megosztására, gazdasági helyzetének gyengítésére vonatkozó NATO elképzelések, döntések.
- A NATO tagállamok álláspontja a nemzetközi biztonság és le szerelés kérdéseiben.
- NATO magatartása a válsággócokkal kapcsolatban, tervei a nemzeti felszabadító mozgalmak, a haladó arab országok ellen. Az el nem kötelezettek mozgalmával, továbbá a Kínai Népköz társasággal kapcsolatos NATO tervek.
- A világ különböző térségeiben politikai, katonai válsághely zet kialakítására vonatkozó tervek.

b. A stratégiai fegyverkezés témakörben:

- A NATO tervei a katonai erőfölény megszerzésére, előkészületei a szocialista közösség megtámadására.
- NATO döntései stratégiai, taktikai pozícióinak erősítésére a váratlan nukleáris támadásra vonatkozó tervek.
- NATO hatáskörének bővítésére vonatkozó tervek, a tagállamok ezzel kapcsolatos álláspontja.
- A fegyverkezéssel, új fegyverrendszerek kifejlesztésével összefüggő NATO tervek, európai stratégiai fegyverkezéssel /rakétatelepítések/ kapcsolatos elképzelések, koncepciók, ezek változása.
- Az űrfegyverkezésre vonatkozó amerikai tervek, azok NATO-n belüli megítélése, ezzel kapcsolatos esetleges belső ellentétek.

c. A NATO belső helyzete, fejlődése témakörben:

- A NATO tagállamai és az Egyesült Államok kapcsolata, az Észak-Atlanti Szövetségen belüli nézetkülönbségek, ezek felszámolására születő tervek, intézkedések, a tagállamok kül- és katonapolitikai együttműködésének erősítésére vonatkozó tervek.
- A Nyugat-Európai Unió /WEU/ újraélesztésére, egy európai politikai és katonai integráció létrehozására vonatkozó tervek, ezzel kapcsolatos NATO álláspont. A tagállamok elképzelése a Nyugat-Európai Uniónak a szövetséghez való viszonyáról, működéséről, az USA-hoz fűződő kapcsolatairól, a WEU helyéről és szerepéről egy jövőbeni európai biztonsági és katonapolitikai szövetségben.

- Az Egyesült Államok elképzelései a NATO jövőjével kapcsolatban, a Csendes-óceánnal összefüggő amerikai tervek hatása a NATO jövőbeni szerepét és feladatait illetően.
- NATO szervezetének korszerűsítésére, más tőkés integrációkhoz /EGK, OECD/ fűződő kapcsolat továbbfejlesztésére vonatkozó tervek.

2. NATO témájú gazdaságpolitikai, tudományos-műszaki és gazdasági hiriányok

- Az Egyesült Államok és vezető NATO partnereinek törekvései, tervei a kelet-nyugati technológiai transzfer akadályozására, ezzel összefüggésben az Egyesült Államok és vezető NATO szövetségeseinek tervei a COCOM szervezetének bővítésére, további NATO-n kívüli államok bevonására, a szervezet esetleges NATO fennhatóság alá vonására vonatkozó elképzelések.
- A NATO tagállamok szocialista országokkal kapcsolatos, egyeztetett gazdasági ellenlépései, a velünk folytatott kereskedelemben megvalósuló politikai tartalmu differenciálásra, ennek irányaira vonatkozó adatok.
- A vezető NATO tagállamok tervei, állásfoglalásai a KGST, EGK közötti kapcsolatokról, ennek lehetséges alakulásáról, valamint az EGK és egyes szocialista országok közötti bilaterális kapcsolatokról.
- Az Egyesült Államoknak saját szövetségesei ellen irányuló gazdasági korlátozó lépései az erre vonatkozó elképzelések.
- Tudományos-technikai információk, adatok a NATO tagállamok hadiipari potenciáljáról, ezek fejlesztésére vonatkozó döntésekről, tervekről.

- A NATO, illetve tagállamaiban megvalósítás alatt lévő vagy tervezett haditechnikai, stratégiai alap- és alkalmazott kutatási programokra vonatkozó adatok, a NATO fegyverzet-fejlesztési elképzelései, az ezzel kapcsolatos döntések, tagállamok részvételének módja és területei a közös programokban.
- Mintadarabok és dokumentumok beszerzése a kifejlesztett, vagy fejlesztés alatt álló NATO fegyverzet és felszerelés jellegű cikkekből, embargós termékekből.

3. A NATO tagállamokra vonatkozó operatív hiriányok

- A NATO tagállamok speciális szolgálatainak az MNK és a többi szocialista ország ellen irányuló tervei, akciói.
- A NATO tagállamok különleges szolgálatai együttműködésére vonatkozó adatok.
- A NATO tagállamok speciális szervei antiterrorista tevékenysége, az ilyen szervezetekre - tevékenységükre, felépítésükre - vonatkozó adatok.
- A vezető tagállamok speciális szolgálatai tagjaira vonatkozó, a hálózati beépülést segítő adatok.
- NATO tagállamok speciális szerveinek hazánkra vonatkozó hiriányai.
- A NATO objektumaira, apparátusára - különösen a személytitokvédelmi és rezsimintézkedésekre - vonatkozó adatok.

NATO célobjektumok

I. A NATO internacionális szervei, valamint a NATO-val együttműködő nemzetközi szervezetek:

1. Az Észak Atlanti Tanácsnak és a Védelmi Bizottságnak alárendelt tanácsadó bizottságok, csoportok, albizottságok /számuk meghaladja a 200-at/, közülük különösen fontos a
 - Politikai Bizottság
 - Információs és Kulturális Kapcsolatok Bizottsága
 - Védelmi Kiadások Növeléséért Felelős Bizottság
 - NATO Tudományos Bizottsága.

2. NATO tagállamok Brüsszelbe akkreditált Nemzeti Delegációi.

3. NATO Főtitkársága, ezen belül különösen:
 - Főtitkári Hivatal és az ennek keretében működő:
 - Végrehajtó Titkárság
 - Biztonsági Hivatal
 - Főtitkárság Osztályai közül:
 - Politikai Osztály és ennek igazgatóságai
 - Védelmi Tervezési és Politikai Osztály, valamint ennek igazgatóságai
 - Fegyverkezési és Infrastrukturális Osztály, alárendelt igazgatóságai
 - Tudományos Osztály
 - Személyzeti és Igazgatási Osztály és Referaturái.

4. A fegyverkezés területén működő speciális nemzetközi NATO intézményekből:
 - Nemzeti Fegyverkezési Igazgatók Konferenciája /CNAD/
 - NATO Ipari Tanácsadó Csoportja /NIAG/.

5. A NATO-val együttműködő nemzetközi szervezetek, különösen:
 - Stratégiai Kutatások Nemzetközi Intézete, IISS /London/
 - Atlanti Intézet, Párizs
 - Brügge-i Europa College, Brügge.

6. A NATO katonapolitikai szervei közül:
 - A Nemzetközi Vezérkar /IMS/ szervezete, apparátus:
 - IMS Titkársága
 - Személyzeti, Igazgatási Osztálya
 - Operatív osztályai
 - A Nemzetközi Vezérkarnak alárendelt Római Védelmi Kollégium.

7. Atlanti Társaságok, Egyesületek.

8. A Nyugat-Európai Unió szervezetéből a
 - WEU Főtitkársága
 - Fegyverzetellenőrzési Hivatala
 - Fegyverzetek Állandó Bizottsága
 - WEU Közgyűlés Állandó Irodája.

9. Európai Gazdasági Közösség szervezetéből:
 - Az EGK Bizottságának alárendelt szervekből:
 - Főtitkárság
 - I. sz. Főigazgatóság "A" és "G" Igazgatósága
 - I. sz. Főigazgatóság genfi, párizsi irodái /EGK Delegációk
 - IX. sz. Főigazgatóság személyzeti ügyekkel foglalkozó "A" Igazgatósága.

II. A NATO nemzeti szervei az integráció szervezetéhez kapcsolódó nemzeti és magánszervezetek

- a. Ezek egy része a tagállam legfelsőbb szintű államhatalmi és államigazgatási szerveit foglalja magába.

Ebbe a csoportba tartoznak:

1. A tagállam elnöki, miniszterelnöki hivatalai
2. A törvényalkotó testület /parlament, nemzetgyűlés stb./ hadügyi, biztonságpolitikai bizottságai
3. A külügyminisztérium NATO osztályai
4. A minisztériumok, főhatóságok NATO osztályai
5. A honvédelmi minisztérium NATO-val való együttműködésért felelős részlegei
6. A tagállamban működő, de nemzeti irányítás alatt is álló, valamilyen NATO szerv
7. A NATO-val megbízás alapján munkakapcsolatban álló kutatóhelyek, kutatócsoportok
8. A tagállamba akkreditált többi NATO tagállam diplomáciai képviselői.

b. A nemzeti szervek második csoportjába a NATO tagállam alsóbb szintű államigazgatási szervei, vagy nem állami magánszervezetei, monopóliumai, társaságai, pártjai tartoznak:

1. A tagállam vezető pártjainak hadügyi, biztonságpolitikai bizottságai
2. Pártok, magánszervezetek alapítványai, ezek részlegei, külügyi osztályai, ahol "atlanti" kutatást végeznek, vagy hadügyi, biztonságpolitikai kérdésekkel foglalkoznak
3. A tagállamok Atlanti társaságai, egyesületei
4. Magán, tőkés szervezetek, csoportok, amelyek a NATO nemzeti vagy nemzetközi szervezeteivel tartanak kapcsolatot, pl. NATO Ipari Tanácsadó Csoportjával /NIAG/.
5. Tagállamban működő olyan fellazítási intézmények, amelyeknek a NATO-val meglévő szervezetszerű kapcsolatai kimutathatóak /pl. Nebraskai Egyetem, BIFOST/
6. A NATO és tagállamai hadiipari fejlesztésében élenjáró, vagy ebben döntő szerepet játszó monopóliumok, iparvállalatok, ipari kutató intézetek /pl. SIEMENS AG, Messerschmitt-Bölkow-Blohm, DFVLR Német Repülési és űrhajózási Kutatóintézet stb./

c. A NATO tagállamok, illetve azokkal szorosan együttműködő speciális szolgálatok közül:

1. Német Szövetségi Köztársaságban:

- Müncheni CIA kihallgató és beszervező központja
- Frankfurti USA konzulátuson működő CIA rezidentura
- Müncheni BND Emigration referatura
- Müncheni BND kihallgató központ.

2. Nagy-Britanniában:

- SIS Londoni Központja

3. Franciaországban:

- Egyesült Államok párizsi nagykövetsége fedése alatt működő CIA rezidentura

4. Ausztriában:

- Bécsi USA nagykövetség fedése alatt működő CIA rezidentura
- Bécsi NSZK nagykövetség fedése alatt működő BND rezidentura
- Osztrák Belügyminisztérium, a STAPO központi szervei.

III. Közbenső NATO célobjektumok

Fontosabb közbenső objektumok országonként:

Nagy-Britannia

1. Nemzetközi Kapcsolatok Királyi Intézete
2. Dél-Kaliforniai Egyetem
3. Kelet-Europa Központ
4. Londoni Egyetem Szlavisztikai Intézete
5. Konfliktus Kutatási Intézet.

Német Szövetségi Köztársaság

1. Augsburgi, Bochumi, Bonni, Frankfurti, Kölni, Trieri Egyetemek jogi, közgazdasági, pénzügyi, politológiai, szociológiai karai.
2. Ebenhauseni Intézet atlanti kérdésekkel foglalkozó kutatócsoportja.

Franciaország

1. Nemzetközi Ujságíró Központ
2. Államigazgatási Főiskola /ENA/ és Nemzetközi Tagozata
3. Nemzetközi Kapcsolatok Intézete /IFRI/
4. Sorbonne - Stratégiai és Konfliktus Kutató Intézet.

Olaszország

1. Bolognai Johns Hopkins Egyetem
2. Firenzei Europa Egyetem.

Belgium

1. Leuven-i Egyetem
2. Brüsszeli Egyetem
3. Brügge-i Europa College.

Spanyolország

1. Madridi Complutense Egyetem
2. Escuela Diplomatiqua, Madrid.

Törökország

1. Isztanbuli Egyetem.

Portugália

1. Lisszaboni Állami Egyetem.

Hollandia

1. Amszterdami Europa Intézet
2. A Nemzetközi Kapcsolatok Holland Intézete.

Görögország

1. Mediterrán Kutató Központ.

Ausztria

1. Bécsi Diplomáciai Akadémia
2. Laxenburgi Osztrák Nemzetközi Politikai Intézet.

Svédország

1. Stockholmi Nemzetközi Békeutató Intézet /SIPRI/

Beszervezési kontingensek

1. A NATO /központi/ nemzetközi apparátusának munkatársai, akik lényegében 5 fő csoportra oszthatók:

- A szervezet diplomata státuszu munkatársai, akik a NATO saját minősítése szerint - vagy osztályba nem sorolható magas rangú NATO tisztségviselők, vagy az un. "A" kategóriába tartozó NATO diplomaták, a NATO-hoz delegált, a tagállam állandó képviselőjének vezetése alatt álló nemzeti delegáció tagjai.

Jellemzőjük, hogy ezek a tagországok egy-egy témában /pl. külügy, közlekedés, pénzügy, távközlés stb./ jártas szakértői, akik vagy valamely, a Főtitkárság alá rendelt NATO osztály, igazgatóság, a Katonai Bizottság, a Nemzetközi Vezérkar diplomata rangú munkatársai, vagy pedig a nemzeti delegációk tagjai.

- A NATO Főtitkárság "B" kategóriájú munkatársai, akik közé tartoznak a szervezettel munkaviszonyban álló titkárnők, előadók, A NATO Főtitkárság megfelelő osztályain dolgoznak, pályázat vagy ajánlás útján nyerik el állásukat, rendelkeznek ugyan speciális jogokkal és privilégiumokkal, de nem diplomata státuszuak.
- Ugyancsak az előző kategóriába sorolhatók a NATO Főtitkárság minősítése szerint az un. "C" kategóriájú NATO munkatársak. Ebbe a csoportba tartoznak a nyilvántartó részleg munkatársai, az őrség, a biztonsági és egyéb kásegitő személyzet.
- A NATO minősítési rendje szerint az idegennyelvi szolgálat munkatársai, a tolmácsok és fordítók tartoznak az un. "L" kategóriába.

- További fontos csoportot képeznek a Katonai Bizottság /MC/ és a Nemzetközi Vezérkar /IMS/ szervezetének nem diplomáciai stábuszu munkatársai, tisztek, altisztek, valamint polgári alkalmazottak.

- 2. Jelentős tőkés integrációs szervezetek pl. EGK, WEU apparátusának olyan vezető munkatársai, diplomatái, akiknek feladatkörébe tartozik a NATO-val való koordináció, kapcsolattartás.

- 3. A nemzeti NATO objektumokban dolgozók:
 - a. Fontos csoportot alkotnak a "nemzeti" beszerzési kontingens körében a NATO tagállam olyan államhatalmi és államigazgatási szervében dolgozó célszemélyek, amelyeknek a NATO-val kapcsolata van, így pl.:
 - a célobjektumoknál felsorolt törvényhozó szervek, minisztériumok, főhatóságok azon munkatársai, akik már szolgálatot teljesítettek a NATO központi szerveinél, vagy az adott intézmény NATO érdekeltségű részlegénél dolgoznak, illetőleg azok, akiket valamilyen NATO téma kidolgozására rendszeresen vagy eseti jelleggel bevonnak, parlamentek hadügyi bizottságának tagjai.
 - Azon állami és magántulajdonu kutatóintézetek, kutatóhelyek, csoportok munkatársai, amelyek eseti vagy állandó jelleggel NATO megbízásra tevékenykednek. NATO kutatási programokban részt vevő egyéb kutatóhelyek munkatársai.
 - A NATO tagállamban akkreditált többi tagállam diplomáciai képviselleteinek munkatársai, ezek kiszolgáló, adminisztratív személyzete stb.

- b. A NATO tagállam olyan alsóbb szintű államigazgatási szervében, vagy nem állami magánszervezetében, monopóliumainál, társaságainál, pártjainál foglalkoztatott személyek, amelyeknek áttételesen, vagy közvetlenül NATO kapcsolatai, érdekeltségei vannak. Pl.
- Pártok alapítványainak, magánszervezetek "atlanti", NATO kutatást végző csoportjainak tagjai.
 - Olyan fellazítási intézmények munkatársai, amelyek NATO-val meglévő kapcsolata kimutatható.
 - Olyan magántőkés csoportok tagjai, vezetői, ezek alkalmazottai, amelyek részt vesznek /pl. gyáriparosok nemzeti szervezetein keresztül/ NATO fejlesztési programok kidolgozásában, megvalósításában.
 - A tagállamok vezető pártjai, "atlanti" NATO kérdésekkel biztonsági, hadügyi feladatokkal foglalkozó "szakértői" stb.
4. A közbenső objektumok munkatársai közül a beszerzési kontingens körébe tartoznak pl.
- Nemzetközi szervezetek számára szakembereket képző intézmények oktatói és hallgatói. /pl. Bécsi Diplomataképző, Brügge-i Europa College stb./
 - Stratégiai, biztonsági kérdésekkel foglalkozó kutató intézetek, béke kutató intézetek vezetői, szakértői, tudományos munkatársai. /pl. IISS, Párizsi Atlanti Intézet munkatársai./
 - Olyan felsőoktatási intézmények hallgatói, oktatói, amelyekben a NATO tagállam vezető államigazgatási tisztviselői képzése és továbbképzése folyik /pl. ENA/.
 - Mindazon személyek, /pl. szolgáltatások területén dolgozók, szálloda, étterem tulajdonosok stb./ akik rendszeresen közvetlen kapcsolatba kerülnek a NATO nemzetközi és nemzeti objektumaiban dolgozó munkatársakkal.
5. A NATO tagállamok speciális szolgálatai elleni támadólagos munkában a beszerzési kontingens körébe a szolgálatok tagjai és ezek kapcsolatai tartoznak.

INFORMÁCIÓS HIVATAL
A 2003. évi III. tv. 2. § (1) bek. alapján
minősítése megszűnt.

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I. Csoportfőnökség

Szigorúan titkos!
Különösen fontos!

INFORMÁCIÓS HIVATAL		
Minősítés felülvizsgálva	1999. VIII. 25.	
Minősítés	fenntartva	államtitok
	módosítva	szolgálati titok
	megszüntetve	
Minősítés érvényességi ideje	2007. VI. 3.	
Minősítés katalozsa száma	81-1815/422/19	

ELŐTERJESZTÉS

a NATO elleni hírszerző munkáról

A Belügyminisztérium vezetése 1985 végén miniszteri értekezleten foglalkozott a NATO elleni hírszerző tevékenység áttekintésével, értékelésével és meghatározta az új, a követelményeknek megfelelő koncepciót, kijelölte a feladatokat. Ahhoz, hogy e fontos tevékenységhez még fokozottabban igénybe tudjuk venni a belügyi, rendőri eszközöket, lehetőségeket, elengedhetetlenül szükséges a NATO elleni hírszerző munka sajátosságainak alapos ismerete.

Európa nemzetközi politikai, katonapolitikai jelentőségét meghatározza, hogy itt található a NATO és a Varsói Szerződés fegyveres erőinek zöme, a világon felhalmozott fegyverekből és hadianyagokból Európában található a legtöbb. A két katonai szövetség közötti fegyveres küzdelem itt előbb vagy utóbb elkerülhetetlenül az atomfegyverek alkalmazásához, az egész emberiség pusztulásához vezetne.

A NATO 1985-re befejezte az 1978-ban elhatározott középtávú fegyverkezési programját. Ennek eredményeként nőtt fegyveres erőinek hadrafoghatósága, a szövetség katonai potenciálja. A NATO 1979 decemberi kettős határozata értelmében folytatódik a Pershing-II rakéták és a manőverező robotrepülőgépek telepítése Nyugat-Európában. 1985-ben befejezték a 108 db Pershing-II rakétakilövő telepítését az NSZK-ban. 1986. július 1-ig 13 manőverező robotrepülőgép századot, összesen 52 kilövőállást és 260 manőverező robotrepülőgépet telepítettek Nagy-Britanniában, az NSZK-ban, Belgiumban és Olaszországban. Ezzel az európai NATO-tagállamok területén a közepes hatótávolságú, de - európai viszonyok között - tényleges funkcióját tekintve hadászati eszköznek tekinthető atomfegyverek száma elérte a 368 darabot.

E fejlemények azt mutatják, hogy az amerikai vezetésnek - mindenekelőtt a jobboldali brit és nyugatnémet kormányokra támaszkodva - alapvetően sikerült érvényesítenie akaratát a NATO-ban, elfogadtatni az általa diktált politikai irányvonalat és katonai fejlesztési elgondolásokat.

Az amerikai-nyugat-európai viszony azonban távolról sem problémamentes. Nagy-Britannia, Franciaország és az NSZK egyetért abban, hogy a szovjet és amerikai atomfegyverek kivonása a földrész hatászati és politikai leértékelődését eredményezné és megfosztaná a NATO-tagállamokat az amerikai nukleáris "ernyőtől". Egy átfogó szovjet-amerikai megállapodás az önálló brit és francia atomerőt sem hagyná érintetlenül, mivel megnehezítené korszerűsítésüket. Ráadásul a két ország csatlakozni kényszerülne a nukleáris leszerelési folyamathoz, ami viszont nukleáris hatalmi pozíciójukat kérdőjelezné meg. Az érintett kormányok ezért szorgalmazzák a párbeszéd folytatását, de felkészülnek arra az esetre is, ha az USA csökkenti vagy felszámolja európai nukleáris jelenlétét. A három vezető nyugat-európai hatalom ösztönzi a regionális védelmi rendszer /EDI/ létrehozását, a szorosabb nyugat-európai hadiipari koordinációt, a hagyományos fegyverek korszerűsítését és szabványosítását. Bár a vezető tőkés kormányok nyilvánosan is kifejezésre juttatták idegenkedésüket a hadászati védelmi eszközök rendszerbe állításától, támogatják vállalataik részvételét az SDI kutatási és fejlesztési programjaiban. Az ún. Eureka-tervet nem tartják valódi alternatívának, ezért a két program párhuzamos végrehajtására törekcsenek.

A szocialista külpolitika és így a szocialista hírszerző szolgálatok számára növekedtek a NATO-val kapcsolatos feladatok. Erősödött, konkrétábbá vált a párt- és állami vezetésünk igénye a tájékoztatásra a NATO egyeztetett politikájáról /pl. EBEÉ folyamatban, hazánk és a Közös Piac tárgyalásain/, vagy az egyes NATO-országok törekvéseiről a hazánkkal fenntartott bilaterális kapcsolatok terén.

I. Az operatív helyzet alakulása a NATO-országokban 1985-86-ban

Néhány adat a NATO-tagállamok speciális szolgálatainak ellenünk külföldön kifejtett tevékenységéről:

1985-ben és 1986-ban az ellenséges speciális szolgálatok változatlanul intenzív elhárító és feldolgozó tevékenységet folytattak külképviseleteink, tartósan külföldön dolgozó, illetve kiutazó állampolgáraink irányában. Kommunistaellenes kampányokat szerveztek, megpróbálták állandósítani a kémpszichózist. Folytatták a különböző korlátozó rezsimentézkedések bevezetését, szigorították a titokvédelmet.

Az ellenséges speciális szolgálatok elhárító munkájában előtérbe került a katonai és műszaki-tudományos hírszerző tevékenység felderítésére irányuló törekvés.

Az ellenséges speciális szolgálatok külképviseleteinkkel és állampolgárainkkal kapcsolatos tevékenységében 1986-ban klasszikus módszerek - pl. figyelés - bizonyos mértékű visszaszorulását észleltük, ugyanakkor gyakoribbá váltak az elhárítás jelenlétére utaló közvetett jelzések, figyelmeztető akciók /lakásbehatolások, gépkocsirongálások stb./

Egyes speciális szolgálatok, mindenekelőtt a CIA fokozták a tartós külszolgálatot teljesítő, titokhordozó magyar állampolgárok tanulmányozását és feldolgozását.

1986-ban összesen 645 olyan eseményt rögzítettünk, amelyek külképviselőteinket, ezek munkatársait, a tartósan külföldön tartózkodó, illetve kiutazó magyar állampolgárokat érintették. Ez az 1985-ös 514 rendkívüli eseményhez képest 25,5 %-os emelkedést jelent.

A regisztrált rendkívüli események jellegét tekintve kitűnik, hogy az ellenséges speciális szolgálatok tevékenységével összefüggő esetek abszolút száma és aránya az összes eseményeken belül csökkent, ugyanakkor növekedett a köztörvényes bűncselekmények és a rendőri intézkedések száma.

A rendkívüli események megoszlása a NATO-tagállamok kiemelt országai között:

	1985	1986
Egyesült Államok	189 /37 %/	122 /19 %/
NSZK	23 / 5 %/	59 / 9 %/
Franciaország	36 / 7 %/	43 / 7 %/
Olaszország	17 / 3 %/	30 / 5 %/
Egyéb területek	249 /48 %/	391 /60 %/
Összesen:	514 /100 %/	645 /100 %/

II. A NATO elleni hírszerző munka szervezeti keretei, 1985-ben kialakított új koncepciója

A NATO elleni politikai és katonapolitikai munka 1981-ben a hírszerzés fő irányává vált és azóta alapfeladatként az európai hírszerző /3-as/ osztály végzi. Az osztály irányítása alatt áll Genf kivételével valamennyi /17/ európai hírszerző egység. Egészében a NATO elleni politikai hírszerző munka 1977 óta folyamatosan fejlődött. Javult az ügynökök politikai információszerző tevékenysége, különösen a NATO déli szárnya vonatkozásában.

A NATO-tagállamok harmadik országokban működő diplomáciai és egyéb képviselői elleni munkát a harmadik országos hírszerző tevékenységre szervezett osztály látja el. Az irányítása alatt álló rezidentúrákon a NATO külképviseltekkel és állampolgárokkal kapcsolatos tevékenység fő-vonalas munkának számít.

Az Egyesült Államokkal szembeni főirányú hírszerző munkát az 1-es osztály végzi, amely tevékenységében egyidejűleg figyelembe veszi a

NATO elleni munka szempontjait is. Az osztály az USA döntéshozatali központjainak feldolgozására, az azokba történő ügynöki beépülésekre helyezi a hangsúlyt.

A NATO elleni hírszerző munka sajátos területét képezi a NATO és tagállamai elleni aktív intézkedések végrehajtása. Ezt a sokirányú tevékenységet, amely egyrészt a tagállamok közötti ellentétek, másrészt az egyes tagállamok és a tömbhöz nem tartozó országok ellentéteinek felerősítésére, kihasználására irányul, a 7-es osztály végzi.

Az ellenséges speciális szolgálatok elleni munka összállambiztonsági feladat, amelynek irányítását és az állambiztonsági szervek közötti koordinálását csoportfőnökségünk 2-es osztálya végzi.

Fő feladat a NATO-országok speciális szolgálatai elleni támadólagos munka. Ennek keretében folyik a 12 legfontosabbnak kijelölt célobjektum aktív feldolgozása.

A csoportfőnökség műszaki-tudományos és gazdasági hírszerzéséért felelős osztálya /5-ös/, eredményes munkát folytat a NATO-tagállamok, valamint a szervezet fegyverzetfejlesztéssel, tervezéssel, ezek rendszerbe állításával kapcsolatos tudományos-technikai információk megszerzésében.

Ez magában foglalja a NATO haditechnikai, fejlesztési koncepcióinak megszerzésére irányuló tevékenységet, valamint a közreműködést a NATO-nál hadrendbe állított fegyverzetek, embargós termékek beszerzésében.

III. A NATO elleni hírszerző munka információs feladatai, hírigények

Információs munkánk célja a NATO, illetve tagállamai azon terveinek, lépéseinek a felderítése, amelyek közvetlenül érintik a szocialista közösség biztonsági helyzetét, a szocialista államok, köztük hazánk katonai, politikai, gazdasági gyengítését, bomlasztását célozzák; politikai konfliktusok, válságok kirobbantására irányulnak. Ide tartoznak azok az értesülések, amelyek a NATO stratégiai pozíciójának növelésével, a tagállamok együttműködésének erősítésével, műszaki-tudományos és gazdasági potenciáljuk fokozásával, katonai erejük erősítésével függnek össze, valamint a speciális szervekre vonatkozó adatok.

1. Politikai és katonapolitikai hírigények

a/ A szocialista közösség és hazánk, valamint a haladó világ és nemzetközi biztonság témakörben:

- A NATO-tagországok kormányainak álláspontja a kelet-nyugati kapcsolatok jövőjéről, értékeléseik a szovjet-amerikai kapcsolatok perspektívájáról.
- Hazánk és a szocialista közösség országai elleni politikai, gazdasági és katonai lépések.
- A NATO magatartása a válsággócokkal kapcsolatban.
- A világ különböző térségeiben politikai, katonai válsághelyzet kialakítására vonatkozó tervek.

b/ A stratégiai fegyverkezés témakörben:

- A NATO tervei a katonai erőfölény megszerzésére, előkészületei a szocialista közösség megtámadására.
- NATO döntései stratégiai, taktikai pozícióinak erősítésére; a váratlan nukleáris támadásra vonatkozó tervek.
- A fegyverkezéssel, új fegyverrendszerek kifejlesztésével összefüggő NATO-tervek, az európai stratégiai fegyverkezéssel /rakétatelepítések/ kapcsolatos elképzelések, koncepciók, ezek változása.
- Az úrfegyverkezésre vonatkozó amerikai tervek, azok NATO-n belüli megítélése, ezzel kapcsolatos esetleges belső ellentétek.

c/ A NATO belső helyzete, fejlődése témakörben:

- A NATO tagállamai és az Egyesült Államok kapcsolata, az Észak-atlanti Szövetségben belüli nézetkülönbségek.
- A Nyugat-európai Unió /WEU/ újraélesztésére, egy európai politikai és katonai integráció létrehozására vonatkozó tervek, ezzel kapcsolatos NATO álláspont.
- Az Egyesült Államok elképzelései a NATO jövőjével kapcsolatban, a Csendes-óceánnal összefüggő amerikai tervek hatása a NATO jövőbeni szerepét és feladatait illetően.
- NATO szervezetének korszerűsítésére, más tőkés integrációkhoz /EGK, OECD/ fűződő kapcsolatai továbbfejlesztésére vonatkozó tervek.

2. NATO témájú gazdaságpolitikai, tudományos-műszaki és gazdasági hírigények

- Az Egyesült Államok és vezető NATO partnereinek törekvései, tervei a kelet-nyugati technológiai transzfer akadályozására.
- A vezető NATO-tagállamok tervei, állásfoglalásai a KGST, EKG közötti kapcsolatokról.
- Az Egyesült Államoknak saját szövetségesei ellen irányuló gazdasági korlátozó lépései, az erre vonatkozó elképzelések.
- Tudományos-technikai információk, adatok a NATO-tagállamok hadiipari potenciáljáról, ezek fejlesztésére vonatkozó döntésekről, tervekről.

3. A NATO-tagállamokra vonatkozó operatív hírigények

- A NATO-tagállamok speciális szolgálatainak az MNK és a többi szocialista ország ellen irányuló tervei, akciói, hírigényei.
- A NATO-tagállamok különleges szolgálatai együttműködésére vonatkozó adatok.
- A NATO-tagállamok speciális szervei antiterrorista tevékenysége, az ilyen szervezetekre - tevékenységükre, felépítésükre vonatkozó adatok.
- A NATO objektumaira, apparátusára - különösen a személy, titokvédelmi és rezsimitézkedésekre - vonatkozó adatok.

IV. A NATO elleni hírszerző munka célobjektumai

Munkánk tervezésében, szervezésében elsődleges fontosságú, hogy ismerjük azt a közeget, ahonnan információkat szerezhethetünk, illetve ahol tippkutató, feldolgozó munkát kell végeznünk a külföldi ügynöki hálózat bővítése céljából.

A célobjektumok kijelölésénél tekintettel voltunk arra, hogy a NATO nemzetközi szervezet, politikai és katonai integráció, amely bizonyos fokú önállósággal rendelkezik, míg az egyes tagállamok az integrációhoz saját nemzeti, állami és magán szervezeteiken keresztül kapcsolódnak.

Ezért a NATO elleni munkában elsődleges célobjektumainkat két alapvető csoportba osztottuk fel. Az első csoporthoz tartoznak a nemzetközi NATO célobjektumok, vagyis a NATO nemzetközi szervezete,

internacionális intézményei, ezek apparátusa, valamint a NATO legfelső szintű katonapolitikai szervei. A második csoport az ún. nemzeti NATO célobjektumok, azaz az adott NATO tagállam törvényhozó, illetve államigazgatási, továbbá párt- és magánszervezeteinek azon része, amelyek biztonsági, illetve katonapolitikai kérdésekkel foglalkoznak.

Az említett elsődleges célobjektumok közül a nemzetközi intézményrendszerhez tartozó legfelső döntéshozó szervezet, valamint a nemzetközi apparátust - erőink és tapasztalataink figyelembevételével -, olyannak kell tekintenünk, ahová csak perspektivikusan valósíthatjuk meg az ügynöki beépülést.

A nemzeti NATO-objektumokba való hálózati beépülést, az azokból történő titkos információszerzést - feltételezve a hazai bázison végzendő, a jelenleginél hatékonyabb összállambiztonsági munkát - reális célként fogalmazhatjuk meg. Ebből következik, hogy munkánknak jelenleg elsődlegesen a nemzeti NATO objektumok ellen kell irányulnia.

A nemzeti NATO-objektumokat is elsődleges célobjektumoknak kell tekintenünk, mivel azokban megszerezhető a nemzetközi NATO szervezetben keletkezett titkos dokumentumok többsége. Ugyanakkor nem szabad szem elől téveszteni a végső célt, az integráció nemzetközi szervezeteihez való eljutást. A nemzeti objektumok ennek perspektivikus lehetőségeit is adják.

A másodlagos célobjektumok csoportjába tartoznak az ún. közbenső objektumok, azaz a NATO-val szorosan együttműködő állami, igazgatási, oktatási, kutató, gazdasági stb. intézmények, amelyekből a NATO központi szervei saját munkatársaikat toborozzák.

A magyar párt- és állami vezetés velünk szemben támasztott igényeinek ismeretében szükséges leszögeznünk azt is, hogy a politikai hírszerzés számára a NATO tematikától függetlenül is önálló célterületként kell számításba venni a szervezet legfontosabb tagállamait: az Amerikai Egyesült Államokat, a Német Szövetségi Köztársaságot, Nagy-Britanniát, Franciaországot és Olaszországot. A kisebb tagállamokban ugyanakkor kizárólag a NATO elleni irányultsággal kell folytatnunk a hírszerző tevékenységet, fokozottan kihasználva a velük szembeni munka kedvezőbb lehetőségeit.

IV/I. A NATO internacionális szervei, valamint a NATO-val együttműködő nemzetközi szervezetek:

1. Az Észak-atlanti Tanácsnak és a Védelmi Bizottságnak alárendelt tanácsadó bizottságok,
2. NATO-tagállamok Brüsszelben akkreditált Nemzeti Delegációi,
3. NATO Főtitkársága,

4. A fegyverkezés területén működő speciális nemzetközi NATO intézmények,
5. A NATO-val együttműködő nemzetközi szervezetek, különösen:
 - Stratégiai Kutatások Nemzetközi Intézete, IISS /London/,
 - Atlanti Intézet, Párizs,
 - Brüggei Europa College, Brügge,
6. A NATO katonapolitikai szervei közül:
 - a Nemzetközi Vezérkar,
 - a Nemzetközi Vezérkarnak alárendelt Római Védelmi Kollégium,
7. Atlanti Társaságok, Egyesületek,
8. A Nyugat-európai Unió szervezetéből a
 - WEU Főtitkársága,
 - Fegyverzetellenőrzési Hivatala,
 - Fegyverzetek Állandó Bizottsága,
 - WEU Közgyűlés Állandó Irodája,
9. Európai Gazdasági Közösség.

II. A NATO nemzeti szervei az integráció szervezetéhez kapcsolódó nemzeti és magánszervezetek

a/ Ezek egy része a tagállam legfelsőbb szintű államhatalmi és államigazgatási szerveit foglalja magába.

Ebbe a csoportba tartoznak:

1. a tagállam elnöki, miniszterelnöki hivatalai,
2. a törvényalkotó testület /parlament, nemzetgyűlés stb./ hadügyi, biztonságpolitikai bizottságai,
3. a külügyminisztérium NATO osztályai,
4. a minisztériumok, főhatóságok NATO osztályai,
5. a honvédelmi minisztérium NATO-val együttműködésért felelős részlegei,
6. a tagállamban működő, de nemzeti irányítás alatt is álló, valamilyen NATO szerv,
7. a NATO-val megbízás alapján munkakapcsolatban álló kutató helyek, kutatócsoportok,
8. a tagállamban akkreditált többi NATO-tagállam diplomáciai képviselői.

b/ A NATO-tagállam alsóbb szintű államigazgatási szervei, vagy nem állami magánszervezetei, monopóliumai, társaságai, pártjai

1. A tagállam vezető pártjainak hadügyi, biztonságpolitikai bizottságai;
2. pártok, magánszervezetek alapítványai, ezek részlegei, külügyi osztályai, ahol "atlanti" kutatást végeznek, vagy hadügyi, biztonságpolitikai kérdésekkel foglalkoznak;
3. olyan fellazítási intézmények, amelyeknek kimutathatóak a NATO-val meglévő szervezetszerű kapcsolatai.

V. Beszervezési kontingensek a NATO elleni munkában

Hírszerző feladatainkat hosszú távon és kielégítően csak úgy tudjuk megoldani, ha kompetens, illetékes döntéshozókhöz közel álló, dokumentumok szerzésére lehetőséggel rendelkező külföldi ügynököket szervezünk be.

Reálisan kell megállapítanunk azt a kontingenst - és ez alapvetően az előző fejezetben felsorolt célobjektumokhoz kapcsolódik - amely kutató-feldolgozó munkánk bázisát képezheti.

Jelenleg nem lehet rövidtávú célunk a NATO szigorúan védett, nemzetközi NATO-objektumokba történő közvetlen beépülés. Reálisabb a nemzeti objektumok megközelítése és az onnan történő továbblépése.

A NATO elleni hírszerző munka beszervezési kontingense:

1. A NATO központi, nemzetközi apparátusának munkatársai:

- magas rangú NATO tisztviselők, vezető NATO diplomaták,
- NATO Főtitkárság, titkárnők, alkalmazottak,
- alkalmazottak, őrség, nyilvántartó, biztonsági személyzet,
- "L" kategória, a tolmácsok, fordítók,
- Közös Piac, Nyugat-európai Unió alkalmazottai.

2. A nemzeti NATO objektumokhoz tartozók:

a/ Fontos csoportot alkotnak a "nemzeti" beszervezési kontingens körében az adott tagállam olyan államhatalmi és államigazgatási szervében dolgozó célszemélyek, akiknek hivatalból kapcsolatuk

van a NATO-val, így pl.:

- a célobjektumok azon munkatársai, akik szolgálatot teljesítettek a NATO központi szerveinél, vagy az adott intézmény NATO érdekeltségű részlegénél dolgoznak, illetőleg azok, akiket valamilyen NATO téma kidolgozására rendszeresen vagy eseti jelleggel bevonnak, parlamentek hadügyi bizottságának tagjai;
- azon állami vagy magántulajdonú kutatóintézetek, kutatóhelyek, csoportok munkatársai, amelyek eseti vagy állandó jelleggel NATO megbízásra tevékenykednek;
- a NATO-tagállamban akkreditált többi tagállam diplomáciai képviselőiteinek munkatársai, ezek kiszolgáló, adminisztratív személyzete stb.

b/ - Pártok alapítványainak, magánszervezetek "atlanti", NATO-kutatást végző csoportjainak tagjai;

- olyan fellazítási intézmények munkatársai, amelyek NATO-val meglévő kapcsolata kimutatható;
- olyan magántőkés csoportok tagjai, vezetői, ezek alkalmazottai, amelyek részt vesznek NATO fejlesztési programok kidolgozásában, megvalósításában;
- a tagállamok vezető pártjai, biztonsági, hadügyi feladatokkal foglalkozó "szakértői" stb.

3. A közbenső objektumok munkatársai közül a beszerzési kontingens körébe tartoznak:

- nemzetközi szervezetek számára szakembereket képező intézmények oktatói;
- stratégiai, biztonsági kérdésekkel foglalkozó kutatóintézetek, békekutató intézetek vezetői, szakértői, tudományos munkatársai;
- olyan felsőoktatási intézmények hallgatói, oktatói, amelyekben a NATO-tagállam vezető államigazgatási tisztviselői képzése és továbbképzése folyik;
- mindazon személyek /pl. szolgáltatások területén dolgozók, szálloda-, étteremtulajdonosok stb./, akik rendszeresen közvetlen kapcsolatba kerülnek a NATO nemzetközi és nemzeti objektumaiban dolgozó munkatársakkal.

4. A NATO-tagállamok speciális szolgálatai elleni támadólagos munkában a beszerzési kontingens körébe a szolgálatok tagjai és ezek kapcsolatai tartoznak.

Az 1985. évi miniszteri értekezlet döntése értelmében e tevékenység koordinálásáért a BM III/I. Csoportfőnökség, közelebbről annak 3. sz. európai politikai hírszerző osztálya a felelős. E munkját azonban csak összehangoltan, a Belügyminisztérium erőinek összpontosításával lehet és kell végezni.

1987-ben elkészül és utasítás formájában minden érintett megkapja azt az együttműködési dokumentumot, amely a NATO elleni hírszerző munka állambiztonsági koordinációját írja elő.

Az együttműködés eredményeként elsődlegesen a hazai bázis intenzívebb kihasználására, közös ügyek kezdeményezésére és fejlesztésére, célbojktumok együttes feldolgozására, hálózati személyek lehetőségeinek jobb kiaknázására, esetleg szervek közötti átadására kell törekedni.

Ennek megfelelően:

- A beszerzési kontingens sajátosságai, megközelítésük, feldolgozásuk, megnyerésük nehézségei indokoltá teszik, hogy a NATO elleni munkában az eddiginél jobban építsünk a hazai bázisra.
 - Szükséges a hazai bázisú munka szélesebb alapokra helyezése, a szorosabb együttműködés a Belügyminisztérium III/II., III/III., III/IV-es csoportfőnökségeivel és a megyei rendőrfőkapitányságok állambiztonsági szerveivel.
1. Aktív kutató és feldolgozó munkát kell végezni a NATO tagállamok hazánkban külszolgálatot teljesítő állampolgárai, különösen diplomatái körében.
 2. Az állambiztonsági területeken kezdeményezett, NATO-tagállamok állampolgárait érintő feldolgozó munkában lehetőséget kell biztosítani a hazánkból eltávozó és szervünkkel operatív kontaktusba került személyek hírszerzés általi továbbfoglalkoztatására.
 3. Az állambiztonsági szervek közös munkájával fel kell tárni a magyar intézmények kapcsolatait azon minisztériumokkal és főhatóságokkal, amelyekben belül NATO részlegek működnek. Elemezni kell a kapcsolatok rendszerébe való operatív beépülés lehetőségeit.
 4. Részletesen meg kell ismerni a magyar oktatási és tudományos intézményeknek a NATO közbenső objektumaihoz fűződő kapcsolatait, feltárva és kiaknázva az azokban rejlő lehetőségeket.
 5. Biztosítani kell a hazánk egyetemlein, főiskoláin államközi szerződés, alapítvány keretében vagy önköltséges alapon tanuló személyek átfogását, a közöttük végzendő rendszeres kutató-szűrő munkát.

6. Meg kell vizsgálni egy olyan információs rendszer kialakításának lehetőségét, amelynek révén a BM III/I. Csoportfőnökség minden, a NATO elleni munkában érdeklődésre számot tartó kategóriába tartozó személy igazgatásrendészeti, szabálysértési és bűnügyeiről soronkívül értesítést kap. Addig is meg kell találni az ilyen típusú értesülések azonnali továbbításának módját.

7. A megyei kapitányságok illetékes állományában tudatosítani kell a NATO elleni munka fontosságát. Ennek érdekében:
 - kutatómunkát kell végezni a megye területén lévő felsőoktatási vagy kutató intézményekben tanuló, közvetlen vagy perspektívikus hírszerző lehetőségekkel rendelkező személyek között;
 - a határőrség és a vámszervek területén keletkező, realizálásra alkalmas ügyekről folyamatosan, időben tájékozódni kell;
 - közös akciókat kell szervezni az egyes, vidéki városokban tartott, jó hírszerző lehetőségeket biztosító nemzetközi rendezvényeken.

8. Biztosítani kell a megyei, budapesti kerületi, illetve központi vizsgálati osztályokon keletkező, beszerzési alapöt adó ügyek megismerését olyan esetekben, ha a beszerzés a NATO elleni hírszerző munka ügynöki hálózatát bővítheti. Az ilyen értesüléseket időben el kell juttatni a koordináló BM III/I. Csoportfőnökséghez.

9. Célirányos kutató munkát kell tovább folytatni az útlevél, KEO szerveknél, illetve a nemzetiségi területeken, családegyesítési, humanitárius ügyekben.

A NATO, mint katonai-politikai szervezet, mind a szocialista közösség, mind a magyar külpolitika számára alapvető fontosságú nemzetközi politikai tényező. A Belügyminisztérium szervei a szocialista építőmunkánk folytatásához szükséges belpolitikai stabilitás és a megfelelő, békés nemzetközi környezet megteremtéséhez akkor tudnak eredményesen hozzájárulni, ha sajátos feladataikat - jelen esetben a NATO elleni hírszerző munkát - korszerű, hatékony kooperációval, a kor színvonalának és a feladat nagyságrendjének megfelelő eszközökkel és módszerekkel, a jelenleginél magasabb szinten teljesítik. Ehhez kíván segítséget nyújtani ez az anyag.

Szóbeli bevezető főkapitányi értekezleten./V.29./

INFORMÁCIÓS HIVATAL
A 2003. évi III. tv. 2. § (1) bek. alapján
minősítése megszűnt.A NATO elleni hírszerző munkaA téma " történelmi háttere"

INFORMÁCIÓS HIVATAL	
Minősítés felülvizsgálva 1999. VI. 26.
Minősítés: fenntartva modosítva	államtitok
ne szüntetve	szolgálati titok
Minősítés érvényességi ideje	2037. VI. 3.
Minősítés határozat száma	81-1815/722/14...

A NATO elleni hírszerző munkát korábban jellegzetesen katonai hírszerzési feladatnak tekintettük, bár elvileg mi is foglalkoztunk katonapolitikai hírszerzéssel. /Nem vittük túlzásba!/

A 70-es évek II. felében jelent meg először feladataink között a NATO déli szárnya elleni politikai hírszerzés. Ez lényegében földrajzi "bővítése" volt tevékenységünknek - a politikai hírszerző munkát terjesztettük ki Görögországra, Spanyolországra, kisebb mértékben Törökországra, Portugáliára./ Olaszország és Franciaország ellen már régebb óta dolgoztunk/. Ez egybeesett már időben a nemzetközi enyhülési folyamat megtorpanásával.

A 80-as évek elejére kiéleződtek a nemzetközi viszonyok, érezhetően hidegháborús helyzet állt elő. Befagytak a két nagyhatalom kapcsolatai, mindkét fél erőteljesen fegyverkezett. Az USA és a NATO reális esélyt látott arra, hogy a technikai fölényére is alapozva, katonailag elszakadjon a Szovjetuniótól, illetve a Varsói Szerződéstől, vagy legalább is súlyos társadalmi válságokkal járó intenzív fegyverkezési versenyre kényszerítsen minket.

A szovjet vezetés előtt ekkor már mint reális, felfogható távolságban rejlő lehetőségként jelent meg a termonukleáris háború veszélye. Elháritására saját fegyveres erőinek mennyiségi növelésével, illetve a nyugati országok béke mozgalmainak fokozott támogatásával tett erőfeszítéseket. Ekkor merült fel közvetlen, sürgető igényként és kapott rögtön prioritást a NATO elleni szinte totális hírszerző munka is.

A szovjet vezetés az AB.Biz.elé is kiemelt feladatként állította a NATO-val kapcsolatos politikai, katonapolitikai és katonai információszerezést. Ez időben a szovjet hírszerzésnél jószerivel csak két fő irányról beszéltek: Egyesült Államok és NATO.

A szovjet hirszerzés érthetően kérte / mondhatnám: nyomatékka/ a baráti szerveket is a NATO elleni munka beindítására, illetve fokozására. Ennek eredménye - a gyakorlati munka mellett - az Önök kezében lévő koncepció is.

Az utóbbi egy-két évben változott a világ, változások történnek a Szovjetunióban. A gorbacsovi vezetés számos vonatkozásban új alapokra helyezte a szovjet biztonságpolitikát, amelyről most nincs mód részletesen beszélni. De mi a lényege: háttérbe szorult a katonai doktrína kulcseleme, a maximális biztonságra való törekvés és felváltotta az elégséges biztonság elve. Ez párosul az aktív, kezdeményező diplomáciával, a realitásokhoz közeledő, a nyugati közvélemény bizalmának elnyerését célzó propagandával.

Kérdezhetik, hogyan hat ez a NATO elleni hirszerző munkára. Röviden válaszolva: a helyére tette. Letisztultak róla a hidegháborús szakasz által kiváltott konjunktúrális elemek, csökkent a mindent megelőző prioritása. Ami maradt, az állandó: a két katonai tömb szembenállása történelmi tény és belátható ideig ez is marad. Erőviszonyuk fennmaradása vagy felbomlása a béke fennmaradását vagy a háború lehetőségét jelenti.

Sorsunkról, társadalmi rendszerünkről, de ha úgy tetszik fizikai létünkről van szó. Az emberiség alapkérdése, a háború és kérdése, ez a tét. Ezért a belügyi hirszerzés kiemelten fontos iránya a NATO elleni munka és ezzel tartósan számolnunk is kell.

Katonai társszervünk reagálása

Nem voltak lelkesek, hogy megjelentünk "ezen a területen". Ehhez hozzájárult, hogy egy ideig - körülbelül e koncepció kidolgozásáig - mi se láttuk igazán tisztán, miben különbözzön a mi ezirányú tevékenységünk a katonai hirszerzésétől. Ők attól féltek, hogy kopirozni akarjuk munkájukat és azt állították, hogy ilyen tevékenységre mi nem vagyunk felkészülve.

A kedélyek és szenvedélyek időközben lenyugodtak. Elvtársi megbeszéléseken tisztáztuk, hogy nem akarjuk átvenni funkciójukat, és a gyakorlatban is

kiderült, hogy elférünk egymás mellett. Ezen kívül egy-két dolgot elvileg is pontosítottunk a magunk számára.

Ebből a legfontosabb: nem foglalkozunk tisztán katonai jellegű értesülések megszerzésével, hanem megmaradunk a katonapolitikai információszerzés szintjén. Tájékoztatóként megjegyzem, hogy a szovjet elvtársak /és nemcsak ők/ témájuknak tekintik a fegyverzet változását vagy pl. egy-egy konkrét hadgyakorlatot is. Katonapolitikai /sőt, tisztán politikai/ információszerzést a társszerv is végez, de ez a gyakorlatban semmiféle konfliktust nem okozott, ellenkezőleg: élénk, érdemi információcsere zajlik a két szerv között.

A célobjektumok terén sincs különösebb gondunk, bár itt érezhetőbb már az átfedés. Ez elsősorban a NATO központra vonatkozik, amelyik mindkét szerv legfontosabb célobjektuma. Hogy ki foglalkozzon vele elsősorban? Talán nem is kell eldönteni. A kérdés most még erősen költői. Sajnos, még nem tartunk ott, hogy az objektumon belül egymást zavarnák az ügynökeink. Az igazi probléma a beszerzési kontingenseknél merül fel. Elvileg azt mondjuk, hogy mi csak azon személyekkel - legyenek katonák vagy civilek - foglalkozunk, akik a hirigényeinkben foglalt katonapolitikai információkhoz hozzáférnek. Tény, hogy ez nem kis részben azonos a társszerv kategóriáival is. A helyzetet azonban más is bonyolítja.

Arról van szó, hogy a NATO elleni munkában nem mondhatunk le két nagyon fontos ügynöki kategóriáról, a perspektivikus ügynökségről és a tippkutató ügynökségről. Az információszerző ügynökökhöz leginkább rajtuk keresztül vezet az út.

Perspektivikus ügynök és tippkutató ügynök viszont - némi túlzással - akárki lehet, de legalább is bárki, aki a társszerv célkategóriái közé is tartozik. És ebben már nyilvánvalóan benne van³ potenciális ütközés veszélye.

Egyedüli megoldás vagy "elvi álláspont" e téren sajnos nincs. Kisegítő elv azért van: az elsőbbség elve. Akinek először látókörébe került az adott személy /szakszerűbben: aki először figyelőztette/, azé az ügy. Kisegítő módszer is van: egyeztetni kell.

Mi azt kérjük, hogy katonák vagy nyugati hadseregekhez közelálló személyek felbukkanása esetén, amely egyre gyakoribb, a belügyi hirszerzés igényeiről ne feledkezzenek meg. Jelezzék az ilyen személyeket és igényeljük a

a hirszerzés gyors állásfoglalását, kíván-e vele foglalkozni. Ha a válasz nemleges, továbbítani kell a jelzést az MNVK/2 csoportfőnökséghez.

A téma komplexitása és a hazai bázis szerepe

Mint a mellékelt anyagból is kitűnik, a NATO elleni hirszerző munkát komplex módon közelítjük meg. Erre a szervezet összetett jellege kényszerít bennünket. A NATO már régóta nem csupán katonai tömb. Nyugodtan nevezhetjük a nyugati világ csúcsszervezetének, amelyik alapfunkcióján túl már politikailag is integrálja tagállamait, rendelkezik azok csúcstechnológiájával, gazdasági potenciáljával. A köztük zajló sokoldalú egyeztetés alapfóruma, szabályozza vagy befolyásolja a tagállamok kapcsolatát a szocialista országokkal, szervezi a velünk szembeni ideológiai és gazdasági diverziót és egyre szorosabban egyezteteti az ellenünk irányuló speciális szolgálati tevékenységet is.

Ennek fényében kérem, hogy ezirányú munkájuk szervezésekor ne korlátozzák tevékenységüket pusztán a téma katonai vonatkozására.

Szeretném hangsúlyozni, hogy a NATO elleni hirszerző munka nem csupán komplex, hanem rendkívül nehéz is. Nyugodtan állítom, hogy a hirszerzés legnehezebb területéről van szó. Itt a legszigorúbbak a rezsimitézkedések, legkeményebb és igen kvalifikált az elhárítás, és a kérdés politikai érzékenysége is kiemelkedő. Minden ország - mi is - arra a legkényesebb, ha az ellenség katonai titkait kívánja megszerezni. Ráadásul a NATO tagállamai között találjuk hazánk legfontosabb tőkés partnereit is, és ez tovább nehezíti amúgy sem könnyű dolgunkat.

Éppen ezért tartjuk rendkívül fontosnak a hazai bázis szélesebb és mélyebb kihasználását, amihez elengedhetetlennek tartjuk az Önök közreműködését. Meggyőződésünk, hogy a NATO tagállamokkal meglévő széleskörű állami, társadalmi és gazdasági kontaktusaink lehetőségeket rejtenek magukban az állambiztonság támadólagos munkája számára is. Emellett ezek a lehetőségek minden szempontból biztonságosabban hazai bázison kerülhetnek kiaknázásra. Úgy érezzük, hogy ehhez elsősorban az Önök és a vezetésük alatt álló apparátus nagyobb odafigyelésére van szükség. Arra, hogy hétköznapi munkájukban, annak mintegy melléktermékeként, ne veszítsék szem elől azokat az esetenként talán csak parányi lehetőségeket sem, amelyekbe

a hirszerzés belekapaszkodhat.

És itt nemcsak az állambiztonsági területre gondolunk. Még alig feltárt tartalékok a rendőri munkában rejlenek: az igazgatásrendészetben, a bűnüldözésben, a közlekedésrendészetben. Sokoldalú szűrő munkára van szükség és lehetőség e téren, és - ismétlem - nem plusz munkával, csak odafigyeléssel.

Külön szeretném felhívni figyelmüket a kisebb NATO országok állampolgáira. Az amerikaiakra, nyugatnémetekre mindig odafigyelünk, a Főkapitányságról szép számmal érkeznek rájuk vonatkozó jelzések. Ugyanakkor hajlamosok elmenni a hollandok, görögök, dánok és mások mellett, holott a NATO elleni munka egyik sajátossága, hogy a NATO titkai nem csupán Brüsszelben, hanem a tagállamok fővárosaiban is szinte teljes egészében megtalálhatók.

Kérem, hogy a kiadott anyagot ismételten tanulmányozzák, és annak megfelelően szervezzék megéjükben az ezirányú munkát. Éljenek a csoportfőnökségünkkel való konzultálás, egyeztetés lehetőségeivel.

Igényük esetén munkatársaim természetesen készek arra, hogy akár a helyszínen is további tájékoztatást és módszertani segítséget adjanak ebben a munkában.

Köszönöm figyelmüket.

67-98-54/1988.

A MINŐSÍTÉS MEGSZÚNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (8)
bekezdésére figyelemmel.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

az 1988. február 24-i V E Z E T Ő I É R T E K E Z L E T-ről.

Jelen voltak: Harangozó Szilveszter r. altábornagy, miniszter-helyettes,
Bogye János r. vezérőrnagy, főcsoportfőnök-helyettes,
Nyúl István r. ezredes, a csoportfőnök első helyettese,
Dr. Kocsis Kálmán r. alezredes, csoportfőnökhelyettes,
Dr. Kőhalmi Zsolt r. alezredes, csoportfőnökhelyettes,
Szabó József r. őrnagy, a III/I-1. osztály vezetője,
Dr. Balázs József r. alezredes, a III/I-2. osztály osztályvezető helyettese,
Dr. Horváth Tamás r. őrnagy, a III/I-3. osztály vezetője,
Dr. Majercsik János r. ezredes, a III/I-4. osztály vezetője,
Dinya Lajos r. őrnagy, a III/I-5. osztály vezetője,
Dr. Déri János r. alezredes, a III/I-6. osztály vezetője,
Dr. Szabó János r. alezredes, a III/I-7. osztály vezetője,
Sas József r. ezredes, a III/I-8. osztály vezetője,
Földes György r. ezredes, a III/I-9. osztály vezetője,
Kovács József r. ezredes, a III/I-10. osztály vezetője, a BM 3-as PB képviselője,
Ocskó György r. alezredes, a III/I-11. osztály vezetője,
Máté Imre r. alezredes, a III/I-12. osztály vezető helyettese,
Kótai Lajosné r. őrnagy, a III/I-A. Ö. Alosztály vezetője,
Györky Rudolf r. alezredes, a III/I. Törzs Ö. Alosztály mb. vezetője
Medvegy Pál r. alezredes, a Műszaki Tanfolyam parancsnoka.

Meghivottak: Sillai Árpád r. ezredes, a BM ÁB Miniszter-
helyettesi Titkárság vezetője,
Dr. Dercze István r. alezredes,
Lassányi János r. ezredes,
Áldott Zoltán r. alezredes,
Nagy Béla r. alezredes,
Lelovics Ottó r. alezredes,
Kuti Béla, a KISZ BM XII. Bizottság képviselője.

Napirend: A III/I. CSOPORTFŐNÖKSÉG 1987. ÉVI MUNKÁJÁNAK
ÉRTÉKELÉSE.

Előadó: Bogye János r. vezérőrnagy
főcsoportfőnök-helyettes

- - - -

Az értekezletet Nyúl István r. ezredes elvtárs nyitotta meg, majd Bogye János r. vezérőrnagy, főcsoportfőnök-helyettes elvtárs szóban terjesztette elő a múlt évi munkára vonatkozó értékelését.

Bevezetőben megállapította, hogy az egy évvel ezelőttihez képest jobb helyzetről adhat számot, a munka minősége és hatékonysága tekintetében előreléptünk, jóllehet az elmúlt évben is folytatódott az állomány generációváltása.

Csoportfőnökségünk is csatlakozott a társadalmi-gazdasági kibontakozási programhoz, a kormányprogramhoz történő csatlakozásunk érdekében elkészítettük, megvitattuk intézkedési tervünket. Erre épültek fel terveink is, ez képezi a munkánkkal szembeni követelmények alapját. Az intézkedési terv kidolgozása nem igényelte eddigi célkitűzéseink radikális változtatását, de kiemelt feladatunkká tette terveink következetes végrehajtását, a működési területünkön bekövetkező gyors változásokra való gyors reagálást a feladat-meghatározásban, az operatív munkában. Társadalmi reformfolyamataink és gazdaságpolitikánk feladatai kiigazítást, hangsúlyáthelyezést követeltek meg terveinkben.

Az 1987. évi munka globálisan az alábbiak szerint értékelhető: közelítettünk a munkánkkal szembeni minőségi és hatékonysági elvárásokhoz, tuljuttunk a korábbi évek holtpontján, de egyes területeken vannak még elmaradások. Az éves munka értékelésekor a mennyiségi szempontok helyett a minőségi mutatók számbavételére került sor.

1987-ben közel 11.000 információ került szervünk birtokába, ennek döntő többsége /76 %/ saját csatornáink révén. Ebből mintegy 3500 politikai-gazdaságpolitikai, 1000 tudományos-műszaki, kb. 2100 biztonsági, biztonságpolitikai információ volt. A meglévő jó együttműködés ellenére csökkent a hazai társszervektől kapott információk száma. Jelentős, közel 3000 volt a baráti szervektől érkezett információ mennyisége.

A politikai információ szerző munka a korábbiaknál színvonalasabbnak bizonyult, bizonyos kedvezőtlen tendenciák megfordultak, az elért eredményeket stabilizáltuk. Nőtt a tájékoztatásra készített információs anyagaink száma, felső párt és állami szerveink részéről ezek elismerést nyertek. Főként pártvonalon sikerült javítani az információs munkát, de eredményt értünk el gazdaságpolitikai területen is.

Javult az általunk szerzett információk minősége, több év óta először nőtt az értékes és nagyon értékes információk száma, csökkent az értéktelenek mennyisége. Nőtt a rezidenturáink és központi osztályaink által szerzett felhasznált információk száma.

Operatív egységeink közül kiemelkedő információs munkát végeztek, a 12-es, 3-as, 7-es osztályok, a bécsi és bonni főrezidenturák. Jó színvonalúnak bizonyult a római és New York-i főrezidenturáké, visszaesett a delhi és párizsi rezidenturáké.

Az ügynökség információszerző munkája javult, bár csökkent az általuk szerzett információk száma, nőtt azok felhasználási aránya. Mindez irányításuk javuló színvonalát valamint az információszerző törekvéseink jobb irányultságát mutatja.

A politikai információszerzés területén 1988-ban stabilizálni kell elért eredményeinket, egyben javulniuk kell a gyengébben működő hírszerző egységeknek.

A tudományos-műszaki hírszerzés 1987-ben saját forrásból 1000 információt szerzett, a baráti hírszerző szervektől közel 800 darabot kapott. Az előző évhez képest ez összességében csökkenő mennyiség, az információk minősége azonban javult. Mintegy 1500 információt adtunk át a felhasználóknak. A saját csatornáinkon szerzett információk mintegy 90 %-a hasznosult, jelentős volt az értékesnek minősültek száma.

A gazdasági és kereskedelempolitikai információknál is javuló eredményeket értünk el. Nőtt a hálózati, döntéshozatali központokból származó, bilaterális kapcsolatainkat érintő értesülések száma.

Információinkat magas vezetői szinten is elismeréssel fogadták.

Pénzügyi és tudománypolitikai területen azonban még nincs át-törés, javulás.

Nöttek az embargós beszerzések. Formálódik az illetékes csoport munkastilusa, a jövőben határozottan külön kell választani a hivatalos állami és a titkos hirszerzési beszerzések vonalát. A belügyminisztérium részéről szorgalmazni kell az embargós beszerzéseket koordináló állami szerv létrehozását.

Külső elhárítás vonalán: sok a beérkező információ, minőség és hatékonyság szempontjából kevésbé kedvező a kép. Ki kell küszöbölni a mennyiségi szemléletet. Alacsony az ügynöki forrásból szerzett információk aránya /5 %/. Nem teljesültek a hálózati beépülési elképzelések, törekvések.

Az aktív intézkedések vonalán az előző évihez hasonló számú /18/ akcióra került sor, ezen belül azonban nőtt a közvetlenül magyar érdekeket szolgálók száma /beleértve a magyar emigráció vonalán végrehajtottakat: 40 %/. Mindez az ismert káderproblémák mellett elért eredmény.

A 12-es osztály adja a saját forrásból származó felhasznált dokumentumok kb. 60 %-át. Köszönet jár eredményes és hasznos munkájukért. E területen fontos feladat a műszaki fejlesztés terén történő előrelépés.

A hálózati munka javuló irányzatú. Csökkent ugyan a külföldi ügynöki beszerzések száma /20-ról 17-re/, de közelebb kerültünk a döntéshozatali központokhoz, ha még csak egyes területeken is, konkrét beépülésre is sor került /7. osztály/. A 2-es vonalon beépülés nem történt, politikai területen közeledtünk a központokhoz, tudományos-műszaki területen, az elért objektumi beépülések mellett vannak még lyukak. Összességében csökkent a külföldi hálózat száma, javult irányításuk.

A hirszerző hálózattal történő összeköttetés terén 1987-ben 300 akcióra került sor, ez csökkenő tendenciájú. Ez részben érthető /csökkent a hálózat száma/, részben negatív jelenség. Kevesebb volt a meghiusult akciók száma, ami a jobb előkészítést mutatja. Az akciók helyszínét illetően nincs jelentősebb változás, 60 %-ukra Ausztriában ill. Bécsben került sor. Nőtt az NSZK-ban végrehajtott akciók száma, ez pozitív vonás, de nagyobb odafigyelést igényel a jövőben /bilaterális kapcsolatokhoz fűződő érdekeinket kell szem előtt tartani/. Az akciók tulnyomó része tárgyalásos és anyagátadásos, csak

2 tárgyi postaláda akcióra került sor. Az okmányfelhasználásban nőtt a magánutlevelek, ezen belül a fedőadatos utlevelek igénybevétele. Nőtt, bár nem jelentősen a külföldön eltöltött akciónapok száma. Az új utlevéltörvény könnyíti a külföldi akciók lehetőségét.

A külföldi akciók esetében fontos szempont a takarékoság, de fontosabb a biztonságos végrehajtás. Jól alakult a hazai akciók száma, ezek mintegy felét az 5. osztály hajtotta végre.

Operatív helyzet: bonyolultabbakká váltak a körülmények. Csökkent a velünk kapcsolatos rendkívüli események száma. Az USA-ban csökkent, más relációkban megjelent és nőtt /NSZK, Belgium, Franciaország/ az ellenünk irányuló figyelések száma. Az USA-ban munkánk korlátozását szolgáló "figyelmeztetésekben" részesültünk, de tevékenységünket folytatjuk. Számolni kell esetleges politikai következményekkel. Nőtt a velünk kapcsolatos kiutasítások, vizum-visszatartások, terrorista fenyegetések száma.

Személyzeti munka: jelenleg 30 fő a hiányunk, jóllehet 1987-ben 50 fő felvételére került sor /ebből 20 fő hivatásos állományut a belügyminisztérium más területeiről kaptuk/. Különböző okokból 43 fő vot az 1987. évi eltávozás /ebből 26 a nyugdíjba-menetel/.

1072 fő részesült különböző szintű elismerésben, azaz egyesek több alkalommal is. /Fentiekből 81 fő nyugdíjas/.

A fegyelmi helyzet, a számszerűséget tekintve, némileg javult /1987-ben 16 fő részesült fegyelmi fenyítésben, az előző évi 19-cel szemben/.

1988. évi terünk végrehajtására a rendelkezésre álló erőinket kívánjuk aktivizálni.

Nagyobb súlyt kívánunk helyezni a gazdaságpolitikai információszerzésre. Ki kell dolgozni a vezetői funkciók gyakorlatának metodikáját. Feladataink eredményes végrehajtása magasabb színvonalu, minőségi vezetői munkát követel a vezetői állománytól, továbbá aktív ellenőrző tevékenységet.

- - - - -

H o z z á s z ó l á s o k :

Kocsis elvtárs: egyetért az általános értékeléssel: megálltak bizonyos eddig romló tendenciák, s talán meg is fordultak, bár egy év alapján nehéz tendenciát jelezni. Mindez a következetesebb vezetői munka eredménye is: jobb lett a kihelyezésre kerülők kiválasztása, szervezettebbé váltak az osztályok. E kedvező folyamat-hoz minőségi hálózatfejlesztésnek kell társulnia.

Az eredményességet tekintve eltérések vannak az egyes főirányokban végzett munkánkban, az egyes hirszerző egységek tevékenységében. A vatikáni és egyházi vonalon nem volt visszaesés, folytatódott az eredményes munka. Javult a Kína és a NATO elleni munka. Az NSZK és az USA vonalán nem következett be alapvető, pozitív változás /erőfeszítések történtek eredmény azonban nem született/. Javult a 3-as és 11-es osztályok munkája, míg az 1-es vonal nem stabilizálódott. A rezidenturáknál a váltások visszaesést okoztak Párizs és Washington eredményességében. Delhi esetében a visszaesésnek személyi okai voltak. A vezetés egyébként élt azzal a jogkörével, hogy a rosszul dolgozókat hazarendelte /1987-ben 3 fő/.

A hálózatépítés területén csökkent a működő hálózat létszáma, főként a titkos munkatársaké. Ez utóbbi jelenség nem ítélné kedvezőtlennek, mivel a kis hatékonysággal dolgozók kieséséről van szó. Az ügynökség esetében kisebb a csökkenés, érvényesült minőségi elv, kétes értékű beszerzéseket nem kívántak végrehajtani. A 6 új beszerzés során a tényleges hirszerző lehetőségekre voltak tekintettel, s pozitív vonás, hogy 5 esetben nincs u.n. magyar szál. A bizalmi kapcsolati kategóriát illetően elméleti munka folyik, ennek eredményeit kell a gyakorlatba átültetni.

A fiatal hirszerző állomány kezd beérni: önnállóan dolgoznak, akciókat, beszerzéseket hajtanak végre. Beváltak a kinevezett fiatal vezetők is.

Az ez évi feladatok meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy "változatos" év elé nézünk. Gyorsabban kell reagálnunk az eseményekre, mind a belső változásokra, mind a nemzetközire. Át kell gondolni ezek fényében a politikai hirszerzés munka-filozófiáját, a munka fő irányait, melyek eddig "hagyományosan" kerültek át egyik időszakra a másikra, némi módosítással. A világ változásai, a magyar külpolitika változásai igénylik munkánk irányának módosítását. Felvetődik, hogy miért nem dolgozunk szomszédaink, pl. Ausztria ellen, jóllehet tudjuk, hogy ellenünk több ország is "dolgozik".

Ezt természetesen elsősorban nem a hirszerzés szintjén kell eldönteni, ehhez politikai döntés kell. A magyar vonatkozású politikai, gazdaságpolitikai, a belső ellenzékkel kapcsolatos információ-szerző munka kiemelt jelentőségű. Fokozni kell az állambiztonsági szervek együttműködését e téren.

A személyzeti munkában a minőségi szempontokat kell előtérbe helyezni. Ez eddig inkább csak szavakban fordult elő, a jutalmazottak magas aránya is erre utal.

Kiemelt munkát kiemelten kellene elismerni, akár az elismerési szabályzat módosítása útján is. Addig a szemléletünkön kell változtatni, akár többszöri jutalmazással élni. Növelni kell a vezetők személyzeti hatáskörét, s el kell érni, hogy a javaslattevő parancsnok is kifejtse véleményét a döntés hozatalakor.

Kőhalmi elvtárs: a hagyományos tudományos-műszaki vonalon végzett munka jó és elismert, de valóban előbbre kell lépni a beszámolóban említett területeken. A további munka során le kell számolni bizonyos illuziókkal. Először: a népgazdasági szervek tudják, mit akarnak s nekünk ehhez kell szervezni a munkánkat. Ez így is volt, azonban a helyzet mára már megváltozott. Másodszor: a gazdaság makroszférájában kell eredményesen hasznosítható információkat adni.

A hirszerző munkát közelebb kell vinni a gazdasági rendszerhez, az intézményekhez, az SZT rezidenturák, a titkos munkatársak révén, akár a központi állomány csökkentése - SZT pozícióba helyezése - árán is. Ez csökkenti a gazdasági élettől való elszakadás veszélyét, ugyanakkor jó módszer a tárcaérdekek káros hatásával szemben, közvetlenebb, gyorsabb munkát eredményezhet.

Vállalati területen anyagainkért mintegy 30 millió forintot utalnak át, ezt a jövőben az üzleti élet játékszabályainak kell alárendelni, mivel ez biztosabb alap. A vonal vezetése kidolgozza ezzel kapcsolatos elképzeléseit. Az embargós beszerzés kockázatos, kényes munka. Igény van rá, apparátusunk kicsi. Állami vonalon is folynak ilyen beszerzések, de ezek konspiráltsága kedvezőtlenebb. Feladatunk a szakszerűség és a konspiráció fokozása e munka során.

A vonal külföldi pozíciói javultak, s javítani kívánják a munka módszereit. Fontos szempont a személyzeti kádermunka minősége, az állomány mintegy fele adja az eredmények tulnyomó részét.

A hálózati munkában újra növelni kell a telepítéseket, ehhez a jelenlegi helyzet /kiutazás, munkavállalás/ kedvező lehetőségeket nyújt.

Az operatív-technikai osztály lényegében önállóan dolgozva, jó műszaki színvonalon elégíti ki a hírszerzés igényeit a külföldi akciókkal kapcsolatosan. Javul az együttműködésünk a III/V. Csoportfőnökséggel. Az operatív osztályoknak jól kell megszervezniük az együttműködést a vonallal. Javult a technikai színvonal, elmaradást behozták, jó volt az anyagi ellátottság. Javult az itteni állomány minősége.

A megyei területi alosztályoknál előrelépés történt a minőségi munka irányában. Megszabadultak bizonyos gyenge lehetőségeket nyújtó témáktól. A hálózatépítés területén azonban még nincs eredmény.

A Műszaki Tanfolyam a vezetés érdeklődésének homlokterébe került, vezetői értekezlet, a Tudományos Bizottság foglalkozott a képzés problémáival. Új vezetés alakult, új koncepciók alapján célirányosabb munka folyik, javult káderhelyzetük, bár lehetőségeik korlátozottak.

Nem egyenletes a hallgatói állomány színvonala.

A csoportfőnökségi Tudományos Bizottság kidolgozta működési szabályzatát, állandó figyelemmel kíséri a helyi tudományos tevékenységet, s együttműködik a belügyi bizottsággal. A Csoportfőnökség területén az elmúlt időszakban többen eredményesen dolgoztak tudományos fokozat megszerzéséért.

Az Operatív Technikai Bizottság, osztályvezetői szinten, aktív munkát végez az operatív technikai eszközök alkalmazásának szélesítéséért.

A Hatásköri - ad hoc - Bizottság - a felső szintű szabályozás késedelme miatt - elmaradt ütemtervétől, azonban hamarosan végeznek a kitűzött feladattal.

A Műszaki Fejlesztési Bizottság műszaki beruházások tervezési koncepciójával foglalkozik. A számítógépesítés terén optimális beruházási javaslatot, felhasználási koncepciót dolgozott ki, alapszintű kiépítését határozta el. Az igények kielégítése terén a 12-es osztályé az első, ezen bizonyos, javukra történő átcsoportosítást is elhatároztak.

Déri elvtárs: reális adatokon nyugvó reális értékelést hallott. Az elért eredmény egymással ellentétes tendenciák eredőin nyugszik. A munka egészét tekintve nem értünk el áttörést, de a kedvezőtlen tendenciák lefékeződtek. Eredmények születtek a politikai információszerzés területén, a döntéshozatali központokból származó információk, a dokumentumszerzés tekintetében. A KGST-EGK tárgyalások idején dokumentált információkat szereztünk Brüsszelből, a 3-as osztály kapcsolataitól, a 12-es osztály révén, s ezen anyagok "versenyeztetésére" került sor. Az e témakörben készült anyagaink egyértelmű elismerést arattak a felső vezetés szintjén.

Összességében az információszerző munka több területen mennyiségileg az előző év szintjén mozgott, de nőtt a értékes anyagok száma. Az 1-es osztály esetében nem volt jelentős az információs produktum, de egyes anyagok értékesnek bizonyultak. A 8-as osztály is szerzett dokumentált anyagokat. A 12-es osztály helyes irányba, a kisebb NATO-országok felé mozdult el.

A rezidenturák összességükben színvonalasabb információs munkát végeztek, kevesebb, de jobban felhasználható értesüléseket szereztek. Megnőtt Bécs jelentősége. A hirszerző pontokon is jó munka folyt /dokumentumszerzés, jól hasznosítható információk./ Színvonalas volt Dzsakarta és Kuvait munkája is. A társadalmi rezidenturák, úgy látszik nem képesek jó információs tevékenységre.

A titkos munkatársak információ-szerző munkájában sok volt a bizonytalanság, kevés volt az eredmény. Tovább javult viszont a hirszerző tiszték információs munkája, olykor tulzott törekvések is tapasztalhatók e téren. "Kifutási" lehetőséget is kell hagyni, nem azonnali eredményre kell törekedni az információs kapcsolatoknál. Javult az ügynökség teljesítménye, csökkent az értéktelennek minősített információk száma.

A fő irányokban végzett információ-szerző munkát illetően az USA és a NATO vonalán nem értük el a kívánt szintet. Ujra kell gondolni az ez irányú munkát. Az NSZK-val kapcsolatosan van előrelépés, főként külpolitikáját illető információk terén. Miniszterelnökünk bonni látogatása kapcsán jó eredmények születtek. Gazdaságpolitikai téren "több lábon áll" az információ-szerzés. Fontos a belső ellenzékkel, az ideológiai diverzióval kapcsolatos információs munka, ezekben értünk el eredményeket. A Közel-Kelet fontos térség, meg kell őrizni pozícióinkat. Kína vonatkozásában kevés a szocialista országokkal kapcsolatos törekvéseivel foglalkozó anyag.

A jövőt illetően továbbra is fennmarad a két vilárendszer közötti konfrontáció, folytatódik pozícióharcuk, így a Szovjetunió és a szocialista országok enyhülést célzó törekvései ellenére meg kell őrizni pozícióinkat, fenn kell tartani munkánkat.

A minőségre való törekvésre kell a hangsúlyt helyezni, a kevesebb információ is lehet jobb. A főirányokat illetően újra kell gondolni a koncepciót, elkészítették az ezt tükröző h irigényeket. Szélesíteni kell, elsősorban a döntéshozatali központok irányába a bizalmi kapcsolati kört.

Az információs osztály igyekszik megfelelni feladatainak. Érzik a vezetés törődését, a káder-gondjaik enyhítésével kapcsolatos segítséget. Területükről mostanában sok az eltávozó, elsősorban a napi megmérést, a munka jellege hat riasztólag.

Harangozó elvtárs: az eddig elhangzottak jól mutatták a hirszerzés munkáját, eredményeit, követendő irányait. Egyetért az előző évi munka értékelésével, az ez évi feladatokkal. A minisztérium vezetése szerint a hirszerzés 1987. évi munkájának arculata volt, érződött lük-tetése, idomulása a politikai és gazdasági vezetés igényeihez. Egészséges irányúnak, jó felfogásúnak tartja ő maga is a hirszerző munkát, mely jó uton van ahhoz, hogy a tervei végrehajtásában is mind sikeresebb legyen. Feladataink a jövőben sem lesznek könnyebbek, feltételrendszerünk romlanak.

Nehéz gazdasági helyzetünk miatt csökkenő mértékben tudunk hozzájárulni a Varsói Szerződés közös terveihez, változtatnunk kell hadseregünk szervezetén.

Belső viszonyainkban is zavaró tényezők merültek fel: az ellenségkép megkérdőjeleződése, a társadalom monolitikus képének felbomlása, a szövetségi politika változásai, az intézményrendszeri, politikai felfogásbeli módosulások.

A hirszerzés munka-felfogása jó, kimenő anyagaink színvonalasak, a visszajelzések dicsérőek. El kell gondolkodni azonban azon, hogy jók-e az eddigi koncepciók, bár az állandó bizonytalanság sem jó. A felső vezetés részéről megnőtt a gazdaságpolitikai és pénzügyi információk iránti igény. Kevés az a pénz, amit a vállalatoktól kapunk a gazdasági-műszaki információkért, nem tükröződik eléggé ebben az elismerése. Az információk szerzői részesüljenek az információk ellenértékéből.

Az embargós beszerzések koordinálására vonatkozó elképzelés letehető a felső vezetés elé.

Sokoldalú információszerzésre kell törekedni, így a belső ellenzékre vonatkozóan is. Fel kellene használni az információkat a kintről befelé irányuló bomlasztásra is.

A hirszerző állomány változása munkát jelent a vezetés számára. Történtek lépések az ösztönzésre, ez nem személyzeti feladatot jelent. Lesz mód a differenciált elismerésre a parancsnokok részéről.

Támogatja azt a felfogást, amely az új helyzettel szembeni nyitottságot, rugalmasságot helyezi előtérbe, s ez belső gátak áttörését is jelenti.

Kovács elvtárs: a helyi pártbizottság VB képviselőjeként elmondhatja, hogy a pártbizottság és az alapszervezetek pártmunkája 1987-ben a hirszerző munka segítésére irányult. A párt és a kormány kibontakozási programjával kapcsolatos határozatok, az ideológiai és politikai intézményrendszer megújításával kapcsolatos tézis-viták, ezek alapszervi, KISZ és szakszervezeti feldolgozás szolgált alapul saját munkánk előbbre viteléhez. Jelenleg még folynak az egyéni beszélgetések, melyek jól tükrözik az állomány hangulatát, véleményét társadalmunk, pártunk helyzetével, céljaival kapcsolatosan. Egyetértés tapasztalható a párt és kormány kibontakozási programjának szükségességét, a hirszerzés ebből adódó feladatait illetően, bár kibontkozás konkrét módjai realizálhatósága terén szkepticizmussal, bizonytalansággal is találkozhatunk. Gazdasági helyzetünk, ennek szociális következményei élesen foglalkoztatnak mindenkit, itt széles a vélemények skálája. Nagy a várakozás a fenti kérdésekben a jövőt illetően. A BM helyzete is foglalkoztatja a tagságot, ezen belül az állambiztonsági szervek, a hirszerzés helyzete, az új belügyi szervezetben. A munka hatékonyságát nem segíti az ezzel kapcsolatos bizonytalan légkör, ezen a pártvezetés segíteni kíván.

A személyzeti munkát illetően egyetért Bogye elvtárs értékelésével. Munkájuk során gondokkal küszködtek, de hozzájárultak az elért eredményekhez. Egyik fő feladatuk az utánpótlás biztosítása volt, ez nem kis nehézséggel járt. Az anyagi elismerés javítása, bizonyos korlátozások oldása ez évben segíthet az évi utánpótlási feladatok teljesítésében. A vezetői utánpótlás biztosítása ez évben is komoly feladat, keresik a megfelelő személyeket, s segíteni kell felkészülésüket.

Az új hatásköri listával kapcsolatos csoportfőnökségi javaslatokra felső szintről még nem érkezett válasz, ha megjön, rendezésre kerül sor. Mindez érvényes a Személyzeti Munka Szabályzatára is.

Az M kategóriába sorolás megtörtént, de a közeljövőben újra át kell tekinteni. Az utlevélrendelettel kapcsolatos belügyi szabályozás még nem jutott el hozzánk, ezt követően nálunk is külön szabályozás készül /a külföldi magánutazásokra vonatkozóan/.

A konspirációs és biztonsági helyzetet erősíteni, a fedés problémáját rendezni kell, tekintettel az államigazgatási változásokra. Megoldásra vár a csoportfőnökségi státuszok rendezése. Hamarosan megtörténik a szervezeti kiigazítás. Bérproblémák is vannak, az új felvételeknél, beleértve a polgári állományukat is, a fizetések elmaradnak a belügyi átlagtól. Át kell tekinteni a fedőszervekkel kötött megállapodásokat, tekintettel a megváltozott helyzetre /összevonások stb/. A felsorolt feladatok végrehajtására intézkedési tervet készítettek.

Több kritikát kaptak a fenti témákra vonatkozóan. Elmondhatja, hogy megtörténtek a csoportfőnökségi szintű kezdeményezések felső szerveink felé a megoldás érdekében, mivel döntések, parancsok kellenek intézkedéseinkhez. Ezért kéri, hogy a felvetések ne felelősségrevonás jellegűek legyenek, türelmet kér az említett okokból.

Máté elvtárs: a saját forrásból felhasznált információkat tekintve osztálya /12. o./ részaránya - a beszámolóban elhangzottól eltérően - csak 25 %-os. /Az értekezleten nem tisztázódott a féreértés: Bogye elvtárs a saját forrásból származó dokumentumok-ra vonatkozóan említette a 60 %-os felhasználási arányokat, s ez megfelel a valóságnak. Felhasznált dok. száma 1987-ben /saját forrás/: 476, ebből 12. o. anyaga: 322 - Györky R. jkv./ Tisztában vannak az általuk végzett információs munka fontosságával, értékével. Vannak még tartalékaik, de állományuk és technikai apparátusuk jelenlegi lehetőségeik végére ért, bizonyos dolgokat félre kellett tenniük. Kéri, hogy a csoportfőnökség szenteljen nagyobb figyelmet munkájuknak, mivel integrálódásuk csak részben történt meg. Segítséget várnak ebben.

Csökken az általuk készített információk mennyisége, ez részben szelektálás, részben kapacitáshiány kérdése is. Az érkezett éves 22.000 anyagból a felét fejtették meg. Osztályukat már temetni kezdték, mivel fejlett technikával állnak szemben. Eredményeik fokozásához személyi /ezt már kaptak/ és technikai segítség kell.

További feladataik: jelenlegi információs források stabilizálása, fejtési munka hatékonyságának javítása. Tovább kívánnak lépni a kisebb NATO országok felé, ezek anyagainál jó a hasznosíthatóság.

Horváth elvtárs: reálisnak tartja a 3. osztállyal, ill. a csoportfőnökség egészével kapcsolatos értékelést. A maguk szempontjából jó évnek tartja 1987-et. Előreléptek vatikáni vonalon; hálózati fejlesztés terén ugrásról beszélhet az NSZK tekintetében s a NATO vonalon is eredményes volt a hálózatépítés és információs munka.

Osztályukon hiányzik a 40-50 évesek korosztálya, de a 20-30 évesek fokozatosan megfelelnek a követelményeknek. Ez évben várhatóan többen kiesnek a hazai központi munkából /kihelyezések/. Az ügynökség egy része kiöregedett, pótlásuk folyik, de az eredményéhez türelemre van szükség.

Az osztály öntevékenyen dolgozik, növekszik az érzékenység gazdaságpolitikai információszerzés iránt. Az operatív munka külső feltételei nem javultak, fokozódott az elhárítási tevékenység Nyugat-Európa országaiban.

Aramvonalasítani kell kisebb szakmai egységeket az elvégzendő feladatoknak megfelelően. Ez érvényes a rezidenturákra is, irányításukra is. Ki kell munkálni a személyi állomány "versenyeztetésének" feltételeit. Szükséges a főirányok koncepciójának újra-gondolása, ami nem feltétlenül jelent változtatást.

A jövőbeni munkát illetően figyelembe kell venni, hogy változások várhatóak a Vatikán Keleti-politikájában. Ausztriában is fontos változásokra kerülhet, ill. került sor: csatlakozási szándék a Közös Piachoz; az ellenünk irányuló speciális szolgálati munka "albérlokkénti" felvállalása; COCOM-lista alapján kereskedelmi korlátozások bevezetése.

Operatív akcióink NSZK-ra történő kiterjesztése helyes törekvés, természetesen felelősségteljes szervező munkát igényel.

Az NSZK-ból "üzenetnek" állami vezetésünknek, hirszerző szolgálatunk munkájának blokkolására törekednek, s úgy látja, a politikai vezetés "vevő" erre. NATO vonalon is "lopakodó" módon kell a munkát végezniük, jóllehet bebizonyosodott, hogy az állambiztonsági munka nincs közvetlen kihatással /bukás esetén sem/ a politikai kapcsolatokra.

Az állomány anyagi elismerésében az eddiginél lényegesen nagyobb differenciálás szükséges, ráadásul ezen, az eddigi arányokon a bruttósitás rontott. A plusz munka elismerésére fel kellene használni a megmaradt bérkeretet. Lényegesen emelni kell a beszerzések anyagi elismerését.

Balázs elvtárs: egyetért a munkájuk értékeléséről mondottakkal. A csoportfőnökség többi osztályához hasonlóan, nekik sem sikerült beépülniük döntéshozatali központokba. Változatlanul vannak ígéretes ügyeik, de a siker természetesen nem garantált.

A magyar belső helyzet alakulása hatott az ellenséges speciális szolgálatok megközelítési érveire. Így a romló gazdasági helyzet növelte reményeiket állampolgáraink megnyerhetőségét illetően, s anyagi előnyök ígéretésére törekednek. Információink szerint ez hat, s ezzel számolni kell védelmi feladatainknál. Erősödtek a megnyerésre törekvéseknél az ideológiai elemekre történő hivatkozások /közös érdekek, célok hangoztatása/. S végül igyekeznek aggodást kelteni helyzetünket, kilátásainkat illetően, s ezt kihasználni.

A speciális szolgálatok hirigényeiben nőtt a hazánk és a szocialista országok belső helyzete, gazdasági "talponmaradásuk" iránti érdeklődés.

Veszélyeket rejt magában, hogy titkos munkatársaink nem érzékelik időben a tanulmányozásukra irányuló finomabb módszereket, s csak a kapott együttműködési "ajánlat" nyomán válik utólagosan világossá a folyamat. Erre fel kell készíteni őket, magunknak is számolni kell ezzel.

Az ügynökség mellett fokozottabban kell kihasználni az operatív technika nyújtotta lehetőségeket. E tekintetben az elmúlt év nagyon hasznos volt. A feladat, az igény maga után huzta a 4-es osztály erre irányuló munkáját. E módszer torzításmentes információszerzést tesz lehetővé s pl. a BND esetében az ilyen uton szerzett információk kerültek tulsúlyba.

Az osztály információs munkáját illetően van szubjektív oka is /az elemző munka hiányosságai/ a minőségi mutatók alacsony voltának. Az információk nagy száma ellenére mégis kevés ez a mennyiség a

- 15 -

szükségeshez képest. Továbbra is várják az "apró", de mégis fontos jelzéseket.

- - - -

Bogye elvtárs: zárszavában megállapította, hogy - miként arra Harangozó elvtárs is utalt eredményeinkről szólva - előreléptünk az állami hierarchiában, nagyobb odafigyelést, igényt tapasztalunk felső szintről. Nincs mindenkinek módjában látni a visszajelzéseket, s ezért célszerű lenne azokat az érintett osztályoknak tovább jelezni.

Munkánkkal szolgálni tudtuk pártunk politikáját, kellő rugalmassággal tudtunk alkalmazkodni a változó igényekhez. Ehhez nem kellett parancs, hiriény, az állomány öntevékenyen hajtotta végre az alkalmazkodást.

Pozitív körülmény, hogy a vezetői állomány gondolkodásmódja, értékrendje egységes.

A végzett munkát illetően vannak gondok, hiányosságok, s ez a hozzászólásokból is kitűnt.

Jövőbeni feladataink világosak: szükség van további minőségi javulásra, a hatékonyság növelésére, a döntéshozatali központokba történő hálózati beépülésre. A teljesítmény-növekedés összefügg a személyi feltételek javulásával, a követelményrendszer hatásosságával.

A személyzeti és kádermunkát illetően az eddigi parancsok érvényesek: a parancsnok felelős a személyzeti döntésekért, így a mozgástervekben hozott elhatározásokért.

A főirányok témáját illetően kérdéses Ausztria javasolt kiemelt jellege, nem tartja megalapozottnak e felvetést. Meg kell vitatni a témakört. Kétségtelen Nyugat-Európa fontossága, ezen belül az NSZK-é. E kérdéskörben a párt és az állam igénye a mérvadó.

Tudományos-műszaki vonalon a vezetés elé terjesztik azt a javaslatot, amely e tevékenység fokozásához szükséges további erőkre és eszközökre vonatkozik.

Egyetért a teljesítmény anyagi ösztönzésének nagyobb mérvű fokozásával. Ahol indokolt, többszöri jutalmazást is elképzelhetőnek tart. A beszervezések esetén, a korábbi elvnek megfelelően a hálózati személy produktumának függvényében kell meghatározni a jutalmakat. Meg kell vizsgálni az 1980 óta beszervezett külföldi hálózati személyeket abból a szempontból, hogy jelenleg kik tagjai a működő hálózatnak.

Egyetért azzal a megállapítással, amelyik a brüsszeli rezidentúra jó munkáját is kiemelte.

Fontosnak tartja az információkkal, értékükkel kapcsolatos visszajelzést, mely segít abban, hogy a hirszerző tisztek maguk is értékelni tudják elsődlegesen a megszerzett információkat.

Miután várhatóan egyre nehezebb lesz diplomata fedésű hirszerző pozíciókat megőrizni, jobban "kézbe" kell venni a titkos munkatársakat. Oda kell figyelni, ha nem is könnyű, kiválasztásukra. Csak ott legyen társadalmi rezidentúra, ahol azt mi akarjuk. Foglalkozni kell az újságíró kategóriával, ehhez lehetne igazítani a 3-as osztály vagy a B. Ö. Alosztály strukturáját.

A személyzeti munkával kapcsolatos kritikai megjegyzésekkel kapcsolatosan látni kell, hogy sok kérdésben nincs illetékességünk, csak felső jóváhagyásra cselekedhetünk. Így még nincs parancs az utlevélrendelet belügyi szabályozásait, a magánkiutazásokat illetően. Egy ilyen saját szabályozásnál figyelembe kell venni a külügyi rendelkezéseket is pl. a diplomata utlevél felhasználására. E kérdésben elsődleges szempont a biztonság és a konspiráció.

Törekedni kell a 12-es osztály teljes integrálására.

A Műszaki Fejlesztési Bizottság állást foglalt számítógép-ellátásuk jelentős javítására. Kiépítés alatt áll információ-továbbító gépi rendszerük a 6-os osztály felé.

MAINZ fn. hálózati személy esetében munkájának értékelésénél nem minősíthető felhasználásnak, értékitéletnek az a körülmény, hogy anyagainak egy része közvetlen átadásra kerül a szovjet társszervnek.

A hírszerző tisztek esetében fontos szempont az ellenséges speciális szolgálatokkal szembeni védelmezésük, vigyázni kell azonban, hogy ez ne keltse általunk történő ellenőrzésük látszatát.

Köszöni az elvtársak aktivitását, észrevételeit.

Budapest, 1988. március 4.

Győrky Rudolf r. alezredes
Törzs Ö. Alosztály mb. vezetője

Készült: 1 pl-ban/17 lapon
Sokszorosítva: 6' példányban
Kapják: Elosztó szerint
Készítette: GyR/ME-né

III. OSZTÁLY

Minősítés törölve!

2005. évi III. tv. 2 §(1) beš.
sz. rend. alapján

218-18/41/88

2014. MAJ 05.

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

K I V O N A T

"Balogh" fn. tmb. 1982. március 25-i jelentéséből

Tárgy:

Testvérhugom 35 éve Belgiumban él ott ment férjhez.
1947-ben kitelepítve.

Hugom mint takarítónő dolgozott. Jelenleg odahaza van,

férje Generálban Rixensártól 5 km-re dolgozik, mint gyár-
részleg vezető, ahol linoleum és padlószőnyeget gyárta-
nak. A gyár amerikai részvénytársaság, egy éve egy Holland
gyáros vette meg a gyárat.

A hugomnak van egy lánya, Santál nevű, 1956-ban született
Rixensártban, 1974-ben férjhez ment nevű
egyénhez, aki mint belga katonatiszt van állományban, fő-
törzsermesteri rendfokozatban. Németországban teljesített
szolgálatot a NÁTON belül. Állomáshelye Eishirchen, a
Belga határtól kb 120 km-re. Egyik látogatásom alkalmá-
val Belgiumból hazatérőben megkerestük Eishirchenben,
ott tartózkodásunk alkalmával elvitt minket, megmutatni,
hogy ő hol teljesít szolgálatot. A városon kívül kb 2 km-re
egy erdőségben, be nem mentünk, kb 15 méterre egy Belga
lokátoros egység teljesített ott szolgálatot. volt
ennek az egység a parancsnoka. Egy másik alkalommal el-
vitt a tiszti-klubba és megvendégelt minket. Laktanya is
tartozott a klub mellett.

1981-ben újból kint jártam a feleségemmel és az egyik
fiammal. Október táján, mikor a hugomhoz értünk, akkor
tudtam meg, hogy már nem Eishirchenben teljesít
szolgálatot, hanem Brüsszelben a központban. Ő akkor a
tengerparton nyaralt, ahová mi elmentünk a hugomékkal és
vendégei voltunk 3 napig. Ott említette a hugomon keresztül,
hogy Brüsszelben irodában dolgozik, a parancsnoka ezredesi
rangban van és említette, hogy minden vágya az volna, hogy
hozzánk látogatóba eljönne, majd megemlíti a parancsnoká-
nak.

Kb 2 hete kaptam egy levelet a hugomtól, amiben közli, hogy sajnós - nem tud eljönni, sem a felesége, mert titkos katonai iratokkal dolgozókés ezért nem engedik. - franciául beszél és keveset németül. Beszélgetésünk során kifejtette, egy esetleges háboru esetén a szovjetek fölényben lennének a NÁTO hatalmával szemben. Magyarokról elismerően nyilatkozik, tiszteli őket egyrészt azért is, mivel az anyósa magyar. Ugy tudnám jellemezni, művelt ember

szüleinek van a francia határ mellett egy kávéháza, de a szülők külön vannak

nem igen tartja velük a kapcsolatot.

Ha írok a hugomnak, akkor a levél végén szoktam őket üdvözölni. A brüsszeli lakás címét meg tudom a hugomtól, részemről a kapcsolatfelvételnek nincsen akadálya.

"Balogh" sk.

A kivonat hiteles: *Au.*
Veszprém, 1985. július 22.

Nytsz: 13-764/85.
Készült: 1 pld.
Kapja: 1 pld. III/I-3.o. Bpest

Minőségítés törölve!

2003. évi III. tv. 2§(1) bet.
sz. rend. alapján

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3. Osztály

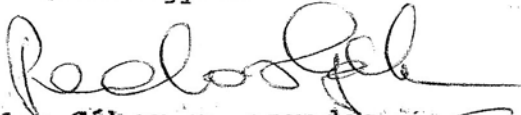
2014. máj. 03.

SZIGORUAN TITKOS!

67-58-382/85.

aláírás

Jóváhagyom:

Pados Gábor r. ezredes
csoportfőnök-helyettes

Va/24.

Tárgy: KOBLER személyes
megismerésére

J A V A S L A T
Budapest, 1985. július 23.

Javasoljuk KOBLER fn. 30 éves, belga hivatásos katona, a NATO brüsszeli központjának tiszthelyettese személyes megismerését.

KOBLER a brüsszeli hirszerző rezidentura jelzése alapján került látókörrünkbe. A távirati értesítés szerint feleségével két hétre utaznak Magyarországa, feleségének Révfülöpön élő nagybátyjához.

Ellenőrző tevékenységünk során megállapítottuk, hogy a Révfülöpön élő rokona a Veszprém megyei RFK III/3-as osztályának BALOG ISTVÁN fn. tmt-je. 1985. július 11-én Rácz László r.fhdgy. elvtárrsal BALOG ISTVÁN-t Tapolcán közös beszámoltatásban, eligazításban részesítettük.

Ennek során megtudtuk, hogy KOBLER néhány évvel ezelőtt hadműveleti lokátorosként az NSZK-ban teljesített szolgálatot. Innen rendelték haza.

jelenleg az everei központ egyik ezredese mellett teljesít szolgálatot.

Hazarendelése miatt sértődöttséget érez és megbecsültségének jelenlegi fokánál jóval többre érzi predestinálva magát. Korábbi életmódjából adódóan /valamint viszonylag szerény fizetése miatt/ sok adósságuk volt, és van is. Ezek kiegyenlítésében KOBLER apósáék segítettek. KOBLER felesége időnként fogad löversenyen, ami szintén növeli adósságaikat.

AZ ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVELTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

Felesége a KOBLER apósa által vezetett gyárban dolgozik adminisztrátorként.
Két gyermekük van, akiket többnyire a feleség szülei nevelnek.

KOBLER foglalkozása, állása, életvitele indokolja a személyével való foglalkozás célszerűségét.

BALOG ISTVÁN nyugdíjas Révfülöpön fizető vendégszobák kiadásával egészíti ki jövedelmét. 1985 július 30-á. KOBLER-ékkal együtt indul egyhetes belgiumi rokonlátogatásra.

KOBLER-ék ittartózkodására és a kiutazásra vonatkozóan operatív szempontjainknak megfelelően eligazítottuk BALOG ISTVÁN-t.

BALOG ISTVÁN képességei, eddigi tapasztalatai és operatív munkája alapján célravezetőbb KOBLER tanulmányozását a természetes körülmények felhasználásával hirszerzőtísz bevonásával személyesen végrehajtani.

A személyes megismerést Dunai Gábor r.hdgy. elvtárs hajtja végre KOROM GÁBOR fedőnéven.

Az akció végrehajtásának idejére 1985. július 26. - 28. között balatoni hétvégezés legendájával Dunai elvtárs feleségével szobát foglal BALOG ISTVÁN révfülöpi penziójában.

A személyes megismerés célja.

Megállapítani:

- a célszemély politikai beállítottságát, mentalitását, elkötelezettségét.
- emberi tulajdonságait, gondolkodásmódját, életvitelét, szenvedélyeit.
- véleményét magyarországi tapasztalatairól, benyomásairól.

A személyes megismerés során szerzett tapasztalatok függvényében döntünk, azaz dolgozzuk ki a további feldolgozásra vonatkozó javaslatot.

Dunai Gábor
Dunai Gábor r.hdgy.

Javaslat
Szabó Béla
Szabó Béla r. alezredes
alosztályvezető

Rozsák

Készült: 1 pld. 2 lap
Készítette: DG/VeI
Nytsz.: 588-293/85

Az értekezéssel és a javaslatokkal egyetértetek.

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3. Osztály

SZIGORUAN TITKOS!

Röczi-8/21
ho

67-58-382/7/85.

Mindössze törölve!

2005. évi. III. tv. 29.(1) bek.
sz. rend. alapján

Tárgy: KOBLER személyes megismerése.

2014. MÁJ 03.

aláírás

J E L E N T É S

Budapest, 1985. augusztus 08.

Jelentem, hogy 1985. július 26 és 28. között a jóváhagyott javaslatban foglaltak szerint hazai bázison végrehajtottam KOBLER fn. belga katona NATO tiszthelyettes személyes megismerését.

Az akció végrehajtásához az a körülmény biztosított kedvező lehetőséget, hogy KOBLER családjával 1985. július 12-től augusztus 2-ig felesége Révfülöpön élő nagybátyjánál nyaralt. A vendéglátó rokon a veszprém megyei RFK III/3-as osztályának BALOG ISTVÁN fn. titkosmunkatársa, aki vállalkozott rá, hogy a személyes megismerést elősegítendő, mint feleségével hétvégézni hozzálátogató régi ismerőst, bemutat KOBLER-nak.

Az akció során az alábbi ismeretek birtokába jutottunk.

KOBLER politikai arculata:

Politikai hovatartozását illetően megállapítottam, hogy ő maga sincs tisztában azzal, hogy elkötelezett-e vagy sem. Mint mondta, a politika /legyen az köznapi vagy un. "nagy politika"/ csak annyiban érdekli, amennyiben az saját körülményeire befolyással van. Annak ellenére, hogy katona olyan átfogó kérdések, mint pl. euro-rakéta telepítés vagy országának részvétele az űrfegyverkezési programban számára csak abban a tekintetben releváns amennyiben ezek saját előmenetelét érintik.

Fejtegetéseiből kitűnik, hogy ösztönös egzisztencialista. Önmaga ébredt rá olyan összefüggésekre amelyek ma a polgári filozófia, ideológia sarkallatos kérdései, mint pl.

az egyén döntéskényszere a társadalomban, a hangyák életéhez hasonló elszigeteltsége és elidegenedése, valamint a viszonylagos megcsömörülés és a társadalomban élők kiszolgáltatottsága.

személyiség jegyei:

Feleségével harmonikusan élnek, gyermekeiket szeretik. Elmondása szerint jelenlegi beosztásában jól érzi magát, amit ő irodai, sok papírmunkával járó foglalkozásként jellemzett. Ennek azonban ellentmond, hogy nagy szeretettel és vágyakozással beszélt NSZK-beli tartózkodásáról. Terveit illetően pedig kifejezte reményeit, hogy egy-két éven belül esetleg ismét külföldi állomáshelyre vezénylik.

Anyagi helyzete:

Anyagi helyzetüket jónak minősítette /havi együttes bevételük 65-70.000 Bfr/, ami azonban ismereteink szerint nem több a belga átlag keresetnél. /BALOG ISTVÁN és családja szerint ez az anyagi kiegyensúlyozottság a korábbiakban nem állt fenn

Viszonyulása Magyarországhoz:

Magyarországról egyértelműen jó, pozitív benyomásai vannak. Meglepte őt, az itt tapasztalt jólét, árubőség és prosperitás. Szeretne máskor is eljönni Magyarországra, amire magyar-szálas felesége révén van lehetőség. Annak ellenére, hogy elmondása szerint szolgálati helyének szenzitív jellege miatt az engedélyezési procedura hosszas, és bonyolult.

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNELMI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

Operatív tartalmu ismeretek:

KOBLER ma a NATO-nak a Brüsszel Evere kerületében elhelyezkedő központjának hadműveleti osztályán dolgozik, a belga légierő tiszthelyetteseként.

Korábban elvégzett egy 5 éves főiskolának megfelelő katonai iskolát. Ahhoz, hogy tsitz legyen további 3 éves kurzuson kellett volna részt venni, amit az ő állítása szerint családja miatt nem vállalt, a valóságban életvitele miatt nem nyílt rá lehetősége, 3 évig szolgált az NSZK-ban állomásozó Belga légierőnél, ahol a rakéták lokációs célrairányítását tervező csoport vezetője volt.

Jelenlegi munkájáról annyit tudtam meg, hogy a légierő logisztikájával /hátszögai utánpótlási vonalak kiépítése, biztosítása, harcerővel való ellátása/ kapcsolatos. Hogy megértsem munkája szépségét rajzokon mutatta be, hogy geometriát, matematikát, kombinatorikát alkalmazva miként végeznek szögszámításokat. A matematika iránti "teljes közömbösségem" vitte rá, hogy erről beszéljen, de rajzait végül összehajtotta és széttépte.

Kérdésekre válaszolva, /hogyan jöhetett katona létére szocialista országba/ elmondta, hogy az csak azért volt lehetséges, mert felesége nagybátyjához jöttek, de így is miniszteri engedélyre volt szükség. Kifejtette, hogy ezt azonban feleslegesnek tartja, hiszen a két világrendszernek ma szinte alig vannak már egymás előtt ismeretlen titkai, és ő semmiképpen sem sorolható e titkok hordozói közé.

Családjáról /és a hazai rokonokról/ számos felvételt készíttettem. Kérésemre megadta címét, hogy ezekből juttathassak nekik. Mikor azonban felvettem, hogy egy őszre tervezett nyugat-európai utazásom során küldeném a képeket el neki, a gesztust láthatóan megkönnyebbüléssel, jólesően köszönte meg.

Javaslat

- KOBLER feldolgozását, tanulmányozását ügyének egyértelmű célszerűsége miatt folytatjuk.
- Megszervezzük hazai kapcsolatainak ellenőrzését.
- BALOG ISTVÁN fn. tmt-t támogatjuk őszre tervezett belgiumi útjának realizálásában, operatív szempontjainknak megfelelően eligazítjuk a célszemély környezetének feltérképezésére.

- Brüsszeli hirszerző rezidenturánkat utasítjuk KOBLER konspirált külső KT-jának elkészítésére.

Értékelés:

A személyes megismerés során elértük a javaslatban kitűzött célokat. Az akció eredményes volt. A veszprém megyei RFK III/3-as osztálya BALOG ISTVÁN fn. hálózatának lelkiismeretes, operatív segítségnyújtása elősegítette az akció sikeres végrehajtását.

Az akció ideje alatt dekonspirációra utaló jelet nem tapasztaltam.
Az akciót KOROM GÁBOR fedőnéven középiskolai tanárként feleségem társaságában hajtottam végre.
A személyes megismerés során 6200 Ft operatív költség keletkezett.

Kérem a jelentésben foglaltak jóváhagyását, valamint a fenti összeg elszámolásának engedélyezését.

Dunai Gábor r. hdgy.

Készült: 1 pl. 4 lap
Készítette: DG/Wné
Nytsz: 326/85

67-58-382/9/85

Minőségítés törölve!
2009. évi 11. tv. 22.§(1)ke
sz. rend. alapján

2014 MAJ 03.

Engedélyezem:

Kocsis Kálmán
Dr. Kocsis Kálmán r. őrnagy
osztályvezető

.....
aláírás

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

Tárgy: KOBLER ügye.

J A V A S L A T

Budapest, 1985. szeptember 10.

Javaslom a mellékletben szereplő levelet /és fényképeket/
francia nyelven, írógéppel írva, Kölnből postára adva KOB-
LER fn. célszemélyünknek megküldeni.

KOBLER hazai bázisu személyes megismerését 1985. nyarán
hajtottuk végre. Az akció során megállapítást nyert, hogy
a célszemély a NATO EVERE-i központjában dolgozik, könnyen
oldódó, pragmatista, egzisztencialista

Nem zárkozott el a fedéssel kialakított kapcsolat létesítése
elől.

Hálózati uton nyert információ szerint a személyes megisme-
rést követően pozitív véleménye alakult ki az akcióban részt-
vevőkről, kedvezően fogadta az új ismeretséget.

Ezen levéllel biztosítjuk a kialakított kapcsolat tudati
szinten tartását, felmérjük, hogy hajlandó e harmadik or-
szágos találkozóra, tájékozódunk jövő nyári beutazási szán-
dékának megvalósíthatóságáról.

Kérem a javaslatban foglaltak végrehajtásának engedélyezését.

Egyetérttek.
Szabó Béla
Szabó Béla r. alezredes
alosztályvezető

Dunai Gábor
Dunai Gábor r. hdgy.
főop. beo.

B

Köln, 25. 09. 1985.

Kedves Barátom

Remélem, hogy Magyarországon jól éreztétek magatokat, és szerencsésen megérkeztetek a hosszú ut után haza.

számunkra nagyon kellemes emlék az a néhány nap amit Révfülöpön töltöttünk veletek.

Erre bizonyíték ez a néhány fénykép is, melyekkel talán nektek is könnyebb lesz felidézni az idej vakációt.

Most éppen Németországban vagyok egy barátomnál látogatásban. Nagyon sűrű a programom, ezért is nem jeleztem előre ittlétem. Viszont tavasszal várhatólag megint nyugat-európába látogatok egy megbeszélésre. Ha meg tudnád oldani, hogy találkozunk akkor értesítenélek.

Igazán jó lenne beszélgetni, felidézni a magyarországi élményeket.

Ha ez nem sikerülne, remélhetőleg nyáron megint el tudtok jönni a Balatonhoz, és ott kipótoljuk.

Természetesen e levelet nem én fordítottam franciára, bár el kezdtem tanulni és így legközelebb már beszélgetni is jobban tudunk majd.

Mivel a lakáscserém még nem fejeződött be ezért esetleges válaszodat Pista bácsiékhoz küldd.

Családodat is üdvözölve kívánok nektek minden jót:

Gábor Korom

Az ÁLLAMTITKARSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVELTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3. Osztály

Az ügyet a rojjet el-ka
ismertetés. Megismerését
menyében tudnak konkrét
tan segítsé a tanulmá
nyorásban. *R. 11/4*
SZIGORUAN TITKOS

67-58-382/12/85

68.

Minősítés törölve!

2003. évi III. tv. 28(1) per
sz. rend. alapján

2014. MAJ 03.

Tárgy: KOBLER ügye

aláírás

F E L J E G Y Z É S
Budapest, 1985. október 30.

Jelentem, hogy KOBLER a NATO evere-i központjának tisztje 1985. tavaszán a brüsszeli hirszerző rezidentura jelzése alapján került látóköreinkbe .

Nevezett családjával 1985. augusztusában Magyarországon nyaralt Révfülöpön, felesége nagybátyjájáéknál. Személyes megismerését ezen beutazásakor hajtottuk végre.

Megállapítottuk, hogy a célszemélyről a korábban rendelkezésre álló adataink a valóságnak megfelelnek, és azokat az alábbiakkal egészítettük ki. Nevezett a NATO evere-i központjában a logisztikai hadműveleti területtel foglalkozik. Ottani egzisztenciája pillanatnyilag stabil, felfelé ivelése várható.

Az ezt megelőző években Zaire-ban, valamint az NSZK-ban állomásozó belga csapatoknál teljesített szolgálatot.

Magyarországi kapcsolattartását hálózati uton ellenőrizzük.

Lakókörnyezetének konspirált külső környezettanulmányozása jelenleg van folyamatban. Törekszünk a folyamatos kapcsolattartás biztosítására.

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNELMI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratból készült anonimizált másolat.

Javaslat:

Javaslom, hogy KOBLER személyének további feldolgozását a Szovjet társszervvel közösen hajtsuk végre. Várható beutazásait, valamint magyarországi kapcsolattartását osztályunk ellenőrizze. Külső körülményeinek, életvitelének, a megszerzett vagy rendelkezésre álló adatoknak az ellenőrzését a Szovjet Allambiztonsági Szervek hajtsák végre.

A konkrét és az általános operatív helyzet, valamint KOBLER ügye alakulásának függvényében a realizálást a két hirszerző szolgálat közösen hajtsa végre.

Dunai Gábor

Dunai Gábor r. hdgy.
főop. beo.

Készült: 1 pl. 2 lap.
Készítette: DG/Sné
Nytsz: 588-406/85.

Minősítés törölve!

203. pn. III. tv. 2 § 1) bek.
sz. rend. alapján

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3. Osztály

2014 MAJ 03.

SZIGORUAN TITKOS!

100

67-58-2/25/86

aláírás

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

Tárgy: KOBLER fn. célszemély
ügye

Dr. SZEGVÁRI FERENC r. alezredes Elvtársnak!
Veszprém megyei RFK Állambiztonsági helyettese.

V E S Z P R É M

Kedves Szegvári Elvtárs!

Köszönetet mondunk KOBLER fn. célszemélyünk feldolgozásához nyújtott segítségükért, és kérjük, hogy operatív lehetőségeik függvényében továbbra is járuljanak hozzá ügyfejlesztő munkánk eredményessé tételéhez.

Tájékoztatásukra közöljük, hogy információink szerint -, amelyet az Önök III/3-as osztályának BALOG ISTVÁN fn. tmb.-je is megerősített - KOBLER ez év nyarán is beutazik családjával.

Magyarországi tartózkodásának idejére részletes és Önökkel koordinált akciótervet dolgozunk ki, melynek célja a célszemély ügyének a realizálás irányába történő előmozdítása lesz.

A tervezett operatív kombináció egyik elemének végrehajtásához szükséges lenne BALOG ISTVÁN fn. tmt. István keresznevű fiának a titkos együttműködésbe történő bevonására.

Kérjük Állambiztonsági helyettes elvtársat vizsgáltassa meg a fenti személy beszerzésének lehetőségét és egyidejűleg tolmácsolja köszönetünket a KOBLER ügyében ezidáig segítséget nyújtott beosztottjai felé is.

Budapest, 1986. május 7.

Elvtársi üdvözléssel:

Készült: 2 pl. 1 lap.
Készítette: DG/Sné
Nytsz: 588-11/86.

Lelovics Ottó r. alezredes
mb. osztályvezető

67-58-.....44/145...../88.

Minősítés törölve!
2003. évi III. tv. 25(1) be-
sz. rend. alapján

2014. MAJ 03.

Engedélyezem:

Dr. Horváth Tamás r. őrnagy
osztályvezető

aláírás

Tárgy: KOBLER ügyében

J A V A S L A T
Budapest, 1988. október 26.

Javasoljuk KOBLER fn. belga állampolgárságu és nemzetiségü, NATO katona dossziéját irattározni és kutató nyilvántartásba venni.

KOBLER-t 1985-ben vontuk feldolgozás alá, és beutazása alkalmával végrehajtottuk személyes megismerését. 1986. évi beutazása idejére terveztük feldolgozását intenzifikálni és lépéseket tenni a realizálás irányába.

KOBLER a beutazását követő évben kirugták, családját elhagyta.

a NATO-tól

Hírszerző lehetőségének megszűnése, valamint személyiségében beállott változás miatt további feldolgozása indokolatlan.

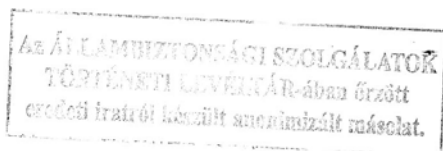
Kérem a javaslatban foglaltak engedélyezését.

Dunai Gábor r.fhdgy.

Egyetértek:

Tápi Lajos r. őrnagy
alosztályvezető

Készült: 1 pld. 1 lap
Készítette: DG/VI
Nytsz.:

67-58-234/84

Jövähagyom:

Kiss Oszkár r. ezredes
osztályvezető

Minősítés törölve!

2003. en. III. t. 28. (1) bet.
sz. rend. alapján

2014. MAJ 03.

aláírás

Tárgy:

J A V A S L A T
Budapest, 1984. február 21.

Látóköörünkbe került

magyar állampolgár a MKKE
adjunktusa. Nevezett kutatási területéhez ismereteir
szerint katonapolitikai, biztonságpolitikai kérdések
tartoznak. Jelenlegi tanszékvezetője
nevezettet szívesen kiküldené külföldi tanulmányuttra.

Lehetőségünk van a Svéd SIPRI béke kutató központba 1 főt
jelölni a stockholmi hirszerzőpont segítségével. Az
elsődleges adatok alapján személye a pályázati
feltételeknek megfelel. Osztályunk munkatervi feladatként
1 fő ösztöndíjast kíván ki küldeni Stockholmba a SIPRI-re
tippkutató- tanulmányozó és információszerző munka vég-
zésére. Ezért javaslom beszerzési céllal feldolgozás
alá vonni

A feldolgozó munka során fel kívánom mérni:

- szakmai alkalmasságát, felkészültségét a kutató munkára,
- személyi alkalmasságát az operatív munkára,
- politikai megbízhatóságát,
- beszervezhetőségét, a felhasználható beszerzési alapot,
- kinti és hazai kapcsolatkörét, a már meglévő hirszerző
lehetőségének behatárolása érdekében.

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti íratról készült anonimizált másolat.

Tervezett intézkedések:

- 1./ Közvetlen hozzátartozóinak ellenőrzése a BM nyilván tartásban.
Határidő: február 29.
- 2./ "KT" készítés kérése
Határidő: február 25.
- 3./ "K" ellenőrzés bevezetése állandó és ideiglenes lakhelyére 180 napra kapcsolatai tanulmányozására, ellenőrzésére.
Határidő: február 25.
- 4./ A munkahelyét tartó operatív tiszttel a kapcsolat felvétele a célszemély "H" ellenőrzése lehetőségének tisztázására, illetve annak megszervezése érdekében, személyi anyagának beszerzése.
Határidő: március 2.
- 5./ személyének ellenőrzésére a csoportfőnökségen belüli hálózati lehetőségek tisztázása, és bevonásuk a tanulmányozásba.
Határidő: március 2.
- 6./ D.M. baráti körének megállapítása, ellenőrzése a BM nyilván tartásaiban.
Határidő: folyamatos
- 7./ D.M. munkahelyi és lakástelefonjának megállapítása.
Határidő: március 10.
- 8./ Operatív helyzettől függően 3/a rendszabály bevezetése D.M. kapcsolatainak ellenőrzésére, illetve beszerzése esetén titoktartásának ellenőrzése.
Határidő: operatív helyzettől függően
- 9./ D.M.-ről beszerzett információk és bizalmas értesülések elemzése és értékelése, a további teendők meghatározása.
Határidő: március 31.

Zsoldos István r. fhggy.

Készült. 1 pld. 2 lap
Készítette: ZSI/BE
Nytsz.:

67-58-346/84.

Engedélyezem:

Kiss Oszkár
Kiss Oszkár f. ezredes
osztályvezető

Benkő st

- 1) A megismerés módja?
- 2) Ne az Angelikában.
- 3) Bejelentés meg!

1) Megismerés telefonon.

Hely: valójában ritka túrós helyen, vagy étteremben, espresszóban.
Érdeklődés, hogy bivalmian bizonyos témában beszéljen vele.
Részletesebbre való megismerésére
össztöndíj ügyél.

Tárgy: DERDÁK fn. jelölt személyes megismerésére

2.) Bejelentéssel az országunkra vonatkozóan, elengedő időt kell biztosítani alop. operatív felkészítésre.

3.) Védelem: jelölt ^{AVASLAI} elidőztetésből ^{1/2}
Budapest, 1984. május 3.
kell tudni a haladást a bizonyos
felkészítésre való felkészítésre.

DERDÁK fn. jelölt 1983. decemberében JOGÁSZ fn. titkosmunkatársunk jelzése alapján a stockholmi SIPRI Bék kutató Intézet ösztöndíjára jelölt személyként került látóköreinkbe.

Tanulmányozásának eddigi folyamatában sem szakmai felkészültsége, sem személyi tulajdonságai terén kizáró tényező nem merült fel.

Intenzív tanulmányozásának következő lépéseként célszerű személyes megismerésének végrehajtása.

A személyes megismerést Benkő János r. hdgy. elvtárs, mint BM dolgozó, az Angelika espresszóban hajtja végre.

Az akció célja a következő :

DERDÁK eddigi tanulmányozása során szerzett adatok ellenőrzése, együttműködési készségének, hirszerzési feladatok végrehajtására való alkalmasságának felmérése.

A beszélgetés alapját ösztöndíj pályázatának ténye határozza meg, irányát pedig hogy éreztessem vele az együttműködési készsége és a tanulmányutjának realizálhatósága közti egyenes arányt. A személyes megismerés során az alábbi témacsoportokat érintjük:

DERDÁK személyi és életkörülményeire vonatkozó kérdések.

Munkájáról, munkaköréről, távlati elképzeléseiről kialakult véleménye.

A szervünk megítélésére utaló jelekből, a beszélgetés során megnyilvánuló őszinteségétől függően felmérem a továbblépési lehetőséget, illetve kihasználom munkájának értékelésében mutatkozó reális elbizakodottságát, egészségesen törekvő alkatát.

A fentiek alapján javaslom a jelölt személyes megismerésének végrehajtását, és beszerzési céllal történő intenzív tanulmányozásának folytatását.

Benkő János

Benkő János r. hdgy.

Készült: 1 pld. 2 lap

Készítette : BJ/V-né

Nytsz.:

386/81/84

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3. osztály

SZIGORUAN TITKOS!

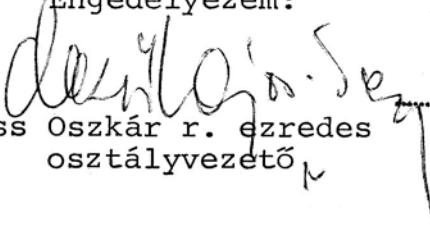
67-58-346/3/84

Minősítés törölve!

2003. évi. III. tv. 2 § (1) bek.
sz. rend. alapján

Engedélyezem:

2014. 04. 03.

Kiss Oszkár r. ezredes
osztályvezető

aláírás

Tárgy: BÉZI fn. jelölt beszer-
vezéséről

J E L E N T É S
Budapest, 1984. június 27.

Jelentem, hogy 1984. május 29-én az Atrium Hayet presszó-
jában végrehajtottam BÉZI fn. jelölt beszervezését.

BÉZI 1983. novemberében a stockholmi SIPRI Bőkekutató
Intézet ösztöndíjára alkalmas személyként JOGÁSZ fn.
titkosmunkatársunk jelzése alapján került látókörfé.

JOGÁSZ 1984. márciusában úgy tájékoztatta vonalunkat,
hogy BÉZI ösztöndíjkérelmét az egyetem elindította, és
az olyan stádiumban van, hogy 1984. július 1-től 1985.
július 1-ig esedékes.

Ezért a találkozó eredeti célja az eddigi tanulmányozás
során keletkezett adatok helyességének ellenőrzése, ki-
egészítése, valamint együttműködési készségének és a hir-
szerző feladatok végrehajtására való alkalmasságának fel-
mérése volt. A beszélgetés alapját eredetileg az ösztön-
díjból adódóan a Belügyminiszter Elvtárs tartós külszol-
gálatra utazó magyar állampolgárok felkészítésére vonat-
kozó utasítása képezte.

Ezen tervtől el kellett térnem, mivel JOGÁSZ fn. tm. tá-
jékoztatása pontatlan volt, az ösztöndíj lehetősége egyál-
talan nem konkretizálódott a találkozó idejére.

A módosított terv szerint lefolytatott találkozón a következőket állapítottam meg:

BÉZI személyére, életkörülményeire, eddigi munkájára, munkahelyére vonatkozó adataink helytállóak.

Politikai és általános műveltsége magas szintű. Érdeklődési területe a külpolitika, közelebbről az USA stratégiája a II. világháború után, a feltartóztatás doktrínája és következményei.

Az MKKE Nemzetközi Kapcsolatok tanszéke mellett előadásokat tart a BM Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem kiegészítő szakán is, amelyből adódóan a Belügyminisztériumban sok ismerőssel rendelkezik. Időnként meghívott előadóként különféle intézményekben tart külpolitikai témájú előadásokat.

Nyelvismerete francia és angol. Francia nyelven szakmai előadásokat vezet vietnami hallgatók számára.

Jelenlegi munkájával, munkahelyével elégedett, megállapodott ember. A külpolitikai kérdésekben érzi igazán otthon magát, ami a beszélgetés során is megnyilvánult, de a belpolitikában is járatos.

Véleménye szerint némely embernek sok munkahelyet kell kipróbálnia, amíg megtalálja a számára legtöbbet nyújtó hivatást.

Az ösztöndíjáról elmondta, hogy ezt a lehetőséget szeretné megragadni, mivel nyelvileg és tematikailag is legjobban megfelel számára.

Az ösztöndíjról JOGÁSZ fn. titkosmunkatárstól szerzett tudomást, aki BÉZI közvetlen főnöke. A pályázat módjáról nincs tudomása, eddig semmilyen konkrét lépést nem tett mivel az 1984. évi ösztöndíj kiírásai között nem szerepelt az intézet felhívása.

Közölte, hogy sem munkahelye, sem családja számára nem okoz problémát hosszabb idejű külföldi tartózkodása.

Miután a tartós kinttartózkodásának feltételei még nem adóttak, így az ide vonatkozó belügyminiszteri utasítás ismeretét csak fő pontjai szerint végeztem el.

Ennek során kijelentette, hogy adott esetben hajlandó lenne az állambiztonsági szolgálat munkáját segíteni, mivel ezt a társadalmunk számára hasznosnak itéli. Ezt a kijelentést későbbi visszakérdezésekre megerősítette.

A helyzetet úgy ítélt meg, hogy alkalmas BÉZI titkos operatív együttműködésbe történő bevonására hazafias alapon.

Körvonalaztam a titkosmunkatársainkkal szemben támasztott követelményeinket, elvárásainkat és nyomatékosan felhívtam figyelmét a konspiráció fontosságára, mivel kapcsolatunk témája államtitkot képez.

BÉZI kijelentette, hogy tudatában van annak, hogy az állambiztonsági szervek munkája szükségszerű, politikai szempontból fontos, így természetesnek tartja, hogy munkánkat segítse.

Együttműködési és titoktartási nyilatkozattól a hely jellege miatt eltekintettem, de egy későbbi időpontban szükségesnek tartom a beszerzés megerősítése, illetve a hivatalos jelleg fokozása céljából.

Felhívtam a figyelmét, hogy munkáját továbbra is felelősségteljesen lássa el, ne jelentsen mentséget számára, hogy az állambiztonsági szervekkel együttműködik.

BÉZI a fentieket tudomásul vette.

Igéretet tettem neki, hogy lehetőségeim szerint tájékozódón az ösztöndíj kérdésében és a következő alkalommal erről tájékoztatom.

A beszélgetés végén tisztáztuk a következő találkozó helyét, idejét, majd BÉZI megadta lakástelefonját én pedig a lll-299-es számot.

A találkozóköltség 110 Ft volt.

Értékelés:

BÉZI beszerzése a jelzett problémák ellenére sikeres volt. Széles külpolitikai ismereteivel, nyelvtudásával, vonalunk számára értékes tippkutató-tanulmányozó és információszerző munkát végezhet, amennyiben sikerül realizálni a svéd Békekutató Központ ösztöndíját.

Az együttműködésbe történő bevonásával hálózatunk tovább erősödött.

Kérem engedélyezni titkosmunkatársi minőségben való foglalkoztatását.

Benkő János

Benkő János r. hdgy.

Készült: 1 pld. 4 lap

Készítette: BJ/V-né

Nytsz.:

396/115/84

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3.osztály

SZIGORUAN TITKOS!

67-58346/2/84.

L. dossz.

Minősítés törölve!
2003. évi. III. tv. 25. (1) bek.
sz. rend. alapján

2014 MAJ 03.

[Signature]
aláírás

Tárgy: Találkozó

J E L E N T É S
Budapest, 1984. június 28.

Jelentem, hogy 1984. június 7-én találkoztam BÉZI fn. titkosmunkatárssal az Atrium Hayet presszójában.

A találkozó célja a beszerzés megerősítése, illetve az ösztöndíj kérdés tisztázása volt.

Ennek során elmondtam, hogy lehetőségeink csökkentek az intézet irányába, ami nem jelenti azok megszűnését.

BÉZI közölte, hogy a párizsi Sorbonne, illetve a londoni Stratégiai Kutató Intézet, illetve a New York-i Egyetem foglalkozik hasonló témákkal, mint amiben ő dolgozni szeretne.

Ezek közül számára reális lehetősége a londoni intézetnek, valamint a Sorbonne-nak van.

Megállapodtunk, hogy amennyiben nincs lehetőség a SIPRI Békekutató Intézet ösztöndíjára, úgy hajlandó más, a kutatási témájával kapcsolatos területen munkát végezni.

Igen

Elmondta, hogy érthetetlen számára miért nem töltötték be a "katonák" ezt az ösztöndíjas helyet Svédországban, ugyanis tudomása van arról, hogy az MNVK-2 Csoportfőnökség intenzív munkát végez ezen a területen az egyetemen is.

Honnan tudják?

Közölte, hogy 1984. június 26-29-ig szakmai látogatást tesznek a Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék tanárai a bécsi Diplomata Képző Iskolán.

Az intézettel szoros kapcsolatot alakított ki az MKKE, ami azt jelenti, hogy évente hallgatókat cserélnek egymás közt így is szélesítve a képzést.

Az intézet 1984-től új igazgatót kap, ami BÉZI szerint kihatással lesz az eddigi jó kapcsolataikra, mivel az új vezető nem szándékozik ezen kapcsolatokat erősíteni.

A jelenlegi útja alkalmával konkrét feladatokkal nem biztam meg, de felhívtam figyelmét, hogy szerezzen minél több ismerőst, akik elő tudják mozdítani az ösztöndíj elnyerését.

Megállapodtunk, hogy július 2-án vagy 3-án felhív, utána találkozunk.

Ekkor tervezem az együttműködési nyilatkozat és a titoktartási nyilatkozat személyes iratását BÉZI-vel, továbbá a bécsi utról történő beszámoltatását.

A találkozó költsége 130 Ft volt.

Benkő János r. hdgy.

Készült: 1 pld. 2 lap

Készítette: BJ/V-né

Nytsz.: 396/113/84

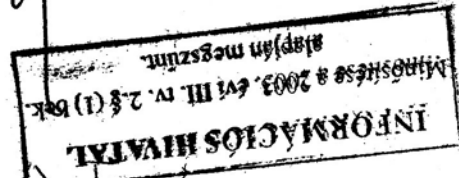
III/1-3. osztály

67-58-346/4/84.

Tárgy: BÉZI fu. TM.
képzésére

Engedélyezem; *dezsőlyuk*
Kiss Oszkár T. ezredes
osztályvezető

JAVASLAT

Budapest, 1984. július. 06.

BÉZI fu. titkosművelő a stockholmi
SIPRI Békakutató Központ által kiírt öntön-
díjjárártira alkalmas személyként került
látókörünkbe

Nevezett 1984. május 29-én az ATRIUM
HAYET pressójában hazafias alapon
szerveztük be, tippkutatás, tanulmányok
és információrend funkcióira.

Tekintettel arra, hogy BÉZI operatív képzésben
nem részesült ezért az alábbi tematika
szerint javasolom képzését végrehajtani:

I.

Alapvető ismerési ismeretek

Tervezett időtartam: 2-4 óra

- 1, A hírszerés helye és szerepe a szocialista államban
- 2, Az elleneséges hírszerés és ellátó szövet ellenintézkedések, tevékenysége, módszerei és eszközei, ezek felismerése, az ellenintézkedések védekezése.
- 3, Kószpirációs szűrésessége, legfontosabb szabályai

II.

Tippkutatás tanulmányozás munkája

Tervezett időtartam: 4-8 óra

- 1, A kiválóan teljesítő állambiznos elvei
- 2, A tippkutatás módszerei
- 3, A tippkutatás tanulmányozása, ellenőrzése
- 4, Éberség és kószpirációs a tippkutatás tanulmányozása és ellenőrzése során

III.

Információszűrés

Tervezett időtartam: 4-8 óra

- 1., Az információszerecs célja, módszerei
- 2., A „sötét” információszerecs
- 3., A „sötét” információszerecs módjai, alkotásosai területre
- 4., A „sötét” információszerecs alkalmazása a tippkutatás és tanácsadományok területén

A kéreplest 1984 augusztus 31. határidővel
Beudő János r. udgy eltdus kértje vege
a ZAFOS fn. „K” kérdésen

Beudő János r. udgy.

Késület : 1 pld. 3 lap

Készítette : BF

Ny. sz. : 396/118/84

67-58-222/85

Tárgy:Találkozó BÉZI fn. titkosmunkatárssal

J E L E N T É S

Budapest, 1985. március 11.

Jelentem, hogy 1985. március 08-án a Bástya-Tuborg étteremben találkoztam BÉZI fn. titkosmunkatársunkkal.

A beszélgetésünk során tájékoztattam a SIPRI Békekutató Intézetbe való kerülésének problémáiról, vagyis arról, hogy az Intézetbe kerüléshez nem rendelkezik megfelelő tudományos munkássággal.

BÉZI a fentieket tudomásul vette.

Közölte: Másodállásban elvállalta a Vasárnapi Hírek külpolitikai rovatának vezetését, ami anyagilag jól jövedelmez számára, de bizonyos esetekben nagy felelősséggel és nagy leterheltséggel jár.

A találkozó során több esetben az állambiztonsági munkát érintő kérdést hozott szóba, amelyekről különböző kapcsolatai révén szerzett tudomást. Felvetette például, hogy szerinte a Magyarok Világszövetségébe túlzottan direkt beavatkozást hajtanak végre a hirszerzés és az elhárítás részéről.

Véleményem szerint BÉZI pletykaszintű információk birtokában van szerveinknek a Világszövetségben végzett tevékenységéről, amelynek segítségével jóltájékozottnak akart előttem mutatkozni.

386/148/85

Összességében megállapítható, hogy BÉZI további foglalkoztatásának célszerűsége, az ösztöndíj lehetőségének megszűnése miatt nem áll fenn.

Mindezek figyelembevételével javaslom megvizsgálni esetleges kizárásának lehetőségét. IGEN!

Ezt az a találkozó után operatív úton szerzett információ is alátámasztja, miszerint BÉZI-t a közeljövőben az MSZMP KB apparátusába kívánják helyezni.

A találkozó költsége: 190. Ft. volt.

Benkő János
Benkő János r.hadnagy

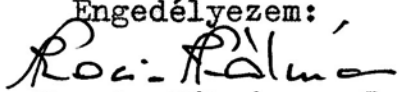
L.

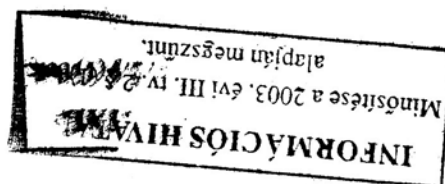
Készült: 1. péld., 2 lap

Készítette: BJ

Nytsz :

67-58-222/1185

Engedélyezem:

Dr. Kocsis Kálmán r. őrnagy
osztályvezető

Tárgy: BÉZI fn. TM. kizárására

J A V A S L A T
Budapest, 1985. október 9.

Javaslom BÉZI fn. titkosmunkatársunk hálózatunkból törté-
nő kizárását és Z-3701 számú B-I. dossziéjának irattárba
helyezését.

BÉZI-t 1984 május 29-én hazafias alapon, a magyar hirszer-
zés nevében, NATO elleni hirszerzőmunkára szerveztük be.

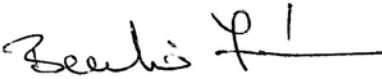
Nevezettet SIPRI Békekutató Intézet ösztöndijasaként kíván-
tuk foglalkoztatni.
Az ösztöndíj megszerzésére tett közös kísérleteink azonban
eredmény nélkül maradtak.

1985 nyaratól az MSZMP KB Központi apparátusába került.

Hirszerző lehetőségeinek megszűnése, valamint jelenlegi mun-
kahelye indokolttá teszi hálózatunkból történő kizárását.

A kizárás tényét a titkosmunkatárssal közöljük.

A fentiek alapján kérem a javaslat végrehajtását engedélyez-
ni.

Benkő János r. fhdgy.

Egyetérttek:

Szabó Béla r. alezredes
alosztályvezető

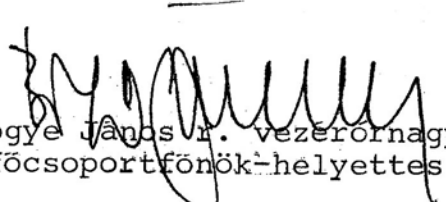
Készült: 1 pl. 1 lap.
Készítette: BJ/Sné
Nytsz: 386/648/85

G7-58 - 736 / 83

Minősítés törölve!
2003. évi III. tv. 2.§(1) bez.
sz. rend. alapján

Engedélyezem:

2014. MAJ 03.

Bogye János r. vezérőrnagy
főcsoportfőnök-helyettes

aláírás

Tárgy: VIDEOS fn. jelöl beszer-
vezésére

J A V A S L A T
Budapest, 1983. december 19.

Javaslom VIDEOS fn. magyar nemzetiségű és állampolgárságu Belgiumban élő /konzuli utleveles/ személy pressziós alapon titkos együttműködésbe történő bevonását, valamint foglalkoztatását.

A jelölt hálózati uton került az elhárítás látókörébe. Az alapinformáció ellenőrzése alkalmával az operatív feldolgozást végző osztály /III/II-1/ megállapította, hogy VIDEOS keresi a BM szervekkel a kapcsolatot az együttműködésre. Megállapítást nyert továbbá az is, hogy 1977-ben házasságot kötött belga állampolgárságu lakossal, akinek édesapja a NATO irányítása alá tartozó Eurocontrol részlegénél áll alkalmazásban.

AZ ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

A szóbanforgó szervezet tartja kézben és koordinálja a nyugat-európai polgári és katonai légiforgalmat, ellenőrzi a gépek mozgását, a légi közlekedés biztonságát a vonatkozó előírások betartását. Szerepe van a hadgyakorlatok légi biztosításának megszervezésénél, a feladatok kijelölésénél, a feladatok végrehajtásának ellenőrzésénél.

Az alkalmazottak összetétele többnemzetiségű, a tagállamok állampolgárainak köréből tevődnek ki. Az intézmény dolgozói bejáratosak a NATO központba, az egyes NATO objektumokba.

A tanulmányozó munka eredményeképpen az is megállapítást nyert, hogy VIDEOS elég rendszeresen jár Magyarországra, többnyire egyedül érkezik és Dunaujvárosban élő édesanyjánál szállásolja el magát.

A megszerzett adatok alapján született döntés a kapcsolatfelvételre, az információ valódiságának a megállapítására, a beszerzés célszerűségének eldöntésére és esetleges realizálására. A III/II-1-es a tanulmányozást végző osztály intézkedett a határfigyelés elrendelésére, valamint a kapcsolatfelvétel legendájának a kidolgozására.

VIDEOS 1983. december 10-én utazott be Magyarországra. Jóváhagyott terv alapján lépések történtek a jelölt felkeresésére és a kontaktus megteremtésére.

A kapcsolatfelvétel végül is nem a tervezett módon történt meg, miután VIDEOS-t a határnál alapos vámvizsgálat alá vetették. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy mintegy 300 000 Ft értékben video kazettákat, mono és video berendezéseket akart illegálisan az országba becsempészni. A vámbüntett elkövetése miatt eljárás alá vonták, az árut elkobozták, okmányait bevonták, ideglenes utlevélengetélyt tölthettek ki részére a dunaujvárosi kapitányságon való kötelező jelentkezés terhe mellett.

A bűncselekmény fennállása új megvilágításba helyezte az ügyet. A már ismert tények és a hálózati uton keletkezett információ valódisága esetén megteremtődött a beszerzés gyors módszerének realizálása, a bünvádi eljárás terhe lehetőségét adott VIDEOS alapos kikérdezésére, ezzel együtt a célszerűség felmérésére, az együttműködési készség motivációinak a megvizsgálására.

A büntett elkövetése alapján kialakult szituáció tekintetbe vételével kezdődött meg az ügy kivizsgálása, a válaszra váró kérdések tisztázása.

AZ ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

A kialakult helyzet jellegére való tekintettel, nevezetesen, hogy felmerült a NATO irányába megnyilvánuló közvetett lehetőség, továbbá, mert az ügy aspektusai elsősorban nem elhárítási területet érintenek, illetékességből osztályunk is bekapcsolódott a jelölt tanulmányozásába, a válaszra váró kérdések eldöntésére, célszerűség esetén pedig a beszerzés aktivizálására.

VIDEOS a meghallgatások alkalmával őszintén feltárta vám-büntettét. Bevallotta, hogy nem ez volt az első eset, ezt megelőzően 5 alkalommal követett el hasonló nagyságu büntettett. Az áru értékesítése illetve a deviza átváltására megfelelő személyek álltak rendelkezésére, akiknél az áru /keresett video berendezések, stb/ eladásból keletkező Ft összeget DM-re váltotta be. /A magyarországi devizaüzérek névsora mellékelve./ Az üzletből származó valutát Belgiumban legális uton váltotta át. Nyeresége kb 35-40000 USA dollárra tehető.

A bűncselekmény büntetőjogi következményének feltárásától kétségbe esett. Elmondta, már régen tervei között szerepel a BM szervekkel való kapcsolatba lépés, együttműködés, - közlése megerősíti információinkat - természetesen nem ilyen körülmények között. Megítélése szerint segítségünkre tudna lenni a jövőben, miután aposa támogatásával, a belga állampolgárság megszerzése után a NATO-t funkcionáltató intézmények egyikében /gépkocsivezető, irodai szolgálta, ki-segítő személyzet/ szeretne elhelyezkedni.

eu biz-
kot
adnia?

Mélyen sajnálja az esetet, de jelenlegi szűkös anyagi helyzetének alakulása tette szükségessé a magyar vámszabályok előírásainak a megsértését, deviza üzérkedés büntettének folyamatos elkövetését. A cselekménnyel járó büntett nagysága /4 hónap börtönbüntetés, 15-20 000 Ft pénzbírság/ hátrányosan érintené, kompromitálna belga felesége családjá előtt és távolléte miatt házasságában is zavar keletkezne.

huzott
?

Az esettel járó negatív következmény, valamint korábbi elhatározásából kiindulva felajánlotta szolgálatát a Magyar Népköztársaságnak, személy szerint a Belügyminiszter Elvtársnak/ mellékelve/.

Amennyiben büntetése végrehajtásától eltekintünk vállalja - a lehető legrövidebb időn belül felveszi a belga állampolgárságot /eddig a katonai szolgálat teljesítése miatt - korhatár 30 év - tanusított passzív magatartást.

- az állampolgárság megszerzése után aposa saját és baráti köre lehetőségének mobilizálásával lépéseket tenne a NATO fenntartását és működését biztosító intézmények egyikébe való elhelyezkedésre. Iskolai végzettsége, származása alapján állásvállalási kilátása a kisegítő kategória körére vonatkozna.

Apósától nyert felvilágosítás szerint - amennyiben biztonsági és szakmai oldalról a követelményeknek megfelel - az objektum őrzését vagy más biztonságot szavatoló egységnek a tagja lehet.

- Elhelyezkedésével várhatóan apósa bizalma is megerősödik irányába, az eddig megnyilvánuló zártsága - ami a munkáját illeti - feloldódik, módjában állna információkat szerezni az illetőt foglalkoztató intézményről, az intézményre vonatkozó szolgálati /katonai/ előírásokról stb.

A meghallgatások során őszintének mutatkozott, feltárta helyzetét, lehetőségeit, közlékenységét segíteni akarás motiválta, függetlenül a jelenlegi szorult helyzetétől. Apósát fasiszta beállítottságu személyként jellemezte, akinek példaképe a hitleri birodalom volt vezetői. Mindig rajongott a németekért, precizitásukért, fegyelmükért. Politikai állásfoglalásait nem kell titkolni környezetére előtt, mivel kollégái közül sokan vallanak hasonló nézeteket.

VIDEOS szerint apósa előtt is ismert illegális tevékenysége, többször is övta őt az ilyen jellegű cselekedettől. A jelölt megítélése szerint feleségének az apja jó családapa, magas keresettel /150000 Belga Fk. / rendelkezik, kiegyensúlyozottan él, különösebb szenvedélye nincs.

VIDEOS a róla szerzett benyomások értékelése alapján - egyszerű egyéniség, műveltségi szintje - iskolázottságának megfelelően - elég alacsony, de nagyon gyors észjárású, meglepően jól alkalmazkodott a nyugati életvitelhez. Kitűnően beszél franciául, privát uton angol és német nyelveket tanul. /Az előbbinél nyelvismerete előrehaladott./

Nincs tanult szakmája, érdeklődési körét a zenélés kötötte le. Huzamosabb ideig sehol sem dolgozott, állandó munkahelye nem volt. Nyaranta zenekarokkal Balatonon turnézott, zenélésből /gitár/ tartotta fenn magát.

Feleségét is a Balatonon ismerte meg 1974-ben. Az ismerkedés után levelezésük rendszeressé vált, a viszony közöttük fokozatosan elmélyült.

1977-ben a menyasszony jelölt szüleinek hozzájárulásával házasságot kötöttek. A házasságkötés megkötése után azonnal kérte kivándorlásának engedélyezését, amelyhez az illetékes hatóságok hozzájárultak.

Kezdetben - míg a francia nyelvet el nem sajátította - automatizálta kereste meg a kenyeret, később egy olasz

tulajdonban lévő belga szállítási vállalatnál helyezkedett el. A cég igazgatója

tudomása szerint jó kapcsolatokat tart fenn az olasz alvilággal. Munkahelyén elég jól keresett, de az igazgató manipulációinak következtében a vállalat csődbe került, az alkalmazottakat, így őt is elbocsájtották.

Jelenleg munkanélküli segélyből él. /28000 belga frank/. Felesége gyermeke nevelése mellett varrást vállal.

VIDEOS édesanyja Dunaujvárosban él, a vasmű dolgozója, a gyár könyvelési és számlázási osztályán dolgozik. Keresete a hazai viszonyokhoz képest jó. Kétszer ment férjhez, mindkét házassága megromlott. Családi állapota: elvált. Első férje 1956-ban disszidált, második férje családot gyűlölő ember volt.

A meghallgatások során VIDEOS többször is hangsúlyozta együttműködési szándékát, a haza iránti lojalitását, magyar voltát. Édesanyja nehéz helyzetétől eltekintve Magyarországon megélhetési lehetőségei biztosítottak voltak, kívándorlási kérelme elé sem gördítettek akadályt. Elkötelezettnek érzi magát hazája iránt, szerveinkkel szemben soha nem voltak fenntartásai. /két világrendszer közül azt vállalja, ahol felnőtt. Elítéli a rakétafegyverek felepitését, a nyugat által szított fegyverkezési hajszát.

Adottságai alapján hazáját kívánja szolgálni, ezért külön anyagi juttatást nem kér. Értékelése szerint meg fog felelni a várható szigorú ellenőrzési proceduráknak. Családjából senki sem volt tagja az MSZMP-nek. Apósa ismeri mostoha apjá reakciós beállítottságát. VIDEOS megnyilatkozásai alapján sem lehet rá nézve kedvezőtlen, vagy kompromitáló adatokat, tényeket feltárni. Apósa ígérete, baráti köreinek támogatása, belga állampolgárságának a megszerzése mind arra predesztinálnak, hogy a tervezett célkitűzés elérhető. Ha erre nincs lehetősége, nem mert volna említést tenni az együttműködésre vonatkozólag, félve az esetleges retorzióktól. /Magyarországi kitiltástól/.

Bevallása szerint a belga rendőrséggel, biztonsági szervekkel ezidáig még nem volt dolga.

VIDEOS-ra vonatkozó adatok, információk elemzése arra a következtetésre vezetnek, hogy a beszerzés célszerű. Az eredményes együttműködés feltételei a tervezett állás megszerzésével realizálható. A feltételezés szerint módjában áll elhelyezkedni olyan objektumban, amely kiszolgáló egységet képez, és a munka jellegéből adódóan részt vállal a NATO apparátus működésének a biztosításában.

Korábban már a szovjet baráti-szerv illetékes képviselői is felhívták a figyelmünket az ilyen és hasonló jellegű kategóriákra, akiknek esetleg áttételesen - beosztásukból adódóan - minden feltétel adott az osztály érdeklődésébe tartozó munka elvégzésére.

Az érintett kategória hasznos adatgyűjtést, informatív jellegű tevékenységet folytathat, felhívhatja figyelmünket operatív értékű eseményekre, jelenségekre, intézkedésekre /mozgósítás elrendelése, riadók stb./ és látókörbe hozhat olyan fajsúlyú személyeket, akiknek ezidáig nem volt módunk közelségébe jutni. Feltárhat kompromitálható, vagy már a beszerzési alapot biztosító tényezőket.

A felsoroltakon kívül tanulmányozást folytathat apósa irányába, pontosíthatja az Eurocontroll működési körét és célirányosságát, jellegét. Tájékozódhat munkaköréről, napi konkrét feladatairól. Távollétéből - amennyiben nem nőkapcsolat az indíték - következtetéseket vonhat le a katonai intézkedések elrendelésére, hadgyakorlatok, riadók stb. elrendelésére.

A rendelkezésünkre álló rövid idő /1983. 12. 10-étől/ alatt elvégzett feldolgozó munka eredményei alapján, tekintettel a bűncselekményre, megállapítottuk, hogy VIDEOS személyi tulajdonságai alapján alkalmas hirszerző feladatok elvégzésére, akkor ha a felvázolt tervek megvalósulnak. Ebben az esetben hirszerző lehetőségei megerősödnek, a vonalun-
kon eredményes munkát folytathat.

Az idő rovidsége miatt - hosszabb távollét gyanakvásra adna okot - VIDEOS beszerzését gyors módszerrel a már ismertett presszió alkalmazásával javasolom végrehajtani.

Az akciót Wágner Nándor r. fhdgy. és Mikola József r. hdgy. elvtársak /a III/II-1-es osztály beosztottja/ hajtják végre a Thermál szálló erre kijelölt helységében.

A meghívás módja adott, mivel a legutóbbi 1983. december 16-i találkozón megjelöltük az érintett találkozás helyét és időpontját.

Az akció fő célja a beszerzés megerősítése, miután együttműködési készségéről korábban már írásos nyilatkozatot tett.

A beszerzési beszélgetés első részében emlékeztetjük bűncselekményére, a büntett súlyosságára, az ilyenkor szokásos ítélet várható nagyságára. Közöljük, hogy az ügy kivizsgálása során megállapítottuk és javára irtuk őszinteségét mind a terhelő, mind a politikai jellegű feladatok feltárásában.

Értékeljük a miniszter elvtársnak címzett levelében leírtakat, vállalkozásait. Feltételezzük, hogy az ott felsoroltak fedik a valóságot, a felvázolt lehetőségek realizálására az általa elmondottak garanciát nyújtanak. Minden erejét latba veszi belga állampolgárságának megszerzésére, az állás elnyerésére. A várható ellenőrzésről az alkalmazott módszerekről részletesen tájékoztat bennünket. Apósa támogatását - mint ahogy erre a beszélgetések alkalmával többször is hivatkozott - igénybeveszi, a legoptimálisabb helyet válassza, azt, ahol perspektívkusan a legjobb feltételek kínálkoznak a titkos együttműködés kialakítására.

kérdés!

Mivel a jövőben rendszeresen Magyarországra kíván látogatni, így módunkban áll majd pályafutását figyelemmel kíséreni, az ügye alakulásáról időnként konzultálni. A konkrét igények ismertetésére akkor fogunk visszatérni, ha állampolgárságának felvétele megtörtént, kirajzolódnak a megpályázandó állás elnyerésének feltételei.

Nyomatékosan emlékeztetjük kapcsolatunk titkos jellegére, a vele szemben támasztott őszinte viselkedésre, minden hátsó gondolat kizárásával, az esetleges provokatív célú, a bennünket félrevezető, az ellenséges szervek nevében eljáró magatartás veszélyére.

Hangsúlyozzuk: együttműködési készségét őszintének értékeltük. Az intézkedések meghozatalánál ebből az aspektusból indultunk ki. Figyelmeztetjük, nem szeretnénk csalódní benne, mert ilyen esetben beláthatatlan következményekkel kell számolnia.

Közöljük vele, az illetékes vezetők a már említett okok miatt eltekintenek a bünvádi eljárás megindításától, az országot szabadon elhagyhatja.

A lefoglalt áru sorsáról intézkedünk, döntésünkről megfelelő időben tájékoztatjuk. Az elkobzott áru visszaadása aktivitásának mértékétől függ.

A környezete felé az értékesítés elmaradásáról találjon ki megfelelő legendát. Elmondhatja, a jelenlegi helyzetben Magyarországon megszigorodott a bünygyi rendőrség fellépése, a rendőrség tevékenysége aktívabbá vált. Ebben a helyzetben nem merte vállalni az értékesítést, félve a lebukás veszélyétől, amely ma már elég gyakori. Közölje nagyon reméli, hogy a legközelebbi beutazási alkalmak egyikénél sikerül az áru eladását realizálni.

Felhívjuk a figyelmét a titoktartásra. Az elkövetett bűncselekmény dokumentálására sajátkezű bevalló nyilatkozatot készítettünk vele, ahol leírjuk az elkövetett bűncselekmény sorozatot, az őt ért anyagi haszon nagyságát, a vele szemben alkalmazott eljárás humánus jellegét, tekintetbe véve családi helyzetét,

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

Nyilatkozni fog arról is, hogy vele szemben pressziót nem alkalmaztunk, a büntett kivizsgálásában önként, minden kényszer hatásától mentesen állt a rendelkezésünkre. Kihallgatása alkalmával feltarta magyarországi büntársainak nevét, címét, megbanást tanusított. Igéretet tesz, hogy többet ilyen cselekedettel nem ragadja magát.

Végezetül visszadjuk okmányait, egyeztetjük következő beutazásának tervezett időpontját, azzal a céllal, hogy tájékoztasson ügye otthoni lereagálásáról, a vállalt kötelezettségei érdekében megtett intézkedésekről.

A fentiek alapján kérem a javaslat jóváhagyását, a beszerzés fenti módon történő engedélyezését.

Wagner Nandor
Wagner Nandor r. fhdgy.

Javaslom:

Kiss Oszkar
Kiss Oszkár r. ezredes
Osztályvezető

Egyetértek:

Pados Gábor r. ezredes
csoportfőnök-helyettes

Készült: 1 pld. 8 lap
Készítette: WN/BE
Nytsz.:

67-58-6/11/84

Minősítés törölve!
2003. évi III. tv. 25. § (1) bekezdés
sz. rend. alapján

2014. MAJ 03.

.....
aláírás

Wagner elvt.
A belkorró operáció megalkotás-
ra infó-bent a náhu-
valak juthatnak el.
Hát 11.27

Tárgy: VIDEOS fn. HÜ-el lefolytatott
találkozóról

J E L E N T É S
Budapest, 1984. február 24.

Jelentem, hogy jóváhagyott javaslat alapján 1984. február 23-án a Hotel Átriumban találkozót folytattam le VIDEOS fn. HÜ-el.

A találkozó célját az alábbiak képezték:

- Tájékoztatást ad belga állampolgársága felvételének állásáról.
- Beszámol tervezett állása ügyében tett lépésekről.
- Informál apósa munkahelyének pontosságára tett lépéséről, munkaköréről, beosztásáról, állományviszonyáról.
- Informál egyik ismerősének birtokában lévő NATO dokumentumok sorsáról, értékesítésének lehetséges módjairól.
- Beazonosítja azt a disszidált személyt aki, Brüsszelben ismerősei előtt a BM-hez fűződő kapcsolataival kérkedik.
- Tájékoztat biztonsgai helyzetéről.

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRZSÉNYI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

6-100/84
14884

HR

VIDEOS beszámoltatása alkalmával közölte, a belga állampolgárság felvételének ügye jó uton halad, a közeljövőben megoldódnak a problémák.

A jövő héten jelentkeznie kell a lakhelyén illetékes rendőrhatáságnál, ahol a korábban kitöltött forma-nyomtatványban közölt kérdésekről személyesen is elbeszélgetnek vele. Tudomása szerint közölnie kell, kivel tart kapcsolatot Magyarországon, milyen körülmények között hagyta el az országát, kik vállalnak személye iránt garanciát. /A legenda szerint édesanyjával levelezget, más említésre méltó kapcsolata nincs Magyarországon/. Az eddig nyert értesülései arra engednek következtetni, hogy az állampolgárság felvételével összefüggően zavaró körülmény nem merült fel, a szóbanforgó meghallgatás rutinjellegű képez. Közölte azt is, hogy a belga állampolgárság elnyerése után a jelenleg birtokában lévő konzuli utlevelet már nem tudja használni és ezért utazásait konspirált okok miatt a minimálisra kell csökkentenie.

Az állásügyben további fejleményekről nem tudott beszámolni. Apósa fenntartja ajánlatát, de addig nem tud lépéseket tenni, amíg az állampolgársága nem rendeződik. Elmondta, apósa alezredesi rangban szolgál az Eurocontrollnál és a hírközpont vezetője. Az após - beosztására vonatkozóan igen tartózkodó, környezetében nem hajlandó semmit sem közölni a szóbanforgó intézményről. VIDEOS megjegyezte, apósának otthon is van pánccélszekrénye, ahol bizalmas iratokat tárol. Megkérdeztem, volna-e mód arra, hogy a kulcsokról valamilyen uton másolatot készítsen és lefotózza a szekrényben található anyagokat. Közölte az após kulcsaihoz nagyon nehéz hozzáférni, a pánccélszekrény állandóan zárva van. Erre egyébként nem gondolt, de ebben az esetben egy miniatürizált gépre lenne szüksége.

Válaszképpen elmondtam, saját költségén szerezzen be egy gépet, fényképezze le a dokumentumokat és a költségeket meg fogjuk téríteni. Ez az egyetlen járható út, tekintettel arra, hogy a fényképezőgéphez, kinn bárhol könnyedén hozzájuthat. Javaslatommal egyet értett és elfogadta ajánlatomat. Értésére adtam, minden bennünket érdeklő és titkot képező dokumentumot átveszünk és a rekompenzálásról nem fogunk megfeledezni.

Mintán érdek-
künknek
megfelelően
lényegesen
worthaltnak is!

d

Emlékeztetőül megkérdeztem, mikor is járt apósa Magyarországon. Habozás nélkül közölte, emlékezete szerint 1983. novemberében. /A kérdést azért kellett feltenni, mert decemberi meghall-

gatása alkalmával nem tett említést, elhalgatta a beutazás időpontját. A tényt a KEO-ban sikerült reprodukálni/. Az időpontot helyesbítettem és tájékoztattam a beutazásról. / 1983. dec. 2. belépés, 1984. dec. 3. kilépést/

Felszólítottam; számoljon be a látogatás céljáról. VIDEOS elmondta, apósa az ő kérésére lépte át a határt. /Egy video magnót és kazettákat akart behozni az országba. Erre azért volt szükség, mert ő betegen feküdt otthon és az áruért felvette már előlegbe a pénzt. / Miután a belépésnél tájékoztatták a behozandó áru értékéről és a vámösszeg nagyságáról, a magnót és a kazettákat letétbe helyezte és kilépésekor ismét magához vette.

Megkérdeztem, az apósa is vállal ilyen jellegű megbízatást? VIDEOS kijelentette, az illető ezt megelőzően három éve nem járt itt, így a szóbanforgó beutazás nem ébresztett fel gyanút a vámvizsgálatot végző szerveknél. Megjegyeztem neki, megítélésem szerint ezt a kis üzletelést az apósa finanszírozza, "csendes társ" és ő is részese a haszonból.

Ezt a feltételezésemet váltig tagadta. Közöltem vele, az indok, miszerint ő beteg volt és ezért "szivességből" vállalta az após a fuvarozást, ingatag és ezzel a magyarázattal nem tud meggyőzni engemet. Bizonyára ő is érdekelt, vagy más cselekedet motiválta a tettét. Különben nem vállalta volna a kockázatot. Válaszul elmondta, az árut apósa letétbehelyezte a vámhatóságnál, végül is ezért kellett neki decemberben, amikor a betegségből felépült beutazni az országba. Arra a kérdésre, hogy miért hallgatta el ezt az esetet a decemberi megbeszéléseken elmondta, szorult helyzetében nem merete megemlíteni.

Nyomatékosan felhívtam a figyelmét, nem hallgathat el semmit, őszintén kell válaszolni mindenre. Ezt vegye tudomásul, mert könnyen elvesztheti a bizalmunkat. Felhívásomat megértette.

Az ellopott NATO dokumentumokról annyit tud, hogy azokat a megszerzők közölni akarták az ujságokban. Végül is /erről az anyagokat rejtegető tájékoztatta/ nyomásra az ujságok elálltak a közléstől. A dokumentumok sorsa bizonytalan, mivel a belga rendőrség nagy apparátussal dolgozik a felkutatásért. nevü ismerőse közölte, a dokumentumok az USA és a NATO Északi tengeren és az Atlanti óceánon tartózkodó hadihajóinak diszlokációs helyzetét tartalmazta. Közöltem, az anyag érdekel bennünket és ha lehetőség nyílik megszerzésükre azt azonnal közölje. /utazzon be/

Tájékoztatása szerint sikerült beazonosítani azt a személyt, aki, amint ahogy jelentettük, BM kapcsolatokkal kérkedik. Az illető Brüsszelben élő /büntetett előéletű, börtönbüntetésre ítélték/ magyar származásu belga állampolgár. A büntetés letöltése után illegális uton, /hamis okmányokkal / hagyta el az országot. .. már korábban közölte VIDEOS-sal, hogy ha problémája lesz a rendőrhatalóságokkal /csempészés miatt/, vegye fel a kapcsolatot]

, aki összeköttetésein keresztül hatékony segítségben tudja részesíteni. Ezzel kapcsolatosan közölte azt is, hogy Magyarországon egy "magasrangú" rendőrtiszt nagyon jó pénzért /200 000 - 300 000 Ft/ esetenként utlevelet tud szerezni az ő /pártfogoltjainak, akik hamis adatok bejegyzésével el tudják hagyni az országot minden különösebb nehézség nélkül.

Az illető nevét nem árulta el, csak annyit mondott neki, hogy nevezett - helység meghatározása nélkül - a Bercsényi ut 24. szám alatt lakik. Abban az esetben, ha bajba kerül és a jelzett összeg rendelkezésére áll, úgy közli a helységnevet is. /Bp-en a következő kerületekben található az érintett utca: II. kerület, III. kerület, IV. kerület, XI. kerület, XVI. kerület, XIX. kerület, Bercsényi Miklós u. XV. kerület, XVIII. kerület/

Néhány mondat erejéig visszatért a már ismert bűnösökre. Elmondta, a devizaüzérkedés tapasztalatai szerint Kecskemét és környékére koncentrálódik. Itt érezhető különösen ez a cselekmény. Sikerült megismerkednie egy újabb személlyel /nevét közölni fogja/, aki hasonló nagyságrendben tud pénzt átváltani.

Megemlítette, két magyar származásu feltételezhetően hontalan - személy külföldi állampolgárokkal kiegészítve fegyveres ékszerrablást terveznek végrehajtani Bécsben a közeljövőben.

Szólt arról is, hogy látókörébe kerültek fegyverkereskedők, akik - tudomása szerint - bármilyen fegyvert be tudnak szerezni. Elmondta, Brüsszelben intenzív illegális fegyverkereskedést folytatnak kétes személyek.

Végezetül biztonsági helyzetével kapcsolatos kérdésekről beszéltünk.

*Ezt ellenőrizték
Igar-e a hamis
olvasmány.*

*A lakóhelyükben
holba borsó,
hi adókat!*

*Utlevélajogát
ne kérjék!*

*nem szabad
0 11/11-8. val
aktívált eltal!*
Bp 84.01.10

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNELMI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

Elmondta, változásról nem tud beszámolni, külö -
nösebb mozgást nem észlelt maga körül. Az állampol-
gárság felvételét kérelmező ívet kitöltötte, szok-
ványos kérdéseket tettek fel neki. A velünk fennálló
titkos együttműködésről nem beszélt senkinek.

Utlevelét megújította. Közölte, belga állampolgár-
ságának elnyerése után beutazásait csökkentenie
kell biztonsági helyzetére való tekintettel. Elmondta
a követségen dolgozó egyik beosztott /Bognár elvtárs/
élénken érdeklődik iránta, rákérdezett miért kell
utlevelét megújítani, amikor az érvényes. Az utlevél
rossz állapotára hivatkozott. /Bognár elvtárst tájé-
koztattuk VIDEOS-ról/

Közöltem vele, hogy a elkobzott áru egy részét
/a video magnót és 50 db kazettát/ vissza fogjuk
adni neki, de a jövőben ilyen és más a csempészt
képező tárgyakat nem hozhat be. Reagálásként je-
lezte, nem is kíván ilyen jellegű tevékenységet foly-
tatni, mert már nem kifizetődő.

Megállapodtunk abban, hogy 1984. február 24-én a megbeszél
helyen ismét találkozunk. Az egyoldalu kapcsolattartás
kiküszöbölésére megadtam neki a közvetlen/180-241-es/
telefonszámomat. Felhívtam a figyelmét, csak abban az
esetben kereshet, ha fontos mondandója van számomra.
Fedőnevet, Végvári, adtam meg neki.

Értékelés:

A beszerzés utáni első találkozóból következtetéseket
nem lehet levonni. Állítása szerint lépéseket tett az
állampolgárság megszerzéséért, amely az elhelyezkedés szem-
pontjából kritérium. Apósára vonatkozóan is sikerült
adatot szerezni, de itt az előrehaladás lassú.
Továbbra is állítja, adott a feltétel az állás elnyerésére.
Komolyan fogadkozik a dokumentumok megszerzésére, és
változatlanul kéri, bizzunk meg benne.
Az elmondottak alapján feltárul a brüsszeli alvilághoz,
különösen a magyar személyiségekhez - fűződő kapcsolatai.
Bűnügyi vonatkozású információ figyelemre méltónak látsza-
nak. A következő beutazása során remélhetőleg több konkrét
adat lesz birtokunkban, tekintettel a folyamatban lévő
ügye /állampolgárság/ alakulására.

Érzékeltettem vele, hogy az apósára vonatkozó minden adat
rendkívül fontos számunkra, erőfeszítéseket kell tennie
az adatok megszerzésére.

Emlékeztettem a korábbiakban elmondottakra, nevezetesen arra,
hogy személyével nem a bűnügyi aspektusok feltárásának hatá-
sára foglalkozunk. Bennünket a NATO felé jelzett lehetőségek
érdekelnek és ez döntő motivum. Ezen a területen várunk el
tőle eredményeket és sikereket. Mondandómat VIDEOS tudo-
másul vette.

Wágher Nándor
Wágher Nándor r. fhdgy.

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3. osztály

Minősítés törölve!

SZIGORUAN TITKOS!

sz. rend. alapján

67.58-6/65/84

2014. MAJ 03.

aláírás

LÁSZLÓ ISTVÁN r. ezredes Elvtárs!
BM III/I-10. Osztály Vezetője

HELYBEN

Kedves László Elvtárs!

Kérem, hogy az osztályom által foglalkoztatott VIDEOS fn. ügynök pszichológiai vizsgálatát, valamint hangelemzését engedélyezni sziveskedjék.

A kért vizsgálatokat az teszi szükségessé, hogy VIDEOS beszámoltatásai során több esetben ellentmondásokba bonyolódott, amelyeket nem tudott megnyugtatóan tisztázni. Ez megítélésünk szerint állandó bizonyítási késztetésével és egyidejűleg a közepesnél rosszabb szellemi képességeivel magyarázható. Valódi okait azonban csak a vizsgálatok elvégzése, azok eredményeinek összegzése után lehet feltárni.

A vizsgálatok lefolytatását indokolja az a tény is, hogy VIDEOS-t nagy jelentőségű operatív akcióba kívánjuk bevonni.

A részére kiadható feladatok jellegének, bonyolultságának meghatározásában segítséget nyújthat pszichikai sajátosságainak, teljesítőkétségének, terhelhetőségének megállapítása.

Budapest, 1984. december 3.

Elvtársi üdvözlettel:

László István
László István

Kocsis Kálmán
dr. Kocsis Kálmán r. őrnagy
osztályvezető

Készült: 2 pld. 1 lap

Készítette: BJ/V-né

Nytsz.: 396/207/84

[Handwritten mark]

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3. osztály

SZIGORUAN TITKOS!

67-18-6173/84

Minőségítés törölve!

2003. évi M. tv. 2 § (1) bet.
sz. rend. alapján

2014 MAJ 03.

aláírás

Tárgy: VIDEOS fn. hirszerző ügynökkel lefolytatott találkozókról

J E L E N T É S
Budapest, 1984. december 13.

Jelentem, hogy VIDEOS fn. ügynökünk 1984. október 25-én, az előre meghatározott érkezési időpontjához képest korábban, beutazott Magyarországra.

A bejelentkezése után találkozón bejövételét azzal indokolta, hogy új lakásba költözött, melynek következtében az összeköttetési rendszerünk részünkről használhatatlanná vált.

Az ügynököt itt-tartózkodása alatt a Pest megyei RFK III/II. osztály által készített intézkedési tervben meghatározott feladataink szerint, a LEVELES fn. bizalmas nyomozás ügyében foglalkoztattuk. A kapott feladatokat pontosan, nagy leleményességgel hajtott végre, melynek eredményeként ügynöki lehetőségeinket teljes mértékben kihasználtuk.

A végrehajtás során elért eredményekről külön jelentésben számolunk be.

VIDEOS a részére kiadott feladatok teljesítése során kb. 50.000 Ft kiadásra kényszerült, amelynek ellensúlyozására hasonló értékű magnókazetták és audiovizuális eszközök vámmentes behozatalát és értékesítését engedélyeztük.

386/105/84

Az ügynököt a legutóbbi beutazása óta eltelt időszakban végzett munkájáról, a következő kérdéseket érintve számoltattuk be:

- egzisztenciális helyzetének alakulása,
- állampolgársági ügyének helyzete,
- apósára vonatkozó újabb, kiegészítő jellegű információk, valamint a tervezett technikai beépülés előkészítésére vonatkozó feladatok áttekintése,
- a belga bűnügyi rendőrséggel, valamint a biztonsági szolgálattal fennálló kapcsolata,
- disszidens magyar állampolgárokhoz fűződő viszonya,
- bűnöző magyar állampolgárokkal fennálló kapcsolata.

VIDEOS egzisztenciális helyzetéről a következőket mondta el:

3 millió belga frankért /2 millió kézpénz + 1 millió hiteltörlesztés/ vásárolt egy házat.

Uj lakcíme: 612 St. Anne Laan 1800
Vilvoorde, Brüsszel

Közölte, egészségének és állóképességének megőrzése céljából heti két alkalommal KUNG-FU leckéket vesz.

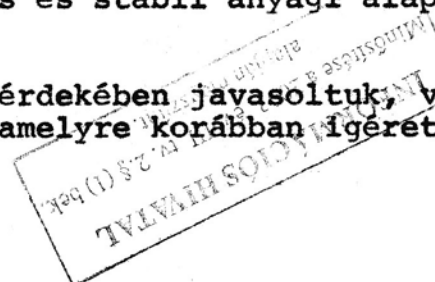
Rendszeres lögyakorlatokat tart a Police Club-ban. Jelenleg a brüsszeli rendőrfőnök aláírásán mulik, hogy a továbbiakban részt vehet-e a lögyakorlatokon, vagyis állandó tagja lehet-e a fenti nyilvános rendőrségi klubnak.

A klub Ever kerületben a NATO központ tözsomszédságában egy sportcentrumban található.

Parancsnoka: Mr. Wandenbruck akinél Tillmann nyomozótiszt ajánlotta be az ügynököt.

Az ügynök állítása szerint 1985. nyarán megkapja a belga állampolgárságot, ami lehetővé teszi számára, hogy családjának rendszeres és stabil anyagi alapot teremtsen.

Az ügymenet meggyorsítása érdekében javasoltuk, vegye igénybe apósa segítségét, amelyre korábban ígéretet is kapott.

VIDEOS apósa, akinek lakásába operatív technikai beépülést tervezünk az ügynök bevonásával - életkörülményeire, személyi tulajdonságaira vonatkozóan az alábbiakat közölte:

Káros szenvedélyektől mentes, családszerető férfi, aki munkaköréből adódóan rendszeresen tölti otthonától távol az éjszakát. Az sem ritka, hogy több napig magára hagyja a szinte mindig otthon tartózkodó feleségét, aki megértéssel viseli távollétét.

Aktív és rendszeres társasági életet élnek. Baráti körük szerda estéknként találkozik lakásukon.

Az ügynök és felesége - amíg a szülőkkel közös háztartásban éltek - soha sem vettek részt ezeken az összejöveteleken, amelyeket a ház társalgójában és étkezőjében tartottak.

személyével és baráti körével kapcsolatban a következő feladatokat adtuk az ügynöknek:

Szerezzen további információkat a társaság tagjairól lehetőség szerint korukról, nevükről, munkahelyükről, és foglalkozásukról, apósáról és anyósáról.

VIDEOS beutazásakor átadta az apósa lakásáról készített, általunk kért videofelvételt, melynek értékelésekor a következőket mondta el:

Apósa állandóan kulcsra zárja dolgozószobáját ahol páncélszekrénye található, amelyben az ügynök személyes tapasztalata alapján egyéb okmányok mellett rendfokozatát dokumentáló igazolványát is tartja.

A BM III/I-4. osztály technikai alosztálya bevonásával végzett elemzés alapján megállapítottuk, hogy a tervezett 3/e rendszabály alkalmazásának műszaki akadálya nincs, de az alapos és megbízható előkészítés érdekében további pontosításokra van szükségünk, melynek megfelelően az ügynök az alábbi feladatokat kapta:

- készítsen a lakás társalgójáról, annak minden berendezési tárgyára kiterjedő, részletes felvételt,
- állapítsa meg a társalgóban található telefonkészülék típusát, fali csatlakozójának pontos helyét,

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

- adjon leírást a helyiségben található elektromos dugaszoló aljzatok és kapcsolók helyéről. Lehetőség szerint szerezzen be és adjon át részünkre azonos típusu és kialakításu, bolti forgalomban kapható kapcsolót és aljzatot.
- Készítsen pontos vázlatot a helyiségben álló tálaló szekrény aljáról, méreteiről, kialakításáról és anyagából következő beutazása alkalmával hozzon mintát.
- Állapítsa meg, található-e apósa lakásának közelében rádiótechnikai, amatőr technikai antenna, védett objektum.
- Számoljon be a ház környezetében található épületek méretbeni kiterjedéséről, jellegéről.

Az ügynök elmondta: egy alkalommal apósa olyan dokumentumokat mutatott neki, amelyen különböző nevek mellett a Szovjetunió fejlett technika megszerzésére irányuló titkos tevékenységének leiársa állt. További részleteket azonban nem tudott közölni, a tanulmányozásához rendelkezésre álló idő rövidege miatt.

Nem bizonyított feltételezéseink szerint az ügynök valószínűleg egy megjelent újságcikk adatait jegyzetelte ki, majd pedig az azok között fennálló összefüggéseket elfelejtette, ezért csak összefüggéstelen magyarázatot tudott adni az irathoz jutás körülményeiről, valamint annak pontos tartalmáról.

VIDEOS saját elhatározásából elkészítette a Brüsszel-Melsbroek polgári katonai repülőtér videofelvételét, amelyet részünkre átadott.

Közölte, hogy a repülőtér többszöri felderítéséhez apósa gépkocsiját vette igénybe.

A környék alapos tanulmányozása után az első felvétel technikai okok miatt nem sikerült, ezért meg kellett azt ismételnie.

A részünkre átadott mintegy 10 perces filmet állítása szerint minden oldalról védett pontról készítette.

A kazettát tanulmányozás és szakmai értékelés céljából javasoljuk az MNVK/2 csoportfőnökség részére átadni.

A felvételek értékelése során szigorúan megtiltottuk, hogy a továbbiakban hasonló jellegű, velünk nem egyeztetett akciókba kezdjen.

A belga rendőrséggel fennálló kapcsolatáról elmondta: utasításunknak megfelelően nem törekszik annak további elmélyítésére.

Tillmann és Daniel Cirlande nyomozókkal összesen négy alkalommal találkozott, akik kábítószerkereskedés, rablás, fegyveres rablás elleni munkájukhoz kérték segítségét, amit VIDEOS különböző cselekményeinek fedezésével vizionoztak.

A fentiek alapján feltételezhetjük, hogy VIDEOS bekerült a belga bünygyi rendőrség hálózatába.

VIDEOS a rendőrségi kapcsolataival összefüggésben a következő feladatokat kapta:

- továbbra is kerülje a rendőri, biztonsági szolgálatok tisztjeivel fennálló kapcsolatának mélyítését.
- Igyekezzen a Police Clubban megismert személyekre vonatkozó mind több pontos adatot megszerezni és részünkre átadni.

Az ügynök a magyar disszidensekkel fennálló kapcsolatáról közölte, hogy azt utasításunknak megfelelően teljesen megszakította. Ebben könnyebbséget jelent számára a lakásváltozása és az új lakástelefonszámának titkosítása.

Elmondta: beutazása előtt találkozott a börtönből kiszabadult akinek visszaszolgáltatta a nála megőrzésre hagyott aranyat.

Ebben a kérdésben megerősítettük a számára korábban meghatározott feladatot, a kapcsolat teljes megszakítását.

Magyarországi bűnöző kapcsolatai körében több adatot pontosított, illetve újabb illegálisan nagy mennyiségű valutát váltó személyekre hívta fel figyelmünket.

Mivel az adatok sok esetben annyira hiányosak, hogy azok alapján nem lehetséges a személyek azonosítása, felhívtuk a figyelmét arra, hogy a munka eredményessége érdekében, pontos nevet, lakcímet vagy munkahelyet, gépkocsi rendszámot jegyezze meg és azokról tájékoztasson bennünket.

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

Az egyoldalú összeköttetési rendszert, amelynek segítségével kapcsolatot létesíthetünk VIDEOS-szal, ellenőrzésének végrehajtása után kétoldalúvá kell tenni, mivel jelenleg az ügynök csak beutazása után veheti fel velünk a kapcsolatot a megadott telefonszámon.

A beszámoltatáson keletkezett új, valamint a régi információk újból áttekintését külön jelentésben végeztük el.

A találkozókön szerzett tapasztalatok alapján megállapíthatjuk, hogy az ügynök a részére kiadott feladatokat minden esetben teljesítette, az operatív technikai úton is ellenőrzött találkozóiról pontosan beszámolt.

Annak ellenére, hogy VIDEOS megbízatóságával kapcsolatban ezideig kétség nem merült fel, a tervezett operatív technikai beépülés bonyolultságára való tekintettel szükségesnek tartjuk az ügynök megbízhatóságának, képességeinek, pszichikai jellemzőinek alapos felmérését, vizsgálatát, kiképzésének legendájával.

A tervezett ellenőrzés sorozat - amelyre javaslatot készítettünk - választ ad az ügynök további felhasználhatóságának körére.

Az ellenőrzés eredményei függvényében szükségesnek tartjuk a kapcsolat újbóli értékelését. Amennyiben a vizsgálati adatok ezt megerősítik, a továbbiakban a technikai beépülés végrehajtására, valamint tippkutató-tanulmányozó munkára kívánjuk kiképezni és felhasználni.

Benkő János
Benkő János r. hdgy.

Készült: 1 pld. 6 lap
Készítette: BJ/V-né
Nytsz.:

67/58 - 9/05/84 - re odlan

Minősítés törölve!

2008. évi. 14. tv. 2 § 1) ke
sz. rend. alapján

2014 MAJ 03.

Tárgy: VIDEOS polygraphos
ellenőrzése 1984.
december 19.-én.

aláírás

J E L E N T É S

Budapest, 1985. február 12.

Az 1984. december 19.-én kiképzés legendájával végrehajtott ellenőrző vizsgálat értékeléséből jelenleg nem lehet egyértelmű következtetéseket levonni. A felkészítés további szakmában célszerűnek tartom folytatni, illetve megismételni a polygraphos vizsgálatot.

Általános jellemzők:

1. Rendkívül nagy alapfeszültség:

VIDEOS, ugyan látszólag elfogadta a legendát, viselkedése nagyon fegyelmezett, szabályozott volt mindvégig, de a rendezett külsőségek mögött kifejezetten erős feszültséget mért a műszer.

Nyugalmi állapotban, pihenés közben, sem csökkent lényegesen a feszültségingadozás.

/A nagy belső feszültség állandóságát a személyiségvizsgálat is kimutatta!/.

Következtetni csak a relative nagy feszültségből lehet.

2. Relatív nagyfeszültség biztonsági témáknál:

Viszonylag magas feszültséget mértem, szinte kivétel nélkül minden olyan kérdésnél, ami a Belga biztonsági szervekkel való együttműködésére utalt:

Az I. sorozatból:

1/5 Tudja e a belga biztonsági szolgálatnál vagy a Bchignél valaki, hogy kapcsolatban vagy velünk?

1/9 Apósod tud a kapcsolatunkról?

1/13 Beszéltél e valakinek kapcsolatunk jellegről?

386/31/88

1/17 Beszértél e a belga rendőrségen vagy más hivatalos személynek rendszeres magyarországi utazásaid okáról?

1/21 Titkoltál már előttünk valamilyen fontos dolgot?

A II. sorozatból:

II/5 A bűnügyi feladatokon kívül kaptál e más utasítást a belgáktól?

II/9 Apósodon kívül ígért e még valaki állást?

II/33 Beszértél e valakivel arról, hogy mit és hová kell a mi kérésünkre beraknod?

A felsorolt kérdésekre VIDEOS viszonylag nagy feszültséggel reagált.

3. Relatív nagyfeszültség egyéb témáknál:

- Minden kezdő kérdés erős feszültséget okozott.
- Meglepő feszültséget okozott a kocsijára vonatkozó kérdés! /Nem tudom mire utalhat, de nem szabad jelentéktelennek tekintenünk; lehet a kocsival kapcsolatban valami titka./

4. Kisebb, de jelentős feszültségek:

I/29 Ígértél már nekünk olyat, amit eleve nem tudsz teljesíteni?

II/13 Tettél valamilyen ígéretet a belga állampolgárság ellenében?

II/17 Előfordult már, hogy az ujságokból vetted a nekünk adott információkat?

II/21 Képesnek tartod magad a tőlünk kapott feladatok teljesítésére?

II/23 Esik a hó? /!/ /Nem esett!/
II/27 Bőrnadrágban vagy?

II/27 Bőrnadrágban vagy?

II/28 Kabátban vagy?

Ez utóbbi 3 reakció hasonló az előbbiekhez.

5. Következtetések:

- a. VIDEOS a folygraphos vizsgálat során igazolta a személyiségvizsgálat azon megállapítását, miszerint a rendezett viselkedés mögött igen erős a feszültség, ezért
- b. a vizsgálat alapján nem dönthetjük el egyértelműen, hogy igazat állít, vagy hamisan nyilatkozik.
- c. Egyéb vizsgálati megállapítások /a "betyárbecsület" hiánya/ nyomán az a véleményem, hogy nem zárható ki VIDEOS manipulációja, legalábbis az arra vezető hajlam.

d. A fentiek miatt az óvatosság fentartását, az ellenőrzés folytatását javaslom /esetleg a polygraph ismételt bevetését is/.

A tervezett akciót ez a vizsgálat még nem zárja ki.

A handwritten signature in cursive script, which reads "Dobay András".

Dobay András szds.
pszichológus

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3.osztály

Minőség törölve!

203. é. n. III. h. 2. sz. rend. alapján SZIGORUAN TITKOS!

67-58-42/21/85.

2014 MAJ 03.

.....
aláírás

Tárgy: "VIDEOS" fn.hü.ügyében

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

Budapest, 1985. április 10.

D. H. W.

"VIDEOS"fn.hírszerző ügynök, konzuli utleveles magyar állampolgár, Brüsszel 612. St. Anne Laan, Vilvoorde alatti lakos, géplakatos szakmunkás, jelenleg munkanélküli, nő, egy gyermek apja. Felesége:

belga állampolgár.

"VIDEOS"-t az MNK Belügyminisztériuma nevében 1983. december 10-én a BM III/II-1.osztály közreműködésével, hazai bázison, gyors módszerrel, pressziós alapon szerveztük be.

A pressziós alap alkalmazását az tette lehetővé, hogy nevezetesen a VÁM és Pénzügyőrség illetékes szervei 225.000,-Ft értékű vámbüntett elkövetése közben tettenérték.

"VIDEOS" a szervezetszerű, titkos együttműködést vállalta, melyért cserébe büntetőjogi felelősségrevonásától eltekintettünk, illetve annak megindítását operatív tevékenysége minőségétől tettük függővé.

Beszervezésének célszerűségét indokolta, hogy "VIDEOS"apósa a NATO közvetlen irányítása alá tartozó nyugat-európai légi irányítási szervezet, az EUROCONTROLL egyik vezető beosztású alkalmazottja, aki ígéretet tett "VIDEOS"-nak, hogy a belga állampolgárság megszerzése után állást biztosít számára az EUROCONTROLL-ban, vagy más, a NATO-hoz kapcsolódó szervezetben.

Az EUROCONTROLL a NATO elleni hírszerző munka egyik célobjektuma, alkalmazottainak körében végzendő tippkutató és tanulmányozó munka, valamint a NATO-hoz kapcsolódó további

Az ÁLLAMTITKOSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNELMI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült minőségmált másolat.

célobjektumainkba történő hálózati beépülés egyaránt munkatervi feladatunkat képezi.

Az ügynök beszámoltatása során megállapítottuk, hogy "VIDEOS" kapcsolatban áll számos holland és belga bűnözővel, továbbá devizabűncselekménnyel, illetve orgazdasággal alaposan gyanúsítható magyar állampolgárral, akik az ügynök által becsempészett árucikkek értékesítésében is közreműködnek, valamint olyan Magyarországon élő személyekkel, akik magyar állampolgárok illegális külföldre juttatásával, hamis utlevelek készítésével és értékesítésével foglalkoznak.

Nevezettet az előzőekben részletezett operatív lehetőségeinek figyelembevételével két irányba foglalkoztattuk. Feladattát képezte, hogy tanulmányozza apósát és jusson be az EURO-CONTROL-ba, vagy más, a NATO-hoz kapcsolódó célobjektumaink egyikébe, valamint működjön közre hazai, bűncselekmények elkövetésével gyanúsítható kapcsolatainak ellenőrzésében, tevékenységük felderítésében és leleplezésében.

"VIDEOS" feladatait tudomásul vette, azok teljesítését vállalta. Beutazásai során végrehajtott operatív találkozókön mindenkor pontosan megjelent.

A beszerzése óta eltelt időszakban a NATO elleni hirszerzés vonatkozásában meghatározott feladatait, lehetőségei hiányában nem tudta végrehajtani.

Apósa és annak munkatársaiból álló baráti köréhez tartozó személyek tanulmányozását, a hozzájuk fűződő laza kapcsolata akadályozza, melyet azok érdektelensége miatt nem sikerült szorosabbra fűznie.

A jelzett célobjektumba való bejutásra tett kísérletei nem vezettek eredményre. Az eredménytelenség okának vizsgálata során megállapítottuk, hogy az alapvető feltételnek minősülő belga állampolgárság megszerzésére nincs reális lehetősége.

A fentiekkel ellentétben operatív feladatainak maradéktalan végrehajtásával eredményesen dolgozott a magyar állampolgárok illegális külföldre juttatása módszerének felderítésében és bűncselekmények elkövetésével gyanúsítható hazai kapcsolatainak ellenőrzésében, tevékenységük leleplezésében.

Jelzései alapján az illegális külföldre jutást elősegítő hamis utlevelek készítésének leleplezésére Miniszterhelyettes elvtárs által jóváhagyott "LEVELES" fn. bizalmas nyomozás indult, melyet a Pest megyei RFK III/II. osztályával közösen

kidolgozott együttműködési terv alapján eredményesen hajtottunk végre.

Az általa megnevezett, videokazetták illegális értékesítésével és egyéb csempésztevékenységgel foglalkozó személyekről tájékoztattuk az illetékes megyei rendőrfőkapitányságokat. Az ezen személyek ügyében bevezetett nyomozati eljárások tevékenységüket bizonyították, ügyükben az illetékes rendőri szervek hűnvádi eljárást kezdeményeztek.

Az ügynök foglalkoztatása során személyiségében olyan jeleket tapasztaltunk, melyek megkérdőjelezték őszinteségét, a NATO elleni hirszerző munkában további foglalkoztatásának célszerűségét.

Ezért megszerveztük operatív pszichológiai vizsgálatát és intézkedéseket fogantatosítottunk fokozott ellenőrzésére.

A pszichológiai vizsgálat során megállapítást nyert, hogy "VIDEOS"-t átlagosan közepes értelmi képesség, jó gyakorlati érzék, az aktuális helyzetekhez való jó alkalmazkodás, ötletesség jellemzi, mélyebb elemzőképesség nélkül. Rendkívül ambiciózus, de ez nincs arányban képességével, ezért becsvágyát elsősorban anyagi jellegű sikerekben igyekszik kiélni.

viselkedésében gyakran a pillanatnyi hatások érvényesülnek. Emberi kapcsolatai felszinesek, azokat aktuális érdekeinek megfelelően használja fel. Magatartását elsősorban a félelem, vagy az ebből eredő agresszivitás határozza meg. Kévésbé képes arra, hogy egy szisztematikusan kidolgozott leendőhöz konzekvensen ragaszkodjon. Befolyásolása elsősorban aktuális érdekek / anyagi, vagy számára vonzó szereplehetőségek /, vagy félelemkeltés által lehetséges.

Mindig fennáll annak a veszélye, hogy azzal szolidáris, aki pillanatnyi érdekeit jobban kielégíti, vagy nagyobb fenyegetést jelent számára. Hajlamos a kettősségekre, a "mindenki eszén tuljární" szerep vonzó számára. Életmódja elsősorban arra teszi alkalmassá, hogy széleskörű illegális üzletei révén személyek kompromittálásában, vagy presszionálásában vegyen részt.

Ellenőrzése során megállapítottuk, hogy tudtunk nélkül és utasításunk ellenére videofelvételeket készített a NATO brüsszeli székházáról és egy katonai repülőtérről, illetve személyes érdekből kapcsolatba lépett a belga bűnügyi rendőrséggel.

Ezen cselekedeteinek okát és tartalmát pontosan nem ismerjük,

ÁLLAMVÉDELMI SZOLGÁLTATÁSOK
TÖRTÉNETI ÉS ÉRTÉKELÉSI OSZTÁLY
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

illetve azokról az általa közölteket fenntartással kell fogadnunk, mert beszámoltatásai során e kérdésekben kisebb ellentmondásokba keveredett. Ugyanakkor fennáll annak veszélye, hogy meggondolatlan tevékenysége következtében az elhárítás látókörébe került.

Operatív tevékenysége, illetve a pszichológiai szakvélemény ismeretében megállapítható továbbá, hogy a velünk való kapcsolatát anyagi érdekeinek vélt elősegítése motiválja.

Mivel hirszerző lehetőségeinek pozitív irányu változására a közeljövőben nem számíthatunk, értékelésünk szerint a NATO elleni hirszerző munkában tovább foglalkoztatni célszerűtlen.

Kiváló operatív lehetőségekkel rendelkezik viszont a hazai és a Magyarországon bűncselekmények elkövetését tervező belga és holland bűnözők körében, melynek hasznosítása összbülgői érdekeket érint.

Az összkörülményekre való tekintettel javasoljuk "VIDEOS" hálózatunkból történő kizárását, ha további foglalkoztatásra a BM ORFK Bűnügyi Osztálya nem kívánja átvenni.

Benkő János
Benkő János r.hdgy

Kovács János

J. Balas

IV. / 18

Készült: 2 pld, 4 lap
Készítette:BJ
Nytsz: _____/85.

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3. osztály

SZIGORUAN TITKOS!

Működés törölve!

2004. máj. 14. fn. 28/11-es
sz. rend. alapján

67-58-42/25/85

2014 MAJ 03.

.....
alra

Tárgy:

F E L J E G Y Z É S
Budapest, 1985. május 7.

A BM. III/II-10. Osztály értesítése alapján tudomásunkra juttott, hogy a Vám és Pénzügyőrség Országos Parancsnokság ferihegyi illetékes szerve 1985. május 6-án

Belgiumban elő, kon-
zuli utleveles magyar állampolgárnál nagymennyiségű nyugati
valutát talált.

Kihallgatása során beismerte, hogy 1983. óta 1.579.000 Ft-ot, illetve valutát vett át az általa Magyarországra becsempészett műszaki cikkek ellenértékéért. Beismerte továbbá, hogy jelen útja során az országba behozott egy új Ford típusú személygépkocsit, amit hamis ajándékozási szerződés alapján 13.900 nyugatnémet márkáért eladott egy dunaharaszti lakosnak.

"VIDEOS" fn. hálózatunk, akit pressziós alapon, 225.000 Ft-os vámbüntetének ürügyén, 1983. december 10-én a NATO elleni munkára szerveztünk be. Foglalkoztatása során arra a következtetésre jutottunk, hogy fegyelmezetlen, nehezen irányítható hálózati személy, aki olyan jellembeli hiányosságokkal is rendelkezik, amelyek nem teszik lehetővé, hogy az eredeti célnak megfelelő operatív tevékenységet végezzen.

Ezért úgy döntöttünk, hogy nevezettet bűnügyi hálózatként további foglalkoztatásra az ORFK. I-1. osztálynak felajánljuk, illetve ha nem tartanak rá igényt, a hálózatból kizárjuk.

Szóbeli tájékoztatásunkra Dr. Borbarát Béla r. ezredes elvtárs az ORFK. I-1. osztály vezetője közölte, hogy az ügynök személyiségében rejlő okok miatt nem kívánják foglalkoztatni.

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

Nevezett május 6-i kihallgatása során keletkezett anyagok szűk körben ismertek, illetve nyomozati cselekményre még nem került sor. Ugyanakkor a bűncselekmény súlyosságára, illetve arra a körülményre tekintettel, hogy az ügynök kihallgatása során rögtön feltárta a hozzánk fűződő kapcsolatát és ezt feltehetően a jövőben is többször megtenné, magasszintű vezetői döntésre van szükség a további eljárást illetően.

A fenti körülményekre tekintettel az alábbi lehetőségek állnak rendelkezésünkre:

- Nevezettel szemben lefolytatjuk a büntető eljárást, de ezt megelőzően figyelmeztetjük titoktartási kötelezettségére. Felhívjuk figyelmét arra, ha azt továbbra is megsérti, cselekménye súlyosabb elbírálást fog maga után vonni, illetve ha azt tiszteletben tartja, ügyének kedvezőbb elbírálására számíthat. A vizsgálati osztály tájékoztatása szerint azonban a bírósági gyakorlat ilyen esetekben letöltendő szabadságvesztést szab ki, amely mértékét csak legmagasabb ügyészi szinten lehet befolyásolni. Fennáll továbbá annak veszélye, hogy a büntetése után az elkövető nem tiltható ki az országból. Ha a büntetőeljárás lefolytatása mellett döntünk, úgy Bodnár valamennyi büntőtársa ellen is lefolytatható az eljárás, de fennáll annak veszélye, hogy figyelmeztetésünk ellenére a bíróság előtt is hivatkozik a hozzánk fűződő kapcsolatára.
- Nevezett ellen nem indítunk büntető eljárást, hanem lehetővé tesszük számára, hogy gyorsan elhagyja az országot, de tiltólistára tesszük. Közöljük vele a hálózatból való kizárás és a tiltólistára helyezés tényét, illetve figyelmeztetjük, hogy saját érdekében hallgasson a hozzánk fűződő kapcsolatáról.

E megoldás esetén büntőtársai felelősségre vonására korlátozott lehetőségünk van, illetve ezzel a megoldással csak a mai nap folyamán élhetünk, mert tovább az ügyet a III/II-10. osztály nem tudja visszatartani.

Valamennyi körülményt figyelembe véve, különös tekintettel az operatív módszereink védelméhez fűződő érdekre javaslom a második megoldást választani.

Dr. Kocsis Kálmán r. őrnagy
osztályvezető

Készült: 1 pl. 2 lap

Készítette: KJ/Mné

Nytsz: 386/248/85

3/9
...-3/1985.sz.Utasítás

SZIGORUAN TITKOS!
KÜLÖNÖSEN FONTOS!

Minősítés törölve!
203.én.11.14.28(1)tel.
sz. rend. alapján

2014 MAJ 03.

027

L A J T A I ELVTÁRSNAK!

aláírás

BRÜSSZEL

Tárgy:VIDEOS ügyében

Rezidens Elvtárs tájékoztatására közöljük, hogy VIDEOS fn. ügynökünket 1985.május 07-én, a ferihegyi repülőtéren elkövetett súlyos vámbűncselekménye és egyéb, az operatív munka szabályaival össze nem egyeztethető cselekménye miatt hálózatunkból kizártuk.

Döntésünket megelőzően további tartásra felajánlottuk a BM ORFK Bűnügyi Osztályának, akik azonban az eddigi foglalkoztatása során tapasztalt fegyelmezetlensége és személyi tulajdonságai miatt nem tartottak rá igényt.

Kizárásával egyidőben tiltólistára tettük és intézkedéseket foganatosítottunk konzuli utlevelének bevonására.

Kérjük LAJTAI Elvtársat, hogy a továbbiakban teljes mértékben zárkózzanak el a VIDEOS-szal való kapcsolattartástól az esetleges dekonspiráció elkerülése érdekében.

Lehetőségeik felhasználásával tájékozódjanak azonban a kizárás következményeiről és nevezett életkörülményeinek alakulásáról, melynek eredményeiről folyamatosan tájékoztassanak bennünket.

Budapest, 1985.május 08.

Gálfy
G Á L F I

ALLOMÁS: Brüsszel.

REJTJELZETT OKMÁNY

Szám: 3771

2014. MÁJ. 03.

Szigorúan titkos!

Sürgősségi foka: Sürgős!

..... (5 napon belül visszaküldendő!)

aláírás

Távirat érkezésének ideje: 1985. év
V. 9 14 55
..... hó nap óra percElk. id.: V. hó 9 n. 15 ó. 10 p.
12

Készítette: Gr.:

Lássa: vonal 3. vonal
vonal vonal

INTÉZKEDŐ: vonal/.....

Fátyolt készítette:

Von. 61-ottanira:

Videós 8-án délelőtt felefonált a konzulátusra. Elmondta, hogy a magyar vámosok 19800 DM-től megkopasztották. Két héten belül kér egy-millió Belga Frankot eddigi szolgálataiért és hallgat, vagy az itteni ÁB szervekhez fordul. Telki elvtárs közölte, hogy az ügyel nem foglalkozhatunk. Kora délután feleségével az alábbi levelet küldte be /dupla borítékban/:

Első boríték címzése: Belügyminisztérium részére.

Belső boríték címzése: Állambiztonsági Osztály részére.

Telefon: 180-241.

Levél szövege:

Brüsszel 1985. május 8.

Tisztelt elvtársak.

Nagyon sajnálom, hogy ilyen módszerhez kell folyamodnom, de sajnós rá vagyok kényszerítve, mivel kis családom további sorsa, jövője forog kockán. Az egymás közötti kapcsolatunkból kifolyólag nem akarok semmi rosszat, vagy kellemetlenséget senkinek, csak elfelejteni mindent és valami kis szerény újabb egyszerű életet élni. 1985. május 6-án a magyar vám szervek lenyultak tőlem 19820 DM.-át aminek a felét a Bank General Société csekkjei képezték DM. formájában, a többit pedig egy másik Luxemburg-i bank váltásából származtak fenn. Szóval "bejjebb" lettem 19820 DM-
al amit vissza szeretnék kapni plusz egy kis összeget végkielégítés címén, hogy helyre tudjak állni és hogy szerény körülmények között valami kis állást tudjak szerezni, hogy kis családom tudjon tovább élni. S éppen ezért megkérem Önöket, hogy 8 napon belül az alábbi bank számra utaljanak át 50 ezer DM. azaz 50.000.- DM-et. Austriából, vagy bármelyik más nyugati országból:

Société Général De Bank Numeró 210-0296339-56.

Mégegyszer kívánom hangsúlyozni, hogy a kényszer visz rá erre a megoldásra, mert egyszerűen nem fog a kis családom létezni.

És most jön amit nem nagyon szeretek leírni, főleg hogy az egymás között kialakult barátság miatt sem, de hát muszály.

Ha május 20-ig nem érkezik meg a pénz, kénytelen leszek a nálam birtokomban lévő dokumentumokat, felvételeket bemutatni az egyik itteni legnagyobb sajtónak, a neve "Pourquoi Pass", ahol van ismeretség és pénzt csinálni, hogy tudjak létezni. De remélem, hogy ilyen megoldásra nem kerül sor.

A pénz megérkezése után a birtokomban lévő alább felsorolt dolgokat és magyar konzuli utlevelet beküldöm a magyar követségre és lemondok magyar állampolgárságomról. Remélem, hogy a szükséges óvintézkedésket figyelembe véve a magyar követség diplomáciai táskában történő ezen levél kézbesítése ellen nincs kifogásuk. Maradok elvtársi üdvözlettel KM. 008434.

A levelet futárban felterjesztem.

ks.

- 72 - Lajtai.

67-58-42/38/85

Minősítés törölve!

2006. évi 41. tv. 29. §-a
sz. rend. alapján

2014. MAJ 03.

aláírás

Tárgy: VIDEOS fn. ügy

F E L J E G Y Z É S
Budapest, 1985. május 21.

VIDEOS fn. kizárt hirszerző ügynök 1985. május 17-én telefonon újólá felhívta a magyar konzulátust és jelezte, megkapta a konzulátus levelét, amelyben válaszoltak arra a levelére, amelyet ezuton szeretne visszakérni, mert helyette egy másikat irt. Közli továbbá, hogy a konzulátus levelében kérteknek nem tud eleget tenni, mert vámügyével kapcsolatban "papirt nem kapott", csak aláírtak vele valamit".

A beszélgetés során jelzett második levelében elnézést kér első levele hangvétele miatt. "Nagyon el voltam keseredve", amit az okozott, "hogy hagyaték elkobozni tőlem a 19.800 nyugatnémet márkát, amire nagy szükségem van, illetve nem kívánjátok, hogy a jövőben is a soraitokban legyek". Az első levelben irtakat "nem kell figyelembe venni", mert azok nem érvényesek. "A legsürgetőbb kérdés számomra, hogy pénzemet vissza-kapjam", ezért üzletet ajánl. E szerint sürgősen adjuk vissza a 19.800 nyugatnémet márkát, továbbá "választásotok szerint további 30.000 márkát, vagy tegyétek lehetővé október 4-i beutazásomat, hogy a Magyarországon lévő kb. 2.000.000 forintomat kivihessem".

Mindezt nem kívánja "ingyen", mert cserében felajánlja a brüsszeli magyar külképviselet tagjainak fényképes katalógusát, melyet feltehetően a belga rendőrség állított össze és mutatott meg VIDEOS-nak, illetve az "albán ügy" dokumentumait. /Ezek feltehetően azok az ügynök barátai által lopott, NATO-ból származó dokumentumok lehetnek, amelyek létezéséről VIDEOS tudott, de elmondása szerint azokat sohasem látta./

Az "üzlet" gyakorlati lebonyolítását úgy képzelem, hogy október 3-án beviszi a konzulátusra a jelzett anyagok fénymásolatát, mintegy bizonyítva szándékai "tisztaságát" és demonstrálva anyagai "fontosságát". Ha zavartalanul beutazhat, illetve elhagyhatja Magyarországot, úgy utólag az eredeti anyagokat is átadja a külképviseletnek.

Ezek után közli, hogy felesége a hozzánk fűződő kapcsolatáról semmit sem tud, de "elkeseredésében levelet írt Kádár elvtársnak", mert igazságtalannak tartja a magyar vámszervek eljárását. A levélhez ő is nagy reményeket fűz, mert "amit a vámosok aláírtak velem, abból semmi sem igaz, csupán arra volt jó, hogy elengedjenek".

Végül sürgős választ kér ajánlatára, illetve igyekszik levelezésének megfelelő "biztonságát" igazolni azzal, hogy a "konzul is rajta van azon a listán", amelyet a belga rendőrség mutatott neki.

A fentiek alapján egyértelműen megállapítható, hogy VIDEOS leveleivel kétségbeesetten igyekszik az őt ért anyagi hátrányt megszüntetni. Fenyegetéseinek, zsarolásának, "üzleti ajánlatának" egyetlen célja a megélhetését biztosító csempésztevékenység feltételeinek újlag történő biztosítása.

Kizárását és kitiltását követően először nem létező, ránk nézve kompromittáló bizonyítékokra hivatkozva próbált nyomást gyakorolni ránk, majd látva, hogy vámügyének tisztázására tett "kérésére" hivatalosan reagálunk, taktikát változtatott.

Nem hivatkozik többé "bizonyítékaira", nem fenyegetőzik azzal, hogy a belga rendőrséghez és sajtóhoz fordul, hanem üzletet ajánl. Olyan üzletet, amely lehetővé teszi számára, hogy anyagi veszteségei megszűnjenek, illetve mi is "nyerjünk" azzal, hogy "fontos" dokumentumokat kapunk. Lényeges, hogy ezek nem a kapcsolatunkra vonatkozó kompromittáló "bizonyítékok és dokumentumok", hanem tőlünk független, szerinte értékes anyagok.

Hangneme békülékeny, "a megnemértett barát" stílusa. Igyekszik fontosságát és nélkülözhetetlenségét bizonyítva visszakönyörögni magát, de legalább pénzt szerezni. Őszintének mutatkozik, ugyanakkor igyekszik bizonyítani, hogy a vám eljárás során tett vallomása hamis. Majd ennek ellentmond azzal, hogy "szabad elvonulást" kér a 2.000.000 forintjával.

A fentiek alapján javasoljuk, hogy VIDEOS zsarolási kísérletének és ügyének végleges lezárása érdekében hajtsuk végre azokat az intézkedéseinket, amelyekre első levelének ismeretében tettünk javaslatot.

Igy az ORFK. Bűnügyi Osztály bevonásával kezdjük meg az ügynök által "elajándékozott" gépkocsi eredetének tisztázását. Ezzel és a magyar Interpool szekció bevonásával biztosítani, illetve indokolni tudjuk tiltólistára vételének tövényes indokát, továbbá a gépkocsi tulajdonoson keresztül közvetve érzékeltetni tudjuk az ügynökkel, hogy nem tréfálunk.

Ezen intézkedéseink végrehajtásáig, illetve az ügynök további reakcióinak megismeréséig javasoljuk továbbá, hogy a BM.KEO-n és a Külügyminisztérium Konzuli Főosztályán tegyék meg a szükséges lépéseket az ügynök utlevelének bevonását sürgető intézkedések ideiglenes visszatartására.

Dr. Kocsis Kálmán r. őrnagy
osztályvezető

Készült: 1 pl. 3 lap
Készítette: KJ/Mné
Nytsz:

Szabó Bal. /
R. 10/3

C. KENCŐ ET!

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3. osztály

SZIGORUAN TITKOS!

67-58-42/57/85

Működés törvénye
2000. évi. M. T. 2 §/ker.
sz. rend. alapján

2016 MAJ 03.

aláírás

Tárgy: VIDEOS ügyben

F E L J E G Y Z É S
Budapest, 1985. október 03.

Főcsoportfőnök-helyettes elvtárs utasítására megvizsgáltam a VIDEOS ügyben tanusított eljárásunk törvényességi és jogi alapjait és arról az alábbiakat jelentem:

VIDEOS-t 1985. május 6-án a Ferihegyi repülőtéren a vámőrség szervei előállították, miután a biztonsági vizsgálat során táskájából jelentős összegű valuta került elő. A valuta eredetét VIDEOS behozatali jegyzékkel igazolni nem tudta, ugyanakkor mint konzuli utleveles magyar állampolgár valutát csak megfelelő igazolással vihetett volna ki.

Ez alapján VIDEOS előállítása és kihallgatása a valutához való hozzájutás körülményeire az előírásoknak megfelelő volt.

A kihallgatás során VIDEOS beismerte, hogy a nála megtalált 19720 DEM-t egy általa becsempészett Ford Escord személygépkocsi ellenértékeként kapta. Ezt követően bevallotta, hogy 1983-tól folyamatosan hozott be a vámkezelés megkerülésével különböző műszaki cikkeket.

A kihallgatásról szabályos jegyzőkönyv készült előbb a 2.sz. Vámhivatalnál, majd újabb jegyzőkönyv a Vám és Pénzügyőrség Fővárosi Nyomozó Hivatalban. A jegyzőkönyveket VIDEOS kifogás vagy észrevétel nélkül aláírta, majd sajátkezűleg irt önvallomásban

megerősítette azok tartalmát.

VIDEOS cselekedetét a Nyomozó Hivatal az alábbiakban minősítette:

1. BTK 309.§./1/ bekezdésbe ütköző és a /4/ bekezdés A. pontja alapján minősülő devizagazdálkodás megsértése büntettének, valamint
2. BTK 312.§./1/ bekezdés A. pontjába ütköző, de a /3/ bekezdés szerint minősülő csempészet büntettének alapos gyanuja.

A megtalált összegről, valamint egy db irhakabátról /ez utóbbit VIDEOS valószínűleg a VÁM-nál felejtette/ a Vámhivatal bűnjeljegyzéket vett fel, amellyel azokat a Sztv. /szabálysértési törvény/ 79. §. /1/ bekezdése alapján lefoglalta, mint bűncselekmény elkövetéséből származó összeget.

Az eljárásról a Vámőrség a BM Főügyeletet tájékoztatta és az a május 7-1 Napi Tájékoztató Jelentésben az esetet röviden jelentette.

A fentiekből megállapítható, hogy a Vámőrség az érvényes jogszabályok alapján törvényesen járt el VIDEOS-szal szemben és szabályszerűen foglalta le a nála talált valutát.

Az ügyet a III/II-10. osztály kezdettől jelezte nekünk és lehetőséget adott arra, hogy azt operatív érdekeinknek megfelelően befolyásoljuk. A Vámőrség az ügyvel kapcsolatban végig kéréseinknek megfelelően járt el, azokat maximális segítőkészséggel teljesítette.

Erre törvényes alapot biztosított az MNK belügyminiszter-helyettese és a PM miniszter-helyettese által 1967. augusztus 3-án

aláírt, az állambiztonságot érintő megállapodás, amely lehetővé teszi minden olyan deviza- és vámbűnügy átadását bármely vámhivatal által, amely ügghöz állambiztonsági érdek fűződik. Ugyanezen megállapodás szerint átadhatók a felvett jegyzőkönyvek és lefoglalt tárgyi bizonyítékok. A konspiráció érdekében a helyszínen átadott ügyeket a vámhivatalok nem regisztrálják, s mint eseményt felsőbb szerveiknek nem jelentik. /A megállapodás a múlt évben ügyészi felülvizsgálat tárgya volt és azt az ügyészség törvényesnek minősítette./

Ezen megállapodás alapján az ügyet, annak valamennyi anyagát, dokumentációját átvettük. A lefoglalt 19720 DEM, valamint az irhakabát Balogh elvtársnál a Vám- és Pénzügyőrség országos parancsnoka helyettesénél van ideiglenesen őrizve.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az ügyben eljárásunk teljes egészében megfelelt a törvényes előírásoknak.

Lehetőségeink a lefoglalt összeggel kapcsolatban:

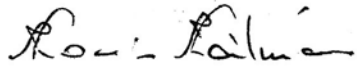
1. Visszadjuk VIDEOS-nak. Ehhez, semmilyen formális eljárás nem szükséges, az összeg nincs regisztrálva a vámhatóság vonalán, miután az összes dokumentumot átvettük.
2. A Vámőrség mint ismeretlen elkövető által elrejtett és megtalált összeget befizeti az MNB bünygyi számlájára. /Az irhakabát a vámraktárnak hasonlóan átadható értékesítésre./

Lehetőségként merült fel az összeg bírósági uton történő elkobzása is, aképpen, hogy eljárunk a becsempészett gépkocsit vásárló személy ellen. Az ORFK illetékes vezetőjének tájékoztatója szerint az eljárási szabályok ezt már nem teszik lehetővé és valószínűleg nem is lennének képesek megakadályozni, hogy az ügy állambiztonsági vonatkozásai ne kerüljenek felszínre. Ezért javaslom ezt a lehetőséget elvetni.

Javaslom továbbá, hogy a lefoglalt összeggel kapcsolatos végleges döntést a KB közigazgatási és adminisztratív osztálya állásfoglalásának ismeretében hozzuk majd meg.

Megjegyzés: A III/II-10. osztály kéri, hogy a vámőrséggel meglévő kapcsolatunk és a kapcsolatokban rejlő operatív érdekeink védelmében a vámőrség és a BM megállapodását a minisztériumon kívül ne nagyon "reklámozzuk", mivel félő, hogy az a munkánkra nézve negatív hatással járna. A kérést támogatom.

dr. Kocsis Kálmán r.őrnagy
osztályvezető

Készült: 2 pld. 4 lap
Készítette:KK/VeI
Nytsz.:

67-58-42/21/85.

C. OENKÖ ET!

Tárgy: VIDEOS ügyben

J E L E N T É S
Budapest, 1985. október 17.

VIDEOS

a III/I-3-as osztály kizárt hálózata. Nevezett 1983. december 10-én hazai bázison, gyors módszerrel, pressziós alapon /vámbüntett elkövetése/, a NATO elleni hírszerző munkára szerveztük be.

Foglalkoztatása során eredményes munkát kizárólag magyarországi bűnözők felderítése terén végzett. Ezért, valamint a személyiségében, pszichikai alkatában meglévő okok miatt kizárása 1985. április folyamán már komoly formában felmerült.

Ennek realizálása előtt 1985. májusában VIDEOS tilalmunk ellenére beutazott az országba. Május 6-i elutazása alkalmával a Ferihegyi repülőtéren a szokásos biztonsági ellenőrzésnek vették alá, amely során táskájából jelentős összegű valuta került elő. A valuta eredetét VIDEOS behozatali jegyzékkel igazolni nem tudta, ezért az előírásoknak megfelelően a vámőrség szervei előállították. /Mint konzuli utleveles magyar állampolgár VIDEOS csak akkor vihetné ki a valutát, ha annak behozataláról vagy Magyarországon történő megszerzéséről igazolása van./

A vámőrségnél történt kihallgatás során VIDEOS beismerte, hogy a nála megtalált 19.720 DEM-t egy általa becsempésztett és fiktív ajándékozási okmánnyal eladott Ford Escort személygépkocsi ellenértékeként kapta. Bevallotta továbbá, hogy 1983-tól folyamatosan hozott be a vámkezelés megkerülésével különböző műszaki cikkeket, összesen 1.579.000 Ft értékben. Vallomásával egyidejűleg feltárta szervünkhöz fűződő kapcsolatát.

A kihallgatásról jegyzőkönyv készült előbb a 2.sz. Vámhivatalnál, majd újabb jegyzőkönyv a Vám- és Pénzügyőrség Fővárosi Nyomozó Hivatalban, ahová VIDEOS-t átszállították. A jegyzőkönyveket nevezett kifogás vagy észrevétel nélkül aláírta, majd sajátkezűleg irt önvallomásában megerősítette azok tartalmát.

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

VIDEOS cselekedetét a Nyomozó Hivatal az alábbiakban minősítette:

1. BTK 309.§./1/ bekezdésbe ütköző és a /4/ bekezdés A. pontja alapján minősülő devizagazdálkodás megsértése büntettének, valamint
2. BTK 112.§/1/ bekezdés A. pontjába ütköző, de a /3/ bekezdés szerint minősülő csempészet büntettének alapos gyanuja.

A megtalált összegről, valamint egy db irhakabátról /ez utóbbit VIDEOS valószínűleg a VÁM-nál felejtette/ a Vámhivatal bűnjel jegyzéket vett fel, amellyel azokat a Sztv. /Szabálysértési törvény/ 79.§./1/ bekezdése alapján lefoglalta mint bűncselekmény elkövetéséből származó összeget.

Az eljárástól a Vámőrség a BM Főügyeletet tájékoztatta és az a május 7-1 Napi Tájékoztató Jelentésben az esetet röviden jelentette.

A fentiekből megállapítható, hogy a Vámőrség az érvényes jogszabályok alapján törvényesen járt el VIDEOS-szal szemben és szabályszerűen foglalta le a nála talált valutát.

Az ügyet a III/II-10. osztály kezdettől jelezte nekünk és lehetőséget adott arra, hogy azt operatív érdekeinknek megfelelően befolyásoljuk. A Vámőrség az üggyel kapcsolatban végig kéréseinknek megfelelően járt el, azokat maximális segítőkészséggel teljesítette.

Erre törvényes alapot biztosított az MNK belügyminiszter-helyettese és a PM miniszter-helyettese által 1967. augusztus 3-án aláírt, az állambiztonságot érintő megállapodás, amely lehetővé teszi minden olyan deviza- és vámbűnügy átadását bármely vámhivatal által, amely ügghöz állambiztonsági érdek fűződik. Ugyanezen megállapodás szerint átadhatók a felvett jegyzőkönyvek és lefoglalt tárgyi bizonyítékok. A konspiráció érdekében a helyszínen átadott ügyeket a vámhivatalok nem regisztrálják, s mint eseményt felsőbb szerveiknek nem jelentik. /A megállapodás a múlt évben ügyészi felülvizsgálat tárgya volt és azt az ügyészség törvényesnek minősítette./

Ezen megállapodás alapján az ügyet, annak valamennyi anyagát, dokumentációját átvettük. A lefoglalt 19.720 DEM, valamint az irhakabát Balogh elvtársnál, a Vám- és Pénzügyőrség országos parancsnoka helyettesénél van ideiglenesen őrizve.

VIDEOS-szal tartója május 7-én közölte, hogy közbenjárásunkra büntetőeljárás nem indul ellene, az országot elhagyhatja, de a nála talált 19.720 DEM-t lefoglaljuk. A jövőre nézve személyével minden kapcsolatot megszakítunk és a hasonló esetek megakadályozására meghatározatlan időre tiltólistára tesszük. Felhivtuk figyelmét a titoktartásra.

Az Ügynök kizárását tudomásul vette, ígéretet tett a titoktartásra, majd még aznap elhagyta az országot.

Ezt követően VIDEOS az alábbi cselekedeteket tette annak érdekében, hogy a lefoglalt összeget visszaszerezze:

1. Május 8-án telefonon felhívta a brüsszeli magyar konzulátust, majd a részére kiadott titkos számon hazai tartóját, hogy jelezze, a konzulátuson keresztül levelet küld a számunkra.

2. A konzulátusra május 8-án felesége által beküldött levelében visszakövetelte a tőle elkobzott 19.720.márkát, illetve további 1.000.000 belga frankot követelt eddigi szolgálatáért. Kérése elutasítása esetén azzal fenyegetőzött, hogy a birtokában lévő, ránk nézve kompromittáló bizonyítékait a belga rendőrség, illetve sajtó rendelkezésére bocsátja.

3. Május 17-én telefonon felhívta a konzulátust és kérte vissza előző levelét, mert másikat írt.

4. Második levelében elnézést kért első levele hangvételeért. Nem tett említést kompromittáló bizonyítékairól, és nem fenyegetőzött többé a rendőrséggel. Továbbra is kérte vissza az elvett összeget és választásunk szerint még további 30.000 DEM-et, vagy annak a lehetőségét, hogy beutazzon az országba és kivihesse az itt lévő kb. 2 millió forintját. Ezért cserébe felajánlotta a brüsszeli magyar külképviselet tagjainak fényképes katalógusát, illetve néhány állítólagos NATO dokumentumot.

5. Felesége május 12-1 dátummal levelet írt Kádár János elvtársnak, amelyben egyrészt elismerte, hogy a férjétől elvett pénzösszeg egy az általa bevitt és eladott személygépkocsi ellenértéke, másrészt viszont azt tételezte fel, hogy a pénzt a vámosok egymás közt szétosztották. Nehéz anyagi helyzetükre tekintettel kérte a pénz visszajuttatását.

6. VIDEOS május végén vagy június elején /dátum megállapíthatatlan/ levelet írt a Belügyminisztériumba, amelyben 50.000 márkát követel átutalni betétszámlájára, ellenkező esetben a nála lévő "bizonyítékokat" kiadja a helyi sajtónak. Ha viszont megkapja az összeget, lemond magyar állampolgárságáról.

7. Október 9-én megjelent brüsszeli konzulátusunkon ujonnan született leánya anyakönyvezetésével kapcsolatban. Érdeklődött, van-e válasz feleségének panaszos levelére. A nemleges közlést érzelmi reakciók nélkül tudomásul vette, egyben érzékeltette, hogy családjuk anyagilag már nincs mélyponton.

VIDEOS ügyében eltávozása óta az alábbi intézkedéseket, illetve lépéseket tettük.

1. Intézkedtünk tiltólistára helyezésére.
Az ORFK. III. csoportfőnöksége a KÜM Konzuli Főosztályán keresztül intézkedett magánutlevelének bevonására. /Ismereteink szerint ez még nem történt meg./
2. Intézkedtünk határfigyelőztetésére, hogy megakadályozzuk esetleges váratlan beutazását. Hasonló intézkedést vezettünk be feleségére is.
3. Rövid időre 3/a rendszabály alá vontuk VIDEOS édesanyját. /A tartósabb ellenőrzés kapacitáshiány miatt nem volt megvalósítható./
4. Jelentésben tájékoztattuk a minisztérium vezetőit a kialakult helyzetről és javaslatokat tettünk a zsarolási kísérlet megakadályozására. A jelentést és a javaslatokat miniszterhelyettes elvtárs jóváhagyta.
5. Utasítottuk brüsszeli rezidenturánkat, hogy VIDEOS leveleit - ideértve a feleség Kádár János elvtárshoz címzett levelét is - fedőszervi formában, postai úton nyugtázzák, egyben kérjék türelmét az eljárás hosszadalmas volta miatt.
6. A III/II-10. osztály segítségével biztosítottuk, hogy a vámőrségnél semmilyen írásos nyoma ne maradjon az eljárásnak, és külső szerv megkeresése esetén nemleges válasz szülessen.
7. Az MSZMP KB közigazgatási és adminisztratív osztálya átirata alapján elkészítettük miniszter elvtárs válaszlevelét a Kádár elvtárshoz címzett levéllel kapcsolatban. Ebben javasoltuk, hogy VIDEOS felesége olyan választ kapjon, hogy férjével szemben vámeljárás nem folyt, ezért követelése indokolatlan. A levelet a miniszter elvtárs nevében államtitkár elvtárs írta alá.
8. Megvizsgáltuk annak lehetőségét, hogy bűnügyi eljárást indítsunk a becsempészett gépkocsi vásárlója ellen, és annak keletében elkoboztassuk a lefoglalt összeget. Az ORFK illetékes vezetője szerint ez számos eljárásjogi problémát okozna, amelyet a védelem maximálisan kihasználna. Emellett aligha lehetne biztosítani, hogy az ügy állambiztonsági oldala ne kerüljön felszínre. Ezért ezt a lehetőséget elvetettük. /Hasonló okokból nem indítható utólag eljárás VIDEOS ellen a csempészség, illetve devizabüntetés miatt./

Értékelés:

VIDEOS ügyében a bűncselekmény felfedezését követő eljárás mind a vámszervek, mind az operatív szervek részéről a jogszabályoknak megfelelő volt, szabálysértésre semmilyen formában nem került sor. Az eljárás egyben megfelelt operatív érdekeinknek is.

A zsarolási kísérlet eddigi kezelése részünkről eredményesnek minősíthető. VIDEOS a kezdeti követelődéstől és fenyegetéstől eljutott a "kérésig" és úgy tűnik, most már legfeljebb csak reménykedik. Ezért eddigi magatartási vonalunkon változtatni indokolatlan lenne.

Meggyőződéssel állithatjuk, hogy nevezett semmiféle bizonyítékkal nem rendelkezik sem az állambiztonsághoz fűződő kapcsolattól, sem pedig a vele kapcsolatos vámeljárástól. Ezért "ügyét" nyilvánosság előtt alátámasztani, igazolni nem tudja. Mint egzisztencia nélküli bűnözőnek, külföldi állampolgárnak a szavai egyébként se nagyon számíthatnak hitelre.

Korábbi anyagaiból kitűnik, hogy valamilyen formában kapcsolatba került a belga rendőrséggel /vagy elhárítással/. Intenzív levelezése és telefonbeszélgetései alapján is látókörbe kerülhetett. Ezért a jövőben minden vele történő érintkezéskor figyelembe kell vennünk, hogy a kapcsolat valószínűleg ellenőrzés alatt áll.

További lépéseinket csak annak függvényében határozhatjuk meg, milyen választ kap VIDEOS felesége a Kádár elvtárshoz intézett levelére. A lefoglalt összeget lehetőségünk van valamilyen formában visszaadni VIDEOS-nak. Ehhez semmilyen formális eljárásra nincs szükség, az összeg ugyanis nincs regisztrálva a vámhatóság vonalán.

Ha a válasz az általunk javasolt elutasítás lesz, a Vámőrség a pénzt mint ismeretlen elkövető által elrejtett és általunk megtalált összeget befizeti az MNB bűnügyi számlájára.

dr. Kocsis Kálmán r. őrnagy
osztályvezető

Készült: 2 pld. 5 lap
Készítette: KK/VeI
Nytsz.:

KSz/1788.

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁG
Külügyi Osztály

Budapest, 198. 5. december 6.

Dr. Egyed Andor elvtársnak
Külügyminisztérium
Konzuli Főosztály

Kedves Egyed Elvtárs!

Mellékelten küldöm belgiumi lakos Kádár elvtárshoz írt panasz-levelét, illetve a KB illetékes Osztályának arra adott válaszát. Kérem az utóbbi szerinti eljárást - brüsszeli nagykövetségünk útján. A Közigazgatási és Adminisztratív Osztály kéri, hogy beutazásának időpontját időben jelezzék a Külügyminisztériumnak.

Elvtársi üdvözlettel:

/Kovács László/

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

K/Bo/335/1985

Nagykövetség

Zsótér Antal

B R Ü S S Z E L

asszony, belga állampolgár /
 lelevelében panasszal fordult Kádár János elv-
 társhoz, mert 1985. május 6-án Magyarországról hazatérőben lévő
 férjétől a magyar vámservek nyugta nélkül,
 19.800 nyugatnémet márkát lefoglaltak.

A panaszt illetékes szervek megvizsgálva úgy döntöttek, hogy
 a lefoglalt összeget visszaadják.

A döntésnek megfelelően a panaszost - szóban - az alábbiak
 szerint kérjük tájékoztatni:

Tisztelt Asszonyom!

Ön panasszal fordult az illetékes magyar szervekhez, mert
 1985. május 6-án Magyarországról hazatérőben lévő férjétől
 a magyar vámservek nyugta nélkül, 19.820
 nyugatnémet márkát visszatartottak.

Panaszát az illetékes szervek megvizsgálták, megállapították,
 hogy férje azfenti időpontban a Ferihegyi repülőtéren ki-
 vánta elhagyni Magyarországot. A repülőtéri biztonsági és vám-
 vizsgálat férjénél 19.800 nyugatnémet márkát talált. Az összeg
 eredetére vonatkozóan férje elismerte, hogy az egy, általa az
 országba behozott és fiktív ajándékozási szerződéssel eladott
 személygépkocsi ellenértéke. Ezt a tény, Asszonyom, Ön is meg-
 erősítette levelében.

./...

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
 TÖRTÉNELMI ÉRTÉKELÉS-OSZÁLYÁBAN őrzött
 eredeti iratból készült anonimizált másolat.

Férje ezen kívül beismerte, hogy több éve folyamatosan csempészett be országunkba műszaki cikket és vitte ki illegálisan azok ellenértékét. Ezen tetteivel megsértette a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvének szabályait, bűncselekményt követett el. A vámservek ezért - törvényeinknek megfelelően - lefoglalták a férjénél talált - bűncselekményből származó - összeget, és azt, a szabályoknak megfelelően, letétbe helyezték, nem osztották el egymás közt, mint ahogy azt Ön levelében rosszindulatúan feltételezi.

Férje ellen - cselekedetének súlyossága ellenére - azért nem indítottak további eljárást, mert figyelembe vették, hogy tartósan külföldön él, valamint ő is hivatkozott az Ön akkori állapotára. A vámservek ezért megelégedtek azzal, hogy a pénz lefoglalása után a férjét az ország elhagyására szólítsák fel, megkímélve ezáltal a törvényeink szerint e bűncselekmény elkövetése esetén kiszabható, nem rövid időtartamu börtönbüntetésétől.

A történetek ellenére az illetékes szervek méltányolva az Ön kérését, megértve családjuk nehéz helyzetét úgy döntöttek, hogy visszadják Önöknek a férjétől lefoglalt 19.800 nyugatnémet márkát.

A döntésnek megfelelően férje egy alkalommal kizárólag a pénz átvételére repülőgépen beutazhat Magyarországra. /Az utazás időpontját, járatszámot, stb. a férje előre közölje nagykövetségünkkel./ Ugyanakkor, tekintettel az általa elkövetett bűncselekménysorozatra, férjének - a vele közölt döntésnek megfelelően - a továbbiakban nem adunk Magyarországra szóló beutazási engedélyt.

- . -

A szükséges intézkedés megtétele céljából kérjük, hogy utazásáról /időpont, járatszám, stb./ előre időben, a rendelet iktatószámára hivatkozva tájékoztassa a Központot.

Budapest, 1985. december 16.

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRLENETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

/ Dr. Éliás Pál /
osztályvezető h